

સમર્પણ

જેમની સહાયતા સિવાય ભગવદ્ગીતા ઠાકોરજીની વાતસહ્યતા ના
કરી શક્યા હોત તે શ્રી દીનકરભાઈ આદિ સર્વ અંગસેવકોનો.

- મણીબેન જયરામભાઈ પંચમતીઆ.
લેસ્ટર.

શ્રી

પંચમ તરંગ

ગ્રંથ

- વ્યારાના ગોપાલદાસજી

મહાઉત્સવ-૨૦૫૧

મનોરથી

શ્રીમતી મણીબેન જયરામભાઈ પંચમતીઆ

લેસ્ટર (યુ. કે.)

માંગલ્ય — ૧

શ્રી નિત્ય પ્રભુના નિત્ય ચરિત્રને માંગલા-ચરણે

મહા મહેદના કૃત્ય લક્ષણ સ્વરૂપ વર્ણનનું પ્રથમ માંગલ્ય લખીએ છીએ.

ત્યાંહાં પ્રથમ કેવલ મુદ્ધ રસોમધ પુરષોત્તમોત્તમ વિષયવર્તી જય શબ્દનું લક્ષણ કહીએ છીએ

રાગ-જાત “ગોણાના માંગલ્યની જાતે ગવાસે”

જય જય સર્વોપર સર્વ સમય વલી સર્વ પ્રકારે રસ મધ ।

જે સર્વોપર ઉત્કૃષ્ટ છે સર્વ ઠામે બિરાજમાન તે જય જય ।૧।

વર્તમાન વિહીત તે રાજતે જય શબ્દ મહા સોહાગીયો ।

દર્શન ને સ્મરણે સ્વપ્ન અવસ્થાએ સ્વરૂપાનંદે પાગ્યો ।૨।

એ એ કહીએ કરીયને જય શબ્દનું વર્તન સ્વરૂપ કહ્યું ।

હવે આગલ રસોમધ ગુણ ધર્માત્મક અણ્ણુ સર્વોપર સ્વરૂપ કહીએ છીએ.

તે સ્વરૂપ કહેવું અતિ કોમલ મધુર મોહામણું ।

કામ પુરક અર્થ સાધક સકલ કલા સોહામણું ।૩।

સર્વાંગ રસ ભયુર્ રસ લીલાએ નવનયુ ।

સાધને ફલ ને ફલે સાધન ઉભયતાએ અભીનયુ ।૪।

એ સર્વ કરણ સામર્થ્ય ને વલી સર્વ ભવન સમર્થ ।

એનું સ્વતંત્ર અમર્યાદ ચરિત્ર તે સકલ પુરક અર્થ તે ।૫।

એહની સ્વતંત્ર અમર્યાદ લીલા અભીનવી ।

અતુલ સામર્થ્ય સહીત જે નિત્ય પ્રગટે નવનવી ।૬।

ભુતો ન ભાવી એહ લીલા જે વર્તમાને હવી ।

જેહનો અણ્ણુ અનુભવ ધતરને નહીં એહ જાણે એ અનુભવી ।૭।

સત્કાર એહનો સ્વતંત્ર અનુગ્રહ સ્વતંત્ર દેખીએ ।

અંગીકાર સ્વતંત્ર અમર્યાદ જયુત તે ક્યાંહાં લગી વિશેષીએ ।૮।

અમર્યાદ વૈભવે અને અણ્ણુતા ભાવના ભાવે ભર ।

એ સ્વરૂપના સર્વાત્મ ભાવી ભક્ત સર્વોપર તર ।૯।

અણ્ણુ અમર્યાદ દાન જે અગણીતાનંદે ભયુર્ ।

એહોને વિષે દાનાતુર થઈ અણ્ણુતુ સ્નેહે કયુર્ ।૧૦।

સમે અણ્ણુસમે વિહીત અવિહીતનો વિચાર કર્યો નહીં ।

એ સર્વ મર્યાદા રહિત મર્યાદા વેળિત છે અહીં ।૧૧।

સાનુભાવ મહાત્મ વિહીતે વિવર્ણીત કેવલ નીરૂપાધી રાજતુ ।

નિરાવર્ણ સ્વર્ધમ્બા આચારે સ્વચ્છંદ સ્વતંત્ર ભાજતુ ।૧૨।

એહવું સહેજ સ્વ સ્વરૂપ મહા અછુતુ અછુતો રસ આપતુ ।

એ ચીતના વિતને તે હરતુ પુરણ પ્રાગટ્ય વ્યાપતુ ૧૧૩।

અવની તલે મહા બલવંતથી રમ્યા ગુણમાં રાજતુ ।

જેહવું શ્રી વલ્લભ વર નામ એહવું અખીલ બ્રહ્માંડે ગાજતુ ૧૧૪।

જેહવું નામ તેહવુંજ સ્વરૂપ ને વલી સ્વરૂપ તેહવું નામ એ ।

સુખ સમુદનો સિંધુ ને રસ સીંધુ કેરૂ ધામ એ ૧૧૫।

મહા મોહક ને આનંદ ઉપજાવતુ આરતે આરત ઘણી ।

એ નામ તેહવા ગુણ અગણ એહવો શ્રી ગોકુલનો ઘણી ૧૧૬।

રૂકમણી સુવન એ સકલ ગુણ ગણ સાગર રતન સમોહનો ।

વિલાસ રસનુ ધામ પુરણ ઉદધી રસ સંદોહનો ૧૧૭।

અખીલ શુભકર સુખદ કમનીય કૃપાનો અર્ણવ સદા ।

પરમ અદ્ભુત કેવલ રસીક રસરાય મહાનાયક મુદા ૧૧૮।

અનુકુલ શીરોમણી શીખર એ અને પરમ મંગલ મહોદધી ।

મંગલનુ મંગલ મનોહર મંગલ રૂપ એ મહાનીધી ૧૧૯।

સર્વાંગે કેવલ સકલ મંગલ મર્ધ મંગલ વર ।

મંગલ રસે પરવર્યા મહા રસીક વરેસ રસે ભર ૧૨૦।

મંગલને મહા મંગલકારી અખીલ જગતને નીત પ્રતી ।

ત્રીભુવનને મંગલ રસીકને મંગલ કરણ મંગલા હેતે ૧૨૧।

આ ઓગણીસ કલીએ કરીને સર્વોપર લીલા વૃષ્ટિ નીરૂપાધી કૃપાભેર

ત્રીભુવન મંગલ કરણ સ્વરૂપ કહ્યું, હવે તે ત્રીભુવન કહીએ છીએ

એ ત્રીભુવન રસ નાયકાના સ્વરૂપ મહા મોહામણા ।

મહા રસીક ને રસ ભોગ્ય અતિ ઉપયોગ નિત્ય મોહામણા ૧૨૨।

અધર ઉરોજ ને સ્મર છત્ર એ ત્રણેય ભુવન રસભર્યા ।

પ્રાણ પ્રભુએ પ્રણય જુત રસવસે અંગી કર્યા ૧૨૩।

એ એ કલીયે ત્રીભુવન રસ ભોગ્ય સ્વરૂપ કહ્યું ।

હવે આગલ એવા સ્વરૂપનો સ્વરૂપ સમાન સ્વરૂપ રસ મારગ તેને વિષે મંગલમધ

પ્રભુજીએ પ્રગટીને સ્વરૂપ રસ મારગ પ્રકટ કર્યો તેની મુચનીકા કહીએ છીએ

એહવા સ્વરૂપનો મંગલ મારગ મંગલ રસ પરમાવીધી ।

વિઠલ કુમાર તે પ્રગટીયા મંગલ સમય મંગલ નીધી ૧૨૪।

એહવું એ પ્રાગટ્ય મંગલ રૂપ ભયુર્ મંગલે ।

મંગલકારક ભકતનું મંગલ કરે મંગલ ફલે ૧૨૫।

ભક્તિ મારગ પ્રકાસી તે કોઈ અનીરવચની રસ નવો ।

પ્રગટી કરણ એ પ્રમેય બલ બ્રહ્માંડે વીસતીર્ણ હવો ।૨૬।
એહવે સ્વરૂપે બિરાજે છે મહા અતુલ બસે અતીસય ।

આનંદમર્ધ કલ્લોલ ભર શુભ સાર સાર સુખોદય ।૨૭।
જેહવું સુખ સમોહ નીસીમ સીમા સોભાગ્ય તિલક અભિરામ જે ।

પરમ મંગલ દૈર્ઘ્ય એહવું નાથ ગોકુલ નામ તે ।૨૮।
ગોકુલૈક જન જીવન જેહતું સુખા કોટીક ભ્રાજતુ ।

સ્વાસ્ત હેત લાવણ્ય જીત શ્રીવદન અરવીંદ રાજતુ ।૨૯।
દ્વીજવર વેસ સુવેસ જે અતિ પ્રાણ વલ્લભ ભક્તનો ।

શ્રી ગોકુલપતી રસ પુર્ણ દાતા એતનમારગી જગતનો ।૩૦।
એ સાત કહીએ નિત્ય બિરાજમાન અતુલીત બલ સ્વરૂપ ચાર પ્રકારે કહ્યું હવે
એહવા સ્વરૂપને નમન કરીને સ્વરૂપસું મહા મહેદનો સખંધ કહીએ છીએ
એહવો મહોદાર શીખર-મણી તેહને પ્રથમ નમન કરીયને ।

પછે મહા પુરુષાર્થ રૂપ તે કહ્યું ઉરમાં ધરીને ।૩૧।
મહા કારુણીક કારણ મધ નિજદાસ પરમ જે ભગવદ્દી ।

મહા મહેદ ભાગ્યની રાસ તે ભક્તરાજ શીરોમણી ।૩૨।
પુટી પુટી રસમાર્ગી અતિ રસીક નીરવીધી નેહની ।

સર્વ ભાંતે સર્વ આશ તે પુરણ કરી છે જેહની ।૩૩।
અતિ સોહાગી સાથ એહ સમાજ સુખનીધી સર્વદા ।

સર્વ પદારથ સિદ્ધ કરણ મારા સહાયક એ સદા ।૩૪।
ચિંતતાધીક દાયક શુભ મનોરથ પુરક સુરતર ।

પરમ શીક્ષક સંગ બલ સર્વ અર્થ જ્ઞાપક મારા ગુરુ ।૩૫।
જેહસું એ રસીક-વર અનુરકત અતિ આશકત છે ।

તે માહારા આચાર્ય સર્વોત્કર્ષ બોધક ભકત છે ।૩૬।
તેહને મારા અખીલ મનોરથ સિદ્ધ થાવા કાજને ।

અર્થે નમન નવનવ મનોરથે કરું એહ સમાજને ।૩૭।
તે નમન કરીને ચરીત્રનો આરંભ કીધો તે ત્યાંહાં ।

પણ મન પ્રવેશ કરે નહીં ત્યારે વિચાર્યું એ મનમાંહાં ।૩૮।
જે જે લીલા ચરિત્રને કહેવાનો મનોરથ મન તે ।

તેહ લીલા ચરીત્રનું તે નામ કહેવાનીય જે ।૩૯।
એહવી યોગ્યતા મારા વિષે એ નમનથી સંપન્ન હવી ।

તેથી નામ એહોનું નિરૂપણ હું કરું સાંપ્રત્ય અનુભવી ।૪૦।

તે નામ વ્યાજે એ મહા રસીકનું નિત્ય ચરિત્ર અતિ રસમય ।

મંગલા-ચરણે મારા સરસ મનને પુછુ છું કરી ભાવોદય ૧૪૧।

એ અગ્યાર કક્ષીએ નિત્ય ચરીત્રનો આરંભ કર્યો પણ મહેદને સખંધ પ્રભુસું કહીને મનોરથ સિંધને અર્થ મહેદને નમન કરીને નિત્ય ચરિત્રનો આરંભ કર્યો પણ મન આગલ પ્રવેસ કરે નહી તે મનસું વિચાર કર્યો જે એને નમન કરીને સાંપ્રત્યે જે ચરિત્રનો મનોરથ કરું છું તે ચરીત્રનું કે નામ કહેવાની યોગ્યતા મારે વિષે સંપન્ન હવી દીસે છે. એહવુ મોઢુ એ ચરિત્ર. હવે એહવા ચરીત્રને મંગલા ચરણે હું કેને નમન કરું ? તે ફરીને મનસું વિચાર કરે છે

આ દેહ કેહેને નમન કરૂ એહ વિતર્ક મનમાંહાં ધરી ।

અર્થ માહારો કોણથી સરસે એમ વિચારું ફરી ફરી ૧૪૨।

સર્વ મોટાથી મોટો પદારથ હોએ જેહ ।

તેને કરીએ નમન સિદ્ધ થાએ અર્થ સહુ એહ ૧૪૩।

માટે ચરીત્રને કે ચરીત્રના અનુભવીને હું નમન કરું ।

કે ચરીત્રના પ્રગટી કરણને નમન કરી ઉરમાંહાં ધરું ૧૪૪।

કે ચરીત્ર પ્રગટીત પાત્રને નમન કરું એ મનમાંહાં ।

તે વિચારતા સર્વોત્કર્ષ નિશ્ચય કર્યો તે નમુ ત્યાંહાં ૧૪૫।

જે સર્વોત્કર્ષ ચરીત્ર મોઢુ એથી મોઢુ કોઈ નહીં ।

માટે એતાદ્રસ એ ચરીત્રને હું પ્રથમ નમન કરું અહીં ૧૪૬।

નમન કરી એ ચરિત્રનો આનંદભર આરંભ કરું ।

એ વિચારતા નિશ્ચય કર્યું પણ ફરીયને મનમાંહાં ધરું ૧૪૭।

નમન પ્રભાવે કરીયને ઉપજ્યુ એણીપેરે મનમાંહાં ।

એહવા મોટા ચરિત્રનો અનુભવ જેણે કીધો છે આંહાં ૧૪૮।

તે અનુભવી સર્વથી મોટા તેથી મોઢુ કોઈ નથી ।

માટે પ્રથમ તેહને નમન કરીયે વિચાર્યું મનસું કથી ૧૪૯।

વહી વિચારે એમ ઉપજ્યું અનુભવી અનુભવ તો કરે ।

જો પહેલા એ ચરીત્રને કે પ્રગટ કરી રસભરે ૧૫૦।

માટે એ ચરિત્ર પ્રગટી કરણ મોટો તે પ્રભુને અનુસરું ।

એહ મન નિશ્ચય કરું જે એહોને હું નમન કરું ૧૫૧।

પણ ચરીત્રને પ્રગટી કરણ એ ચરીત્ર તો કાંઈ આપથી ।

સ્વતઃ એહવું રસભર્યું તે પ્રગટ તો થાતુ નથી ૧૫૨।

એ ચરિત્ર પ્રગટીત પાત્ર વિના રસ ચરિત્ર તો નવ નિપજે ।

એહોને મન મનોરથથી ફેલ ઉભયતા સંપજે ।૫૩।

એ લીલા ચરિત્ર પ્રગટીત પાત્ર મોટા તે એ લીલાના પાત્રને ।

પુરક મનોરથ લહી નમન કરે રસીકજન માત્રને ।૫૪।

આ તેર કહીએ એ નિત્ય ચરિત્રને આરંભે નમન કરણી પાત્ર નિશ્ચય કર્યા

હવે જેહને નમન કરીએ તેહનું પ્રથમ સ્વરૂપ કહું જોઇએ. શા માટે ? જે

સ્વરૂપ જાણી તેહવે રસે હૃદય રૂઢ કરીને નમન કરીએ તો તે નમન ફક્ત

થાય માટે પ્રથમ એહોના સ્વરૂપ પ્રયત્ના કરીને એ રસપાત્રના લક્ષણ ગુણ

ધર્મ રૂપ રસ ને પ્રિયમું એ પ્રકારના રસનો સમ્બંધ ભાંત ભાંતનો છે ને

પરસ્પરનું પ્રિયત્વ તે કહીએ છીએ

હવે નમન કરવા સમય તેહોનું સ્વરૂપ કહીને નમન કરે ।

જેહનું આહુતું સ્વરૂપ એહવા લક્ષણ તે ઉરમાંહાં ધરે ।૫૫।

એહવા ભક્તને હું નમન કરું તે કોણ ભક્ત ને કહેવા ।

જે વદનભળના વદનભળ અતિશે મહા ફલાત્મક તેહવા ।૫૬।

પરમ મહાકલ રૂપ છે જે શ્રી મહા પ્રભુજીને નિત્યે ।

નિત્ય પરમ ઉત્સવના સ્વરૂપ જે અહરનીસે પાગ્યા હીતે ।૫૭।

જે વિદુ વદનીઓ વિશાલાક્ષી પ્રગટ અરવિંદ લોચના ।

મહાનાયકા ઉન્મત મદે ભર કામ આરત મોચના ।૫૮।

એહવા ટોલ ગ્રીવીશ્રા તણામાં કુલાંગના જે કુલવતી ।

એહો વિષે એમાંહાં અતિ અદ્ભુત અસાધારણ રતિ ।૫૯।

પરકીયત્વ જે મુખ્ય રસ એ મહા પદારથ છે જેહ ।

પછે તે મધ્યે સ્વકીયત્વ રસે પ્રવેશ કીધો છે એહ ।૬૦।

એ એ પ્રકારનો રસ કહ્યો જે પ્રથમ પરકીયત્વ ને તે મધ્યે પછે સ્વકીયત્વ ।

એહવા એ સ્વકીયજન રચીયતા રાજ્યના ઘણી ।૬૧।

તે રાજ્ય રાજ્યના અનુકર્ણ આવરણ સર્વ કહીએ છીએ ।

એહવા એ સ્વકીય જન સદ્પાત્ર છે સર્વોપર ।

જેહો વિષે પુણું સદા નિરંતર રચીયતા રાજ્ય તણો ભર ।૬૨।

તે રાજ્ય અતિ ઉત્કૃષ્ટતા જયુત સોહનું સોહે ઘણું ।

એ રાજ્યના અનુકરણ અદ્ભુત વિસદ કરે છું કાંઈ તેહ તણું ।૬૩।

તે રાજ્ય મધ્યે રાજ્યના અનુકર્ણ એ રાજ્યને વિષે પ્રતી મેં હરખમું છોહ કયું

જે માહા વિચીત્ર વિધિ મોહક ઉત્તમોત્તમ રસ ભયું ।૬૪।

- અનુરાગે રંગી સુદ્રઢી રૂપી સુદ્રઢ સુખદ સિંધાસન ।
તે અનેક રચનાસું રચી રચુ' છે મોદે મન ।૬૫।
- ત્યાંહાં અતિ પ્રસન્નતાએ પ્રેમસું બેસાડયા છે સુખ આસને ।
અને ઐક્યતા રૂપી ગાદી અતી મૃદુલ આણી મને ।૬૬।
- માંહે' કૃપા અનુમ્રહ રૂપી રસભર ભરી ધરી કામલ પરે ।
તે ઉપર આરત અપેક્ષાએ પુર્ણ રમણ ઈચ્છાએ ભરે ।૬૭।
- તે અતિ અચલ ઉપધાન ધરુ' સ્પર્શીને બેઠા ત્યાંહાં ।
રસદાયક અનેક મનોરથે રસભર્યા અતિ મોદે જ્યાંહાં ।૬૮।
- ઉભય અભિષેક પુરક આશાએ રાજ્ય ભાવ મુખ્ય લેઈ ।
ગર્વ' પુરક શુભ સૌભાગ્યે બેઠા છે ત્યાંહાં ચીત દેઈ ।૬૯।
- ત્યાંહાં એહોને વહાલોજી વહાલે ભર્યા હરખે ભરીયને ।
ઉઝાહા પ્રમોદક સુધા સિંધુ તે સાંપ્રત્ય કરીયને ।૭૦।
- આરતે આદરમાને મીશ્રીત વચનામૃત મંત્રે કરી ।
રાજ્યનો અભિષેક કરે તે હીતે ભરી ।૭૧।
- શિર પર અગણીતાનંદે રતને જટીત શોભા ધરે ।
જલહલતુ જાતકાર કરતું શીતલને શીતલ કરે ।૭૨।
- મન રૂપી ઉમાહા સુખદ અતિ આરત હરણુ આરત ભરુ' ।
આતપ નાશક અષ્ટ પ્રહર તે એહવું છત્ર ત્યાંહાં ધરુ' ।૭૩।
- પછે પદ્મસોય ને કટાક્ષ કરણુ અનીવર્ત' નિત્ય ચમર ઢલે ।
એહવે મહારાજ આસને બેઠા છે તે અવીચલે ।૭૪।
- તદંતર પુર્વ અવસ્થાની વિસ્મૃતે સહુ દેહના ।
તે રહીત અનુસંધાન જ્યુત ઉત્તમ તે પાગ્યા નેહના ।૭૫।
- તે એતાદ્રસ રાજમદ ચઢ્યો તેથી રાજ દાયકસું મહા મદભર ।
ગર્વીત થઈ રોષે ચઢ્યા તે રોષ પ્રભુને સુખકર ।૭૬।
- તેણે કરીને મહારાજ રાજેશ્વર આધીસ સ્વાધીન કર્યા ।
એહોને રસ વસ થઈ એહો સંજે રહે નિત પરવર્યા ।૭૭।
- એ રાજ્ય મધ્ય રાજ્યના આચરણુ અભિનય દેખીએ ।
પ્રજાનું પાલન અને પોષણુ સુખદુઃખ વિશેખીએ ।૭૮।
- તાડન મારન બંધન દંડ ને સર્વોધીક નીવાજવું ।
એમ રાજ્ય આચરણુ સહીત સહુ બિરાજે છે અભિનયુ ।૭૯।
- તે પ્રીયાના સર્વાંગ રૂપી પ્રજાનું અંગ ધને ધરી ।
તે પાલણુ પોષણુ થાય છે એ સહેજમાં પ્રેમે ભરી ।૮૦।

અંગનો આસ્વાદ લેવાને તે મન ઉલટ ભર્યું ।

નાતકારે કરવો તેહ સમય અહીં એહ દુઃખ સુચન કર્યું । ૮૧।

કુસુમ વિસીરવને સદને તાંડવ અવીલોકને અંગ સીથીલ કરણ ।

એહ સીથીલ કર્યું તેહ મારણ સર્વદંડ ને મન હરણ । ૮૨।

મન હરીને હરણાક્ષી માગે દંડ નીવાડી ભલી ।

તેથી અધીક તે એહી પાસે રહ્યું છે એમ અટકલી । ૮૩।

પછે વિષુવત તેણે તે બંધે બાંધી કર્યા હૃદય દ્વાર તે ।

ત્યારે વંદે તે વારંવાર એહવું આણે સમય અધાર એ । ૮૪।

એ રીણ રહીત થાવા તણી તે પેર નાંહી કાંઈ એવડી ।

સંકોચ સોચે શુદ્ધી રહીત થઈ શરણ બ્રહ્મં સુખ ગેવડી । ૮૫।

ત્યારે રાજ્ય અધીકારીએ રસે ભર્યા ને સુખદ સીરપાવ સાજ્યા ।

પ્રાણ સહીત સર્વાંગ સોંપી સર્વોપર તે નવાજ્યા । ૮૬।

એણે પ્રકારે શ્રી મહારાજ બિરાજ રાજેન્દ્રે ।

એહો વીસે અખંડીત રાજ્ય એહવું સ્થાપન કર્યું સર્વોપરે । ૮૭।

એહવા એ સમુલ રચીયતા સ્વતઃ રાજ્ય તણા ઘણી ।

પ્રભુજી સદા રહસ્ય રમણ ને આનંદે ભર રૂચી ઘણી । ૮૮।

એણીપેઠે સર્વોપર બિરાજે છે સોહિ અવની પર ।

કામે કમનીઅ રહીત તે કામે રતી ઉત્તમ તર । ૮૯।

આ ૨૮ કલીએ કરીને રસ સખંધ મધ્યે સ્વીયતા રાજ્ય કર્યું ।

હવે આગલ ગુણ ધર્મ રૂપ રસ પ્રીયત્વ કહીએ છીએ ।

એહવા અલૌકીક ભાવાપત્ર છે જ્યારે ધર્મવાન જોહોના ।

અંગ ને પ્રતિઅંગ આનંદમર્ષ દિસે છે તેહોના । ૯૦।

અંગેઅંગ આનંદયો આનંદ રસ ફેલી રહ્યો ।

જગમગ્યો ઝલમલતો અનુપમ કેણે નવ જાએ કહ્યો । ૯૧।

તેણે અતિ આનંદના પુર ચાલે છે તે પરમ સોહાવતા ।

તેહવા આનંદ આનંદાઘના બુદ્ધ મોદું ઉપજાવતા । ૯૨।

પ્રિયને મન ભાવતા અંગના સુખને સુખ ભરે ।

સુંદર નાહને સોહને મોહીતાને મોહીત કરે । ૯૩।

હવે એહોને સ્નેહ ઉપજાના પ્રકાર ને સ્નેહનું રૂપ કહીએ છીએ

જે એહવા સ્નેહના ઘણી નેહ નીરભર જોહોને તે ઉભય અનુબ્રહ્મ લક્ષણ ।

બીજ ભાવાંકુરથી ફલ ફેલીત જે તતક્ષણ । ૯૪।

રસ લગી રસ રસેભર્યો રસ રસભર્યો રસેહ ઉપજ્યો ।

શુદ્ધ રસેહ ઉત્તમ જાતનો જે મુજાતિ રસ અનુપનો । ૮૫

અસહાય રસેહવંત જેહ ને રસેહને કો સહાયક નહીં ।

એહનો નીરૂપાધી રસેહ નવનવ ભાંતનો દીસે અહીં । ૮૬

અતી અથાહ ઉદૈ જે ઉકંત વીતપુણું રસેહ પુરણ કર્યા ।

એહવા સુદૃઢ રસેહના ધણી એહવે સહેજ રસેહ ભર્યા । ૮૭

ઉભય અનુગ્રહનો પ્રકાર સ્વકીય મુજાતી પ્રભુજીના અનુગ્રહીના અનુગ્રહી ।

અને પોતાના સ્વ અનુગ્રહના અનુગ્રહી આપ સ્વતઃ લહી । ૮૮

એણે મારંગે કેવલ પ્રભુનેજ અનુગ્રહ કેમ હોએ તહીં ।

એતન મારંગીનો એતન મારંગ અર્થ સિદ્ધ થાએ નહીં । ૮૯

ઉભય અનુગ્રહી એતન મારંગી સીધ્ધ ફલ કહેવાય છે ।

તેમ એહોને એ અર્થ ઉભય અનુગ્રહ સિદ્ધ થાએ છે । ૯૦

એ અનુગ્રહ તે ઉભયતા મલી રહ્યો છે એક એકમાંહાં ।

માટે ઉભય અનુગ્રહ કહ્યો જે એહોને પણ આંહાં । ૯૧

અનુગ્રહ એહોને મહા ફલરૂપ પરમ પુરૂષાર્થ છે ।

સર્વ કાર્ય ને સર્વ ભાંતે સર્વ સાધક અર્થ છે । ૯૨

આ પાંચ કહીએ કરીને ઉભય અનુગ્રહ ઉભય ફલ સાધ્ય કહ્યો

હવે એતન મારંગીનું રૂપ એ મારંગ રસના રસદપાત્ર કહીએ છીએ

હવે એતન મારંગ કહેતા સાધના તીત કેવલ ।

રસાશ્રીત રસનો સ્વરૂપ રસમાર્ગ એહવો મહાબલ । ૯૩

એ મારંગ કેરા અનુગ્રહી અનુગ્રહ કરી વિલસીત એ ।

કારણમઠ પ્રભુની કૃપાના શરણ અતિ કૃપાવંત એ । ૯૪

પાત્ર અનુયમ કૃપાના અને પાત્ર હીતના દેખીએ ।

હારદ્ર કેરા પાત્ર એ તે કયાંહાં લગી વિસંજીએ । ૯૫

રસીકવરના રસના પોષક રસાગ્રણી કેવલ રસ ।

રસાશ્રીત રસના મહાદાન પાન પાત્ર રસે વસ । ૯૬

આ ચાર કહીએ કરીને એતન મારંગના અનુગ્રહી કહ્યા. હવે

એ સમ્બંધ મધ્યે રસાશ્રીત રસનું સ્વરૂપ કહીએ છીએ

હવે રસાશ્રીત રસ કહેતાસું જે એ શ્રીમહા પ્રભુજી તેહ ।

નવરસ રસીકનો નીવાન જે શરણ સહુનું છે જેહ । ૯૭

અખીલ રસનો આશ્રય આધાર એહો તેણે વીસે ।

વીર્ય કર્સક ગુણ ધર્માશ્રીત એહ રસ છે અહર્નીસે ૧૧૦૮

જગમોહન સ્વપાશ્રીત રસ છે અને રસીકાધાર રસાશ્રીત ।

રસ છે એ આદિ તે જાવદીક અને એ મીશ્રીત ૧૬

એ આશ્રય છે રસ તેહના ગોપ્ય પ્રગટ રસના બહુ ।

બહુ પાત્ર છે તે પાત્ર ભેદ ભાવ ભેદ તે છે સહુ ૧૧૦

ભાવ ભેદ ભેદ તે રસનો રસભેદ ભેદ તે દાનનો ।

દાન ભેદ ભેદ ફલ ને ફલ ભેદ સ્વાદ તે પાનનો ૧૧૧

સ્વાદ ભેદ અવસ્થાનો ભેદ છે તે અતિ ઘણો ।

અવસ્થા ભીને કરીને ભાવે એ ભેદ તે પ્રભુ તણો ૧૧૨

ભાવેએ ભિન્ને સંતોષ ભીન્ને પછે ભાવે એનો એ ભાવતો ।

પ્રભુને ભાવતો ભાવ તે ભાવે અધીક રસ ઉપજાવતો ૧૧૩

તે ભાવ ભીન્ને ભીન્ન પ્રકારે રીઝે છે તે મનમાંહાં ।

તે રસજ્ઞા શીરોમણી પાત્ર વીશેએ રસ વીશેક અર્થ ત્યાંહાં ૧૧૪

જેહ જેહવું પાત્ર તેહને તેવો રસ સંપન્ન કરે ।

કો એક તે ત્યાંહાં ગુણ ધર્માશ્રીત રસ તે આપીને ભરે ૧૧૫

કો એકને ત્યાંહાં રસાશ્રીત રસ આપે છે પ્રેમે કરી ।

કો એકને ત્યાંહાં રસાશ્રીત રસ આપે છે રસસું ભરી ૧૧૬

તે એક ભક્તને કેવલ રસાશ્રીત છે પાત્ર રસના જેહોને ।

સદા સર્વદા પરમ પરમોત્કર્ષ સમે વિસે તેહોને ૧૧૭

નિરાવર્ણ સ્વરૂપનું દર્શન પુરણ છે જેહ ।

અનુભવ્યા અનુભવે રસે કરીને તે પુરણ થાએ છે તેહ ૧૧૮

સંપુર્ણ ઉભય રસ તણા અનુભવના અનુભવી છે જેહ ।

જેહોનો નિત્યે રસાશ્રીતે રસના ફલાનુભવ હોએ છે તેહ ૧૧૯

આ તેર કલીએ કરીને એ એણે રસાશ્રીત રસ આદિ સર્વ રસનો

ભોગ કહયો. હવે આગલ વલી સખંધ રસ લક્ષણ એહોની

ઉત્કર્ષતા લોભ સહીત કહીએ છીએ.

સંયોગ સુખે સદા સુખી ને અંગવત એ અંગીના ।

અંતરંગ અતીસે ભક્ત એ શ્રીઅંગ સંગ સંગીના ૧૨૦

પરસ્પર એક એકને તે ઇચ્છતા ઇચ્છા કરી ।

જેહોને પ્રભુ પોતાના તે કહ્યા છે પ્રેમે ભરી ૧૨૧

આંખની આંખ ને અંગના અંગ સોભાવ્ય રસે લસી રહ્યા ।

કૃપા જેહોનીએ કરી અંગને ઉપજે વણ કહ્યા । ૧૨૨૨।

અનુસરણ પ્રભુનું રસ વિષે અને રસ અપેક્ષા હોએ વલી ।

મહેદની કરૂણા તે ઇચ્છે ભાવ તે ભાવે લલી । ૧૨૩।

ત્યારે સ્વરૂપ રસની હોએ પ્રાપ્તી એહવા એ લોભી ઘણું ।

મહા લોભવંત અતી અપમીત પ્રેમભર કહું તેહ તણું । ૧૨૪।

જેહોના હૃદય તે સ્વરૂપે સંવલીત ભરીત પરમ રસે ભર્યા ।

સ્વ ઇચ્છા સરસ હૃદયને પ્રીય છોડી શકે ન અંગીકર્યા । ૧૨૫।

અને જે પ્રભુના મન છે પ્રભુ જેહોના મન રૂપ થઈ ।

મનમાંહાં રહ્યા છે સર્વદા તે થઇને મહા રસમર્થ । ૧૨૬।

એ ભક્તનું અંતઃકરણ સ્વરૂપ ને સ્વરૂપનું તે ભક્ત એ

એમ એક એકના અંતઃકરણ રૂપ છે અનુરક્ત તે । ૧૨૭।

જેહોથી કાંઈ પ્રભુને દુરાવ નહીં વચન નહીં ।

પ્રભુના રસનો ને હીતનો હારંદ્ર તે જાણે સહી । ૧૨૮।

રૂચી સહીત રૂચી તે સમજે જોતા માત્ર પ્રતિક્ષણે ।

લહે મનવૃત્ત પ્રાણ પ્રભુના મન તણી તે ઈક્ષણે । ૧૨૯।

વેધીય તે બહુ ભાંતના તે વિવિધ પેરે હીત ભરીને ।

જેહને કાંઈ કહેવું શીખવવું પડે નહીં કેમે કરીને । ૧૩૦।

એહવા એ રસીક-જન તે રસે વેળીત પ્રેમ પ્રભુને પ્રાણથી ।

પાત્ર પ્રગટીત સિદ્ધ રસના અતિ પકવ પ્રેમ પ્રમાણથી । ૧૩૧।

એ બાર કલીએ કરીને ઉભય એક એકના રસમાં રસે મીશ્રીત રસ

કહ્યો હવે આગલ ત્રીવીધ પાત્ર પ્રગટીત રસનો પ્રસંગ કહીએ છીએ.

હવે રસ છે ત્રીવીધ પાત્ર પ્રગટીત તવનવી જે જાતનો ।

એક પ્રેરીત બીજે સ્થાપીત ત્રીજે સ્વ પ્રગટીત એ ભાંતનો । ૧૩૨।

તે વિસદ કરું વિવિધી પાત્ર કાંઈ વિલક્ષણતા જુજવી ।

એ પાત્ર પરાક્રમ તણી પ્રખલતા ભાવ અનુસારે તેહવી । ૧૩૩।

જે પ્રેરીત પાત્ર તણે જે રસ જે પ્રસરા લગી તે પ્રખલતા ।

સ્થાપીત પાત્ર સંયોગ સમે તે સ્થાપન સુરતે સખલતા । ૧૩૪।

એથી મોટો સ્વતઃ જે રસ પાત્ર વિષે નિત્ય સ્થિર રહે ।

એ રસ રમણરસ અલંકૃત પ્રિય સુખ તણે આગમ લહે । ૧૩૫।

એહવા સિંધ રસના પાત્ર એ જેહો વડે રસ સર્વોપર ।

ત્યાંહાં સિંધ થાએ છે સર્વ રસ આધિક્યથી આધિક્ય તરે ૧૧૩૬।

અને રસનું શરણ એ વહી વિદ્યાસનું એ શરણ છે ।

જ્યાંહાં પ્રેમ વસ થઇ પ્રભુના મનનું અનુદિન એહી અનુશરણ છે ૧૩૭।

આ છ કહીએ કરીને ગીવીધ રસ રસ સીધતાના પાત્ર સહીત કહ્યો.

હવે આગલ જે પંચાવનમી કહીએ પ્રથમ ચાર પ્રકારની પ્રત્યના કરી

છે જે એક તો એ રસ ભકતનું સ્વરુપ કહીસ, લક્ષણ કહીસ અને એ

કહેવા ભકત કહેતા પ્રભુનું આહવા સખંધના ઘણી ને કોણ ભકત

કહેતા જે સુઠી અનેક પ્રકારની છે તે એ કોણ સુઠી. ત્યાંહાં એ ચાર

પ્રત્યના કરી છે તે મધ્યે સ્વરુપ તાં આગલ કહીએ કહીસ અને લક્ષણ ને

સખંધ ઠામ ઠામ કહ્યો અને કોણ સુઠી તે જે સહીત અપ્રાકૃત સુચવી

છે જે ભર ભોગ લીલા એ છે તાંસો. ગુજરાતથી પધાર્યા પછી આગલ

કહીસ. તે ભરભોગ લીલા તેણે ચરીત્ર તે એણે સ્થલે આહીં છે

અપ્રાકૃત સર્વ રસે ઉછલીત રસની સુઠી એ ।

એ સુઠી તે જે પહેલે તરંગે છે કહી છે ઉત્કૃષ્ટ તે ૧૩૮।

વીસમેં માંગલ્યે પાંચમી કહીથી સુચન કરી ।

જે પ્રભુજીને સંગે પ્રગટી સ્વતઃથી રસે ભરી ૧૩૯।

સદા નીજ અર્થેને અર્થે અને પર ઉપકારની ।

જેહને સંગે અદ્ય સખંધે દૈવી અનેક પ્રકારની ૧૪૦।

એક એકનેં બેર પ્રગટ થઇ રસ યોગ્ય લીલાએ કરી ।

લીલામાંહાં તાણી લીધી રસાત્મીક ભાવે ભરી ૧૪૦।

તે સુઠી તે રાજે પ્રભુજીની પાસ આહીં એ ફરી ફરી ।

ને નવીન રસના ભોગને પ્રગટે છે મહા મનોરંધ બરી ૧૪૨।

વિચીત્ર નૌતન રસ તણા ઉપપાત્ર ને પ્રેમના પાત્ર એ ।

અલીલાખી નૌતન રસતણું ઉપયોગી જેહના ગાત્ર તે ૧૪૩।

એહવી રમણ રંગે ભાવ ભાવાંતર તણી બહુ સુઠિ છે ।

જે એહ સુઠી તે સર્વોપર સર્વથી અતિ ઉત્કર્ષ છે ૧૪૪।

અને વહી જે છવીસમેં માંગલ્યે જ્યાંહાં બસો એ કહી ।

ત્યાંહાં લખી ચાર પ્રકારની અનુમહી જે રહી છે મહી ૧૪૫।

આધી દૈવીક અતીરીકત જે પુષ્ટ પુષ્ટ પોતાની વરી ।

ઉપયોગની શ્રીઅંગની વાવતી દિનદિન પ્રતિ રસભરી ૧૪૬।

ભરભોગ લીલા છેતાલે ગુજરાતથી પધારીને ।

પરકર સાથે ભાવી કહીસે જે કહી આવ્યા વિસ્તારીને ।૧૪૯।
તે સુધી તે એ અતિ સોહાગી અસંખ્યાત અપરમીતે ।

તે સૃષ્ટિ મધ્યેના ગુહરસના પાત્ર રસીક ભર્યા હીતે ।૧૫૦।

એ અગ્યાર કહીએ કરીને અપ્રાકૃત સૃષ્ટિના પુર્વ પ્રસંગની મુચનીકા
કહી, હવે એહવી એ સુષ્ટી મધ્યે ગુહ રસના પાત્ર તેણે જેસું પ્રભુ
પોતાના અશ્વર્યાદી ધર્મ અલગા મુકીને લીલા કરે છે તે લક્ષણ
યુત પ્રિયત્વ જ્ઞાનની સૃષ્ટિના લક્ષણ સખંધ વલી કરીને કહીએ છીએ.

પ્રભુ પરાયણ કેવલ સર્વ સામર્થ્યવંત એ ।

તેસું પ્રભુ પોતાના ધર્મ જે અશ્વર્યાદી અનંત તે ।૧૫૧।

અને પોતાનું અસાધારણ પ્રભુત્વ અલગું મુકી અને ।

કરે છે ભર ભોગ લીલા આપ સહુ સોંપી અને ।૧૫૨।

અને જેહોને પ્રભુ વિષે તે પ્રભુતા જ્ઞાન નહીં અણું ।

કેવલ પ્રીયત્વ જ્ઞાન છે જેહને સાર તે રસ તણું ।૧૫૩।

જે ભુતલ મધ્યે પ્રભુ સુખારથ રમણ હિત રસકાજને ।

અકર્તૃમ જે સ્વયં નિરમીત પ્રગટ હીત મહારાજને ।૧૫૪।

ભજન લીલા રમણ રસ ઉપીયોગી આવે ભોગ્યને ।

જે વિના બીજું કો છે નહીં પ્રભુજીને સ્વ રમણ જોગ્યને ।૧૫૫।

એ સૌભાગ્યતામાં ગુહ રસ ને પુણું મનોરથસું ભર્યા ।

અભીલાષે ભર આરત ભર્યા અને ઉમંગ અનુરાગે ભર્યા ।૧૫૬।

ઉત્સાહ રસ રંગે ભર્યા અતિ અગણીતાનંદે ભર્યા ।

મોદે ભર્યા માને ભર્યા એ યોગ્યતા સકલે ભર્યા ।૧૫૭।

પરમ ભર ભાવે તે ભર્યા વલી નિત્ય માનવંતા તે જેહ ।

મહા ભાગ્યવાન આન સમાન નહીં કોઈ તેહ ।૧૫૮।

સર્વોત્તમ નાયકા સરસાના તે યુથ સોહામણા ।

પ્રભુ સુખ વિષયક કપટ નિઘાએ અતિ દુશ્સલ કોવીદ વણા ।૧૫૯।

હાસ્ય જેહનું સુધા સિંધુ ને સઘ ઉપ મરદન કરે ।

અને રીપ જેહની પ્રસન્નતાથી અધીકતર શોભા ધરે ।૧૬૦।

અતિ સુખદ સોહામણી જેહસું પ્રિયનું મન ઢરે ।

કોપ જેહનો પરમ પ્રિય શ્રી પ્રભુજીને પ્રેમે ભરે ।૧૬૧।

જે ઈચ્છે છે આનંદ ભર કેવલ લીલાના પાનને ।

રમણમાંહાં અતિ રસીક અને દાનાતુર રસ દાનને ।૧૬૨।

મહા નાયકને અંગ સંગે અતિ સુખદ પરીરંભણે ।

પરમ સુર શીરોમણી કામે કુશલ શુભ મતી પણે ।૧૬૧।
રસ સંગ્રામે રસીકને રીઝવે રસમાંહાં એહવા ।

અભીનવા અનીરવચની સુખદ રસદાયક વહી કહું કેહવા ।૧૬૨।
સર્વ ભાંતે સર્વ પ્રકારના રમણ મનોરથ પુરક ।

અતિ અનુપ રતીના તે દાવક આરત અતીસખ સુરક ।૧૬૩।
કેવલ અતી આનંદભર અતે દેહ રસમય જેહના ।

જેહોને ઉર અવનવી તરથી પ્રતિદિને હોએ નેહના ।૧૬૪।
અહોરાત્ર ઉમંગસુ સીંધુ રસના ઉછલીત થઇ થઇને ।

વાધે છે તેથી સર્વ અંગ તે અતિ સુખદ રસ લેઇને ।૧૬૫।
રસે ભરીત ભર્યા તે રહે છે એ સીંધુથી બહુ ભાંતના ।

આનંદ ને વહી મોદ ભક્તના તે પુજ નવનવ જાતના ।૧૬૬।
પ્રગટ હોએ છે જેહની લાલચે પ્રભુ અતિસે વણું ।

લલચાયા રહે છે એહવા પ્રિયતા પ્રિયા કહું વહી નેહ તણું ।૧૬૭।
મહા મૃદુલાંગી જેહોના અંગ ઉરોજ વિના સહુ ।

સરસના તે કુસુમ થકી અતીસે પરમ કોમલ બહુ ।૧૬૮।
શ્રીઅંગ લાવણ્ય સિંધુરૂપી મરકંદે મત તે મહમહે ।

એહવા ગજ ગામીની અતિ આમોદે આસ્વાદીત રહે ।૧૬૯।
આમોદનીઓના ટોલ સર્વદા અતિ સૌભાગ્ય શીરોમણી ।

મહા ભાગ્યમય અતિ ભવ્ય ભાવના ભાજન પ્રિયની રૂચી વણી ।૧૭૦।
પ્રિય સૌભાગ્યને ભાગ્યે પુરા અતિ સોહાગે આવર્યા ।

સકલ સુંદરીના તિલક સંપૂર્ણ શોભાએ ભર્યા ।૧૭૧।
સર્વ સમય સર્વાંગ જેહના અતિ સુંદર આપે વણું ।

અદ્ય સુંગારે સ્વરૂપ જેહનું હીસે પરમ સોહામણું ।૧૭૨।
સર્વોપર સુંગાર ભાવે ભુખીત ભુપણ રૂપ તે ।

જે સ્વરૂપ રૂપી સુંગારે સુંગાર્યા પરમ અનુપ જે ।૧૭૩।
એહવી સુંદરતાએ શોભીતા એ જુથ સુંદરીઓ તણા ।

ચાતુર્ય વય અતે ભાવ રસની શોભાએ શોભે વણા ।૧૭૪।
રસીક જુણ અનુપમ અનેક સમાજ જે સોહે અહીં ।

જેની વહાલી વાતો વહાસો મુખ થકી મુકે નહીં ।૧૭૫।
એહજ વાત ફરી ફરીને કહે ને વહી સાંભલે ।

એહ વિના કાંઈ ગમે નહીં ને એહોના રસમાંહાં મલે ।૧૭૬।

જેહોના સર્વોપર નામને પ્રિય હૃદયમાં ધરીને ।

સ્મરણ જેહનું શ્રી પ્રભુજી કરે છે ફરી ફરીને ૧૧૭૬।

જેહનું સ્થલાંત ગ્રેહાંતરથી આગમન શ્રવણે સાંભલી ।

અને પ્રિતમના અંગઅંગ વિષે તે ઉપજે અનુષ્ઠ રહી ૧૭૭।

હૃદયને પુર થઇ રંગ વાધે ક્ષણ પ્રતે ।

જે અઢાર ભાર વનસ્પતી જેમ મેઘને આગમ થતે ૧૭૮।

જેમ નવ પદસવ થાએ છે તેમ સહુ પ્રકાર પ્રભુ એહોને ।

આગમે પ્રકુદલીત થાએ છે શ્રવણ માત્રે જેહોને ૧૭૯।

અરસ પરસની આરત ઉઠે ઉતકંઠા તે વાધે આત ઘણી ।

અવ્યક્ત અભિનયો તાપ ઉપજે કહેવા શકય ન તે તણી ૧૮૦।

તેણે આરતે હર આરતે આરત ભર્યા અતિ અકુલાય છે ।

મીઠા મધુરા શબ્દ જેહોના સાંભલતા મુખ થાય છે ૧૮૧।

મુખના સમુદ્ર ઉઠે ને જે અમીનીધી ઉપજવતા ।

જે શબ્દ આભરણ રૂપ કરી કરણે ધરે અતિ ભાવતા ૧૮૨।

જેહને મુખ ચંદ્રોદય કરી પ્રિતમને શ્રીઅંગથી ।

રસ સમુદ્ર ઉછલીત થઇને પુર વાધે રંગથી ૧૮૩।

જેહને દીઠે પ્રીયના મુરછીત મનોરથ જાગીયા ।

અંકુરીત પલવીત કુસુમીત સફલ થયા અનુરાગીયા ૧૮૪।

સર્વોપર શીરભાર અતિ આભરણ રૂપ શોભાકર ।

એ સમાજ રતનરમાંગનાએ જયુત મુખદ આરત હર ૧૮૫।

એ અડતાલીસ કલી કરીને એ રસ સખ'ધી સૃષ્ટીના વલી ફરી વિશેષ લક્ષણ

કહ્યા । એહવી એ સૃષ્ટિ ફલરૂપ કહી છે ને કેહેવી ફલરૂપ છે? જે જેથી કો

અધીક તાં છેજ નહીં । જેહની કો સમાન છે નહીં. હા: વેદ આદિ પ્રભુને

અને ભક્તને સમાન કહે છે ને એક કહે છે પણ એ સમાન નહીં અને એક

પણ નહીં અને એક પ્રકારે એક વસ્તુ છે અને એ અન્ને ન્યારી ન્યારી

વસ્તુ પણ છે. તેહનું દ્રષ્ટાંતે કરીને સિદ્ધાંત કહીએ છીએ.

ફલરૂપ જેથી કો અધીક નહીં અને જેહની સમાન કો નહીં ।

હાં વેદાદીક પ્રભુને ને ભક્તને કહે છે સમાને કહી ૧૮૬।

અને એક કહે છે જે પ્રભુ ને ભક્ત એ બેઉ એક છે ।

ભક્ત પ્રભુમાંહાં ભેદ નહીં તે પ્રકાર કહું તે વિશેષ છે ૧૮૭।

એ ઉભય સ્વરૂપ મહીયને નહીં એક ને સમતા નહીં ।

એ પ્રભુ ને રસભક્ત બેઉ ન્યારી વસ્તુ છે તે અહીં ।૧૮૮।

એક એકની ઇચ્છા થકી તે ઉભય ભાગ્ય ઉદય કરી ।

એક સમય તે સ્વતઃ સીધું બેહુ વસ્તુ પ્રગટી રસભરી ।૧૮૯।

એણે કારણે કહેવાને એક પણ ભિન્ન વસ્તુ છે જુજવી ।

જે એકજ હોય તો પ્રથમ રસને પ્રતીબંધે આરત નવી ।૧૯૦।

ને બીજા રસને વિષે રંચે વ્યથા તે ઉપજે નહીં ।

અને એક કરી કહીએ છીએ તેહનો બીજો અભિપ્રાય છે અહીં ।૧૯૧।

એક એકના અંતર વિષે અવસીષ્ટ છે મનની રહી ।

ને ઉભયતા એક એકને આત્મા સમર્પ્યો છે વહી ।૧૯૨।

અને એહ સ્વતઃ જે સીધું લીલા મધ્યવર્તી ભકત છે ।

તેહને પ્રભુ પોતાનું શરીર કરી જાણે છે ને અનુરકત છે ।૧૯૩।

અને ઠાકુર તો રસરૂપ છે ને ભાવરૂપ છે ભગવદી ।

રસને અને વહી ભાવને એકત્વ છે એ જગવદી ।૧૯૪।

માટે ભકતનું સ્વરૂપ ને પ્રભુ સ્વરૂપ એ એકરૂપ તે એમ હવું ।

એણે કારણે એક કહીએ છીએ પણ છે તે નિશ્ચય જુજવું ।૧૯૫।

અને ન્યુનાધીક કરીને પુર્ણ નો હોયે કેમ રસ કેમ ।

માટે તે એક કરીને કહીએ છીએ એ લહી સમે ।૧૯૬।

જેમ નવનીતના એક ગોલકતા બે ભાગ કરીએ તેહને ।

જે ઉત્તમોત્તમ હોએ ન્યુનાધીક ન હોએ એહને ।૧૯૭।

પણ એક નહીં એ પદાર્થ બેઉ પ્રથુક પ્રથુકે જુજવા ।

એ એક સ્વરૂપે નહીં અને એક જાત ભાવ ન પ્રીછવા ।૧૯૮।

નવનીત તે એક વસ્તુ છે એક વસ્તુ છે તે જુજવી ।

અનીરવાચી અપર્મિત રસે ભરી છે તે અભીનવી ।૧૯૯।

એ દ્રષ્ટાંત પ્રીછવા પ્રગટ કહ્યું છે લૌકીકના અનુકર્ણનું ।

કહ્યા વીણ ત કેમ જણાએ વસ્તુ એક બે વર્ણનું ।૨૦૦।

એક જાત તત્વ કરીયને ઉદબોધ રસના રસતણે ।

ઉદબોધ હોએ નહીં તે રસનો રસાંતરે રસ સ્વાદીત ઘણે ।૨૦૧।

એક હોએ ત્યારે એક જાતનો ભાવ તે હોએ ત્યાંહાં ।

અને સુજાતી ભાવે કરીયને રસભોગ સ્વાદ ન તેહમાંહાં ।૨૦૨।

કહેની પેરે જેમ સોંધાનો તે સોંધો સ્વાદ લહે નહીં ।

શા માટે જે એ સુજાતી મીઠા વાસ્તે સ્વાદ ન હોએ અહીં ।૨૦૩।

જેમ પુષ્પમાં તે સુગંધનો એ સ્વાદ પુષ્પ તે નવ લહે
ભર વિજાતી પુષ્પનો તે લુગ્ધ એ સ્વાદ રહે ૧૨૦૪

અને વસી જલનો જે સ્વાદ તે જલ લહે નહીં કરી કેમે ।

રસાંતર વિના રસનો સ્વાદ હોયજ નહીં તેમે ૧૫
માટે વિચારી જોતા પ્રભુની સામ્યતા એ ભકતને ।

એ ભકતની સામ્યતા પ્રભુને દીધી જાએ ન જુકતને
એ સામ્યતા કરી જાએ નહીં તો અન્ય સામ્યતા કેમ દીજાએ ।

જેની સામ્યતા કો છે નહીં સમાન કહી પેરે કીજાએ ૧૬
સમાન કહું તો અસત્યવાદી મિથ્યાભાષી સહુ લહે ।

અનુભવી જન છે તેહ મુને જુઠાથી જુઠો કહે ૧૭
શામાટે જે અહીં એક સમય એકથી એક અધીક છે સદા ।

અને એક સમય એકથી એક ન્યુન છે તેહનું તદા ૧૮
ત્યારે બેઉની સમાનતા કોઈ સીધ તો એ થઈ નહીં ।

તે સમય સુચન કરે છું કાંઈ એક વિસદ કરી અહીં ૧૯

આ પચીસ કહી કરીને સર્વોત્કર્ષ ઉપમા રહીત ઉભય સ્વરૂપ મલીને એક
અને ન્યારા તે ઉપપત્ય સહીત કહયા, હવે એક સમય એકથી એક અધિક
અને એક સમય એકથી એક ન્યુન તે પ્રકાર લખીએ છીએ, જે સૌભાગ્ય
ગર્વ દશા સમે અધીક અને દૈન્ય દશા સમે ન્યુન અને એ સૌભાગ્ય ગર્વ
દશાનો ભાવ ને દૈન્ય દશાનો ભાવ એક એકને સમર્થનો રસ એ સર્વ
વિસ્તારે કહીસ.

જે સૌભાગ્ય ગર્વની ગૌરવતાએ અધીકતા ઉપજે ઘણી ।

અને દીન દશાએ ન્યુનતા હવે વ્યક્ત કરું છું એહ તણી ૧૧૧
જે કોણ એ સૌભાગ્ય ને વલી કોણ કહીએ દીનતા ।

તે કરું જે પ્રબલ સર્વધે રસતણી અધીકતા ૧૧૨
અધીકતાએ રસ વીવસથી ભાવને પ્રોઠે કરી ।

ચાતુર્યએજ સ્વભાવ જનીત સૌભાગ્ય ગર્વ ભરી ૧૧૩
એણે ગર્વથી અધીકતા તેણે ધારીટી તીરસ્કાર અતિ કરે ।

અતીક્રમ ઉપેક્ષાદી કરીને વલી એમ મનમાં ધરે ૧૧૪
એતાદસ પદાર્થવંત અમો આવી વસ્તુ અમારા હાથમાં ।

એ વસ્તુ અમો વિનીયોગ કરે છું અમ સમાને કો નહીં ૧૧૫
અમો સર્વોપર અધીક મનને તે આવે વલી વલી ।

એ સૌભાગ્ય જનીત સંતાપથી તે ભર્યા છે માહા રસી ૧૧૬

સૌભાગ્ય ગર્વ તે એહ જે અહીં સદા અનુકૂલ છે ।

અન્ય ગર્વ જે એહ થકી નિઃસંદેહ દોષનુ મુક્ત છે ।૨૧૭।

તે નોહો ગર્વ સૌભાગ્યનો સૌભાગ્ય ગર્વ જે મેં કહ્યો ।

ભાવનીય દશા સમે અધીકતા તેહજ લહ્યો ।૨૮।

એ સૌભાગ્ય ગર્વ દશા સમે અધીક તો એક એકને ।

એણે કારણે એ સમાન નહીં તે વિચારી જોતા મને ।૧૯।

અને રસ પ્રતીબંધ તે વહી વસ્તુની અણુ આવતે ।

વિયોગ ભાવ દશા સમે આશક્તતાએ આપતે ।૨૦।

સ્વતઃથી અસમર્થ ત્યારે દુતીકાદી પ્રતે કહે ।

ત્યાં સ્વયં દુત સમે જે ઉપજે તે અવસ્થા અનુભવી લહે ।૨૧।

સાત્વીક ભાવ જનીત દીન દશા હોએ ન્યુનતા ।

એણીપેરે તો સીદ્ધ થયા એ એહો પ્રકારે દીનતા ।૨૨।

એથી ઇતીરીકત દીનતા તે અપ્રયોજકતા જાણવી ।

તે ધીધીયાવું રંકનું તે કાંઈ મનમાં ન આણવું ।૨૩।

દીનતા તેહને તે કહીએ જે એણી દશાએ ઉપજે ।

દીનત્વ દેખી દયા ભરસું જેણે મહાકલ સંપજે ।૨૪।

એહવી દીનદશા સમે ન્યુનતા એ પ્રકાર એણીપેરે જાણવો ।

હવે એ હોય વિચાર ઉપજ્યો તે ઉરમાંહાં આણવો ।૨૫।

એક એકને સમર્થાની રસ એહોની કૃતી આચરણ સર્વ જે ।

અવસ્થા ભાવ જનીત ભાવ તે તો સહુ પરસ્પર તે ।૨૬।

અનીરવચની સુખાવહ અતી રસ ઉદબોધક ભાવતું ।

તે એ કોણ ગૌરવ કોણ દૈન્ય એ કોણ રસ ઉપજાવતું ।૨૭।

તે ઈચ્છા અનુસારે સુચયું જે એક એકને સમર્પણ કરે ।

તેથી કાંઈ એક વિલક્ષણ તે પ્રકારનો ઉલ્લેખ ભરે ।૨૮।

પરસ્પર ઉભયતા એક સમે એકને એક ઉપર ત્યાંહાં ।

ગર્વ દશા એક હોય ને પ્રેમ આરત ઉત્કંઠા માંહાં ।૨૯।

રાત્ર એહોના રસ તણો આસ્વાદ ઉપજાવે અને ।

એક સમય એકને દૈન્ય ને કરુણા-રસ ને અનુરાગ મને ।૩૦।

અનુરાગનો આસ્વાદ ઉપજાવી અને આરત હરે ।

પ્રેમજયુત અનુરાગ ઉજાહીત થઈ સુખમાંહાં ભરે ।૩૧।

પ્રથુક પ્રથુક ઉપજાવે પ્રેમ આરત ઉત્કંઠા ઘણી ।

અનુરાગ રસ અને કરુણારસને સ્વાદ ભિને ભિને સણી ।૩૨।

એણે પ્રકારે ઉભયતા હોએ છે માટે ગર્વથી ।

પ્રેમ આરત ઉત્કંઠાના રસનો આસ્વાદ સર્વથી ૧૨૩૩

અને દૈન્ય કરી કરૂણા તે રસ અનુરાગનો આસ્વાદ હોએ ।

તે સ્વાદને એ ઉભય જાણે અન્યથા ન લહે કોઈ ૧૨૩૪

જ્યારે રસ નાયકા મહાનાયકને સૌભાગ્ય ગર્વ સમર્પે છે ।

ત્યારે નાયક પ્રેમને સ્વાદ પુરીત થઈને રસ અર્પે છે ૧૨૩૫

નાયકા દૈન્ય સમર્પે ત્યારે નાયકને નાયકા પર ।

કરૂણા તે રસનો સ્વાદ ઉપજે છે તે ઉલટ ભર ૧૨૩૬

અને નાયક નાયકાને સૌભાગ્યનો ગર્વ સમર્પે છે ત્યારે ।

નાયકા ઉપર આરત ઉત્કંઠાનો રસ ઉપજે ત્યારે ૧૨૩૭

અને નાયક નાયકાને દૈન્ય સમર્પે ત્યારે નાયકને નાયકા પર ।

અનુરાગના રસ તણે સ્વાદ તે ઉપજે છે રૂચીકર ૧૨૩૮

એ રસ સદા સર્વદા એણે પ્રાગટ્યે રસ જોગ્ય છે ।

અન્યને અધીકાર નહીં એ ઉભય સ્વરૂપને ભોગ્ય છે ૧૨૩૯

એ સૌભાગ્ય દૈન્યનો એક પક્ષ મેં કહ્યો છે મનમાં હાં ધરી ।

એહના ભેદ લક્ષાવીધી છે કો કહે વીસ્તારે કરી ૧૨૪૦

સર્વ પદાર્થનો પાર છે પણ પાર તે એ વસ્તુનો નહીં ।

પ્રિય પ્રિયતમાનો સૌભાગ્યગર્વ ને દૈન્યભાવ દશા અહીં ૧૨૪૧

તેહની ભાંત અનંત માટે અધીક એકથી એક છે ।

અને એક સમય એક ન્યુન છે એહવા ભાવ એ અનેક છે ૧૨૪૨

ત્રીસ કક્ષી કરીને સૌભાગ્યગર્વ ને દૈન્યદશાએ ન્યુનાધીકનો પ્રકાર કહ્યો ।

હવે આગલ રસ સખંધે ઉભય સ્વરૂપની એક એકને સામ્યતા દીધી

જાય નહીં તો એ ઉપમા રહીત નીરૂપમ વસ્તુને અન્ય ઉપમા કેમ દેવાય?

અને આવશ્યકતાએ દીજીએ તા પાછે માટે તે પ્રકાર કહીએ છીએ.

એણે પ્રકારે સમાનતા છે નહીં રસ નાતે કરી ।

એક સમય એકથી એક અધીક છે તે અતિ ભાવે ભરી ૧૨૪૩

તેણે કારણે એ સમાનતા તે સિદ્ધ થઈ નહીં અહીં ।

માટે એ ભક્તની સામ્યતા તે કોઈ છેજ નહીં ૧૨૪૪

અહીં એ ભક્તને એહ ભક્તની સામ્યતા છે સોહતી ।

અને એ પ્રભુને એહ પ્રભુની સામ્યતા જગ મોહતી ૧૨૪૫

અહીં એ એહ પણ ઉપમા હેતા થઈ મન કંપીત મર્ધ ।

શામાટે ? જે એહ પણ એહોને એક ઉપમા થઈ ૧૨૪૬

તે અન્યથી જે ઉપમા દેઠને સાંઝન ન લીછએ ।

પણ કાંઠનો કહું જેએ આવશ્યકને થું કીછએ ।૧૪૭।

દ્રાપાંતે ઉપમાની ને મહાતમ મર્વાદાનો સાવધાનીએ સર્વાધાર સ્વરૂપના પ્રકાર

મારું મન અતી અસાધારણ સાવધાન રહે વણું ।

જે એ સર્વોક્ત્ય અનુભવ તણે રસ નીત્ય ચરીત્ર નીરૂપમ તણું ।૪૮।

એમાંહાં દ્રાપાંતે કરીને ઉપમા આણું નહીં ।

મર્વાદા મહાતમ તણે કલેસ જે કહું નહીં અહીં ।૪૯।

પણ સર્વાધાર ને સર્વ આશ્રય એ સ્વરૂપ ને છે મુદા ।

માટે જાવદાદી સહુ પદારથને એહ આશ્રય છે સદા ।૫૦।

તણે કરી તે આવીજ રહે છે જે સદા પ્રસીદ્ધ છે મહેમલું ।

વર્તમાન વીહીત છે તેહ ને આવેજ આવે પણ કહું ।૫૧।

અને એ વિના અનુભવ રહીત શ્રોતાને સ્વાદ પણ ઉપજે નહીં ।

માટે દ્રાપાંત આદી કહીએ છે ઉપમા છે નહીં અહીં ।૫૨।

આ દસ કહીએ કરીને એણે પ્રકારે નીરૂપમાનો પ્રકાર કહ્યો, હવે એ રસમાર્ગે પ્રિયથી પ્રિયતમાનું પ્રાગ્ધ્ય ને ઉભવ પરમ ફલ ને વધી રસભાવની પ્રથતા એ અવછીન મનોરથે પરમ ફલ અને વિસ્મૃતી અને ઉભવતા મનોરથાંત ઉભવતાના દાનનું ફલ કહીએ છીએ.

એ ભક્ત સરખા એહ ભક્ત ને પ્રભુ સરખા પ્રભુ એહ ।

અને એણે રસ માર્ગે અહીં એ સદા નીત્ય પ્રકાર જેહ ।૫૩।

પ્રીયથી પ્રિયતમાનું પ્રાગ્ધ્ય ભલાનુરક્ત છે ।

અને એક એકનું પરમ ફલ ભક્તને પ્રભુ ને પ્રભુને ભક્ત છે ।૫૪।

અને એ રસમાર્ગે એક પ્રકારે પરમ ફલ તે છે નહીં ।

એક મનોરથની પુરણતાએ બીજાની ઉપપત્ય અહીં ।૫૫।

અને બીજા મનોરથની પુરણતાએ ત્રીજે મનોરથ ઉપજે ।

એણે પ્રકારે અવછીન મનોરથ ફરીફરીને તીપજે ।૫૬।

એક એકથી અધીક માટે પરમ ફલ અહીં છે નહીં ।

એ શ્રીછએ શ્રીમુખે પ્રવૃત્તીત થઈને કહું છે કહી ।૫૭।

મનોરથાંત રીક્ત ભક્તના વધી ફરી મનોરથે ભરી ભરે ।

તેથી મનોરથાંત પોતે થાએ છે તેહાને કરે ।૫૮।

એ વચન શ્રીમુખથી કહું જે કહું છે પ્રીતે ઉમલું ।

મનોરથાંત હૌં સો પરસ્પર હૌં કહી અને વધી એમ કહું ।૫૯।

એતદ જનીત મુખકો જે ભોગસો સો આપુ કરત હે કાહેતે ।

જે દાનકો ફેસ દાતાહીકો સઘ હોએ ચાહીતે ૧૨૬૦

માટે ઉભય મનોરથાંત હોએ એહયો મનોરથ રસ ભર્યો ।

એ મનોરથ ઉભય આત્મીક ઉભયતા પુરણ કર્યો ૧૨૬૧

એ નવ કહીએ કરીને પરમ ફલના મનોરથાંત ઉત્કર્ષ રસ કહયો,
હવે એ રસ સખંધી નીરહૃદય સ્વરૂપ વિષયક ભાવાત્મીક મનોરથ
ઉપજે છે તે ઉત્પન્નનું અધીક ને પુરકનું પ્રાપ્ત્ય કહીએ છીએ,

તે ઉભય ભરથી નિત્ય મનોરથ નિત્ય નવનવ ભાંતના ।

ગોપ્ય પ્રગટ ને પરમ અદ્ભુત અલીનવા બહુ જાતના ૧૨૬૨

કરે છે તે અનેક એહવા મનોરથ ઘણી ।

જે માંહેથી પ્રિયનું મુખ અને હિત ને વક્ષી ઇચ્છા ઘણી ૧૨૬૩

જે મનોરથ ભાવાત્મક તે ભાવાત્મક કરે એહ ।

એ મનોરથ તે ભાવાત્મક છે ભાવ સ્વરૂપાત્મક તેહ ૧૨૬૪

ભાવનું સખંધ તે સખંધ સ્વરૂપનું સ્વરૂપ વિષયક હીત ભરી ।

સર્વાત્મ ભાવના સાથ મનોરથ ભાવ વિસ્તારે કરી ૧૨૬૫

જે વૃંધી પામે છે ઘણા તે વૃંધી પામી દિન પ્રતે ।

એ ક્ષણકે સદાવીધી બહુ પેરના પુરીત હીતે ૧૨૬૬

અસંખ્યાત અગણીત અપાર મનોરથ ઉપજે અહીં ।

જે અતિ ઉત્કર્ષ મનોરથ પાર કો પામે નહીં ૧૨૬૭

એ અષ્ટ-પ્રહર અઢોરાત્ર મનોરથના મહા મહેરાણુ માંહાં ।

તરે છે એહવા ભકત તે અને વક્ષી એહોને ત્યાંહાં ૧૨૬૮

જે જે સમય જે જે મનોરથ ઉપજે છે જે જેહ ।

સર્વ મનોરથ માંહાં પ્રીયની રૂચી ઘણી હીસે તેહ ૧૨૬૯

એહોને પ્રભુ તણી રૂચી ઉપજે મનોરથ એહવા ।

અને એહોને એહવા મનોરથ રૂચી પ્રભુની જેહવા ૧૨૭૦

ઉપજતાથી અધિક પૂરે મનોરથ જે સહુ ।

રસાર્ણવ છે તે અંતર વ્યાપક રૂપક હીત આરંદ્ર બહુ ૧૨૭૧

ચાંઈનાને વિસંખ નહીં ઉપપત્ય પહેલી પુરવી ।

ચાણી આરંદ્રતાએ ઉમડી આવે સર્વાત્મ ભાવ અંકુરવા ૧૨૭૨

એ સર્વાત્મના એ ને મનોરથ રસભાવ માંહાં ।

પાગ્યાજ રહે છે પ્રેમભર પ્રમુદીત થઈ અહર્નિસ ત્યાંહાં ૧૨૭૩

સર્વાત્મ ભાવે કરીયને તે વિલસ્યા રસ સ્વાદની ।

અધીક રૂચી ઉપજવતા ત્યાંહાં મીત નહીં મર્યાદની ।૨૭૪

અધીક અધીક મનોરથ ઉપજે છે અને અહીં એ એહ ।

પાત્રને વિષે જેહવા મનોરથથી ઉપપત્ય હોએ છે તેહ ।૭૫

તેહવે પ્રકારે પુરકથી એ પુર્ણતા પુરક થઇ ।

પદાર્થના પ્રવાહ કેરા પુર આસે રસમર્થ ।૭૬

તથી સિદ્ધ ફલે ફલીત થઇને સદ્ય પુરણ થાએ છે ।

જેજે પ્રકારના મનોરથ મનમાંહા પ્રગટ જણાએ છે ।૭૭

તેતે પ્રકારના પુરણ થાએ પુરણ થાએ જેમ જેમ ।

અધીક અધીક અનેક ઉપજે લક્ષાવીધી હોય તેમ તેમ ।૭૮

તેણે કરીને અપુરીત રહે છે જે તથી ફરીને ।

આરત વાધે અતિ ઘણી તે મનોરથ મનમાંહાં ધરીયને ।૭૯

એહોના મનોરથ તણા અને ભાવની પરમીત નહીં ।

એકની આગલ એક એક ને રહે છે અલગા અહીં ।૮૦

જેમ સિંધુના તરંગ તે હારક તારક થઇ એક એકને ।

વળગતા ચાલ્યા જાય છે અંતરાઇ નહીં અનીમેષ તે ।૮૧

એણીથેરે તેમ એ મનોરથ ઉપજે છે સર્વ ગાત્રને ।

જાણીએ રસની ધાર ઉમળી એહવા એ પાત્રને ।૮૨

એ મનોરથ એતાદ્રસ અહીં એ એહોને ઉર ઉપના ।

તે અહીંએ એહોનેજ ઉપના મહાપ્રભુ એ ગોકુલ ભુપના ।૮૩

અને એ મનોરથ પુરવાને સર્વ કરણ સામર્થ જે ।

એ પ્રભુ વિના અન્ય કો એહવો છે ન પુરક અર્થ તે ।૮૪

એ જાણવા પણ માહારા એ અનુભવ વીના ખીજો નહીં ।

ઉપન્યા મનોરથ પુર્ણ થયા તે અનુભવી જાણે અહીં ।૮૫

કે પુરણ કર્તા પ્રિતમ જાણે જે પુર્ણ કરે છે ચિતધરી ।

કે હું જાણું એહ અનુભવ થયો છે ફરી ફરી ।૮૬

એ ભક્તસું સદા નિરંતર આહ્યાભ્યંતર રસ લહે ।

રસ વ્યાપતે કરી અહનીંસ સ્વતથી રાતા રહે ।૮૭

એહવા એ પ્રભુજીના વર્ચા જે સર્વોપરતર ભક્ત છે ।

તેહનું સ્વરૂપ કહું કાંઈ એક વિસદ જે સ્વરૂપનું અનુરક્ત છે ।૨૮૮

એ સતાવીસ કહીએ કરીને સ્વરૂપ વિપરીત ભાવાત્મક મનોરથની ઉપપત્તિ અને પુરકની પુરકતા એ બંને પદ્ધતિનું પ્રાગલ્ભ્ય કહયું. હવે આગલ જે પપમી કહીએ તાર પ્રકારની પ્રત્યક્ષ કહી હતી જે એ રસભક્તનું સ્વરૂપ લક્ષણ રસ સમ્પદ અને એ કોણ સુધી માનના પાત્ર એ કહીસ તે સર્વોત્કર્ષ લક્ષણ કહયા. અને અનેક પ્રકારનો રસ સમ્પદ કહયો. તે જે પહેલે તરંગે મુચ્ચું હતું જે એ સુધીને ભરભોગ હીલાએ કહીસ તે કાર્ય સહીત અપ્રાકૃત સુધીનું સ્વરૂપ કહયું. હવે એ રસ હીલા ભક્તનું અવાંગ વિપરીત સ્વરૂપ કહીએ છીએ.

જે એ ભક્ત ભાવૈક ભર માદા પ્રભુ અતિ વિસાલ જેહોના ।

માનીની માત હરણ જે નેત્ર રસાલ રસભર એહોના । ૧૨૮૯।
જે નેત્રમાંદાં આબુ તેહનું એ ભક્તનું સ્વરૂપ છે ।

તે ભક્તના જે રસે રસીલા નેત્રકમલ અનુપ છે । ૧૨૯૦।

તે નેત્રકમલ માંદાં રસીકરસ અનુભવ જુત આવીયું ।

તેહનું એ પ્રભુજનું સ્વરૂપ મહાતમ રહીત જે ભાવીયું । ૧૨૯૧।

મહાતમ રહીત કહેતા જ્યાંદાં પુરપોતમતા આવે નહીં ।

તેહનું એહોના નેત્રમાંદાં સાંપ્રત્ય તે આબુ અહીં । ૧૨૯૨।

એહવા એ ઉભય સ્વરૂપ છે જ્યાંદાં પુરપક્ષે જે લહું ।

કરાનીત અનુભવ રહીત કવીજન કો કહેસે તે કહું । ૧૨૯૩।

જે તે પ્રત્યક્ષતા એમ કરીને સ્વરૂપ કહું છું ઉમદયું ।

તે કહયું ત્યાં એમ જે પરસ્પર નેત્રમાંદાં આવી રહયું । ૧૨૯૪।

પણ તે કહેવું આબુ તે કહેને એમાંદાંથી તો સ્વરૂપ એ ।

પ્રતીત થયું નહીં માટે કહે પ્રગટ અનુપ એ । ૧૨૯૫।

તું એ અનુભવી સમાજનો અનુભવ છે તું એહનું એ કહે ।

જેથી સ્વરૂપ રૂપ પ્રતીત થાએ પ્રગટ માહુ કોઈ ભાહે । ૧૨૯૬।

હવે એહનું સમાધાન કહું છું જે એ શ્રી મદાપ્રભુ મહાનાયક ।

જેહના નેત્રકમલ તે અતી રસાલ વિસાલ જે કરુણાવક । ૧૨૯૭।

પ્રભુ તે સંગાર રસ સિંધુએ ભરીત ભર્યા બેહ ।

જે નેત્રમાંદાં નિમગ્ન થયું જે ભક્તનું સ્વરૂપ તેહ । ૧૨૯૮।

તે સ્વરૂપનું જે રૂપ તે કેમ કરી જાએ વિસદ કયું ।

અને પ્રાકૃતીય પ્રભુજનું એ સ્વરૂપ અતિ આનંદ ભાળું । ૧૨૯૯।

તે ભક્તના નેત્રમાં હાં મહોદધી મોહક મનોહર ભાજતું ।

માધુર્ય મન રંજન રસીક રસભયું અતીક્ષ્ણ રાજતું ।૩૦૦।

એહવા નેત્રમાં હાં નિમગ્ન થયું જે સ્વરૂપ પ્રભુતું સોહતું ।

રસવસે પાગી રહ્યું જે ભક્તના મન મોહતું ।૧।

એ પણ કેમ કરી કહેવાય એ લોચને અનુભવ રસ ।

એ રસનો રસનાને તે અનુભવ છે નહીં દ્રગવસ ।૨।

અનુભવ વિના તું શું કહે છે એ કદ્યાનુ સામર્થ નહીં ।

પરસ્પર ઉભય આસ્વાદે નેના અનુભવૈકવૈદ છે તે અહીં ।૩।

અવાગ વિષય સ્વરૂપને તે પ્રગટ વાણીએ કરી ।

પોતે પણ પરસ્પરે કહેવાય નહીં સાંપત્ય કરી ।૪।

તો તે સ્વરૂપના રૂપને હું બહાજ્ય પ્રગટ કરીયને ।

તે કેમ કહું વિસદ કરી મારી બુદ્ધીને અનુસરીયને ।૫।

અને મોટા મોટા મહાતુભાવી સર્વ કવી સંપ્રદાય કવી ।

તે ઉભય સ્વરૂપનું સ્વરૂપ કહે છે ઉક્ત કરી કરીને નવી ।૬।

તે સ્વરૂપ વર્ણન ન હોય તે પ્રિય પ્રિયતમાના ગુણ કહે ।

સહેજ શીલ શોભા ને લક્ષણ લીલા-ચરીત્ર તે જે લહે ।૭।

પણ સ્વરૂપ જ્યારથ જેહવું કેણું નવી જાએ કહ્યું ।

રસભક્તનું અને રસીકવરનું સ્વરૂપ તે જે મેં કહ્યું ।૮।

એહવા ઉભય મહા અનુપમ સહેજ મુખેદ સ્વરૂપ છે ।

અન્ય કો સમજે નહીં અનુભવીક વૈદ્ય અનુપ છે ।૯।

આ એકવીસ કક્ષીએ કરીને નેનાનુભવીકવૈદ્ય ઉભય સ્વરૂપ કહ્યું ।

હવે આગલ રસમાર્ગી મહા મહેદનું સ્વરૂપ કહીએ છીએ ।

હવે એહવું એતાદ્રસ રસમાર્ગી મહા મહેદ જે ।

ભક્તનું એહ સ્વરૂપ પણ પ્રકારનું માટે તે એ ।૧૦।

પણ એહ તે અવાગ વિષય સ્વરૂપ છે તેહવા રૂપને ।

વધારથ જેહવું છે કહી શકું ન તે સ્વરૂપને ।૧૧।

આંતરીક જે સખંધ અતીસે ગુઠ ગોખ્ય રસભરી ।

એ અગમ્ય અનીરવચની તે ન કહેવાએ તે વચને કરી ।૩૧।

આ ત્રણ કહીએ કરીને એહોનુ એતાદ્રસ રસભક્તના સ્વરૂપ સમાન અવાગ
વિષય સ્વરૂપ કહું. શા માટે જે એવા આંતરીક સખંધસુ' ત્યાં એહોના
સ્વરૂપનું રૂપ પ્રગટ કહેવાય નહીં. માટે હવે આગલ એહોનું સ્વરૂપ જે
એહોના સ્વરૂપ વિષે બાહ્યાન્ય પ્રગટ થમ' આચર્યા છે તે મધ્યે જેહોને
અનુભવ છે તે મારા અનુભવ સાદ્રશ તે થમ' જ્યુત ભાવ રૂપ સ્વરૂપ કહું
છું. ત્યાંહાં પ્રભુ સાનીધ્ય પામે કોઉ ભાંતનો રસ જ્ઞાત હોય નહીં અને જ્ઞાત
વિના રસ-કો અનુભવ હોએ નહીં માટે પ્રથમ નીકટવર્તી થમથી આરંભી
તે એહોના થમ' લક્ષણ કહીએ છીએ.

એહવા સખંધસુ' કહેવા કોએ નહીં જે વિલસે ગોકુલભુપસુ' ।

પણ એહોનું જે સ્વરૂપ એહોને પ્રભુના જે સ્વરૂપસુ' ૧૩૧૩।

બાહ્યાન્ય તે સખંધ સાદ્રશ અનુભવે સાદ્રશ લહું ।

સ્વરૂપ થમ' આચરણ એહવુ' ભાવ-રૂપ સ્વરૂપ કહું ૧૧૪।

ત્યાંહાં પ્રથમ પ્રભુ સાનીધ્ય પામે કોઉ ભાંતનો રસ તેહ ।

જ્ઞાન તે હોએ નહીં અને જ્ઞાત વિન તેહને જેહ ૧૧૫।

અનુભવ કોઉ પ્રકારે કરીને સિદ્ધ તે થાએ નહીં ।

માટે પ્રથમ એહોને પ્રભુ નિકટ સ્થિત થકી તે કહીએ અહીં ૧૧૬।

એ નીકટવર્તતાનું રૂપ નિકટવર્તી તેહ જે પ્રભુને નિકટ અહર્નિસ રહે ।

નિકટવર્તી નિપટ કરીને સર્વ કો તેહને કહે ૧૧૭।

પણ તે નીકટવર્તી ન હોય અહીં નીકટવર્તી તેહ છે ।

જેહોના મનને નિકટ સાનીધ્ય સ્વરૂપ પ્રભુનું એહ છે ૧૧૮।

કે જેહોનું મન સ્વરૂપ તે સાનીધ્ય છે પોતે થકી ।

નિકટવર્તી તેહ છે અન્યને કેમ કહીએ શકી ૧૧૯।

સ્વરૂપને વિષે તાદ્રસ ઉપમાનો તે અભાવ જેમ ।

સર્વોત્કર્ષ એ બંને પદારથ નિરંતર સ્થિત કરી તેમ ૧૨૦।

એ નિકટ સ્થિતિનો એહોને આનંદ અતિસે મનમાંહાં ।

નિરંતર સહ્યા રહે એ આનંદના આનંદ માંહાં ૧૨૧।

એમ એહોએ સર્વદા સ્થિતિ તે કરી છે સહેજે અહીં ।

એણી સ્થિતે ઉપસ્થિત સ્વરૂપ સુખ રસભાવની પર્મિત નહીં ૧૨૨।

તે એ શ્રી ગોકુલ પ્રાણપતી અતિ નીકટવર્તી સદા ।

પ્રભુ સ્વરૂપ ને ચરણાર્વિંદ કાચ વાગ મન સાથે મુદા ૧૨૩।

એ ૧૧ કળીએ કરીને નિકટ સ્થિતી ધર્મના લક્ષણ કહયા. હવે સમર્પતાતુ
૧૫ ને સારમાંથી સ્વભાવ ને અંગીકરણનો સર્વાત્મના એહોને વિષે
અંગીકાર. એહવા પરમ અનુગ્રહી એ સર્વ પ્રકાર કહીએ છીએ

હે પ્રાણ અંતઃ કરણ અક્ષુ વ્યાપારાદીક અર્થક ।

પુત્ર અને કલત્ર જે દ્રવ્યાદી સર્વ સમર્પક ।૩૨૪।

એ સમર્પીને સાર લીધું એહવું મન ભાવ્યું કયું ।

જે આત્મા આત્મીય મુકીને પ્રભુનું મન હયું ।૨૫।

હરણાક્ષીના સર્વાત્મ ભાવનું પરમ ફલ અતિ રસભયું ।

એવું સ્વરૂપ અંતઃસ્થિત કરી આચરણ તેહવું આચર્યું ।૨૬।

એહવું રસાલ સ્વરૂપ લહ્યું અને સર્વ સમર્પ્યાનું ફલ ।

જેહોને ગ્રહ્યું અને જેહોની રંગ સામગ્રી હીતને બલ ।૨૭।

અન્યથા વિનિયોગ થાયા પ્રાણપ્રભુ તે દે તહી ।

જેહોની દ્રષ્ટે પડી વસ્તુને પ્રભુ પોતેથી લહી ।૨૮।

પાતા વિષે વિનિયોગ આદર કરીને આણે અહીં ।

એહવા તે પરમ અલ્લહી સદપાત્ર ભક્ત તે છે અહીં ।૨૯।

આ દશ કક્ષીએ કરીને સુદૃઢ અંગીકારના લક્ષણ કહયા. હવે આહોના

નામ પ્રતાપે નિરોધ કરીને એ વર્ષા છવનું પરમ ફલ ને સર્વાત્મભાવ

ઉપજાવવાના ફલ કહીએ છીએ.

જેહોનો જગદી તસે નામ પ્રતાપે નિરોધ નીપટ કરી કહયો ।

જેહોનો લોકથી લોકીક સખંધ સઘ દુર કરી હયો ।૩૦।

જેહોના વરણ રસીકવરે વર્ષા વ્યક્ત કરીયને ।

તે વર્ષા છવનું ફલ આચરણ શું તે કહું ચીત ધરીયને ।૩૧।

સર્વાત્મના ભાવ વૃંધી પામ્યાનો ઉઘમ કર્યો તે તણો ।

ઉઘમ કહેતા જે સ્વરૂપ રસની આરત સહીત તે ક્ષણક્ષણે ।૩૨।

કર્યો અતિ અભિલાષ તે અભીલાષની આશા રહે ।

ત્યારે અવશ્ય કરીને સર્વાત્મ ભાવ તે તે લહે ।૩૩।

લહયો જ્યારે ટૂંકી રીતે સર્વાંગ ઉપજે વહી ।

ઉપજ્યો ત્યારે પરમ ફલ ફલાનું ભવનું મન રહી ।૩૪।

દાન તે થાએજ થાએ રસ તણું જે અવ્યક્ત જે ।

સંપુર્ણ તેહવે ભર્યા છે ભાવે ભક્ત એ ।૩૫।

એ છ કહીએ કરીને દાનનું અનુકરણ ફૂલ કહ્યું. હવે એ ઉધીત
ભક્તના અન્ય આવરણ અલગ કર્યાનો પ્રયોજન કહીએ છીએ

એ ઉધીત ભક્ત ગુજરાતના તે સ્વતઃ પોતેથી એહોના ।

અન્ય આવરણ સહુ તે નિરાવરણ કીધા જેહોના । ૩૩૬।

શા માટે જે અદ્ય આવરણ સખંધ થાવા દે નહીં અહીં ।

જેમ સ્પર્શ-મણી અદ્ય આવરણ લોહને સુવર્ણ કરે નહીં । ૩૩૭।

સ્પર્શ-મણીને સુક્ષ્મ વસ્ત્રની ઝોઠામાં આંહાં આણી ધરી ।

પછે લોહને સ્પર્શાવીએ પણ સુવર્ણ નહીં શકે કરી । ૩૩૮।

વિચનું આવરણ પડ્યું તેણે આવરણે તે કરીયને ।

સખંધ થાવા દે નહીં માટે કહું છું ફરી ફરીયને । ૩૩૯।

જે અદ્ય પણ આવરણે કરી અનંતરાય થાએ આચર્યા ।

તે માટે એ ભક્તના આવરણ સહુ અલગ કર્યા । ૩૪૦।

વાચા મન ને કામક પ્રયોજીત પ્રમેય રસે તે આચર્યા ।

અન્ય વ્યાસંગ શકે ન આવી એમ રહે તે અનુસર્યા । ૩૪૧।

એ છ કહીએ કરીયને સ્વ સખંધ કરવાને પ્રભુએ અન્ય આવરણ
અલગ કર્યા તે પ્રકાર કહ્યો. હવે તે ત્રસીત હૃદયવંત લીલાના
સાક્ષીના ફૂલ લક્ષણ રૂપ પ્રભુસું સખંધ રસના કહીએ છીએ.

એ ત્રસીત રૂદે તણા ધણી સાક્ષી-ને એ લીલા તણા ।

સ્વાસ્થ્ય રહીત રસપાત્રના આછાદન ભાવ પોષક તણા । ૩૪૨।

મહા પ્રભુજીને પ્રસન્ન કરવા પુરણ ગુણે પુરા જેહ ।

સકલ જગત ફૂતાથે ફૂલ ગુણ ગણે મુરા તેહ । ૩૪૩।

રસભક્તના ને પ્રભુજીના મંડળ પરમ સોહામણા ।

જસવંત શોભાવંત સહુણા ને મહા મોહામણા । ૩૪૪।

જે શ્રી ગોકુલપતીનું અંગ તે પ્રતી અંગઅંગ ઉલટ ભયુ' ।

કોટી શોભા તણે સાગરે પ્રતીક્ષણે રહે પરવયુ' । ૩૪૫।

એહવા જેહતા શ્રીઅંગ તે અંગ ને અંગઅંગ જેહ ।

શોભાકર સૌભાગ્યા શ્રી ગોકુલના આભરણ એહ । ૩૪૬।

જેહોને સર્વઅંગ સંપન્ન છે ને સ્વરૂપ બળેથી ।

જેહોની સર્વ સાર કરે સ્વતઃથી । ૩૪૭।

એ પ્રભુને સર્વ ભાને સ્વરૂપ રસે ભરણીય છે ।

સ્વરૂપ ને રસ ભાવતાના એહ રસ આવરણીય છે । ૩૪૮।

શ્રી પંચમ તરંગ

સર્વ ભાંતે જોહોના સહુ મનોરથ પુરણ કરે ।

કૃપા પીયુષની વૃષ્ટિ કરીને અંગ અંગ રસે ભરે ।૩૪૯।

એ પ્રભુજીએ જોહોને કાળેજ દ્રઢ વૃત્ત ધર્યું છે ।

જે તે તજ્યુ જાએ નહીં સ્વતઃથી આચર્યું છે ।૫૦।

સુંગાર સાર જે સર્વસ્વ રસની લીલા જે પ્રભુજીયને ।

જીવન રૂપ તે લીલાના અતુરકત રસભર પ્રીયને ।૫૧।

તે સુંદરીઓના ભોગ્ય છે ત્યાંહાં તે લીલાના દ્વાર એ ।

મહા ફલ તણા ફલ અને તે ફલદાયક સુખતું સાર જે ।૫૨।

અર્થ સાધક સકલ ને વહી અતી પુરૂષાર્થ રૂપ એ ।

આશકત ઉભય સ્વરૂપસું છે એહવા પરમ અનુપ જે ।૫૩।

સર્વેન્દ્રીય વ્યોપારની તે વૃદ્ધ જે નિત્ય પ્રત્યની ।

વાપરે વલ્લભ સુખને અર્થે વ્યાપ્રત એહજ કૃત્યની ।૫૪।

એ પોતાના પોતા થકી એ અધીક કીધા છે ઘણું ।

રસે પરમ વરેજ અતિસે ક્યાંહાં લગી કહું એહ તણું ।૫૫।

શા માટે જે સેવકની મોટપને પ્રભુની મોટપ જાણીએ ।

સેવકની કીર્તી કીર્તી પ્રભુની સ્તુતીએ સ્તુતી પ્રમાણીએ ।૫૬।

પ્રભુજીએ જોહોના પોતે ભલીયને લોકીક માંહાં ।

કૃત્ય માત્રનો સત્કાર કરીને રસ સ્વાદ કર્યો ત્યાંહાં ।૫૭।

એ સોલ કસીએ કરીને પોતે પોતાનાને પોતાથી અધીક કર્યા

એહવા સ્વરૂપ પરાયણ એ કહ્યા

હવે જોહોના અન્યાશ્રય રહીત અનન્યતાનું રૂપ અતીરીકત વાસનાથી વેગળા ।

જે અન્ય સમ્બંધમા ગંધ સ્પર્શને જાણે કરી હસાહસ ।૫૮।

રસભાવથી અતીરીકત જે અન્ય ભાવાશ્રય અન્યાશ્રય ।

તે ભાવને સ્પર્શે નહીં એહવા નીપુણ મહા રસમર્ધ ।૫૯।

મહાતમ અને મર્યાદા આદિ જે ભાવ આવેશે કરી ।

તે અન્યાશ્રય તેહનેજ તે કરી માને છે ફરી ફરી ।૬૦।

જોહોને અહીં સ્વરૂપાંતરનો અન્યાશ્રય સંભવે નહીં ।

દેવતા તણો અન્યાશ્રય એણે મારગે અવીહીત અહીં ।૬૧।

માટે એ જોહોનો અન્યાશ્રય કહ્યો સીધાંતે ખરે ।

એ ભવ્ય ભાજન અનન્યતાના અનન્ય ધર્મ પ્રગટ કરે ।૬૨।

અને દેવી જીવને દાન એ પણ કરે અનન્યતા તણું ।

અને અનન્ય ધર્મ સદા નીરંતર પ્રિય છે જોહોને ઘણું ।૬૩।

ત્યાંહાં હોખતી ભાવનો તે વધાર સ્પર્શ નહીં ।

તેહના ધર્મને અનુરોધે રહીત એહવા અંગવદ અંતરંગ અહીં । ૩૬૪।

આ સાત કહીએ કરીને ધર્મને અનુરોધે રહીત અતી અનન્ય
અંતરંગ અનન્ય કહયા. હવે એ અંગવદ અંતરંગ એકાંતી
અકીચન ને સર્વસત્ રૂપ કહીએ છીએ.

જેહને પ્રભુજી જણાવે ગુજ અંતરંગ તે તણું ।

હારદ્ર હૈયાનું મુચવે તે સ્વતઃ ક્ષણ ક્ષણ ૧૬૫।

અતિ એકાંતી એક દોર લક્ષ અન્યત્ર કેહેરે નહીં કહીં

અકીચન જન સ્વરૂપ રસ વિના બીજુ કાંઈ જાણે નહીં ૧૬૬।

સ્વરૂપ રસ વિના અન્ય ગ્રહે નહીં સ્વરૂપ રસવસ જેહને ।

કોટીક ઉપાય સોખીએ સર્વસ્વ કહીએ તેહને ૧૬૭।

ગર્યાંતરે વર્ણીત તેહના ભાવ ગુણ લક્ષણ જુત ।

સર્વોપર મંગલરૂપ સોહે અસાધારણ અદભુત ૧૬૮।

જેહને વિષે સર્વાત્મના પ્રભુ અકીચન ને અનન્ય છે ।

જે પતીવ્રતતાએ જે પુરા સ્વરૂપ પ્રાણુજવન છે ૧૬૯।

એ પાંચ કહીએ કરીને મહા મહેદના ગત્યતર વર્ણીત લક્ષણ

કહયા જ્યાંહા પ્રભુ અકીચન અનન્ય છે એહવા પતીવ્રતતાએ

પુરા કહયા. હવે તે પતીવ્રતાનું રૂપ કહીએ છીએ

જેહવા પતીને ધર્મ તેહવે ધર્મ રાજે જગતમાંહાં ।

પ્રીયના પ્રતિષ્ઠિય સાંપ્રત્ય સમોવડ કરીએ ત્યાંહાં ૧૭૦।

આરતે આરત મોદેમોદ કલેશે કલેશ ને કીશે કીશ ।

એહવા અનીમીત ભકતવ ત તે સ્વરૂપસુ રહે વસે ૧૭૧।

શ્રી પ્રભુજીના ભાવતાના ભાવને સર્વાત્મના સ્વતંત્રતા ।

વિશુદ્ધ અધુતી અવસ્થાના સ્થિર ભાવી ભકત લોહોતર ૧૭૨।

જેહના મન બુધ્ધી ચીત અંતકરણ પ્રાણને દેહ જે ।

વાક્ય બંદી આદિ સર્વે અધુતા છે એહ તે ૧૭૩।

જેહના આસીવંત હૃદય સંગમ સરાણે તે ચહ્યા જેહ ।

આપાયને જાતકાર કરે છે પદરજે મામ્યા તેહ ૧૭૪।

આકયક્ષ થયા છે એહવા તે હૃદય સિંહાસન વિષે ।

અનંત અધુતા ભાવ ઉપજે છે તે એહોને અહનોસિ ૧૭૫।

એણેવા મુમતીવંત ને સુધર્મી બકત જે ।

આચરણ વ્રત ભાવે કરી સ્વમાર્ગે અનુરકત ને ।૩૭૬।

એ સાત કક્ષીએ કરીને પ્રતીવ્રત ધર્મ ધણી જેણના સર્વેન્દ્રીય સ્વરૂપ
રસ અતીરીકત અન્યત્ર સ્પર્શ્યા નથી, અજ્ઞતા છે એવા મુદ્દ ભાવે
કરીને સ્વમાર્ગે અતી અનુરકત મુમતીવંત સુધર્મી મુલક્ષણ વ્રત
એ બકત કહયા. હવે એહોના સ્વરૂપ વિષયક ધર્મ કહેવાને અર્થ
માર્ગિકત અભેદ બુદ્ધિ ભજનના વૈષ્ણવ ધર્મ કહીએ છીએ.

હવે એ આચાર્ય માર્ગે કો વૈષ્ણવતાકો ધર્મને ।

સ્વધર્મ કરીને કહે છે જે લહે છે જેણવા મર્મને ।૭૭।

કો તાકો આચરણનેજ સુધર્મ કરીને કહે છે ।

જેણે ભાવે જે જયાંહાં અનુસરીને ત્યાંહાં રહે છે ।૭૮।

કોએક તાં સાક્ષાત સ્વરૂપ આશ્રીત થઈ અને ।

પ્રમાણ તે પ્રપન્ન હોએ છે પ્રમાણ ભાવ તે લઈ અને ।૭૯।

કો પરીવારે તે પ્રપન્ન હોએ તેને સુધર્મી કરી કહે ।

કો મર્યાદાથી ધર્માશ્રીત ધર્મ પ્રપન્ન થઈ રહે ।૮૦।

તેહોને સ્વધર્મી કહે છે એણવા પ્રકાર તે ઘણા છે ।

અભેદ બુદ્ધિ અનુસરે કહું ધર્મ કયાંહાં લગી તેહ તણા ।૮૧।

એ ધર્મ ભાવ અવસ્થા ને નેષ્ટા પરીવસાઈ સ્વરૂપ રસ ।

અને માર્ગ પરીવસાઈ પણ છે ઉભયતા છે ઉભય વસ ।૮૨।

જેમ વિદિત મર્યાદા માર્ગે ઔર પદાર્થ જે એહ ।

અક્ષર પરીવસાય પણ છે ને પુરુષોત્તમ પરીવસાઈ તેહ ।૮૩।

તેમ એ આચાર્ય માર્ગે અભેદ બુદ્ધિવંતને વિષે ।

અને અભેદ બુદ્ધિવંતને વિષે વર્તે છે એ ઉભય દિસે ।૮૪।

પણ એહોના સર્વાત્મના સર્વથા પુષ્ટ પુષ્ટે કરી ।

એ પ્રભુતા તે સ્વરૂપ રસ માર્ગી ધર્મ રસે ભરી ।૮૫।

તે ધર્મનેજ સુધર્મ કરીને કહે છે અને આચરે ।

એ ધર્મથી અતીરીકત ધર્મ એ ધર્મ એ નહીં ચીત ધરે ।૮૬।

એણવા અતિ દેકવંત તે મારે ભજનીય છે સદા ।

અને વંદનીક પણ તેહ છે મહા ઉદાર સુખદાયક મુદા ।૩૮૭।

એ ૧૧ કલીએ અભેદ બુધ્ધીવંતે। પ્રમાણરસે પ્રમેયરસે પ્રપન્નતાનું
 ધર્મ તારતમ્ય કહ્યું. હવે આગલ એ મહેદને વિષે વૈષ્ણવ ધર્મે
 અનુસર્યા છે એ ધર્મની અનુકંમણીકા વાંચીએ તો ભલુ નહીં તો
 નહીં. ગાતા માંહાં વાંચ્યાનું પ્રયોજન નથી પણ પ્રસંગના બોધને
 અર્થે લખીએ છીએ, જે એ મહાત્મ ભાવ ભજનને રહીત, નિરૂપાધી
 અવસ્થાના લક્ષણ, વાગ વહેવારાદી ધર્મ આચરણ, સહેતુક નિરહેતુકાનું
 તારતમ્ય, નિરૂપાધી સખંધ ક્રોધ આદિ રહીત ભાવ, એહોના સંગનું
 પ્રાપ્ત્ય જ્યાંહાં અસદ વાર્તા નહીં, દ્વીમતીથી દુર રહે, એહવા
 સતસંગી પંચ શલ્ય રહીતનું સંભાસન કરે, ત્યાંહાં અન્યના સ્વભાવ
 કૃપની ચર્ચા નહીં, સ્વરૂપ નેષ્ટાએ નિપુણ સર્વાત્મ ભાવી હોએ તેહના
 ગુણ મુખે કહે, ઉપયોગ વિના ઉચરે નહીં, ધર્મ નીગાઠ જથાથ
 ભાખ, કેહેનો દોષ કહેવા અસક્ય, પ્રાર્થનાને નાતકાર કરે નહીં
 એહોને અનુસરે તેહોને કૃપાનાવે બેસાડી પ્રભુને પમાડે તેહોને એહોની
 કૃપા તે જગતમાં પ્રમાણ છે. તેહનું પ્રમાણ એ મધ્યે છે એહોની
 કૃપા ઉપકાર રૂપ છે ને પરનો ઉપકાર થોડેથી ઘણો માને જે આશા
 રૂપી બેડીએ બંધાયા નથી એહવા અલોકીક ગુણે ગહેરા લક્ષણ કહીસ

વલી કહેવા જે સ્વ જ્ઞાનવાન સ્વરૂપવાન શોભીતા ।

અતિ નિપુણ સરસ મનમાં ધણી જે રૂપરસમાં લોભીતા ।૩૮૮।
 ભાવ મહાત્મ તણે ભજને રહીત નીરંતર તેહવા ।

મહાત્મ ભાવ જે બ્રહ્મભાવ તેણે રહીત તે એહવા ।૮૯।
 સ્વરૂપ સખંધી કેવલ રસમર્ધ લોકીકવત મુગ્ધ ભાવના ।

ભાવ ભાવે ભજન તે મહાત્મ રહીત એ મુભાવના ।૯૧।
 એ ભક્ત ને ભજન આશક્તિ અતી એ ભગવદી તે રાજતા ।

અને વલી એ નીરૂપાધી અવસ્થા તે આલય બ્રાજતા ।૯૨।
 જેહના ધર્મ વાગ વહેવાર પ્રગટ પ્રસિદ્ધ તે પેખીએ ।

દ્રષ્ટી ગોચર વર્તમાને વાત્ર સહેતુક દેખીએ ।૯૩।
 સકામ સકારણ સોપાધીક પણ આચરણમાં જે એહોના ।

નિરહેતુકતા નિષકામ ને નિઃસકારણ છે જેહોના ।૯૪।
 ને કેવલ નીરૂપાધી સખંધના આચરણ જેહો પાસ એ ।

જેણે આચરણ અવસ્થાએ ભર્યા સોભાગી ભાગ્યરાસ એ ।૩૯।

સર્વ સહેનતું સામર્થ્ય જેહને સંસાર સ્પર્શી શકે નહીં ।

મહા ગહેરા ધીર મુશીલ શોભીતા શોભે અહીં । ૩૯૬।

જેહને કહીએ કોય ને માત્સર્યતા નહીં દેખીએ ।

કંપા નહીં અને કોપની વાસનાઓ નહીં પેખીએ । ૩૯૭।

જેહને સહેજે વેર છે તેહને એહોને સંગે કરી ।

જે છુદી જાએ છે ને પરસ્પરે મૈત્રી થાએ હીત ભરી । ૩૯૮।

કામ કોપાદીના જેકો પાત્ર જે ત્યાંહાં નિરંતર વ્યાપી રહ્યા ।

ત્યાંહાંથી એહોને દર્શન માત્રે દુરથી તે દુર ગયા । ૩૯૯।

અને એહોના કામાદીક તે સહુ પરમ મહાફલ રૂપ છે ।

તે સેવાને વિષે કામ તરપર એહ પરમ અનુપ છે । ૪૦૦।

સ્વરૂપ દ્રેષીયું કોય ને ભક્તનો લોભ તે નિત રહે ।

દર્શન કરી મોહતું એહવો ભાર ઉરમાંહાં લહે । ૪૦૧।

વિજાતી ભાવનું છદન તે હીંસા માત્સર્ય કરી ।

પ્રિયની ભાવેણ તેણે મદે અહંકાર ઉપજે ફરી ફરી । ૪૦૨।

જેના નવનીતથી કોમલ હૃદય કમલ જેહ ।

જેહની સાનીધ્યે દુષ્ટની દુષ્ટતા ન રહે તેહ । ૪૦૩।

અયોગ્યને ઉપયોગ્યતા સંપન્ન હોએ છે ઘણી ।

જેહને દીઠે દુષ્ટતા તે સદા જાએ ખલ તણી । ૪૦૪।

જેહની દ્રષ્ટી થકી દુર્જનની જાવદ દુરમતી ।

દુરભુદ્ધ દુર પલાય છે અને રહે નહીં એકો રતી । ૪૦૫।

જેહોને સામીપે મદ્યેથી વજ્ર આદિક કઠીણ જેહ ।

કોમલ મન તેહનું થાએ કઠીનતા ન રહે તેહ । ૪૦૬।

અન્ય લૌકિક ભાવ તેહની વાસના ઉપજે નહીં ।

ફરી અવસ્થાએ અર્થ મનો અંશ કરે નહીં અહીં । ૪૦૭।

અને એહજ ઉપજે છે ભગવદીઓનું મુખ જોયા કરું ।

એહવી મીઠી મીઠા પ્રભુનો વસ્તુ તીજ ઉરમાં ધરું । ૪૦૮।

જેહને નીકટે અસદ્વાર્તા આવી શકે નહીં કો સમે ।

કેહોનો દોષ મનમાંહાં તે કહીએ આવે નહીં આણ્યો કેમ । ૪૦૯।

જેહનો સમુદ્ર સમ દોષ હોએ પણ ખિન્દુ સમ નવ લહે ।

દુરજન દ્વીજાતીનો ઉપેક્ષા કરી અલગા રહે । ૪૧૦।

અને ભાવ દ્વીજાતીને વિષે તીરસ્કાર નહીં નહીં આદર ।

જેહને શત્રુ મીત્ર સમાન સમ દ્રષ્ટે કરી સાદર । ૪૧૧।

જેકો અવસ્થાએ સુખાતી તેહનો સંગ કરી સાદૈય લહે ।

એહવા સતસંગી અસતસંગ થકી અલગા રહે ।૪૧૦।

પંચ શદ્યથી જેકો રહિત હોએ તેહસું મન મલવા કરે ।

તેહનું ચીતન કરીને તેહને ચીતમાં ધરે ।૪૧૧।

એ પંચશદ્ય તણે પ્રકાર તેહ કહું વીસદ કરી એહ ।

એક પ્રભુ સ્વરૂપ ને બીજા સ્વરૂપને એક કરી જાણે જેહ ।૪૧૨।

ઉછવ પ્રભુના ને બીજા ઉછવમાંહાં ભેદ કરી જાણે નહીં ।

મંદીર પ્રભુનું અને બીજાનું અકૃપતા આણે આહીં ।૪૧૩।

અંધ પ્રભુના અને બીજા ભેદ ન આણે એહમાંહાં ।

ને પ્રસાદ તારતમ્ય નહીં પ્રભુ ખેદ પામે તેહમાંહાં ।૪૧૪।

સ્વકીયતા જે અભેદ બુદ્ધી જનીત બહુ અપરાધ છે ।

પણ તેમાંહાં પ્રભુજીને એ શદ્ય પાંચની અતિ આદ્ય છે ।૪૧૫।

અને એક સદ્યાતીત સદ્ય તે સર્વથી મોટું એહ ।

જે મહુ મહેદ અંતરંગ ભક્ત ને પ્રવાહી અહીરંગ જેહ ।૪૧૬।

એ એકને અજ્ઞાનથી કરી સમતા કહે ।

પ્રભુને સર્વથા રૂચેજ નહીં તે સદ્ય મોટું રહે ।૪૧૭।

એહવા દોષથી જે રહીત હોએ કેવલ સ્વરૂપેજ અભુસરે ।

એ મહેદ એહવા નીપુણ જે તેહસું સંભાપણ કરે ।૪૧૮।

અન્યના જે સ્વભાવ ને કૃત જેહની ચર્ચા નવ કરે ।

અને સ્તુતિ પ્રસંશા જેહની સર્વથા મનમાંહાં નવ ધરે ।૪૧૯।

સ્વરૂપ નેષ્ટાએ નિપુણ ને સર્વાત્મભાવી જે હોએ ।

ભાવ સમ યોગ્યતા રસની તાપ રતી જ્યુત તહાં હોએ ।૪૨૦।

તેહનું આચરણ લક્ષણ કૃત્ય ઉરમાં પ્રહે ।

અને અહર્નિસ આઠે પ્રહર તેહના ગુણ કહેતા રહે ।૪૨૧।

નીસંકોચ તણા સમુદ્ર ને નિશ્ચલ ધીરજવાન જે ।

જેહને સત્યભાવ પ્રભુ ઉપયોગી નહીં કાંઈ આન તે ।૪૨૨।

તે અસદ આલાપ ને ઉપયોગ વિણ નહીં ઉચરે ।

અણ ઉપયોગ કહેવા મુણવા આલસમું એ સંકોચ ધરે ।૪૨૩।

ધર્મ નીગાદે ધર્મકેષી કીજતીના મુખ જેહ ।

તે મદંવા યથાર્થ કહેવા સુર સુભટ સદા એહ ।૪૨૪।

ધારકા કૃત્ય દોષ ને પોતાના ગુણ જે અગણ તણી ।

એ એક કહેવા એહોને તે અશક્યતા દીસે વણી ।૪૨૫।

આરત કરીને જેકો આવી પ્રારથે છે તેહોને ।

નાતકાર કરવાને અન્યની પ્રાર્થના કરવી એહોને ૧૪૨૧

તે અતિ અનુચીત કર્મ સરખી જાણીને તે કરે નહીં ।

એહવા અતિ સૌજન્ય જેકો એહોને અનુસરે અહીં ૧૪૨૨
તેહોને નિજ સ્વરૂપાનુભવનું દાન રચીસું કરીયને ।

કૃપાનાવે બેસાડીને પ્રભુ પમાડે રસ ભરીયને ૧૪૨૩

જેહોને એહોની કૃપા તે જગતમાં જીવતવ્ય જાણવા ।

કૃપા નહીં જ્યાંહાં એહોની તે સર્વથા ન પ્રમાણવા ૧૪૨૪

શા માટે જે એ કેવલ ફલરૂપ મહા રસાત્મક રસમધ ।

સંપ્રદાતીત માર્ગ પ્રભુને પરમ પુષ્ટ પુષ્ટ સુખમધ ૧૪૨૫

શુદ્ધ રસમાર્ગ એ માર્ગનું સ્વરૂપ પરમ સોહામણું ।

એ માર્ગનેજ સ્વરૂપ રસ અને માર્ગના તે ફલ તણું ૧૪૨૬

એ સ્વરૂપ તે રસના સ્વરૂપનું સ્વરૂપ જ્યારે ઉરમાં ધરે ।

સમ્યક પ્રકારે જાણીએ તો એ મહેદ કૃપા કરે ૧૪૨૭

એ ઉપકાર કરવા જગતને એહોની કૃપા કારણમધ ।

અતી તાપરતાસું સદા વ્યાકુલ રહે સનમુખ મધ ૧૪૨૮

અને એહોને જે કો અલૌકીક ઉપકાર કરે બીન્દ એટલો ।

જેહ કરે છે તેહનો તે માની લે સમુદ્રક જેટલો ૧૪૨૯

તે પોતે લૌકીક આશારૂપી બેડીએ બંધાણા નથી ।

એહવે અલૌકીક ગુણે ગહેરા વલી કેહેવા કહું કથી ૧૪૩૦

એ જટ કહીએ વૈજણવ ધર્મના આશ્રીત લક્ષણ કહ્યા. હવે વલી એહવા

જે લક્ષણ વિશેષ ભાવના જે એ મહેદે આદર્યા છે તે કહીએ બીએ.

એ લક્ષણની અનુક્રમણી વાંચીએ તો ભલું નહીં તો નહીં. ગાતામાં

વાંચ્યાનું પ્રયોજન નથી. પણ પ્રસંગના બોધને અર્થે લખ્યો છે જે

શુદ્ધ ભાવવંત વિશુદ્ધ સત્યવંત છે, ભેદ બુદ્ધીનું ભજન ભાવે

જેહોના સોહામણા સહેજ શુદ્ધથી અધીક નવનીતથી જેહોના મન

કોમલ સ્વરૂપ રસ સંયોગીયા પ્રભુ ગુણે રાજતા રહે, સ્વરૂપ તપ્તીક

પ્રભુના અનુકર્ણ અહર્નિસ કરે, સ્વરૂપ ધર્મ સફરે, ગુણ સુખથી મુકે

નહીં. સેવા કથાનું સહેજ વ્યસન, પ્રમેય નિરોધી સ્વરૂપ રસ માર્ગી

સ્નેહ જ્યુત તેહનો રસરૂપી કીલાએ ધીનીયોગ એહવા રસે અંગીકૃત

પ્રભુને સુખે સુખી, અંતઃકરણ જાણે પ્રભુના મનોરથ પુરણ કરે. પ્રભુને

અંગ ઉપયોગથી વિપરીત રૂચે નહીં. તાદ્રસી સ્વરૂપાપન્ન સ્વરૂપ વિપરીત સદા વિશેષવંત. શરીર ભોગ સ્વપ્ને પણ રૂચે નહીં. એહવા વેસે પરાગ મુખ જેહોના તત્વને પ્રભુજ સમજે. એ પ્રભુ અર્થ સર્વ જતન કરે, જેહોએ પ્રભુના મુખને અર્થે અર્થનો પરીત્યાગ કર્યો છે એહવા અગણ ગુણવંત ગુણ, એહોના સ્મરણ માત્રે કરીયને સ્વરૂપ રસના ભાવ સર્વ સીધા થાએ. જે પ્રભુના પ્રગટ્યને ચિત્ત ધરીને વિધિને આતંદ ઉપભવવા પ્રગટ્યા છે. ઉછવના સ્વરૂપ રૂનેહે ભરીત કારણમયના પદ વંદુ છું, એહવા ભાવ જયુત લક્ષણ કહીએ છીએ.

એહ શુદ્ધભાવ ને વિશુદ્ધ તત્વવંત એહ છે ।
અતીસે બુદ્ધીવંત ને વડી ભેદબુદ્ધી વંત જેહ છે ૧૩૩૬

જેહને તે ભેદબુદ્ધી તણું ભાજન ભાવ સહીત ।
એહવા વિશુદ્ધ ભાવાપન્ન કેવલ સ્થિર બુદ્ધી યુત રાજે અહીં ૧૩૭

તેહ સ્વકીય સમાજ જેહોની સોહામણી તે સહેજે સહુ ।
એહવા એ સજન એહોને મુઠા સમ કેમ કરી કહું ૧૩૮

જો કહું તો તે મુબુદ્ધ સહુકો એ સામ્યતાને દુષણ ધરે ।
શામાટે જે મુઠા પીધે અંગઅંગ મુખ ભરે ૧૩૯

અને એહોને દર્શન માત્રે સંપન્ન મુખ હોએ સખ તણું ।
એ મૃદુલ હૃદય તણા ધણી નવનીતથી કોમલ ઘણા ૧૪૦

સદા સહુણા સ્વરૂપના એ સરસ રસ સંયોગીયા ।
સર્વાત્મભાવ રસે તે ભીના અંતર રસ ભોગીયા ૧૪૧

અંતરગત ગોકુલપતીને ગુણ ગણે રંજી રહે ।
સ્વરૂપ અનુરાગે રંજ્યા વિપ્રયોગ દુઃખ ન એ કાણુ સહે ૧૪૩

નેષ્ટાતું રૂપ સ્વરૂપ નેષ્ટીક અભીનવા નેષ્ટા સહેજ આચરણુ તે ।
સ્વરૂપ વિષે સર્વાત્મના નિત્ય નીરંતર કરણુ જે ૧૪૪

આસ્થાએ સમતાત સ્થિત જે સર્વેન્દ્રીયનું તદ્દીયત્વ ।
મુસ્થીરતા વડી કહેવા નેષ્ટીક નેષ્ટાતું જાણે સત્ય ૧૪૫

નિજ ધાસનો જે પ્રસાદ લીધા વીન પ્રસાદ ન લે અહીં ।
ચરણાર્પિદના આરંદ્ર ચરણામૃત વિના જલ લે નહીં ૧૪૬

જેહોની દર્શન વિના સ્થિતી અસાધ્ય તે લેખીએ ।
પ્રભુ કારણ કૃત્ય અનુકરણ આચરણ આવરણ એહ વિશેખીએ ૧૪૭

એહવે આપરણે અલંકૃત શોભીતા નિત્ય પરવરે ।

પ્રેમ રસવસથી પ્રભુ અનુકરણ અહરનીસ કરે ૧૪૮૮ ।

અનુકરણ આપરણ તેહવા ઉઠે છે તે કરીકરી ।

સ્ફુરે છે કેવલ સ્વરૂપના બર્મ એહોને ફરીકરી ૧૪૮૯ ।

વાણીએ સ્વરૂપ રસ ઉચરે એ ગુણ ન મુકે મુખથકી ।

એહજ જસ અહોરાત્ર કહે તનમયતા પુર્વક થકી ૧૪૯૦ ।

જે સેવા કથા સર્વને કરણ છે સર્વાશકત ભાવે કરી ।

તે એહોને સહેજમાંહાં થાએ વ્યસનને નિત્ય ઉલટ ભરી ૧૪૯૧ ।

સ્વરૂપ રસ સુરતી તેણે કરે સન્મુખ અહર્નિસે ।

સર્વાત્મના ક્ષતી રહીત અનુપમ રતી રાજે રસવસે ૧૪૯૨ ।

એહવા પ્રમેય નીરોધી પરમ નેષ્ટીક સ્વરૂપમાર્ગી નેહના ।

સર્વાત્મના ભાવે સદા પુરા ને સુરા રનેહના ૧૪૯૩ ।

જેહોને રસરૂપી લીલા સાજ કરી ઉપયોગ છે ।

નખ થકી શીખ પર્યાંત અંગ પ્રત્યંગ રસ સંયોગ છે ૧૪૯૪ ।

વિગાઢ ભાવે જ્યુત રસીકવરના રસે અંગીકૃત ।

મહારસીક જાણ શીરોમણી પ્રભુ મુખે એ મુખ દ્રઢવત ૧૪૯૫ ।

અંતઃકરણ વૃતિ જાણ પ્રભુના મનોરથ પુરણ કરે ।

એ જગત આરત હરણ પ્રભુ એહવા પ્રભુની આતર હરે ૧૪૯૬ ।

પ્રભુના તે કેવલ મનોરથ પુરવાને જેહના ।

સર્વેન્દ્રીય ફેંટ બાંધી રહે છે તે એહના ૧૪૯૭ ।

સકલ મુખનીધીને શ્રીઅંગે અંગવદ જેમ મન એ ।

સદા મુખદ વિચાર પરાયણ તાદ્રસી અનુદિન એ ૧૪૯૮ ।

પ્રભુને સાક્ષાત ઉપયોગી પદારથ અંગને ।

વિરૂદ્ધ આપરણ તેહથી રૂચે ન નીજ અંગ સંગને ૧૪૯૯ ।

એવા તાદ્રસી સ્વરૂપાપન્ન કહીએ એહોને ।

સ્વરૂપ વિષયક સદવિષે વીતર્ક નહીં કાંઈ જેહોને ૧૫૦૦ ।

જેહ લોકીક અસદ વિષે રસ વીસ સમાન તે છે અહોં ।

સ્વપ્નમાં પણ જેહને સહેજ શરીર-ભોગ રૂચે નહીં ૧૫૦૧ ।

એહવા એ વિષે પરાગ મુખ દુરવ્યસન રહીત તે તેહ છે ।

જેહોના તત્વને સમજે પ્રભુ એહવા એહ છે ૧૫૦૨ ।

સ્વતાથી સર્વથા કેવલ પ્રભુ અર્થ સર્વ જતન કરે ।

અને પોતાના અર્થને કાંઈ પ્રસંગાત મનમાં નવ થરે ૧૫૦૩ ।

વસ્તુ પ્રાપ્તિ સર્વેષાં જિહ્વાને સ્તોત્રાય સીદ્ધિ છે ।

પ્રભુ વસ્તુતા સુખને અર્થે જે આત્મ મીઠું નીચ છે ।૪૬૪।
તે નીચ સકલ અર્થને પરીત્યાગ તે એણે કર્યો ।

એહવા અગણ ગુણતા મણી જેહોને પદ પુ' અનુસર્ષા ।૪૬૫।
જિહ્વાના પદ તે મારા મનોરથ પુરણ નીચ છે ।

જેહને સ્મરણુ મારે સ્વરૂપ રસના ભાવ સદુ સંસીધ છે ।૪૬૬।
જે અખિલ વિષયને પ્રભુ સખ'થી આનંદ ઉપભવે હીતે ।

પ્રગટ થવા છે જે પ્રભુતા પ્રાગટ્યતેજ પરી ચીતે ।૪૬૭।
અનુપ ઉછાહે મોઢ આનંદે પુર્ણ પુરણ પુરીયા ।

એ સ્વરૂપ ઉત્સવતા તેણે કિલવ અંકુરીયા ।૪૬૮।
સ્નેહ સ્નાયુથી રમે ભર ભરીત કસેવર જેહોના ।

એહવા કારણમહતી કરુણા માગી વંદુ પદ જુગ એહોના ।૪૬૯।

એ ક્ષેત્ર કક્ષીએ વિશેષ ભાષાપદ્ય વૈભવ પર્મના એ મહેદે આગય્યા
છે તે જલણ કહ્યા. હવે એહો પર પ્રભુની હસની ને એહોના મહેદ
કૃત જલણ કહીએ છીએ. જલણની અનુક્રમણી વિધી ન્યામીક રહીત
રેષા રસના વિસ્તારક, અનુસંગ રૂપ ભક્તનેજ ચીત થરે, એહોના
વિચારથી હંસ તે વૈખણવી ભક્ત ને રસભક્તનું તારતમ્ય કરે છે
એ જેહવા પ્રભુ તેહવા મહેદ રસમર્ધ સદભકતી મારગના
પ્રવર્તક જેહોને પ્રભુસું અતિ એકય છે તે પ્રકાર કહીએ છીએ.

વલી કહેવા જે હૃદયોધ રસના આલય રસે રસ પુરીત ।

સર્વાંગ પરીપૂર્ણ રસેભર ભાવભાવે સ્ફુરીત ।૭૦।

એહવાએતનું પાપજ કરે પ્રભુ દુષણ વિના મહાધાનનુ ।

કર્મ ન લાગે કરી ભાવે તથોતજ્ઞા સતમાનનું ।૭૧।

તેહવે તે માને અધિક અધીક આગરણ સકલ કૃતીત રસે ।

તે કહું જે કરુણા ભરીયા પ્રભુ કેવલ રસ એહોપર રસે ।૭૨।

જે હરણાદીને સ્વર્ગ થરી અને રસ કદાહો રસે ભરે ।

આનંદ ઉપજ્યો તેહ આનંદ તેહ વિષે આરોપણ કરે ।૭૩।

વલી અગણીતાનું સહીત આપે આપણ પોતે આપણું ।

તેહ એહવી એ કૃપાને મહે માતા માતા રસ ભીના થણું ।૭૪।

પ્રભુ ઉપવેગી અનેક રસતા ભાવેક ભાવ પ્રચારક ।

શિષ્યાંત મોક્ષ અલભુત પ્રકાસ આચરી આચરણુ કારક ।૭૫।

વિધી ન્યામીક રહીત સુકૃત સેવા રસ વિસ્તારક ।

અનુરાગ રૂપ રસ ભક્તના તે સમુલ હીત ચીત ધારક ૧૪૭૬।

જેહોના હૃદય કમલની કોમલતામાં મનરૂપી માનસર કહ્યું ।

જે સુંગાર સાર શિરોમણી તે પરમ રમ્ય રસે ભર્યું ૧૭૭।

તે ઉપર એહોના વિચાર રૂપી સર્વોપર જે હંસ છે ।

એઠો ખિરાજે છે વિમલગતે સર્વોપર અવતંસ છે ૧૭૮।

તે વૈષ્ણવી ભક્ત ને વલી રસ ભક્તનું તારતમ્ય કરે ।

એહવા અતિ કોવીદ કુશલ જે એ કૃત્ય નીત્ય આચરે ૧૭૯।

એ જેહવા પ્રભુ તેહવા મહેદ રસમય સ્વરૂપ વિષયક તે ।

સદભક્તી પંથ જે પ્રવર્તક પ્રભુસું અતિ ઔક્ય જે ૧૮૦।

આ ૧૧ કલીએ કરીને એણે પ્રકારે પ્રભુને કહયા. પ્રભુ સખંધે કરીને એહોના ઉત્કર્ષ કહયો. ત્યાંહાં પુર્વપક્ષ તેહોના શ્રત્યોત્ક શ્રીમુખ વચન ને શ્રીમુખ વચનનો

સમાધાન કહીએ છીએ.

ત્યાંહાં પુર્વપક્ષે કદાચીત કો અજ્ઞાન કહેસે કેમ કરી ।

જે લૌકીક જીવને પ્રભુ સમાન કહો છો કેમ ચીત ધરી ૧૮૧।

સદભક્તી પંથના પ્રવર્તક કેમ કહયા હોએ કાંઈ એમ તે ।

સમાધાન એહનું હું કહું તે સાંભળ ચીતદધ તેમ તે ૧૮૨।

એ જે હું કહું છું કાંઈ વાત જીવ તણી નહીં ।

પ્રભુજીના નેપ્થીક અનીમીત ભક્તીવંત જે છે અહીં ૧૮૩।

એ અપનાયતની એ કાન ગણીએ એક કીધા છે જેહ ।

ઔક્યતાની આલોચે અતી મુદેસ મુખ સ્વાદીત તેહ ૧૮૪।

એહવી અપનાયત કો આનંદજીવ તે અધીક થઇ છે એહોથી ।

ક્ષણ રહ્યું ન જાએ પ્રભુએ અણમાત્ર અલગા જેહોથી ૧૮૫।

એવા મહા સદપાત્ર ભક્તની વાત કહું મુણ જેહોને ।

ભાગ્ય પ્રભુએ સ્વતંત્ર પ્રાગટ્ય કહ્યું હીત એહોને ૧૮૬।

શ્રીમુખથી યોતે કહ્યું જે કો શુંજણત તાહી-કે ।

તાકે લીએ પ્રાગટ્ય અરૂ સોધ મહેદ હૈ ચાહીકે ૧૮૭।

હું એ વાત કહું છું તેહોની ને વલી જે કો જેહોને ।

જાણે ભજે તે તેહ સરખો કરી કહીએ તેહોને ૧૮૮।

તે અલૌકીક ને પરમ નિરગુણ એહોના પ્રમાણ અનંત જે ।

કહ્યા છે શ્રીમુખ થકી તે કહું અતિ વિતપન તે ૧૮૯।

જેમ નિષ્ઠ નિયુક્ત સ્મૃત એ એકાદશનું વચન કહ્યું ।

અને અઘાવિદ પ્રભૌષ ભવતી અનુરવેદે એમ કહ્યું । ૧૪૯૦

વહી નારદ પંચરાત્રે કહ્યું તે વચન અહીં વિસદ કરું ।

હરીભક્તમૌ સાક્ષાત તસ્માદ ભક્તપી તન્મય ચીત ધરણ ૧૪૯૧

યોમહુદઃ એ એવં કહ્યું વચન ગીતા તથું ।

યેયથો પાસ તે તથૈવ ભવતી એમ વેદ વદે સોહામણ ૧૪૯૨

એહવા અનેક પ્રમાણ કરીને ને વહી શ્રીમુખના જેહ ।

જે જેસે પ્રભુ તેસેષ સેવક એણીપેરે તે કહ્યું એહ ૧૪૯૩

પ્રાબલ્ય પ્રભુકો ભક્તતે તરૂ ભક્તકો પ્રભુતે જાનીએ ।

જેસો રઘુનાથજીકો પ્રાગટ્ય તેસે સેવક પ્રમાણીએ ૧૪૯૪

અરૂ ધહાંકો પ્રાગટ્ય જેસો સેવક તેસેષ ભયે ।

જેવુ મુલ તેસો આવરણ એ કહું છું નાહીં નયે ૧૪૯૫

ઘાસકો પુલા ઘાસહીસું આંધીએ લે વાહીસું ।

એર પાટકો વસ્ત્ર પાટહીસું આંધીએ લે તાહીસું ૧૪૯૬

માટે પુણી ગુણ નિર્દોષ પ્રભુ સ્વતઃપોતે જેહવા ।

અલંકૃત એહવે ગુણે એ મહા મહેદ છ તેહવા ૧૪૯૭

ભક્તના સ્વરૂપમા પ્રભુ સ્વરૂપ સર્વથા રહે ભલીયને ।

જેમ વિણાદી વાદના શબ્દમાં ગાનાક્ષર રહે મલીયને ૧૪૯૮

તે જ્ઞાતા જાણે રૂપરસ છંદભેદ તાલ ને જાતને ।

અણુએ તે નાવે અંતઃકરણ એ રસથી એ અજ્ઞાતને ૧૫૦૦

જેહોને ફેર પ્રશ્ન પુછ્યું કલ્યાણભટ ખંભાલીએ ।

મહારાજ મારૂ સમાધાન કરી સંદેહ ટાલીએ ૧૫૦૧

રાજનું સ્વરૂપ તો કદાચીત વેદાદીકે ઉર આણીએ ।

રાજના સર્વાત્મ ભાવીનું સ્વરૂપ કેમ કરી જાણીએ ૧૫૦૨

ત્યારે પ્રભુજીએ કહ્યું હમ જાનત નહીં વેસે સ્વરૂપકું ।

તો તુમ કેસે કરીકે જાનો વે સેવકકે રૂપકું ૧૫૦૩

માટે અનીમીત ભક્તિવંત સ્વરૂપ વિરોધક રસે જેહ ।

સદભક્તી પ્રવર્તક મહા મહેદની વાત કહું છું તે એહ ૧૫૦૪

પુણી ભાવાત્મક અને ભાવૈક ભર એ નિરંતર ।

અહોરાત્ર મહાત્મ રહીત કેવલ નીરાવરણ રસે ભર ૧૫૦૫

સ્વરૂપાનંદ રસાવીર ભાવે ઉમંગ્યા અતી આનંદીત ।

આનંદ રસમાં પાગ્યા અનુરાગ્યા જગ વંદીત ૧૫૦૬

સર્વ રસના રૂપ જાણે જગતથી સર્વોપર ।

સર્વેશ સર્વને પુણ્ય કારણીક કરજા ભરે ।૫૦૭।
પ્રભુની કરુણા રૂપી તે પરીમલના પાત્ર એ ।

જોડોના હૃદય પદ કમલ આગાદ મુચાચીત આત્ર તે ।૫૦૮।
જોડના શીલની સમાનતાને કો નહીં જગતમાંહાં ।

શીલ જોડોના જોડને વસી કરીને જોડએ કયાંહાં ।૫૦૯।
જોડના શીલને જગત સર્વ સમાહે છે સનમુખ થઈ ।

જગતને જોવા તે સરખા જગત કંઈ દીત મર્મ ।૫૧૦।
તારેસ મહામહેદ તે મારે સર્વ સાર છે ।

મારા મનોરથ પુરણ તે જાણું એ આધાર છે ।૫૧૧।

આ રૂઝ કસીએ એણે પ્રકારે સર્વોત્કર્ષ મહેદના પ્રમાણ સહિત અનેક પ્રમાણ
કહયા. હવે વસી એ મહેદના સર્વોત્કર્ષ લક્ષણ કહીએ છીએ,

વસી આગલ એથી અધિક ભાવના યથામતી લક્ષણ કહું ।

એ કહેવા કો સમર્થ નહીં પણ કહું છું જોડવા લહું ।૫૧૨।
જોડવા શીલ સ્વભાવ પ્રકૃતી નમ્રતા ગુણ ધર્મ જે ।

લક્ષ એ કૃત આચરણ સર્વનો ગુઢ છે બહુ મર્મ તે ।૫૧૩।
તે આચરેવા સરખા આચરણ પણ મહાભાગ્યે પામીએ ।

ભાવ છોડોવા દરાયાસ વિચારતા ન વિરામીએ ।૫૧૪।
અસાધારણ જોડોના રસમાનતા તે પ્રકાર માંહાં ।

પ્રવેશ કોએ કરી શકે અને અન્ય કોએ લહે કયાંહાં ।૫૧૫।
ગુણ અનુસારણી અવસ્થાએ કરીને ભગવદીયનું સ્વરૂપ જે ।

સાધારણ છે જીવ કો યથારથ ન જાણે તે ।૫૧૬।
એ અવસ્થાએ પદારથનું આછાદન કરી રહે ।

સમ્યક દ્રષ્ટે પડે ન અન્યને તે આપુ અનુસારે લહે ।૫૧૭।
હોએ જે કોઈ જોડોના તે સમાન શીલ મુભાવને ।

તેહ જાણે જોડ અનુપમ અલીનવા તે ભાવને ।૫૧૮।
તે પરમ લોકોતર પ્રમાણાતીત પ્રમેય હીલા રમે ।

રાતા ને માતા અનુભવી હીલાએ આસક્ત રસવસે ।૫૧૯।
પરમા-વિધી અતિ પુણ્ય પુણ્ય ઉદ્ધાર હીલાએ આવયા

અંગ પ્રતીઅંગ મહારસ ભોગ્યા ભાવે ભરીયા ।૫૨૦।
પરમ મહા માધુર્ય મંડન શ્રીવલ્લભના રસમાંહાં ।

હૃદય સાજ્યા ને પાગ્યા પ્રમેયાનંદે ત્યાંહાં ।૫૨૧।

અનુભવ રસના અનુભવી અભીક્ષાળીયા આરંભ થઈ પી ૧

અનેક ભાષાપિત્ત રસમાંહોં રસ રસજ મુગટ મળી ૧૫૨૧
એકાંત રસ રસાન્તર વર્તી મધ્યપાતી અનુપ એ ૧

રહસ્ય રસભાવના જાણ ને દાનપાત્ર સ્વરૂપ એ ૧૨૩
અતિ અદ્ભુત એકાંત ગુહ અને ગોપનીય રસ વાંછીતા ૧

જેહના રસને પ્રાણ પ્રભુજી નિરંતર રહે ઈચ્છતા ૧૨૪
પરમ પ્રવીણ એ સર્વ રસના દાનપાત્રીક પાત્ર એ ૧

એહવા તે મારે સદા નિરંતર વંદનીક અહોરાત્ર એ ૧૨૫
હવે એહોની મનવૃત્તી કહું છું જે અનુસરીને નિત્ય કરે ૧

શ્રી વદસભજની લીલા રસાળધીમાં જેહના મન ભાવને ભરે ૧૨૬
ભાવે ભર્યા તે નિમીત્ત છે મહા ભાગ્યવાન જે એહવા ૧

નિત્ય ભાગ્યને તે સોહાગે અતિ અનુરાગ્યા વહી કેહેવા ૧૨૭
શ્રીઅંગ ઉપયોગણી પરીવસાધ સોભાગ્યતા ૧

જેથી પ્રભુજીને રસ ઉદયોદ કહીએ છે તે ભોગ્યતા ૧૨૮
જેહવા મારે ભક્ત એ ઉત્તમોદ માએ નહી ૧

અને એણે મોઢે મોઢે અતીસે અહોને પ્રગટે અહીં ૧૨૯
એહવા એ મહા મહેદ તે સીંધુ ભાગ્ય સમોહના ૧

અનુપમ સોભાગ્યતા ભાજન રસ સંદોહના ૧૩૦
સોભાગ્ય-સસ જેહોના ભાગ્યનો પાર આવે નહીં ૧

પ્રિયને સોભાગ્યે જેહોના ભાગ્યનો વિસ્તાર થયો અહીં ૧૩૧
ભર્યા મહા સોભાગ્યસું તે સમસ્ત ભાગ્યનું શરણુ એ ૧

જેહોને ભાગ્યે કરીને સહુ જગતને રસ ભરણુ જે ૧૩૨
સાનુભવ હોએ છે રસીક એહોના ભાગ્યની તે કો કહીં ૧

સમતા દેવાને અહીં કો સમાનતા આવે નહીં ૧૩૩
એ સોભાગ્યતાના ગર્વને ગોરવ મદે તે મુદીત મુદા ૧

જેહોના સ્વરૂપસં મન સહિત એકાત્ર થમ અંગ અંગ સદા ૧૩૪
વચન વિલાસ અતિ અમૃત રસની વાસાએ કરીયને ૧

આંધીઆ તે કહું ને વહી નેત્રરૂપે ભરીયને ૧૩૫
એમ મન આદિ સર્વેન્દ્રીય અંધાયા છે હીત ભરે ૧

અને પ્રભુએ પોતે પાણ પોતા તણે સર્વોપર ૧૩૬
અમીત ગુણ ગણે કરીને અતિદ્રઢ અંધે આંધ્યા થણું ૧

એહવા એ મહા મહેદ ભાગ્યવાન શું કહું એહો તણું ૧૫૩૭

સૌભાગ્યરાસ એ પ્રાણ પ્રભુના પરમ પ્રિય મૃદુ વચન કહે ।
 જેહોના હૃદયમાં સદા સર્વદા શ્રી પ્રભુજી સ્થિત રહે । ૧૩૮૮
 અને જેહોની પ્રભુના હૃદયમાં નીરંતર સ્થિતી દેખીએ ।
 એહવા સૌભાગી ભાવના એહોને મહા ભાગ્ય પેખીએ । ૧૩૮૯
 જેહોના પરસ્પર હૃદયમાં મન સ્વરૂપ રૂપી રતનસુ ।
 ગુણ કાન્ત કુંદને કરીને જડીયા તે અતિસ્થે જાતનસુ । ૧૪૦૧
 ગુઢ ભાવ જે ગોપનીય તે એહોને મન અનુસરે ।
 અતી અસાધારણ એ પરોપકારી ઉપકાર સહુ કેહેને કરે । ૧૪૧૧
 જેહનું જ્ઞાન-વચન વહેવાર વાગ વિલાસ સહુ વિશ્વને એહ ।
 ઉપકાર અર્થ છે એહવા મધુરા પરોપકારી વચણ તેહ । ૧૪૨૧
 જસ તણે સાગર પ્રભુ તેહના અનેક જસ વિસ્તારક ।
 અને સ્વરૂપ વિષર્ણક રસ વીસે પ્રતિબંધના પરીહારક । ૧૪૩૧
 વક્ત્રી કારણીક જે કામનાના મહોદાર શીરોમણી ।
 સ્વરૂપ અનુભવાનંદ દાયક અંગીકરણ મહા મણી । ૧૪૪૧
 એ કાર્ય અતિ સમર્થ મહા દુરાગ્રહી નીરપેક્ષક ।
 અને નીર્ભીમાની નીર્વીકારી કેવલ સ્વરૂપ અપેક્ષક । ૧૪૫૧
 એતનમાર્ગી પરમ પુરુષાર્થ રૂપ જે દૈન્યતા ।
 તે દૈન્યતાએ સદા પુરા સ્વકીયસુ રહે અધીનતા । ૧૪૬૧
 જેહને ગર્વના કાંઈ લેશ નહીં નહીં પોતાપણું ।
 પણ સ્વરૂપ જ્ઞાન ને મારગ જ્ઞાને સહેજથી ગવીંત ઘણું । ૧૪૭૧
 તે માટે સદા સર્વદા ઉછાહના ઉદ્ધી નિત્યે ।
 વાધે જ છે તે તેહ થકી તેણે કરી ક્ષણ ક્ષણ પ્રતિ । ૧૪૮૧
 સંયોગનું ફલ ફરીફરી વાંછે છે એહવા સંગના ।
 સ્વરૂપ રસ મુખ સીંધુમાં સમોહ લહેર તરંગના । ૧૪૯૧
 અનીવર્ત ઉઠે છે તેવે તાં કરે છે તે પાન એ ।
 સંગમ રસ અનુભવને પ્રગટે પરાગ માન તે । ૧૫૦૧
 એહવા સમ્બંધ સાચા અને સુરાપુરા પ્રેમ મુદીત અહીં ।
 અને એહોના મનમાંહાં માન અપમાન તો તે પ્રવેશ નહીં । ૧૫૧૧
 પ્રભુને સમ્બંધે સર્વને માન દે ને પોતે તેહોથી ।
 માનની તે ગંધ ધરિછે નહીં કાંઈ કેહોથી । ૧૫૨૧
 એ ૪૧ કહીએ એ પુઠ્ઠી માગી મહેદના સર્વોત્કર્ષ લક્ષણ કહયા, હવે આગલ એ
 પુઠ્ઠીમાર્ગીસુ જે મન મેલવીને પ્રપન્ન રહે તે લક્ષણ કહીએ છીએ, ત્યાંહાં પુરુષનું રૂપ

એમ પરમ પુષ્ટ પુષ્ટી માગીંસું સદા પ્રપન્ન રહે ઘણું ।

પુષ્ટીમાર્ગ જે રસ વીસે સર્વાત્મભાવ ભાવી તણું ।૫૫૩।
તે સ્વરૂપ રસમાર્ગના તાવનું સમુદ્ર સમજે રૂપ તે ।

સ્વરૂપ રસ માર્ગ સ્વતંત્ર પુષ્ટ પુષ્ટ અનુપ તે ।૫૫૪।
જે કેવલ તાપાત્મક અને તાપ પરીવસાર્થ જોડ ।

તેહને મહા પુષ્ટી માર્ગ કહીએ વિહીત કાંઈ નવ એહ ।૫૫૫।
પુષ્ટી એ રસ પુષ્ટમાર્ગ નતુ વિહંત એ જાણવો ।

પુષ્ટ ને મહાપુષ્ટ પુષ્ટમાં ભેદ એહવો આણવો ।૫૫૬।
પુષ્ટ રસ તે ભાવે કરીને સદા થાએ રસે ભર ।

અને મહા પુષ્ટ પુષ્ટ કહેતા નિત્ય અચલ અગોચર ।૫૫૭।
સર્વ અનુસંધાન રહીત અગણીતાનંદ આવેશસું ।

જે વિહાર ને અતિ પુષ્ટ પુષ્ટ જ્યાંહાં ભાવે ગમય ન લેસસું ।૫૫૮।
માટે વિહીત જોડવા તે કરી સીધા થાએ તે એ પુષ્ટ નહીં ।

કૃપા હીત સનેહો કરીને સ્વરૂપમાં મન રહે અહીં ।૫૫૯।
અને જોડવા પોતે તેહવાસું મલે મન મેલીયને ।

ભાવ સામ્યસું ભાવ પુર્વક રહે રસમાંહાં ભલીયને ।૬૦।

એ ૮ કહીએ કરીને પુષ્ટ ને મહાપુષ્ટનું તારતમ્ય કહું. હવે વલી એ મહેદના પુષ્ટી મારગથી જે કો અતીરીક્ત તેમું અનાસકત રહીને આચરણ આચરે છે તે કહીએ છીએ ।

પુષ્ટીમાર્ગથી અતીરીક્ત હોએ અનાસકત એ રહે ત્યાંહાં ।

વ્યાવર્તમાં એણીપેરે રહે જેમ કમલ રહે છે જલમાંહાં ।૬૧।

પરીપકવ અતીશય સહેજ પ્રભુની કૃપા કવચે આવર્યા ।

તેજોના અંગને સંદેહ રૂપ જે રસ અતી માહા વીસ ભર્યા ।૬૨।

સ્વપ્ને પણ સ્પર્શી શક્યા નહીં પરમ કુશલ એહવા ।

સર્વ સમય સર્વ કાર્યે સર્વદા સાવધાન તે તેહવા ।૬૩।

એ મહારા રક્ષક અને પક્ષક તે મારા એહ છે ।

સાધન બલ સર્વદા મારે એ નિઃસંદેહ છે ।૬૪।

કે વલી કહેવા જે અતિ વિદ્યાસી વિદ્યાસ પાત્ર શિરોમણી ।

ગંભીર નીપુણ સુશીલમતી વચન અતી પ્રબલ મનના ઘણી ।૬૫।

મહા વૈર્યાવાન અતિશે શુભ સૌજન્યતાની રાસ એ

શોભા નીધીનું સિંધુ પરમ દયાલુ મન વિસાલ એ ।૬૬।

વચન મુસકાતા મૃદુલ અતિ મધુર માધવી પ્રિય ઘણું ।

અમીય નિરૂપમ ઉચરે એ ક્યાંહાં લગી કહું એહ તણું ।૬૭।

ક્ષમાવંત ને અતિ આચારી સદાચાર પ્રવર્તક ।

પરમ પવિત્ર અતિ અમલ આત્મક અખિલ દોષ નિવર્તક ।૫૬૭।

નિર જગતના સર્વ પદારથની મહીનતા દુર કરીયને ।

અતીસે તે નિર્મલ કરે છે જેમ આપ સંગ કરી કરીયને ।૫૬૮।

અને તે નીરના મહામહેદ એ નિર્મલ કરણ નિઃસાધન રૂપ ।

એહોની પદરેણુ મારે સાધન ને વહી ફલ અનુપ ।૫૬૯।

જેહોને નિઃસાધન ફલાત્મા પ્રભુ તે ફલ ફલે ફલ્યા ।

પોતેથી રસભર ભરી અતી રસ રસીક રસમાંહાં કલ્યા ।૫૭૦।

આ ૧૧ કહીએ એ મહેદના શીલ કહ્યા એના નિઃસાધન પ્રભુ સકલ ફલે ફલ્યા છે. તે તે નિઃસાધન નિરહેતુકતાનુ રૂપ કહીએ છીએ.

હવે નિઃસાધતાના વિચાર તે કહું છું એહ ।

એ પદારથમાં વસ્તુનું કહેવું સ્વરૂપ છે તેહ ।૭૧।

જેહવું ફલ એ સ્વરૂપ તે નિસાધનતા કહેવી ।

એ કાંઈ કરીએ નહીં ને એ ફલ હોએ તેટલી ।૭૨।

એતો કાંઈ સંભવે નહીં પણ કીધે હાડ વિધ્યા વિના ।

ફલ સપત્ર કેમ હોએ સાધન કોઈ કીધા વિના ।૭૩।

ત્યાંહાં કહું છું કરીયને સહુનું કર્યા સરખી અવસ્થા રહે ।

એણીભાંતે કરીય તે સાધન રનેહ મારગી તે લહે ।૭૪।

નિઃસાધન બુદ્ધિ સહુ સહેજ છુટી જાય તે નિઃસાધન ।

અને જાણીને કરીએ કે જાણીને છોડીએ તે સાધન ।૭૫।

ઉત્તમોત્તમ ભગવદીને ચાર વર્ણ ચાર આશ્રમના ।

કાર્ય કરણ કહ્યા છે તે સહુ થાએ સહેજે વર્ણાશ્રમના ।૭૬।

અને કર્યા સરખુ તે નિઃસાધન એહવા ભગવદી કહે કોએ ।

એ પણ વૈશ્નવ ધર્મ છે એથી સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કેમ હોએ ।૭૭।

સ્વરૂપ વિષયક કૃત્ય કરે તે કેવલ અંગ ઉપયોગના ।

એથી સ્વરૂપ રસ પામીએ જો હોએ પ્રભુ ભોગના ।૭૮।

એ પણ એ સહેતુકતાએ કરે તો તેહને ।

સહેતુકતાના પદારથનું તે સાધન એહને ।૭૯।

એથી સહેતુક પદારથના સાધનનું ફલ હોએ ।

પણ નિરહેતુક નિઃસાધનતાના પદારથનું ફલ ન હોએ ।૮૦।

શામાટે ? જે સહેતુક નિઃસાધન પદારથનું સાધન ન હોએ ।

નિઃસાધન પદારથનું સાધન નિરહેતુક હોએ ।૮૧।

હવે સહેતુકતાએ જે એક જગતે ભલુ પમાડવા ।

કરે છે તેણે અર્થ સહુ એ લોકમાંમાં દેખાડવા ।૫૮૨।

જે સુકૃત્ય પ્રભુ વિપદક કરીએ તો લોક સહુ ભલુ કહે ।

વિક્ષાત અર્થે સહેતુક થયું તેમ એહયું મનમાં લહે ।૮૩।

અને એક કરે ને મનસુ' ઇચ્છે જે પ્રભુજીને મારું કૃત્ય ।

જ્ઞાપન હોએ અને જાણે એહવી જેની મનવૃત્ત ।૮૪।

એ પણ સહેતુકતા માંમાં એહ ભલુ સહુ ।

અને એક પ્રભુને પ્રસન્ન થાવાની તે ભાવે કરે બહુ ।૮૫।

આવું ભલું કૃત્ય કરું તો પ્રભુ પ્રસન્ન હોય એહથી ।

તો એક એ અપેક્ષા થઈ વહી ત્યાં તેહથી ।૮૬।

વહી એક તદ્દ વિષે સુખ સંતોષ રૂપી ફલ હોએ ।

ત્યારે એ મધ્યે પણ સહેતુકતા થઈ કહે એહ શ્રુતી કોહે ।૮૭।

સુકૃત્યનો સંતોષ એ પણ ફલ છે સાધન તણ ।

જ્યારે સંતોષ રૂપી ફલ હવું તે ન હોએ નિરહેતુકપણ ।૮૮।

માટે એણે પ્રકારે કરવું જે એણે પ્રભુ પ્રસન્ન કાંઈ થાએ છે ।

એ કૃત સા લેખામાં છે તે સાધનમાં લેખાય છે ।૮૯।

પ્રભુ પ્રસન્ન સ્વતઃ થકી એહોની ઇચ્છાએ થશે ।

મં મારે મારું કર્તવ્ય કરવું તે કરું એમ વસે ।૯૦।

એ નિઃસાધન બાકી સર્વ સહુ સહેતુક કૃત્ય જાણવા ।

ને જે સહેતુક તેહ સર્વે વાંછીત ફલ ચિત આણવા ।૯૧।

તે ફલના તે સાધન પણ એ નિસાધન સાધન ન હોએ ।

તે જો જે કારણે જે જે કૃત્ય કરે તે તે કારણ સાધન હોએ ।૯૨।

એ સર્વના ભિન્ન ફલ છે એહવા સુખ પણ ભિન્ન ભિન્ન છે ।

માટે જ્યાંમાં લગી તે ફલ અપેક્ષા ને સુખ અપેક્ષા મન છે ।૯૩।

તે સર્વ સહેતુક તેથીજ હેતુક જે પદારથ ।

તેહણું ફલ ઇચ્છુ જે હોએ તે સુખ હોએ એ સ્વારથ ।૯૪।

સોપાધીકે શ્રીઅંગે સંતોષ ન હોએ માટે નિરહેત કરવું ત્યાંમાં મેહતું અને હવાતું
દ્રષ્ટાંત તે

સર્વ સોપાધીક કર્તમ ભાવ એ એણે ભાવે ભરી ।

શ્રીઅંગને સંતોષ પોપણનો એ જ્યોં જ્યોં ચીત થરી ।૯૫।

સંતોષ પોપણ તે નિરપાધી સહેજ ભાવ કૃત્ય હોએ ।

જેમ કણની કોડીને નિકટ કોડી થડા જલ દોડીએ ।૯૬।

પણ હવા ત્યાંહાં પોહોંચે નહીં અને ચાર બુંદને મેલને ।

હવા પોહોંચે તેમ પ્રભુ સંતુષ્ટ કીધો સ્નેહને ।૫૮।
અહિતુક અવસ્થાએ કરે તે

નિઃસાધનનું સાધન એણે અભિપ્રાયે જે આચરે ।૬૮।
તે સર્વ સ્વતઃ થકી નીઃસાધનાવે કરે તે નિસાધનનું સાધન ।

એ અવસ્થા વિષુ એકાંત ફેલ દુરાપાસ છે ધરવું મન ।૬૦।
એ મારગનું રૂપ એ મારગ તે તાપાત્મક દુઃખ પરીવસાધ છે સહી ।

માટે તે નિઃસાધન અવસ્થાએ કરી પ્રસન્ન હોએ અહીં ।૭।
એહ હું કરું છું એ પુરુષાર્થ જ્યાંહાં મનમાંહાં લહે ।

ત્યાંહાં લગી સાધન જાણવું નિઃસાધન કો કેમ તે કહે ।૨।
કરે કૃત્ય કારણ વિના નવ માને પુરુષાર્થ કરી ।

તે નિઃસાધન કહું છું જણાવાને ફરી ફરી ।૩।
સ્નેહભર વાતસલ્યભર દ્રશ્યંત દેહાંતે અહીં ।

પ્રાણાંત લગી સેવા કરે ને સેવા કરી માને નહીં ।૪।
સ્નેહને લક્ષે સહેજથી કરે સહુ આરત મન ।

પણ એમ ન જાણે જે એહથી એમ હસે એ નિઃસાધન ।૫।
એ દશાનું રૂપ વચારવત એ વાણીએ કહેવાય નહીં ।

વચારનો અનુભવ સર્વથા એ દેહ રૂપે લેવાય નહીં ।૬।
અને દેખીએ પણ નહીં એ વસ્તુનું સ્વરૂપ છે એહવું ।

તેહના સમયનું કરું મુચન બુદ્ધિ લહુ કાંઈ તેહવું ।૭।
નિઃસાધન દશાના સમયનું મુચન સોહાગે ભરી કહું ।

તે અતીસય ભાગ્ય ભરેના એ સમે લહું ।૮।
જે અનુભવી એ સોહાગે ભરીયા તેહોના ઉરમાં રમે ।

તેણે કેમ અને કોણ પ્રકારે ક્યારે જ્યારે મહાભાગ્ય સમે ।૯।
ફોનમુખ પરીપકવ દશા આનંદભર મનને ગમે

તે મહાભાગ્ય ઉદયના ફેલ સમય તણી જેહ ।

પરીપકવ અતીસય ફેલ દસા જે એકા દશા તણે તેહ ।૧૦।
મહાભાગ્ય ઉદય થકી તે અનેક ભાવતા ભાવસં ।

હૃદય રસના સમુદ્રથી અનીયત્ રસના ચાવસું ।૧૧।
થાએ છે ઉછડીત મનોરથ જેમ ચંદ્રોદયથી જલનીધી ।

ઉછડીત થઈને પોતામાં નથી સમાનો ઉદધી ।૧૨।
તેમ રસસાગર ઉછડીત થઈને રહે છે ફેલીયને ।

તેણે રસે ભાગ્યે તે ભરી રહ્યો છે તે છડીયને ।૧૩।

નિસાધનની દશા તણે તે સમય સાંપ્રત્ય છે એહ ।

અ સમયને નિઃસાધનતાની દશા કહીએ છે તેહ ।૬૧૪।

એહવી દશાનો સમય જ્યારે સર્વાત્મભાવે આવે મન ।

સર્વ ત્યાગાદી સાધનાશ્રય સાધન રહીત નિસાધન ।૬૫।

સર્વાત્મ ભાવનું ને રસનું રૂપ જેણે ઉભય ભોગ સાધ્ય છે

અને સર્વાત્મના ભાવ કાંઈ સાધન ન હોએ એ કેવલ ફલાત્મક રૂપ

લીલા મધ્યપાતી શુદ્ધ રસનું સ્વરૂપ એહ છે મહા અનુપ ।૬૬।

રસ કહેતા જે પરમ પુષ્ટ પુષ્ટ રસરૂપ જેકો ભક્ત છે ।

એહવા ભક્તના ભાવનું નામ તે રસમાં અનુરક્ત છે ।૬૭।

રસ તે કહીએ એહને જે પ્રભુનું અભીરામ છે ।

જે રસે પ્રભુ આસક્ત થઈ રસાધીન આઠો જામ છે ।૬૮।

એહનો સાધનત્વે આશ્રય કરે ત્યારે તો તેહ ।

તેહજ સહુ સાધન માટે નિસાધનત્વે કરવું એહ ।૬૯।

એહ દશાને નિઃસાધન રૂપ દશા કહીએ છીએ સદા ।

એહવા નિઃસાધન પાત્ર નિઃસાધન ફલ એ સર્વદા ।૭૦।

અને પરમ ફલ પરીવસાધને એ નિઃસાધન રૂપ સાધને કરી ।

પોતાનો અને પ્રિયનો ઉભય ભોગ સાધે હીત ભરી ।૭૧।

રસમાંજે એ પદારથ તે ઉભયતા છે પણ એહ ।

એ દશા અતિ દુર્લભ મહા દુરાપાસ સર્વોપર તેહ ।૭૨।

સર્વોપરતર શીખર નીસાધન દશા તેહનું ફલ ।

શ્રી વિકૃત્તેશ કુમાર શ્રી વદ્ધભટ્ટ છે નીત્ય એ અવીચલ ।૭૩।

અને એ પ્રભુ જ્યાંહાં પોતાની ઢલની ઢલે ત્યાંહાં એ સહુ દશા ।

સંપન્ન થાએ તે નિઃસાધન ફલ દશા વિસે વિસા ।૭૪।

એ ઢલણી ઉભયતાએ ઉભય નિઃસાધન સિદ્ધ થાએ ।

ને એક પાસનું ભાગ્ય ને એક પાસ કૃપા હોએ ।૭૫।

ત્યારે ત્યાંહાં રસ સિદ્ધ થાએ એહવી ઢલણી ભક્તની મહાપ્રભુ ઈચ્છે સદા ।

સંપન્ન થાએ તેહ સમય નિસાધન ફલ માને તદા ।૭૬।

એ એક પાસનું ભાગ્ય ને એક પાસની તે કૃપા હોએ જ્યાંહાં ।

કૃપા ભાગ્ય ઉભય હોએ રસ સીદ્ધ હોએ છે ત્યાંહાં ।૭૭।

એ પપ કક્ષીએ નિઃસાધન દશા કહી. હવે એહવી દશાને ભાવે વિભુષીત

એ મહા મહેદની દશાના વક્ષી લક્ષણ કહીએ છીએ.

એ દશાને ભાવે વિભુષીત એ ભક્ત-રાજ શિરોમણી ।

આગલ કહું તે અભીનવી એહોની દશા સોહામણી ।૭૮।

જેહતું સંગ સ્પર્શ આસાપ અભિલાષા તણું ।

સમાનતાને પદારથ કોઉ છે નહીં અણું ૧૬૨૬

એ જગતના હીતને તે અર્થે સુર મહા હીત રૂપ છે ।

એહોની કૃપા ઉપકાર કરવાને તે પરમ અનુપ છે ૧૩૦૧

તે કમર બાંધીને અતિ તાપર રહે છે ક્ષણું ।

અને પ્રભુજની કૃપાતું તે કારણમર્થ કારણ ઘણું ૧૩૧૧

એહોનો જસ તે અતિ વિહીત એકાંત ને અંતરંગનો ।

તે વિસ્તરે છે વિશ્વમાં જે પ્રભુ ને એહના સંગનો ૧૩૧૧

વક્ષી કહું કામ દુઘ્ધા કદપતર ચીંતામણી જે નામ છે ।

સર્વદા તેહના કામ પુરક પ્રભુ પુરણ કામ છે ૧૩૨૧

એહવા પ્રભુની કામનાના પુરણ કરણ સામર્થ છે ।

પ્રાણ પ્રભુને પ્રતિક્ષણે વાછીંતા પુરક અર્થ છે ૧૩૩૧

જે પ્રભુજએ સાક્ષાત પોતેથી પ્રગટ થયેને ।

સાવધાને અર્થ પોતા તણે અર્થે લઈને ૧૩૪૧

પ્રેમે કરી કરણા ભરી અતિસે કૃપાએ રસભર્યા ।

અંગ અંગ ઉપયોગ કરવા અંગવદ અંગીકર્યા ૧૩૫૧

સાધુનુ રૂપ પરમ સાધ્યુ જે પોતેથી ઉપકાર કરે તે સર્વનો ।

પરનો તે રચી છે નહીં અને ત્યાગ અહર્નિસે ગર્વનો ૧૩૬૧

અદ્ય સેવા સખાંધીને વિનય કરે તે ઘણું ઘણું ।

આપુ કાંઠ ઈચ્છે નહીં એ સદા સહેજ છે એહો તણું ૧૩૭૧

અતિ અંતરંગ સેવાએ અને આહાજય સેવાએ પ્રપન્નતા ।

પ્રભુની રચીનો પ્રસંગ લખીએ છીએ ૧૩૮૧

શ્રીમહા પ્રભુજને ઘેર અનેક પ્રકારે બહુ ભાંતની ।

અનેક સેવાએ પ્રગટ પણ એહોને તે એકાંતની ૧૩૯૧

સાક્ષાત અંગ ઉપયોગણી સેવારતી સેવા પર ।

જેહોની સેવા પ્રભુ પરીવસાર્થ અતીસે તે સંતોષીતકર ૧૪૦૧

સેવાએ સોભાગ્યવંતી નાયકા અહરનીસે મોદથી ।

એહો પાસ એણે અર્થે અનુકુલ રહે છે તે પ્રમોદથી ૧૪૧૧

પ્રાણપ્રિય ઉપયોગને આવીને અહીં અનુસરી ।

અતિ આદરસું એહોને અપનાવીયા તાંનીકરી ૧૪૨૧

એવી અને મનભાવતી અતી એકાંતી અંતરંગ જે ।

તે જનીત સેવા મોહાં સુદ્રઢ ભાવે કુશલ અતી મનરંગ તે ૧૪૩૧

અનુરાધસું સાવધાન એહોના મન પ્રતિજ્ઞા રહે ।

એહોરાત્ર અષ્ટ પ્રહર તે સોચી સોચી ઉમહે ૧૪૪૧

એહો સોચે અતિ સોચતં તે એહ વિચારતા અહર્નિશ રહે ।

સેવાનાજ વિચાર પર થઈ બીજી કાંઈ નવ લહે ૧૪૪૨

સેવા રસે અનુરંજી સેવાજ જોતા રહે અહીં ।

સેવા વિના એહોને તે એક રંચ જાએ રહું નહીં ૧૪૪૩

એહોનું મન સેવા માંહાંથી વિરમે નહીં એક ક્ષણ ।

તે સર્વ સેવા સમુલ એહોથી રહે નહીં અલગી અણું ૧૪૪૪

અને એહોનેજ એ હાથ આવે એથી અનેક પ્રકારની ।

બહુ બહુ ભાંતની ઘણી ઘણી સેવા સ્વરૂપાનુસારની ૧૪૪૫

મનને મનોરથ રસ સહીત તે પરમ અલીલાખાએ ભરી ।

જે સમય જે ઉપયોગની તે થઈ આવે રસ ભરી ૧૪૪૬

તે તે સમયની તરીત પ્રીત્ય પ્રકાર નીતન આભવવી ।

મનની ઉકતે ભાવની તેહવી સેવા નિત્ય નવી ૧૪૪૭

પ્રિયતા સુખ સોકર્ષની શ્રીઅંગને ઉપયોગણી ।

ખાંતે કરીને સત્વરતાસું સેવા પરમ સોહામણી ૧૪૪૮

તે પ્રેમાતર જ્ઞાને કરી જે કોએથી થાય નહીં ।

તે તે સેવા સંપુર્ણ પોતે કરે છે પોતે અહીં ૧૪૪૯

જે સેવા કોથી થાય નહીં તે પુર્ણ સેવા એ કરે ।

અને એ સેવાકૃત એહોની કીધી સામગ્રી અંગી કરે ૧૪૫૦

સેવા વહી અને કૃત્ય એહોની કીધી જે પ્રેમે કરી ।

તે એહો દ્વારા ઉપયોગ આવે છે પરમ ઉલટ ભરી ૧૪૫૧

અને એહ સેવા ઉપરે વહાણે પ્રસન્ન સદા ઘણું ।

એહોની સેવા જોઈ પ્રિય હૃદયે છે સેવાપણું ૧૪૫૨

એહ સોચે સોચતા મસોચતા રહે છે અહીં ।

પણ પ્રતિ ઉપકાર એ સેવાનો આધ્ય પ્રાંત છે નહીં ૧૪૫૩

એહવા એ નિવદાસ અતિસે નિપુણ રતેહ ભર રહે ।

વાતસલ્યે કરી પ્રિયની તે રીતી ભાવેણુ રૂચી લહે ૧૪૫૪

તે પ્રભુની રૂચી જોઈને હૃદયે તે અનુસરે ।

પ્રભુની રૂચી રૂપી આધર પ્રત્યે પ્રભુનુ ચીત હરે ૧૪૫૫

તે તે કરી જે જે કરે તે તે પ્રભુને સહુ ગમે ।

તે પ્રમુદીત થઈ માની સે રૂચીસું રૂચે સઘસે સમે ૧૪૫૬

એહોને વતે જેહવી પ્રભુની રૂચી હોએ થઇ આવે તેહવું ।

પ્રભુજનું ગમતું કરે જે સુખદ સોહાય જેહવું । ૧૬૦।
શામાટે જે એહવું મનખુધી ચીત તે સહુ સમે સમે ।

૧૬૧।

એણે એ ભાવે સર્વદા સેવા તણી ચાલ ફલે ।

તેણે કરીને જવદીક વસી ખીજ ખહુ સેવા કરે । ૧૬૨।
ખાર માસે ને છ રતુ શીત ઉજી વર્ષાને સમે ।

સમયાનું રૂપ જે સમય સરખુ જે સમે જે જે ગમે । ૧૬૩।
રતુ ભેદે જેહવી રતુ તેહવાનો વિચાર કરીયને ।

શ્રીઅંગ ઉપયોગી જોઇએ તે ચીતમાં થરીયને । ૧૬૪।
તે તે મનોરથની અભિલાખાએ પ્રિયની રૂચીમાંહાં ।

રૂચતા પદારથ સાજ સામગ્રી સહુ વાગા ત્યાંહાં । ૧૬૫।
ને સુગંધ દ્રવ્ય આદિદેઇ જવદીક કારજ તે સહુ ।

ખહુ ભાંતના કોડે ભર્યાં મનની રક્ષીએ કરે ખહુ । ૧૬૬।
ઇચ્છાએ સ્વતઃ આગલ આગલથી સનેહ કરી ।

પ્રિયને શ્રીઅંગ સુખદ સોહાએ તાં વાતસલ્ય ભરી । ૧૬૭।
તે તે સિધ્ધ કરી કરી રાખે છે પછે તે તે સમે ।

હીતભરે ઉપયોગ આવે એહોની સેવા કૃત્ય ગમે । ૧૬૮।
આચરણ ગુણ અને ધર્મ સર્વ પ્રભુની રૂચીકર ઘણું ।

એહવા સુખદાયક એ સેવક એહોને સુખ સેવા તણું । ૧૬૯।
જેમ જેમ એહોની સામગ્રી ઉપયોગ આવે પ્રિયને ।

તેમ તેમ ઉજાહા આનંદ ઉપજે રહે ઉર હુલસીયને । ૧૭૦।
સ્વરૂપને અભિલાષીત રસ તે રસ તણા એ કોપ છે ।

શ્રી પ્રભુજનું ગમતું કરે એહોને કરે સંતોષ છે । ૧૭૧।
એહોનું કયું સર્વાત્મના એ સર્વ પ્રભુજને ગમે ।

વિશ્વ સુખદાયક પ્રભુને સુખાવહ સમલે સમે । ૧૭૨।
એ થોવીસ કક્ષીએ સેવા વિષે એહોની પ્રપન્નતા કહી, હવે એહોના પ્રિય

ઉપયોગી સુખાવહ કહીએ છીએ.

જ્યાંહાં પ્રભુના શ્રમનું યતન પણ સુખના ધર્મ પાતે પ્રિય સુખેથી મહાસુખી ।

પ્રિયને હરખે હરખ અતિસે આરતે આરત દુઃખે દુઃખી । ૧૭૩।
દુઃખ પદાર્થનું દાર તે સર્વથા દુર કરીયને ।

જ્યાંહાં ત્યાંહાંથી તેહ સમાહ સુખ સંપન્ન કરે રસભરીને । ૧૭૪।

- અને જાણે જે રમે પ્રિયને શ્રમ ઉપજે કો ભાંતથી ।
શ્રમ ઉપજવાની સાચવજી સાવધાન રહે મન ખાંતથી ૧૬૭૫
- એહોની વાસદય રસ ભર દ્રષ્ટિ કોમલ જ્યુત કરી ।
તેણે વહાણાજનો શ્રમ જે દ્રષ્ટ પડે છે તે કરી કરી ૧૭૬૧
- નિરંતર એ પ્રાણપ્રિયના મુખ તણી હરહા કરે ।
અહોરાત્ર અનેક મનોરથે આવયા આરત જ્યુત કરે ૧૭૭૧
- અષ્ટ પ્રહર પ્રભુ વિષયક અનેક પ્રકાર રસે ભર્યા ।
શાસે શાસ નીશ્વાસના પુંજ વહાણે વીણુ કર્યા ૧૭૮૧
- આરતે ને અભિલાષે એ બેહુ એહોના ઉરને વિષે ।
ઉમરી ઉમરીને ભરીભરી ઉક્ષ્યાજ રહે છે અહનિંસે ૧૭૯૧
- મુખ આપીને મુખ સે અને જે પ્રિયને મુખદાયક ।
જે ઉપર પોતાપણ વારે માનસ વાચક કાયક ૧૮૦૧
- અને તેહોને હાથે વેંચાએ સર્વસ તેહોને સોંપી રહે ।
તે ગુણ ઉપર અમે રણી છું એહવા વચન મુખથી કહે ૧૮૧૧
- એહવા ભક્ત વિરલા એ મુને અતિ પ્રાણપ્રિય વહાણા ઘણા ।
અગણીત અદ્ભુત અનુપમ વહી ગુણ કહું છું એહો તણા ૧૮૨૧
- આ ૧૦ કલીએ મુખ ઉપયોગી કોમલ દ્રષ્ટિ કહી જ્યાંહાં પ્રભુનો શ્રમજ દ્રષ્ટે
પડે છે, હવે આગલ
- જે સ્વરૂપ રસના સ્વાદનો અંતરંગ જે સ્વાદ અનુભવે ।
અસાધારણ અનુપમ તે કાંઈ કહું છું હવે ૧૮૩૧
- શ્રી વલ્લભ વિલસીતાતઃ કહું એહવા શુભમતી મંતને ।
તે મહા મુગળ શીરોમણી જે ઘણા રસે રસવંત એ ૧૮૪૧
- અષ્ટપ્રહર અહોરાત્ર અભીનવ મનોરથે અનુરંજતમું ।
અન્ય વાસનાએ રહીત આનંદીત સદા રસ જુક્તમું ૧૮૫૧
- શ્રીઅંગ માન-સરોવરના એ સહેજ સેવીત હંસ છે ।
સ્વરૂપનીજ પ્રસન્નતા રૂપ મુક્તામાં અવતરે છે ૧૮૬૧
- તેહના મુખ કમરોલ જે મહાલને જગપી કહી ।
અન્યત્ર નિરંજ હોએ છે તદેયથી તેહનું મન અહીં ૧૮૭૧
- સરોવર પિતા રમેજ નહીં તેમ એહોનું મન સ્વરૂપથી ।
ઈતરેક રસ સાધનાદિ તે રમે નહીં એ રૂપથી ૧૮૮૧

પરંપરા સખંધી પદારથે જે રમે નહીં અને વલી ।

અતિ ઝલકતુ જલહલતુ જોઈ મનની રલી ।૬૮૯।

મહા ઉછલીત સુંગાર રસે અતિ લલીત લાવણ્યે કરી ।

માધુર્ય કોટીક ધારાએ જે વરસતુ પુરણ ભરી ।૬૯૦।

એહવું શ્રીઅંગ અથાહ ગેહેરું સુધા સિંધુ શ્રીઅંગથી ।

સહસ્રા વિધી લાવણ્યે સુધાસિન્ધુ પ્રગટે સંગથી ।૬૯૧।

તે લાવણ્ય જલે એહોતું થાય જીવન સંપન્ન ।

એહવા ભગવતી સ્વરૂપાશકત જે મીનવત જેહોના મન ।૬૯૨।

એહોને એ લાવણ્ય સુધા સિન્ધુને તરંગે કરીયને ।

આનંદ વર્ધન હોએ છે સુખસિન્ધુ પ્રગટે કરીયને ।૬૯૩।

જેમ જેમ એ રસમાંહાં તરે ઝીલે ને નેત્ર ઝકોલે છે ।

કદલોલ કીડન કરે ને મન ભાવ રસમાંહાં રોલ છે ।૬૯૪।

તેમ તેમ મહા તનમય હોએ પ્રકૃદલીત થાએ છે ઘણું ।

એહ જલ જીવન સદા છે મીન રૂપ મહેદ તણું ।૬૯૫।

એહવું સ્વરૂપ એ ભગવતીનું એહવા લક્ષણે રાજતા ।

વિશ્વને રચીકર અતિ સુખદ સર્વોપર જે ખિરાજતા ।૬૯૬।

આ ચોદ કહીએ શ્રીઅંગ માન સરોવરના હંસના મીનના લક્ષણ કહયા.

અનેકની જીવની શ્રીઅંગ અવનીના મંડન સારસ આદિ વીહંગમ કહીએ છીએ.

વલી એહવું અતિ સ્વરૂપ હું કહું છું જે એહવું ।

જે અનેક ખીજ વતી શ્રીઅંગ રૂપ અવની છે તેહવું ।૬૯૭।

એ અવનીના મહા મંડન સારસ કીર મધુર કરે રાવ એ ।

અખંડ ભક્તીચંત પશ્ચીરૂપે મહામહેદ મહાનુભાવ જે ।૬૯૮।

અને અંગ અવનીને વીસે કમનીય અતિ રસે રાજતુ ।

સફલ ફલજીવત મીશ્ર મધુર મહા મનોહર બ્રાજતુ ।૬૯૯।

જલકતુ શ્રીમુખ તેહ રૂપ રસાલ વૃક્ષ તે લહલહે ।

જે શ્રીમુખ રૂપી કદપવૃક્ષે કીર્તી કુસુમ તે મહમહે ।૭૦૦।

પુષ્પ પુષ્પ રસરાસે તે ભયું નેત્ર રૂપી સર્વોપર ફૂલે ।

લલકે છે ત્યાંહાં એ રસતણી અભિલાખ ધ્રુવે પલપસે ।૭૦૧।

એક રસ સુધા સિંધુની આશાયે અનીરવચની આશકતથી ।

એક ટકે આદર જયુત અવિસોકે પલ પલકે મલતી નથી ।૭૦૨।

જેમ કમલના મકરંદ સાથે મધુપતું આંધુનું મન ।

ત્યાંહાં ઉતમ અલી સર્વ સમર્પી રહ્યો લહી જીવન વન ।૭૦૩।

અરવીંદમાં પેસી અને કરે પાન એ બીહો નહીં ।

મન કમલને સોંપી રહે ને પરાગ પાન તે કરે અહીં ૧૭૦૪

તેહને અવરે પુષ્પ ગમે નહીં એ સ્વાદ માંહાં અનુરક્ત છે ।

તેમ એ મહેદ શ્રીમુખ કમલ મકરંદે અતિ આશકત છે ૧૫

એહ અનુરાગે ભર્યા કરે પાન તૃપ્ત ન હોએ વલી ।

સોંપી રહ્યા છે પોતાના મનને તે રસમાંહાં ભલી ૧૬

એણે લક્ષણે કરી એહોના પ્રેમ નેમનો લક્ષણ બાણવો ।

એહવા સ્વકીય જન જીવન અમારા એહવો ભાવ ઉરમાં આણવો ૧૭

આ ૧૧ કલીએ મધુપ સ્વાદે અનેક રૂપે શ્રીઅંગલાવણનું પાન કરે છે તે
લક્ષણ કહ્યા. હવે એ પદ કમલે વર્ણવે પદાર્થનો પ્રકાર કહીએ છીએ.

અને વલી એ વ્રજ મંગલ પ્રભુના પદકમલ અતિ આજતા ।

ગુતન તરુ એ મહા મૃદુલ કોમલ સદા નિર્ભય રાજતા ૧૮

પરમ શીતલ ને સુખદ સુવાસ ગુત શોભાકર ।

મધુ મતને હોએ શરીર નિર્વાહ એહવા જે એ રસભર ૧૯

સરસ સરસી રૂપ એ પદ કમલ નિત્ય સર્વદા ।

સહુ સમય સાંપ્રત્ય પ્રકુલ્લીત મન છે અતિસે મુદા ૧૦

એ પદ કમલમાં વ્રણ પદારથ સુખદ પરમ અદ્ભુત છે ।

આનંદકર ને અતિસે અદ્ભુત નિત્ય સીધ સ્વરૂપ છે ૧૧

આમોદ એક બીજો પરાગ ને ત્રીજો મરકંદ મોહતો ।

ત્રણે પદાર્થનો એસ્યા હું ભાવ કહું કાંઈ મોહતો ૧૨

પદ પદમમાં એ પદાર્થ એ કેવલ હીત નિજ સ્વકીયને ।

ઉપયોગ આવે એહવા ને જે સદા પ્રિય છે પ્રિયને ૧૩

એ મધ્યે આમોદ તે ત્યાં અનેક સૌરભ રાજતો ।

પ્રથમ મદને હરે તેહવો આમોદ સ્વકીયના કાજનો ૧૪

તે-પોતાને મહેકતે આમોદે આમોદ અતિ ઉપજવતો ।

આમોદ છે તે ભક્ત ભોગી ભમર રૂપને ભાવતો ૧૫

અને અતિ સુખદ તે પરાગ વર્ણવે છે તે ભૂંગરૂપ ભક્તને ।

પરમાર્ચી કરવા શોભા એતનમાગી જગતને ૧૬

અને એ મરકંદ તે ભક્ત મધુપને સર્વરસ વીરમારક ।

ભજન આનંદ રસ તે ભજનાનંદ મકરંદ મારક ૧૭

મકરંદ રસનું પાન કરાવવાને કાજ છે જેહ ।

મકરંદ અતિ મોદે ભર્યા તે વિસ્તર્યા કારણ એહ ૧૭૧

ત્રણે પદાર્થના ભોક્તા એ ભાગ્યવાન તે ભક્ત છે ।

જેહવું વ્રત આચરણ વિરામ સ્થલ એણે આરામે અનુરક્ત છે ।૭૧૯।
એ પ્રભુને ચર્ણારવિન્દે આમોદ આસ્વાદે રતી ।

ભમર ભર રસ અને તે સ્વાદે અહનિસ રહે ઉત્તમત ।૭૨।
વીકસીત અતિ અંબુજક્ષ રૂપ તે વ્રાણાંબુલીએ કરીને ।

એ આમોદનો સૌરભ આઘાણે જીવન સંપન્ન કરે ભરીયને ।૭૩।
એ અને એ પદમ પરાગનો સ્પર્શ તેહજ એહોને ।

સુખદ અતિ સૌભાગ્યવાન અતિસે શોભા કરે છે જેહને ।૭૪।
એહવા રંજીત રાજતા મધુવત તે ભોગીયા ।

અને એ સરોરૂદ મકરંદે ફરી ફરી એહ રસ સંતોગીયા ।૭૫।
મકરંદ રસ તે ખાનખાને સધાતુર તપારતે ભરી ।

આરથા અતિ આશકત યુત એમ રહ્યા છે તે અનુસરી ।૭૬।
ક્ષુધાથી પુરણ થાવાને તે કરે ઉદ્ધમ અતિઘણા ।

એ આસ્વાદ સ્વાદ ફરી ફરી વલી ક્ષુધાતુર તે સતગણા ।૭૭।
એ પદકમલ મકરંદ પાને મત મધુપ જેહવા ।

તે ફરી ફરી કરે પાન ભાગ્યવાન નહીં કો એહવા ।૭૮।
અને જે શ્રીવદન ઈન્દુ લાવણ્ય લલીતાનંદ સંદોહ રૂપ એ ।

તે લાવણ્ય લલીત સમુદ્ધ વ્રંદે ભર્યું પરમ અનુપ જે ।૭૯।
એ ઇન્દુ કીરણ કીરણાશક્ત રૂપ ચકોર અતિરસ પાગ્યા ।

એહવા લક્ષાવીધી લક્ષણે ભર્યા મહાભાગ્ય-રાસ સોહાગીયા ।૮૦।
લક્ષણ એ ભગવદીના ગુણ ધર્મ શીલ સુભાવ જે ।

સર્વાત્ર સર્વ સંસારમાં વાને રહ્યા છે ભાવ તે ।૮૧।
પુરાણે જે પ્રસીધ્ધ છે વલી શાસ્ત્રમાં સુણ્યા કહીં ।

પણ પ્રગટ નહીં દીઠા હતા તે સાંપ્રત્ય મેં દીઠા અહીં ।૮૨।
તે જોઈ અનુભવ કરીને મેં કહ્યા છે કાંઈ એક એહ ।

એહોની કૃણાબલે અને બુદ્ધી અનુસારે તેહ ।૮૩।
એ ૨૪ કક્ષીએ એ મહેદના સત્ય સાંપ્રત્ય અનુભવ સીધ્ધ લક્ષણ કહ્યાનો પ્રકાર

કહ્યો । એ સાનીધ્ય તીકટવર્તીથી આરંભીને એ વીસ પ્રસંગ અનેક પ્રકારે

કરીને લક્ષણ કહ્યા તે લક્ષણની ફલ સ્તુતિ કહીએ છીએ.

હવે સર્વદા એ લક્ષણનું એકચિત થઇ ચિંતન કરે ।

તેથી તે ભાગ્યવાનના અર્થ સહુ તતક્ષણ સરે ।૮૪।

અને શ્રીજીએ એહોને જે રસ પોતેથી કારણ મર્ધ ।

આપ્યો છે આપે છે ને વલી આપસે રસવસ થર્ધ ।૮૫।

તે રસ જેકો ચરિત્ર એહનું ગાસે ને ગવરાવસે ।

સાંભળસે તેહને દાન પ્રભુજી કરસે જેમ જે મન લાવસે ॥૭૩૪॥

એહવા એ અપરંપાર લક્ષણ અનીશ્વરની અતિથણા ।

ગુણ ધર્મ જ્યુત જગત શિક્ષક અવેક્ષીત એ મોહામણા ॥૭૩૫॥

બડમાળી પરમ સોહાગીયા એ મહા ભાગ્યરાસ છે

જે મહેદકુલ ઉદભવ મહેદના મહેદ અતીશય નિજદાસ છે ॥૭૩૬॥

એહવે લક્ષણે અવની તસે પ્રભુજી સંગે રાજતા

ભાવનાગણ ભુષણે ભુષીત મોદ સહીત બિરાજતા ॥૭૩૭॥

એ જ કહીએ ફલ સ્તુતિ કહી, એહવા એ અપરંપાર લક્ષણયુત મહેદના મહેદ

હવે એહવા એ મધ્યે અધુતો રસ અનુભવે છે, એહવું એ પ્રાગટ્ય તે પ્રગટ

પ્રયોજનની સુચનીકા કહીએ છીએ.

એહવા એ મધ્યે મધ્ય નાયક અધુતો અનુભવ કરે ।

મર્યાદયુત રસપાત્રનો સ્વાદ લઈ સ્વાદે ભરે ॥૭૩૮॥

શ્રી વિઠ્ઠલેશકુમાર શ્રી વલ્લભચર કારણ કો અભિનયું ।

શ્રી ગોકુલનાથજીનું સ્વરૂપ પ્રાગટ્ય ભક્ત હીતે તે હવું ॥૭૩૯॥

કમનીય કાંતે જલકતું તે કોટી સુખદ શોભા ભયું ।

એહવું પ્રાગટ્ય અધુત લહલહ્યું એ ભક્તની આરતે ધયું ॥૭૪૦॥

સમાન ધર્મ સુંદરીઓને વીકસાવવાને અર્થને ।

કરે આરોપણ ઉભયતા નીચુણાઈ સહિત સામર્થ જે ॥૭૪૧॥

એ અધુતા પ્રાગટ્યનો મારગ અધુતો રસ રાજતો ।

અને અધુતો એ દાન ને એ અધુતો રસ રાજતો ॥૭૪૨॥

લીલા અધુતી ગુણ અધુતા અધુતે ભાવે ભરી ।

એહવા અધુતા ભાવ એ પાત્ર એ અનુભવ કરે છે પ્રેમે કરી ॥૭૪૩॥

એ અધુતા પ્રાગટ્યના અનુભવના પરીકરને નમન કરીને શ્રી વલ્લભ વરના

નિત્ય ચરીત્રનો મહાલીલા રસ કહું છું, ત્યાંહાં લીલાની અગાધતા અને

પોતાની અશક્યતા કહીએ છીએ

એ રસપાત્ર ને રસ મારગની રેણુ નમન કર્યા તણું ।

મારે વિષે એકો કૃત્ય નહીં અને યોગ્યતા પણ નહીં અણું ॥૭૪૪॥

એ મહેદના પરીકર પ્રતાપીક દીઠે જે ફરી ફરીયને ।

માટે જ્યાં એહોની કૃપા તે તણુ તુલ્ય મનમાં ધરીયને ॥૭૪૫॥

તે એહોના પરીકર સાથ સર્વ સમાજને પદે અનુસરી ।

સ્પર્શી અતિ આનંદભર પ્રમુદીત થઈ મોદે ભરી ॥૭૪૬॥

અગ્રીમ મનોરથ નિરવીઢનતાએ સીદ્ધ થાવા અર્થને ।

તે એ ચરણ અંબુજને શીપ ધરું શુભ કરણ સહુ સામર્થ્યને ।૭૪૭।
માથે ધરી દંડવત કરી અને વિચારી એહોતું બલ ।

હવે મહા લીલા અતિ અનુપમ કહું છું તે આગલ ।૪૮।
શ્રી વલ્લભ વરના નિત્ય ચરિત્રનો સર્વોપર રસ ભર્યો ।

એ ઉદાર લીલા કહેવાને ઉદ્દેશ મનમાંહે કયો ।૪૯।
પણ એ લીલા નિત્ય-ચરિત્ર અતિ દુરબોધ મહા અગાધ છે ।

અપાર રસ એ લીલા રસની કણીકા કેને ન સાધ્ય છે ।૫૦।
ગુહ ગોપ્ય પરમ અગોચર અનીરવચની એહવું ।

એ વાણીએ કરી વિસદ થાય નહી બુધ્ધી બલે કો લહે નહીં ।૫૧।
એવી અથાહ એ લીલા એહને માફ મન કહેવા કથી ।

આણ્વતર અતી અશક્ય છે તે પ્રવેશ કરી શકતું નથી ।૫૨।
મન જીવને શીક્ષા કરીને ફરી મહેદની પણ રેણુંને ।

પ્રાર્થનાની આજ્ઞા કરે છે એકાંત સંચીત ભાવની ।૫૩।
પ્રાર્થના કહીએ છે-તે મન કહે છે જીવને જે અરે જીવ સાંભળ આંહાં ।

એ ઉદ્ધી પરમ અગાધ રસ કેમ લીજીએ અંજુલી માંહાં ।૫૪।
કીડીને મોહોડે કોણ કેહી પેર ન શકે ધરી ।

મંસાની ચાંચવત માફ મુખ જે તેહ મુખે કરી ।૫૫।
એ લીલા રસ સાગર માંહાંથી તે લેવાસે કેટલું ।

એહનો તું કેમ પાર પામીસ સામર્થ કયાંહાંથી એટલું ।૫૬।
માટે ફરી મહેદ પદની રેણુંને વિનતી કરી ।

તેથી તારું કાર્ય સીધ થાસે પ્રાર્થના કરી ફરી ફરી ।૫૭।
હવે એ મહેદ ચરણની રેણુંને ઉરમાંહાં ધરું ।

ઉરમાં ધરીને વિનવું વિનવી ને વિનતી કરું ।૫૮।
એ પ્રાર્થના મારી મન ધરીયને મુણીએ અહીં ।

હું તો પરમ અયોગ્ય છું એ પદારથ જાણું નહીં ।૫૯।
માટે મેં એ ચરિત્ર કહેવા રેણુ ચીંતન તમારી કરીયને ।

તમ વડેજ યોગ્યતા હોએ આણી હામ કરી ઘણી ।

માટે તમે મુને પોતાનો નીજદાસ જાણી તમ તણી ।૬૦।
પદરેણુંનો તે પ્રતાપ કરી એ પ્રથમ મન આણી જેમ ।

આપણી આર વિચારીને કીધા છે કરીએ તેમ ।૬૧।

તો મારી રસનાએ રસ આવે એ વિનતી માની લીલોએ ।
તમે પરમ ઉદાર છે ઉપકાર અમને કીલોએ ॥૭૬૩॥

તમારા એકાંત ભાવ તે સંચીત સમુચય આપીએ ।
દયા આણી હમ વિષે એ રસ નિશ્ચય તે સ્થાપીએ ॥૭૬૪॥

ઉપકાર કરીને એ રસ ભાવને વિષે મુને રાખીએ ।
તો મનોરથ મારા પુરણ થાએ અભિલાષીએ ॥૭૬૫॥

એટલું હું માગત તમ પાસે તે માગુ વલી વલી ।
મનોરથ માહારો પુરણ થયો ને રાજથી થાસે વલી ॥૭૬૬॥

મારા મનોરથ સર્વ તે સિધ્ધ થાય જો ચિતમાં ઘરો ।
સ્વતઃથી દયા કરી તમે રસ ભરી કરુણા કરો ॥૭૬૭॥

એ અદ્ભુત કાર્યનો મેં તમ બળે મનોરથ કર્યો ।
તમ થકી એ સહુ સિધ્ધ થાએ ભરોસો મનમાંમાં ઘર્યો ॥૭૬૮॥

માટે તમે મારી સહાએ થઈને આશ સહુ પુરણ કરો ।
મારી એ અપેક્ષાથી અધિક કરી દાન રસ વૃષ્ટિ ભરો ॥૭૬૯॥

જે એ મહા મંગલ નીધીનું નિત્ય-ચરિત્ર કહેવા મન ઘરું ।
સિધ્ધ થાએ નિરવિધને ફરી હું એહવી પ્રાર્થના કરું ॥૭૭૦॥

જે એહવું તે સર્વોપીક પ્રભુને તે સહુ કાલે સદા ।
સર્વદા અંગીકૃત ચરિત્ર તે કરે મુદીત થઈ મુદા ॥૭૭૧॥

એ રીતે આગલ બીજે માંગલ્યે દાને ઉપજે જે જેહવું ।
નિત્ય પ્રભુના નિત્ય-ચરિત્રનું સ્વરૂપ કહીએ છે એહવું ॥૭૭૨॥

થઈ પુર્વ-પીઠીકા પ્રાગટ્યની વૃતાંત લીલા વિસ્તારનું ।
અનુભવ સમાને ભાવ સમ કહીસ તે પ્રાણ આવારનું ॥૭૭૩॥

છતીશ્રી લીલા રસાબ્ધી કીડા કલ્સોલ મહા અદ્ભુત વિચિત્ર રસ
વ્યારાના ગોપાલદાસભાઈ વિરચીત “શ્રી વલ્લભ નિત્ય-ચરિત્ર લીલા વર્ણન”
માંગલ્ય-૧ પહેલું સમાપ્ત.

શ્રી શ્રી શ્રી ગોકુલેશો જય જયતિ

શ્રી નિત્ય ચરિત્ર

માંગદ્ય - ખીન્નુ

શ્રી મહારાજ રાજેશ્વર મહાપ્રભુ શ્રી વિઠ્ઠલેશ-કુમાર ।

વ્રજને આનંદ વિવર્ધન વ્રજપતિ વ્રજ-મંડલનો આધાર ૧૧।

શ્રી વલ્લભ જગ વલ્લભ જન વલ્લભ વલ્લભાનો અવતરસ ।

વનિતા નયનોત્સવ જયત આભરણ માનીની માનસર હંસ ૧૨।

અખીલ કામ પુરક નિત્યકામી કોટીકામ અભિરામ ।

કામાસન કામેરતિ એહ ને રૂપે કામનું ધામ ૧૩।

મનમથ ઉદય કરણ અભિરામી મીનકેત મદ હરણ ।

કામ કૌતીક કુશલ કામવશ કામ જેહને શરણ ૧૪।

સત્યા-સત્ય ને સત્વે પરાક્રમી ક્રીડા વિલાસનો કર્તા ।

વ્રજ વનિતા જનનો જીવન એ વહાલો સકલ રસ ભરતા ૧૫।

માનીનીયોના માનને સુકાવતી અંગ પ્રતિઅંગની આભા ।

એહવી શોભાએ રાજ રાજે ક્યાંહાં લગી કહું તે શોભા ૧૬।

એહવા પ્રાણ વલ્લભને પ્રારથી એ નિત્ય-ચરિત્રનું સ્વરૂપ ।

કહું છે જેહ નિત્ય-ચરિત્ર તે કહીસ પરમ અનુપ ૧૭।

સુંગાર સાર સર્વસ્વ રસના તે સાર તણું જે સાર ।

તે રૂપી દધી સાગર એ સાગર માહા અનુભવ જે અપાર ૧૮।

તે રૂપી દધી અનુભવ શુદ્ધ દધીથી પ્રગટીત નવનીત જેહ ।

તે નવનીત રૂપ નવલ નિત્ય-ચરિત્ર એ કેવલ ભાવનુ રૂપ એહ ૧૯।

અનુભવૈક પદારથ ચાર વિચિત્ર અતિ રસ ભરણ ।

મહા અદ્ભુત એહવુ ચરિત્ર તે ચિતના ચિતનું હરણ ૧૧૦।

જે રસની કણીકામાં મળીને મન નીમગ્ન જે થાય ।

તે વિવસ થકુ એ પાર ન પાવે અનુભવ તે કહું અધાહ ૧૧૧।

એ કહેવા સામર્થ્ય કેહેનુ કેહેતા ન આવે પાર ।

પણ કહેવાયે તે હું કહું છું મારી બુદ્ધિ અનુસાર ૧૧૨।

એ પરમ રસીકવર મહાનાયક શ્રી વલ્લભ પ્રિય રસીક ।

સદા સર્વદા લીલાત્મક સ્વરૂપ અને જેહોની જાવદીક ૧૧૩।

લીલા ને ચરિત્ર સર્વ સ્વરૂપાત્મક કેવલ સ્વરૂપ સોહાય ।

તે સર્વનો સાર સર્વોપર ચરિત્ર એ પુષ્ટનું પુષ્ટ રસમય ૧૧૪।

એ નિત્ય સ્વરૂપનું નિત્ય-ચરિત્ર નિત્યનું એ તો અનુભવ નિત્ય ।
 નિત્ય વિહાર નિત્ય નિત્ય નૌતત એ થસ અમીત ૧૧૪
 સર્વ સારનું સર્વસ્વ એ છે અતિ ઉદયોધ ઉઝડીત ।
 તે ઉઝડીત રમણીય રસ રાજનું શ્રી વદલભને પ્રિય અતિપ્રીત ૧૧૫
 એહવા નિત્ય-ચરિત્રનું પ્રભુએ નિત્ય કર્યો અંગીકાર ।
 અંગીકાર કરીને ભકતને ભાગ્યે પ્રેમે કર્યો છે પ્રચાર ૧૧૬
 તે પ્રગટ કરી અનુભવ કરવા આસ્વાદે સુધાનંદ પાન ।
 પાન કરાવીને પ્રસુદીત થઈ કથું એ મહા રસદાન ૧૧૭
 તે નિત્ય-ચરિત્ર નિમિત્ત અનેક ધર્મ કર્મ આદિ વિચારી ।
 પુષ્ટિ મર્યાદા આહુનીકે કે મિશ્રીત સેવારસ અનુસારી ૧૧૮
 સેવા અનુસારીણી લીલાએ ઉક્ત પરમ પવિત્ર ।
 અતિ રસાત્મક રસરૂપ મહાશુભ વિચિત્ર થઈ ચરિત્ર ૧૧૯
 આનંદ સંદોહ અગણીતાનંદ મય પરમ રૂચીર અતિ મિષ્ટ ।
 સુમધુર મહા માધુર્યનું માધુર્ય રસે ઉત્તમત ઉકૃષ્ટ ૧૨૦
 પરમ મનોહર અતિ વિનોદ્ય વિશ્વ મોહક એ અવ્યકત ।
 સુખદ પરમ શીતલ નિત્યે નવ નવ રસદાયક અતુરકત ૧૨૧
 રસભર રસનીધી ઓઘ ઉપજાયતુ ચાડ ચિતહર જેહ ।
 પરમ નિરોધ રૂપ સર્વાંગ નિરોધ ઓધક એહ ૧૨૨
 જેહને સહેજ દેખતા માત્ર તે સર્વ અંગ નિરોધાય ।
 એહનું એ નિત્ય-ચરિત્ર ભકતને લોચનાનંદ સુખદાહ ૧૨૩
 નૈન અભિરામ પરમ અલૌકિક કૃત્ય આચરે ।
 તે લોકવતે લોકકૃત્ય એ સુખાવહ લીલા ચરિત્ર પ્રભુ કરેઅ ૧૨૪
 જે પરમ ફલનું ફલ ફલાત્મક ફલરૂપ અતિશય અનુપ ।
 ભકતોદ્ધાર ચરિત્ર તેહને ગાતા સુણતા સુખરૂપ ૧૨૫
 મન સ્વરૂપ રસે પુરણ થઈ અને ઉકળે છે અહોરાત્ર ।
 અસમાતો રસ આવે ઉઝડી એ સમાય નહીં તે પાત્ર ૧૨૬
 શ્રવણાદી સર્વાંગે અતિ રસ ભાવ ઉદયોધક થઈ ।
 અનુભવીને તે વીરહ ઉરથુત આતુર ફરી સુખમય ૧૨૭
 અતિ આનંદ મોદ પ્રમોદ ને વાલે પુર જેને ઝોમ ।
 એહનું એ નિત્ય-ચરિત્ર પવિત્ર અનુભવે સ્વકીય સહુ કોઈ ૧૨૮
 વલી કેવું જે પરમ આશ્ચર્ય ત નિવારક સંદેહ
 અનુભવ સહિત જગતને રૂચીકર ઉપજે સર્વાત્મક સ્નેહ ૧૨૯
 સર્વાત્મ ભાવે એક ચિત થઈ મન દઈ મનમાં આણે ।
 સ્થિર પુનઃ સાવધાનપણે ગુણ લીલા રૂપ રસ જાણે ૧૩૦

ભાવ સહિત વાંચતા સાંભળતા ગાતાં રૂચી ઉપજાવે ।

એ લીલા રસપાનનો અનુભવ થાય નિત્ય મનભાવે ।૩૨।
તે ચરિત્ર એણે રચેલે શ્રી ગોકુલ ગોવર્ધન અનુરકત ।

અતિ સૌભાગ્ય શીરામણી શિખર જે ભકત ।૩૩।
તે ભકતનું લીલા ચરિત્ર કરે છે તે ઉપવીતા નંતરથીય ।

આરંભીને સંપૂર્ણ પ્રાગટ્ય દશાની લીલાનીય ।૩૪।
મુચનીકાએ સહીત ચરિત્ર દિવસનું જેહ ।

કહીસ તે મહા અગોચર ચરિત્ર જે પરમ અગાધ છે તેહ ।૩૫।
તે મારા અંતઃ કરણમાં અભ્યંતરે રૂઢી રીતે ।

તે કહીસ જેહ ને આહાજ્ય જે સર્વને ગોચર છે જે નીતે ।૩૬।
તે આરંભાસ છ મનુ ગણ સમયના મુખ અનુભવ સહિત ।

કહીસ અને તે વલી મહેદના કૃત્ય ચરિત્ર વિહીત ।૩૭।
તે પરમ મુદર અતિ શોભા મુદેશ તે ચરિત્ર સંપૂર્ણ કહીસ ।

અને પ્રથમ રચણીય રસાગમે ગર્વીત ગોપનીય ગુહ જે કહીસ ।૩૮।
તે રજની મુખ્ય રસ વૃદ્ધો રસભર સમે મનમાં ગ્રહીસ ।

એવો મહારસીક સમય સમી સંધ્યાથી આરંભીને કહીસ ।૩૯।
રસમય મંગલ તીર્થી મહાપ્રભુજી રજની ચરિત્ર કરીને ।

દીવા ચરિત્ર કરે તે દીવાનુ ચરિત્ર કરી કરીને ।૪૦।
રજની ચરીત્ર કરે ત્યાંહાં પર્યંત લીલા કરે છે તેહ ।

તે ચરીત્ર એ પાંચમાં તરંગમાં કહીસ કાંઈ એક એહ ।૪૧।
એહનું નિત્ય ચરીત્રનું સ્વરૂપ તે કહું કાંઈ કરી વિવેક ।

એણે પ્રકારે એ પ્રાણ પ્રભુજીના પ્રથમ વૈશ્વજ જે અનેક ।૪૨।
તેહ ને અનેક રૂચીર રચનાનું લીલાના વર્ણન કર્યા ।

તેમાંહાં તેર તો ઉત્તમ ભગવદીએ મહા રસભર્યા ।૪૩।
એ રસના અનુભવી અનુરકત સ્વરૂપ નૈષ્ઠિક સાર ।

મહા અડભાગી ભાવભર તેહના કર્યા પ્રસિધ્ધ પ્રકાર ।૪૪।
ઉત્તમોત્તમ મહા ભાગ્યરાસના એવા મહા રસભર્યા ।

રસનાએ કરીને તે ભરી અતિ અનુભવ ઉર મેં ધર્યા ।૪૫।
તેહના નામ મારી રસનાને કૃત્ય કૃત્ય કરવા નેહ ।

અને મારા મુખ મંડનને અર્થે કહું છું એહ ।૪૬।
ત્યાંહાં પ્રથમ તો પરમ નૈષ્ઠિક ભાવજીભાષ પરમ હુદલાસી ।

વધીની સોરઠના તે સિહોરા ઉઢીએ વહેના વાસી ।૪૭।
તેહોએ નિત્ય ચરિત્ર એક તે આઠ શોભને કયું ।

કેવલ સ્વરૂપ આકર્ષણ રસભર પ્રગટ કયું રસભર્યું ।૪૮।

અને પછી બીજી ચરિત્ર તે જ્ઞાત ગુજ્જર નિરવિધ ૧
 જેણે પ્રાંતીજ ગામ ગુણાલય કીધું પરમ પ્રસિદ્ધ ૧૪૯૧
 રૂપાખાઈ અભિધાન તે નિત્યે પરમ સોહાગ સ્વરૂપ ૧
 અવિચલ સોહાગી જેહતું ભાગ્ય અનુપ ૧૫૦૧
 ભાગ્યામણી રિધ એ સમૃદ્ધ જે પ્રખલ ભાવના પુરા ૧
 જે સદા પ્રેમાસકત વ્યસન રસે વીલસ્યા સ્નેહભરે મહાસુર ૧૫૧૧
 સ્વરૂપાત્મક અને સ્વરૂપ સંવલિત રહ્યા સ્વરૂપ રસે પાગી ૧
 જીવન સંપન સ્વરૂપ જેહતે એવા મહા બડભાગી ૧૫૨૧
 સ્વરૂપે સ્થિતિ સ્વરૂપ રસ ભોગી પ્રિય ઉપયોગી અંગ ૧
 વિપ્રયોગ જેણે અણું સહયો નહીં ગમન કયું પ્રિય સંગ ૧૫૩૧
 એવા રૂપાખાઈ તેણે નિત્ય ચરિત્ર નવલી પેર ૧
 એકસો ચોત્રીસ ખાંડણે કરી કીધું ઉલટ ભેર ૧૫૪૧
 અને વલી ત્રીજી નિત્ય ચરિત્ર તે રાજનગર મુખરાસી ૧
 ગુજ્જર રયામદાસનો સુપુત્ર બરૂચનો વાસી ૧૫૫૧
 મોટો વિકલદાસ અતિ ભાગ્યરાસ મહા બડભાગી ૧
 મહેદ મોહનભાઈના સંગી સમાન શીલ સખા સોહાગી ૧૫૬૧
 શ્રીઅંગે સદા મુખદ અતિશય મુખ વિચાર પરાયણ વણું ૧
 પ્રભુનો મન સ્વકીયનો હિત કરી ક્યાંહાં લગી કહું એ તણું ૧૫૭૧
 એહોને પ્રભુમું વિદા થઇને કારણ અર્થ ૧
 ગયો ત્યાંહાં વિપ્રયોગ અવસ્થામાં ભાવ તણે સામર્થ ૧૫૮૧
 ભાવ વિવસથી અનુભવ ખાંડણા કેરી જાત ૥
 દુહા કરીને કયું નિત્ય ચરિત્ર તે કહેતા મુખદ દિનરાત ૧૫૯૧
 અને જે મહ ભાગ્યની ભાવના માંહાં ભાગ્ય ભર્યા ૧
 પ્રાણપ્રભુએ આપ મુખાર્થ રસ સહીત અંગી કર્યા ૧૬૦૧
 જેને પ્રાગટ્યે સોભાગ્ય ને મહાવ સંપન્ન થયું છે સિદ્ધ ૧
 સાચુ થયુ એહવા મહા સૌજન્ય શોભાસિંધુ મહાનિદ્ર ૧૬૧૧
 પ્રભુજીનું પ્રતિનિધિ સ્વરૂપ અનુપ સ્વરૂપનું ધામ ૧
 જગત પ્રસિદ્ધ દાદા નારાયણજી એહવું જેહતું શુભ નામ ૧૬૨૧
 એહોના કનિષ્ઠ પુત્ર ગોકુલભાઈ પ્રિયના પ્રેમનું પાત્ર ૧
 અંતરંગ રસ ગુપ્ત ઉભયનો તે કહેવા કેહેતું નહીં ગાત્ર ૧૬૩૧
 એહોએ એ ચરિત્ર કર્યા એક પ્રથમ સાત ઘોસે કરી ૧
 બીજી શ્રી સ્વરૂપાનું ભવોચ્છવ લીલા મધ્યે રસ ભરી ૧૬૪૧
 તે કેવલ નિરાવણું સ્વરૂપ રસ સોહાગનું ધામ ૧
 એહવો મહારસ પ્રગટ કર્યા છે સ્વકીય તણું અભિરામ ૧૬૫૧

- હવે પ્રભુજના અંતરંગ જે શુભપાત્ર મહાબાણ ।
પરમ ચતુર મહા મહીમાવંત રાજે મહાપ્રભુજ કાણ ૧૬૧
- ભાગ્યરાસ હરીરાસ નાથજી પ્રથમ વાસ ભર્યના ।
એહોએ અનુભવાનંદ મંથમાં વિચિત્ર કરી છે રચના ૧૬૨
- તે ભાવ પુરીત જે ભક્ત સુખમંજરી ભક્તના સુખતું ગ્રામ ।
તેમા વહી નિત્ય-ચરિત્ર કયું છે રસીક તણું અભિરામ ૧૬૩
- રચનાનું રસ પ્રગટ કરી છે તેમાં નિત્ય-ચરિત્ર ।
વિસદ કરી વર્ણન કીધું છે અનુપમ પરમ વિચિત્ર ૧૬૪
- અને આઠમું નિત્ય-ચરિત્ર ત્યાંહાં સ્વરૂપ રસ આવીભાવ ભર ।
અતિ એકાંત અકીચન જે વડોદરા નાગર ૧૭૦
- શાકુલદાસ તેણે એકવીસ ઘોસે કરીને ।
કેવલ સૃંગારાત્મીક સ્વરૂપ રસયુત અતિ રસ ભરીને ૧૭૧
- એમાં મંથ પ્રગટ કર્યો જે એવા છે સ્વરૂપાવિષ્ઠ ।
સર્વાત્મથી સુણતા શ્રીઅંગમાં હોએ મન પ્રવિષ્ઠ ૧૭૨
- અને એનો કનિષ્ઠ ભ્રાત વેણીદાસ એહોના ભાવ સમાન ।
તેણે ઘોસે કરીને નિત્ય ચરિત્ર કયું છે રસવાન ૧૭૩
- શ્રી ગોવર્ધન ગમન નિવાસ તે સ્થલ પરમ અનુપ ।
વિસદ કરી કયું છે એહોએ કેવલ ભાવ સ્વરૂપ ૧૭૪
- અને વચ્ચાલના વાસી સાઠોદરા નાગર નિપુણ ।
અનન્ય ગોવર્ધન પંડયો અભિધાને સહેજ સાત્વીક મન ૧૭૫
- એહોએ ચાર ઘોસે કરી કારણયુત અતિ રસરૂપ ।
હસનું નિત્ય-ચરિત્ર કયું છે ભાવ સમાન અનુપ ૧૭૬
- અને સ્વરૂપ રસગણ હરીદાસભાઈ નામ છે જેહ ।
કાયસ્થ ભટ નાગર સાઠોદરા વાસી કરાણીયા એહ ૧૭૭
- ચતુરાઈ કવિત્ય નિષ્ઠે પીંગલ કેરી રીતે ।
નિત્ય-ચરિત્ર કયું છે અનુપમ સ્નેહ સહિત વહમીત ૧૭૮
- અને સુલતાનપુર નિવાસ જેનો ક્ષત્રી કપુર જે જાત ।
મન સાત્વીક સરલ ભાવયુત માર્ગ પ્રણીતની ભાંત ૧૭૯
- પરમ ભગવદી ભાવાત્મીક લીલા રસ આવીભાવ ભરીત ।
પ્રમાણ રસ યુક્ત પરસરામજીએ કયું છે નિત્ય-ચરિત્ર ૧૮૦
- અને એક નિત્ય-ચરિત્ર મહેદ ભગવદીની જાયાએ રહી ।
માર્ગ પ્રણીત માંડણ ગુલહી તેણે સાત ઘોસે કહ્યું લહી ૧૮૧
- એમ તેર નિત્ય-ચરિત્ર થયા છે તેમ એક નિત્ય-ચરિત્ર ।
મજ્જા પ્રમાણે હું પણ કહું છું જે મહા પરમ વિચિત્ર ૧૮૨

જેણે જેણે વર્ણન કીધા છે તે આતા વડતા જેહ ।
 તેહોના ભાગ્ય સોભાગ્ય મુકુત્યને શીય ધરી કહું એહ ૧૮૩
 પ્રથમ સર્વ વૃતાંત સહિત ત્યાંહાં પુર્વ-પીઠીકા કહું ।
 મહેદ ભગવદીની કરૂણાએ જેહણું કાંધ એક લહું ૧૮૪
 જે મહાપ્રભુજી પ્રજા આતંદી ગુણગણ ભુષણ રૂપ ।
 આતંદ માગ કર પાદ મુખ ઉદર આદી મુલગ સરસ જે સ્વરૂપ ૧૮૫
 પ્રથમ મુંદર લાવણ્ય સિંધુએ ઉછલીત એ શ્રીઆંગ ।
 મકુરાકંત સ્વરૂપ રસ આગર સૌંદર્યનીધી રસરંગ ૧૮૬
 અને તે અનુલ વ્યસાધારણ વ્યુહકું સર્વ રસ મુચાર ।
 ઉપમા રહિત નિરૂપમ સર્વદા સાર સમુદ્ધનું સાર ૧૮૭
 ભવ્ય સ્વરૂપ સર્વતોષિક અવતારા અવતારી વરેન્દ્ર ।
 પુરુષોત્તમોત્તમ સાક્ષાત સ્વયંભુ સ્વપ્રકાશ એ મહેન્દ્ર ૧૮૮
 શુદ્ધ રસાત્મીક રસમય રસરૂપ મન રમણીય ।
 સુગાર સાર સર્વસ્વ સહુ ઇંદ્રીયાસ્વાદ મુખ કમનીય ૧૮૯
 ભક્ત ભાગ્ય ફલ ઉદય પરાંપર પરમ કાષ્ટાપત્રા ।
 પરમ પ્રેમ એવા ગોકુલપતી ભક્ત પ્રાણજીવન ૧૯૦
 નિત્ય અનાદિ અનિર્વચની અચિંત્યાનંદ શક્તવાન ।
 એ મહા મહીમા જ્યાંહાં શેષ શારદા નિત્ય કરે અહુગાન ૧૯૧
 પણ તેહ ત્યાં લગી ન પહોંચે તે રચી રચી કહી છે વાણી ।
 પાર પામતા નથી મહીમાને તેને શક્તા નથી વખાણી ૧૯૨
 જે મુલ પુષ્ટિ રૂપાશ્રુતિ છે તે એ સ્વરૂપ ઉર આણી ।
 ગુણ વર્ણન કરતા કરતા તેણું મન બુદ્ધિ ને વાણી ૧૯૩
 મહા અનુલ મહીમા કહી કહીને વાણી વલતી તેહની ।
 મહીમાને સફરે ફરીફરીને આહોરે છે તે કીહની ૧૯૪
 એહવો જુતિ અગમ્ય અગોચર અખંડ હંડાયમાન હીલાધીશ ।
 મુલભુત એ સ્વરૂપ અનુપમ જગતેસ્વરને હશ ૧૯૫
 સર્વ જનિત મહાત્મ અપાર અતિ વિદીતા વિદીત તે ગિરાજે ।
 કર્તૃમા કર્તૃમ ન્યથા કરણ સામર્થ્યવત એહ રાજે ૧૯૬
 સ્વચંદ સ્વતાંત્ર સ્વચ્છાયારી ભક્તાધીન ભક્તાભરણુ ।
 ભક્ત ભુષણ તે ભક્ત આરત ભક્તાધાર ભક્તસુખ કરણ ૧૯૭
 સિંધાધી ને એક સિંધ સંકલ્પ મહોદાર ઉદધી ।
 કારણમય કરૂણામય અખીલ ધર્માચરણ મહાનીધી ૧૯૮
 આચારાત્મા ધર્મ કર્માત્મા સર્વ ધર્મનો આધાર ।
 આતિ અભિનવો જુતો ન ભાવી શ્રી ગોકુલધણી ગુણ વિસ્તાર ૧૯૯

- રસના ને વલી કર્મના આશ્રય એ સ્વરૂપ મુખધામ ।
દાનનો આશ્રય માનનો આશ્રય ગાનાશ્રય અભિરામ ૧૧૦૦
- લીલા આદિ અનેક પદાર્થ આશ્રય રહ્યા છે થરી ।
સ્વરૂપ આસ્વાદ મુખભોગ કરે છે અનુદિત તે ફરીફરી ૧૧૧
- રસ સંપુર્ણ મુખભોગી થયા તેણે આશ્રય કરી ।
વલી આશ્રય એ સ્વરૂપનો કરીને રહ્યા કર્મ અનુસરી ૧૧૨
- સર્વ ધર્મજ્ઞ અનેક લીલાનો નિરોધક બાધક ઘણું ।
અખીલ લીલાનો પોષણ પ્રાણઆધાર સ્વતઃ કરી શોભામણું ૧૧૩
- અનેક લીલાના પોષણ અર્થે પોતાનું પોતે અનુપ ।
સર્વોપર પરમ પ્રાગટ્ય પ્રગટ કયું મહા રસરૂપ ૧૧૪
- તે અનેક પ્રયોજને કેવલ ભક્ત મુખાર્થ મહા ભાગ્યરાસ ।
એહવા હુતલને વિષે જાવદીક લીલા કરવાને પ્રકાસ ૧૧૫
- લીલાત્મક લીલા ઉપયોગી મુખદ સામગ્રી સહિત ।
પોતાની નીજ સ્વકીય સૃષ્ટિ જે ઉભય રસે અનુગ્રહીત ૧૧૬
- રમણ ધણી સ્વ રમણ યોગ્ય જને સ્વરૂપ નિરાવરણ ।
દર્શન છે અને દર્શનીય તિલક ને એહ સદા રસભરણ ૧૧૭
- તે જાવદીક ભક્ત વડે વેષિત મહા પ્રાગટ્ય કયું ।
તે પરોપકારને પોતે પુજે ઉદ્યોગધક રસભયું ૧૧૮
- સ્વતઃ કૃપા કરી જગતને અર્થે કરવા બહુ ઉપકાર ।
કેવલ નિરહેતુક અંગીકારને પ્રાગટ્ય કયું મહાસાર ૧૧૯
- અને તે પોતાનું મહત્તે ઐશ્વર્ય આછાદન તે કરી ।
મહા મૃદુલ ગતીએ અતિ સુદૃઢ ભાંતે કયું ચિત થરી ૧૨૦
- તે સ્વકીયતા સર્વ પ્રકારે સર્વ સેવાના અનુગ્રહ અર્થે ।
અતિ સુદૃઢ ભાંતે તે કયું રસ અનુભવને કૃપા અર્થે ૧૨૧
- અને જેથી સર્વને તે સેજના મુગમે સેવા થાય ।
એવા પ્રાગટ્ય તણું પ્રયોજન તે વિસદ્ કયાં લગી કહેવાય ૧૨૨
- અને તે વલી વિચિત્ર ભાંતે ત્રિવિધ પ્રકારે જેહ ।
ગુપ્ત પ્રકાર ને મુક્ષ અવાંતર ભેદ કરીયને તેહ ૧૨૩
- પરમ શોભાયમાન સમે ભક્ત દુઃખ મુક્તો છે ન આપ ।
સ્વકીય ભક્ત નિજ સ્વકીય સૃષ્ટિનો હરવાને પરીતાપ ૧૨૪
- અખીલ મહામુખ આપવા કાજે સ્વ મનોરથ પુરકે ઉક્ત ।
ભક્તને ભાંતભાંતના રસની કરવા વૃષ્ટિ અનુરક્ત ૧૨૫
- પ્રાગટ્ય પ્રગટ કરીને અનેક અપરમીત લીલા વિસ્તારી ।
એ લીલા પરમ મુખનું ધામ તે ભક્ત મનોરથ કારી ૧૨૬

ભક્ત મનોરથ પુરીને ભક્ત મનોરથ પુરવા કાજ ।

વિસ્તારી એ લીલા અનુપમ સ્વતઃ થકી મહારાજ ૧૧૭

તે લીલા પ્રાગટ્ય લીલાથી આરંભી યથામંત ।

માલોધાર માહા જે પરાક્રમ એ લીલા પર્યંત ૧૧૮

સ્વરૂપે સંવલીત કેવલ સ્વરૂપાત્મક અને વલી સ્વરૂપ મય ।

લીલા ઈચ્છાને અનુસારે રસભર ભરીત કહીય ૧૧૯

તે શ્રીમુખ થકી અને ભક્તમુખે મુણી અનુભવી જે કલ્પધાર ।

એણીપેરે અનુભવ પ્રગટ કરીને કીધો છે વિસ્તાર ૧૨૦

અને હવે શ્રી ગોકુલ નાયક જે પ્રાગટ્ય એ પરમાનંદ ।

શ્રી ગોકુલ ગોવર્ધન મધ્યે ગોકુલ કેરો ચંદ ૧૨૧

દેવોધાર લીલા રસનો આચાર્યત્વે અનુગ્રહ કરી ।

રસોમય રસ આછાદને એવી પદવી થરી ૧૨૨

શ્રમ-ચરિત્ર ને કમ-ચરિત્ર ને રસ ચરિત્ર સહુ જે તેહ ।

અધ્યાપક થઈ કથાએ કરી વક્તા વરેન્દ્ર કહે તેહ ૧૨૩

અને આંહાં કૃત્ય કરીને સેવાકૃત રસે મુખ્ય રસ જે સંગાર ।

તેહને આછાદીને ભાંતના મહા વિચિત્ર રસસાર ૧૨૪

એહવા રસની અમોઘ વૃષ્ટિ કરવા થકી રસ ભરે છે ।

સદા સર્વદા નિત્ય અપરમીત પ્રજન લીલા કરે છે ૧૨૫

તે એ લીલા યોગ્ય પાત્ર શીરોમણી જેહ એ સોહાગે સોહાગી ।

સાથ એ સમય તણો તે સમાજ જે ભાગ્યવાન બડભાગી ૧૨૬

રસ અનેકતા ભક્ત અનેક તે સહુ અતિસે રસભર્યા ।

અનુરેકતથી અનુદીન સ્વરૂપાનંદ મહાદાને પરવર્યા । ૭

દાનનો સંચય કરી કરીને તે અનુભવ કરે અનેક ।

તે અનીરવચની મહારસ કહી ન શકું અણું એક ૧૨૮

ત્યાંહાં મેં શ્રીઅંગ સંગથી મારા નેત્ર દ્વારા અંગ દ્વારા ।

અનુભવ કીધો છે અનુભવ અંગ લહેકે છે માહારા ૧૨૯

ત્યાંહાંથી જેહવો અનુભવ કીધો છે તેહવા અનુભવ યુક્ત ।

જેહલી એક લીલા દીગી છે તેમા જેહવી મારી યુક્ત ૧૩૦

મહેદ અનુગ્રહ જેણે પ્રકારે વાસલ્ય સુચન કરી ।

તેણે પ્રકારે કહું છું આગલ એ પદરજ અનુસરી ૧૩૧

હવે જે સમેથી એ લીલાનો આરંભ કરું છું છું ઉલટ ભરી ।

તેહ સમય કાંઈ એક વિસદ કરી કહું છું સુચન કરી ૧૩૨

જે રૂકમની કુંવર કામપુરક રસ અખીલ પરમ મુખકારી ।

ભક્ત હેત જેણે ભાવ ભરીય એ અનેક લીલા વિસ્તારી ૧૩૩

તે લીલા લોકવત લક્ષણ મુદ્ધણ નાયક પાતે ।

તે કરે છે અદ્ભુત ઝાંઝાતની જે માનસ ફૂલ રસ જાતે ૧૩૪૧

તે પરમ રસીકવર રસીક સુખન એ અતિસે વીર વરેસ ।

ધર્મસુર મહા મુખર મણી ગોકુલ બળી ધીર ધીરશ ૧૩૪૨

તે માલાના દિગ્વીજય ઉપરાંત સોરમને મોહ પધાર્યા ।

શ્રી ગોકુલ જે મહાશુભ મુખર એ સદન વિષે પધાર્યા ૧૩૪૩

એ શ્રી ગોકુલ તે પરમ રમણીય અનન્ય અતિ રમરૂપ ।

નિત્ય અચલ અલૌકીકનું અલૌકીક મુંદર પરમ અનુપ ૧૩૪૪

સર્વદા સર્વ સમે સહુ કાલે આનંદમય કમનીય ।

એહવું શ્રી ગોકુલ ત્યાંહાં પ્રફુલ્લીત એ સદૈવ પરમ રમણીય ૧૩૪૫

શ્રી યમુનાજીનું પુક્કીન એહવા પુક્કીને પુષ્ટિ શ્રી ગોકુલ રાજે ।

મહા રસમય નવરસ યુત મુખનું ધામ અનુપમ જાજે ૧૩૪૬

શ્રી પ્રભુજીનેજ અનુરાગી સદા લીલા કરવાનું ઠામ ।

મહાભાગ્ય સ્થલ અતિ ઉત્તમોત્તમ આનંદમય સ્વધામ ૧૩૪૭

ત્યાંહાં પુરણ કામ પરમ પ્રસન્નતાએ અતિ પ્રફુલ્લીત મુખન ।

શુભ મહા મંગલરૂપ પધાર્યા પધારીને ઘર્ષ પ્રસન્ન ૧૩૪૮

અહીં એ શ્રી ગોકુલ ગોવર્ધન વિષે મહા રમણ રાજધાની ।

એવી રાજધાનીસું બિરાજે સદા અચલ મુખદાની ૧૩૪૯

ચોંદ લોકથી છે અતિરીકત સકલ બ્રહ્માંડમાં એહ

સર્વોપર શિખર શીર મોર પરમેત્યક સર્વ છે જેહ ૧૩૫૦

જગત વિદિત વિક્ષાતમું જે રાજે રાજધાની શોભા ધરતી

એ રાજધાની અતિ ઝગમગતી જગતને ઉઘોત કરતી ૧૩૫૧

અખીલ ગુણ ગણ સમોહે પુરણ એ અતિ બાજે ।

અદ્ભુત અસાધારણ એવી રાજધાની જેવી એ જે ૧૩૫૨

એ રાજધાનીસું રમણ કરસે રાજનો સ્નેહ સુધાસિન્ધુનો નિધાન ।

કીડારસ કેત્રી કલ્પોલ પ્રગટ કરી રસ તરંગીણી જે માન ૧૩૫૩

એહવી માન તરંગીણી જેનું થાએ નહીં નિર્માણ ।

તે તરંગીણીનો મુંગાર સાર સમુદ્ર મુખજી ૧૩૫૪

સુરતોતસય કરતા અનેક નિજ સ્વકીય અચલ સોદાગી ।

નિત્ય ભક્ત સંયુક્ત મહા લીલા કરે અતિ અનુરાગી ૧૩૫૫

એ લીલા સદા પરમ લોકોતર અનેક પ્રકારથી રાજે ।

અનેક ભાંતે પ્રતીક્ષણ અપરમીત અખંડીત નિત્ય બિરાજે ૧૩૫૬

નિત્ય નિત્ય નૌતન હોએ નવનવી નીતનીત પ્રીતે ।

રતિ વિલાસ રસ પ્રગટ કરીને મહા પુષ્ટ પુષ્ટ નર રીતે ૧૩૫૭

લીલા કરે છે તે એ લીલા પરમ સુમંગલ મર્ધ ।

પરમાનંદસો અતિ ઉત્સાહે અતિ સંતોષ ભર થઈ ।૧૫૧।

એ સંતોષ તે સુભગ નાયકાના સુખ સંચીયનો કોપ ।

તે જેમ જેમ દાન કરે તેમ તેમ અતિ અસંતોષ ।૧૫૨।

એહવી આનંદમય પરમાદભુત મહા અગાધ અથાહ અપાર ।

અનીર્યયની દુર્યોધની કહેતા ન આવે પાર ।૧૫૩।

શુદ્ધ રસે સર્વલીત રહસ્ય લીલા કરે પરમ સુદેશ ।

તે પ્રથમ કહું છું આ ગોકુલની લીલાનો કાંઈ લેશ ।૧૫૪।

ત્યાંહાં પુર્વપક્ષ જે તે ત્યાંહાં લીલા કહી મહા રસ રમ્ય ।

અનિર્વચની અતિસય દુર્યોધક કેની નહીં ત્યાંહાં ગમ્ય ।૧૫૫।

એવી કહી તો એવા અશક્ય પદાર્થ તેહનું કહેસે કેમ ।

એક ત્યાંહાં એવું પ્રશ્ન કરીને પુછું છું હું એમ ।૧૫૬।

અને બીજું એ પુછું છું જે મહા બહભાગી ઉત્તમાદી ।

ભાવીક ભગવદી મહારસ સુત ડચીર રચનાસું આદી ।૧૫૭।

પ્રાણ પ્રભુતા તે રસ નિત્ય-ચરીત્ર પ્રથમ પ્રગટ કહ્યા કરી ।

તો વસી તું તો શું કહેસે વર્ણન તે ફરી ફરી ।૧૫૮।

પદાર્થ એક તેહજ ને સમે તે કૃત્ય અને શબ્દ તેહ ।

સર્વ એકજ તો તું વસી તેનાથી અધીક શું કહેસે એહ ।૧૫૯।

ને ત્યાંહાં એહવું કેવું કહેવું છે તોય કોણ પુરૂષાર્થ ।

તે ત્યાંહાં સર્વ વિપદ કરી કહી આવ્યા તો વસી તું સું કહીસ અર્થ ।૧૬૦।

અને ત્રીજું એ તે જે સર્વ ભાંતે અતિ યોગ્ય હતા તેણે ।

આપ આપને ભાવ બલથી વર્ણન કરી કહ્યું એણે ।૧૬૧।

તું તે કેમ કહેસે પહેલા ત્યાં સ્વરૂપને ન જાણે ।

કે તું તારા સ્વરૂપની યોગ્યતા તે કો ન મનમાં આણે ।૧૬૨।

અને એક વસી ચોથું પુછું છું તે મોટો સંદેહ ।

ઉપવીતાનંતરથી આરંભીને અનુભવ કહું છું જેહ ।૧૬૩।

એમ કરી કહ્યું તો કદાચીત તુને કો કહેસે નહીં ।

જે ઉપવીતથી આરંભીને સંપુર્ણ લીલા આહી ।૧૬૪।

અનુભવ કયારે કર્યો છે અને જો તું એ સ્થલની લીલા કહે છે ।

જો ત્યાં ઉપવીતથી કહ્યાનું શું કાજ એ કાંઈ લાહે છે ।૧૬૫।

અને ચરિત્ર એક દિવસનું કહેસે એ આણીને મન ।

તે થકી સંપુર્ણ પ્રાગટ દશાની લીલાનું સુચન ।૧૬૬।

અને છ રૂતુનો અનુભવ કહીસ તે ત્યાંહાં કહ્યું છે એમ ।

તે તું એક દિવસની લીલા આણુસે કેમ ।૧૬૭।

અને ઠાકોરજી તો પ્રાતઃ સમે પોદી ઉઠીને ચરિત્ર કરે નિત્ય

અને સર્વોપર એણેજ પ્રકારે કહ્યા છે નિત્ય ૧૧૬૮

અને તેં પુર્વ રાત્રીથી આરંભ કર્યો તેનો શું પ્રયોજન ।

એ સાત પ્રશ્નનો ઉત્તર મુજબે આપ આણીને મન ૧૧૬૯

ત્યાંહાં કહું છું તેં ભલું પુછ્યું એતું કરું સમાધાન ।

ઉપપત્તી સહિત કહું તે સાંભલ તેહ થકી તું માન ૧૧૭૦

તે પુછું એવી દુર્બોધ લીલાને તો તું કેમ કહેસે ।

પ્રથમ તે હું કહું છું સાંભલ જેથી સંદેહ ન રહેસે ૧૧૭૧

એ વસ્તુ અગાધી અનીરવચની મહા દુર્બોધ અત્યંત ।

જેનો અંશ અણું કો કહેવાને નહીં કો સામર્થ્યંત ૧૧૭૨

અને એ વસ્તુ કહેવાને હું પણ છું અતિ અસમર્થ ।

બુધ્ધી બલ ને સ્નેહ હીન છું એકો નહીં સામર્થ ૧૧૭૩

સર્વ ભાંતે થોગ્યતા રહીત છું સાધને શુન્યપણું ।

મારે પોતે પોતાનું સામર્થ્ય નથી કાંઈ એક અણ ૧૧૭૪

પણ એક અનુગ્રહ બલ છે તેતું પ્રમાણ કહું છું પ્રકાસ ।

હું અતિ આલસનું મન ફરી ફરીને એજ કરે છે આસ ૧૧૭૫

તો જાણું એ ઈચ્છા અનુગ્રહ બલ છે તેહ ।

તે કેવલ પ્રભુની સ્વ ઈચ્છા અનુગ્રહ બલે કહીસ કાંઈ એહ ૧૧૭૬

જેમ હું સાધન સુન્ય પ્રથમ અનુગ્રહ આવી ।

હૃદયમાં રિચિત કરીયને આરલી લીલા જેમ કેવરાવી ૧૧૭૭

તેમ એ અગ્રમ લીલા અનુપમ કરી જે ગોકુલાધીસ ।

તે પ્રથમ કહેવરાવી અને વલી કહેવરાવસે તે કહીસ ૧૧૭૮

જેમ લોહ મધ્યે અગ્નિ પ્રવિષ્ટ થઈ અગ્નિનું કારણ કરે ।

તે ત્યાંહાં લોહનું શું પુરુષાર્થ તેમ હુંથી શું સરે ૧૧૭૯

અહીં ઈચ્છા અખંડીત અનુગ્રહનું સામર્થ્ય છે સાર ।

અનુગ્રહ બલથી સહુ થાય તે બલે કરીસ વિસ્તાર ૧૧૮૦

બીજો પુર્વપક્ષ કર્યો ખહુ ભગવદી રસરાત ।

વર્ણન કર્યું છે તો તું સું કહેસે તેનું કરું સમાધાન ૧૧૮૧

હું કાંઈ તેમનાથી વિશેષ રસ કહેવા કહેતો નથી એહ ।

હું તો તેનો થર્મ જેમને કહું છું કાંઈ એહ ૧૧૮૨

તેહોએ પોતાની રસના સાર્થક કરી છે જેમ ।

હુંએ પણ મારી રસના સાર્થક કરીસ તેમ ૧૧૮૩

સાર્થકતા ને રસત્વે એ રસનાને સિધ્ધ થાયે ત્યારે ।

કેવલ પોતાના બજનીક પ્રભુના ગુણ કહે જયારે ૧૧૮૪

ચરિત્ર તણા રસ સ્વાદને જાણે ઉચરે મધુરી વાણ ।

ત્યારે રસાય ને સાર્થકતા સિદ્ધ થાએ પ્રમાણ ૧૧૮૫

અને કદાચિત તું કહેસે તે ગુણ ને ચરિત્ર ।

કહીને કાં સાર્થક કરે નહીં રસના તારી પવિત્ર ૧૮૬

ત્યાંહાં કહું છું જે તે સાર્ય જેથી સાર્થક સહુ થાય ।

પણ એ મહાપ્રભુ અનેક ભાંતના વિચિત્ર રસ ભોક્તા ૧૮૭

અનેક ભાંતના એ રસ પ્રગટ કરાવીને અનુગ્રહ કરતા અનુપ ।

તે રસનો ભોગ કરે છે અને ભક્તને પણ ભાવાનુરૂપ ૧૮૮

ગુણુવો રસ અનુભવ હોય માટે તેહોએ તહીંનો જેમ ।

ભાવાનુરૂપ રસ અનુભવ કીધો હું એ કહું છું તેમ ૧૮૯

હું એ મારા ભાવનું રૂપરસ અનુભવ કરવા કાજ ।

કહું છું એ ભાવ અનુસારે સાંભલવું એ સર્વ સમાજ ૧૯૦

અને તે કહું જે તે સર્વ ભાંતે સંયોગ હતા અને તેણે ।

આપાપણે ભાવ બહે વર્ણન કીધા છે એણે ૧૯૧

પણ તું તે કયા બસે કરસે તેનું કહું સમાધાન ।

તેણે તેહના ભાવબસે કહ્યું છે મહાભાગ્યવાન ૧૯૨

અને હું તે મહેદ્દ હ્રદ્યા અનુગ્રહથી એહોને ચરણે લાગી ।

એહોની રેણું તણું રમરણ કરીને એહોની કરૂણા માગી ૧૯૩

એહ રેણુને સોહાગ બલથી કહીસ એ નિરધાર ।

તે કહયાનું પ્રકાર કહું જેમ હીરો છે મહાસાર ૧૯૪

અને તે અન્ય પદાર્થથી અભેદ અછેદ છે તેહ ।

હીરાને હીરો ભેદ એ પ્રસીધ્ધ પ્રકાર છે તેહ ૧૯૫

ત્યાંહાં પછી મુત્ર અનાયાસે પાછલથી ચાલ્યું જાય ।

તેમ એ મહાપ્રભુજીના ગુણ મહા વસ્તુ સુખદાય ૧૯૬

અને અતિ મહા વસ્તુ એ ભગવદીઓના ભાવ પ્રકાસ ।

તે વસ્તુએ વસ્તુનો પેઠા કર્યો છે તેણે પેઠે અનાયાસ ૧૯૭

હું તેહોની પીઠીકાએ જાયા લેધને તેહોની પુઠે ।

ચાલ્યો જઈસ એ મારે અતિ સુગમ થયું એહો તુઠે ૧૯૮

અને તેં કહ્યું જે તું તારું સ્વરૂપ જાણુ છે તે જાણું છું ।

હું પ્રકાર કહું છું મુન સાવધાન થઈને તું ૧૯૯

એ મહા મહેદ્દ મોટા ભક્તરાજ જે ભગવદ્ધર્મના થામ ।

એમને આગલ હું આવું છું તે કહું વિસદ કરી નામ ૨૦૦

જેમ મુન્નર પાસે પર્વત અને સરોવર સરસો દુપ ।

જેમ સમુદ્રને નિકટ સરીતા જેવું છે મારું સ્વરૂપ ૨૦૧

- અને મારી યાગ્યતાએ કહું હું જાણું છું તે મનમાં હોં ।
 કયાં બુદ્ધિ તણા સાગર અને અતિ અતિ અજ્ઞાન હું કયાં ૧૨૦૨
- પણ એહોની પંગતિમાં છું મારે પ્રભુજી કરે છે દાન ।
 એ પ્રભુ પંગતિ ભેદ કરે છે નહીં એહનું એ સમાધાન ૧૩
- કતક કયાં હોં કુસુમાબલનું એ જાણું છું એક ।
 હું તો એહનો સેવક છું તેહનો સેવકનો સેવક ૧૪
- અને તે કહું જે એ સ્થલની લીલા કહે છે તે માં હોં ।
 ઉપવીતથી આરંભીને કહું છું એમ કહું છે એ માં હોં ૧૫
- એ કહ્યાનું કારણ શું અને એનું કાજ શું તુને ।
 એ કાંઈ લહે છે પોતે એ પુછ્યું તે મુને ૧૬
- એ કહ્યાનું કરણ કાંઈ કહેતો નથી સ્વતઃ ઉપજવી ।
 તેહનું સમાધાન વિસદ હું સાંભલ કહું સમજવી ૧૭
- એ સર્વ લીલા નીરોધક પ્રભુજી જવદીક લીલા કરે ।
 તે મધ્યે વર્ણાશ્રમ અંગીકૃત મર્યાદા ધરે ૧૮
- તે મર્યાદાની નિત્ય લીલા પણ કરે છે પોતે જ્યારે ।
 ત્યાં હોં પ્રથમ સંધ્યાવદન આદિનું પ્રતિપાલન કરે ત્યારે ૧૯
- તે ઉપવીતથી સંધ્યાનો આરંભ મારે ઉપવીત કહું ।
 અહીં થકી હું આરંભી કહીસ જેહનું સાંપ્રત્ય લહું ૧૧૦
- અને તે મારે વિષે સંપૂર્ણ લીલાના તે અનુભવનો ।
 સંદેહ કર્યો જે તે ઉપવીતથી ક્યારે કર્યો છે તેહનો ૧૧૧
- એહનું સમાધાન સાંભલ જે એ મહાપ્રભુ સત્ય કૃત્ય ।
 એહનું કૃત્ય સર્વથા સાચું કહું એક રૂપ છે નિત્ય ૧૧૨
- તે એક ભાંત કરે છે મારે એક દિવસની લીલાએ ।
 સંપૂર્ણ પ્રાગર દશાની લીલાનો પ્રકાર જણાય ૧૧૩
- એ શ્રીજીએ શ્રીમુખથી કહું છે આણી સ્વતઃથી મન ।
 પ્રસંગાત કૃત દ્રઢ કરવાને અર્થે એહ વચન ૧૧૪
- જે મેરો આશ્વ સ્વભાવ એ જે કયુ કીયો એકવેર ।
 સો અન્યથા કીયો જાય નહીં કષ્ટદુ વા મંજાર ૧૧૫
- મારે એક દિવસનો અનુભવ કીયો અનુભવે એ સમજાય ।
 એક દિવસના અનુભવ માં હોં સઘસો અનુભવ થાય ૧૧૬
- મારે જે અનુભવી સ્વરૂપના છે અને સુદૃઢ છે સખંધ જેનો ।
 એક દિવસની લીલાએ અનુભવ સઘસો હોય તેનો ૧૧૭

અને જેને એ સ્વરૂપનું અને લીલાનું સમ્બંધ તે નહીં ।

અને આહુનિશ અતી નિકટ રહે પણ એ સ્પર્શ નહીં અહીં । ૧૨૮

અને એક દિવસના ચરિત્રમાં સંપૂર્ણ લીલાનું મુચન ।

એનું તે પુણ્ય તે ઉતર સાંભલ ખરીને મન । ૧૨૯

એ ભક્ત અનુભવ કરતા પ્રભુએ કો સમ કો સેવકની ।

સેવાનો આંગીકાર કર્યો છે પ્રકારાંતરે એક એકની । ૧૩૦

કો સમ કો સેવકની સેવાનો કીધો આંગીકાર ।

કો સમય કોની કોન પ્રકારે તે કહીસ વિસ્તાર । ૧૩૧

તે અંગસેવક આગે દુષધરીયા જે સમારે છે પાન ।

કુલવાલા અને રક્ષક ગ્વાલના પર્વત ગાડીવાન । ૧૩૨

અધિકારી ભંડારી ભીતરીયા જલધરીયા ખવાસ ।

દ્વારપાલક રસોઢયા પરચારક પોહોડયા દાસી ને દાસ । ૧૩૩

એ સર્વના નામ પ્રકાર સંહિત જેવા જેવા કાંઈ કહીસ ।

તે સહુ એક દિવસની લીલામાં વિસદ કરીને કહીસ । ૧૩૪

એણે પ્રકારે એક દિવસમાં સર્વ એમ કહેવાસે ।

સંપૂર્ણ પ્રાગટ્ય દશાની લીલાનું મુચન પાસે । ૧૩૫

અને છએ રૂતનો મુખ અનુભવ એક દિવસમાં આવ્યાનો સંદેહ ।

તેનું સમાધાન કહું છું તે તું સાંભલ એહ । ૧૩૬

જે એ મહાપ્રભુ હેમંત રૂત આદિ સર્વ કૃત્યના મુખ ।

મુખ સમેતી સેવાનો અનુભવ આંગીકાર કરે છે મુખ્ય । ૧૩૭

તે એક દિવસ એમ મુખ અનુભવ કહીને એક દિવસ એમ ।

અનુભવ કરે તે એક એક દિવસનું તે મુખ કહીસ તેમ । ૧૩૮

નો દિવસ ત્યાંહાં એક થયા એણીવીધે એક દિવસની લીલા મુદેશ ।

એ લીલામાં છએ રૂતના અનુભવ હોય વરેસ । ૧૩૯

વક્તી તે સંદેહ કર્યો શ્રીજી તો પોલી ઉઠીને પ્રાતઃ ।

પ્રાતઃથકી આરંભીને લીલા ચરીત્ર કરે સુધી રાત । ૧૪૦

અને તે તે પુર્વ રાત્રથી આરંભ કર્યો તેનું સુ પ્રયોજન ।

એનો ઉતર સાવધાન થકને સાંભલ ખરીને મન । ૧૪૧

જે એ લીલા વેદિત રસમય સ્વરૂપ છે એહ ।

તે એ લીલાથી એક કણનું ન અલગા રહે નહીં તેહ । ૧૪૨

તે જે કણથી પ્રાગટ્ય કહું છે તે કણથી લીલા ।

તે લીલા ને લીલા સંયુક્ત લીલા કરે રસીલા । ૧૪૩

તેહવે શ્રી વિઠ્ઠલેશકુમાર પુર્ણદાન કારણ કાજ ।

ભુતલ મધ્યે પાથોધાર્યા પાતે પ્રાણ સહિત મહારાજ ૧૨૩૪

માટે પુર્વરાત્ર પ્રાગટ્ય કથું એને પ્રયોજને પુર્વરાત્ર ।

સમી સાંજથી આરંભીને કર્યો આરંભ લીલા માત્ર ૧૩૫

પુર્વરાત્રનું એક કારણ એણીપેરે પુર્વપક્ષ સાત ।

તે સંદેહનું સમાધાન તે કીધા એણી ભાંત ૧૩૬

એ સાત પ્રજ્ઞ પુર્વપક્ષ કરી પુછ્યા મુજને ।

તે પ્રથુક પ્રથુક સમુજવીને સહુ વિસદ કહ્યા મેં તુજને ૧૩૭

હવે એ મહા પ્રભુજના નિત્ય-ચરિત્ર તે લીલા મહા રસાલ ।

જે પીયુષ પ્રતિવાદીની કહીએ છે એ તે નિત્ય સદા સહુ કાલ ૧૩૮

તેમાં જે મહાયુદ્ધ ગુપ્ત રસ સહુ એક કહે છે ।

જેને ત્યાંહાં અગોચર છે કેવલ અનુભવી જાહે છે ૧૩૯

તે લીલાને ત્યાંહાં અનુભવીનું મન જાણે મનમાંહાં ।

તે મન પણ મનમાં સમજી સમજી અનુભવ કરે ત્યાંહાં ૧૪૦

પણ મુખે કરી કહેવાય નહીં એવી અનેક ।

સ્વરૂપાત્મક લીલા પ્રગટ કરે છે અદ્ભુત અનિર્વચની એક એક ૧૪૧

તેમાં થકી મહાપ્રભુજ વિહીત દ્રષ્ટિ ગોચર ।

આદ્ય લીલા કરે છે તે કહીસ એ પણ છે શીરમોર ૧૪૨

એ લીલા સાગર પણ અતિ અગાધ છે પરમ અધાહ ।

એ લીલા સિંધુની કણીકાનો પામે નહીં કોઇ થાહ ૧૪૩

એ લીલા મધ્યપાતી મહા મહેદ્દ જે ઉપર કંજણ આણે ।

કૃપા કરી જણાવે તે જાણે કે પછી અનુભવી જાણે ૧૪૪

એ અનુભવીનું મહા ભાગ્ય અને વલી માફ અતિ ભાગ્ય ।

અને વલી જે કહેમે કહેવરાવમે સાંભલમે તેનું ભાગ્ય ૧૪૫

એ લીલા સમાજના અંતરંગ વિના અન્યને કહીએ ।

જાણવા કહેવા સાંભલવાનો અધીકાર તે નહીંએ ૧૪૬

એ મહારસ ભરી લીલા તે કેવલ અનુભવીક છે લલ્ય ।

તે પ્રકારના અનુભવથી સહાસ બેસે સુલલ્ય ૧૪૭

તે પ્રકારની લીલા સિંધુ માંહાંથી એક બિન્દુની કણીકા માત્ર ।

જેનો મેં અનુભવથી અનુભવ કર્યો છે જે હું પાત્ર ૧૪૮

તે અનુભવ હું સંક્ષેપે કરી કાંઈ એક કહું હું એહ ।

પરમ અનીરવચની વચને પુરણ કહેવાય નહીં તેહ ૧૪૯

જેમ પપોદધી માંદોંથી પ્યાસને અર્થે ।

ચાંચે કરી અને એક ચોંચ લે પોતાને સામર્થે ।૨૫૦।

તેમ એ નિત્ય-ચરિત્ર અગાધ ઉદ્ધમી ઉછલીત રસમાંથી ।

મારા મુખ ને છુલ્લિ અનુસારે સંદોષે ત્યાંથી ।૨૫૧।

સંદોષ કરીને અણુમાત્ર આગલ માંગલ્યે વીળે ।

કહીસ ત્યાં પ્રથમ શ્રી ગોકુલ ચરિત્ર સંપુરણ કીજે ।૨૫૨।

તે સંપુર્ણ કરીને પછે શ્રી ગોવર્ધનનું જે ચરિત્ર ।

શ્રી ગોવર્ધન ગમન સમે કહીસ તે પરમ પવિત્ર ।૨૫૩।

પછી કહીસ સંપુર્ણ બાર માસની ક્રમ લઠ ।

જ રતુ વાગ વસંત ને ઉત્તર પ્રમાણ પ્રમેય રસમઠ ।૨૫૪।

એણે પ્રકારે વર્ણવાસે જેવું પ્રભુએ જણાવ્યું ।

તેવું કહીસ જે મહા મહેદની રૂચીએ મનમાં આવ્યું ।૨૫૫।

છતી શ્રી નિત્ય-ચરિત્ર (પંચમ તરંગનું) નું માંગદય-૨-ખીજું સમાપ્ત.

શ્રી શ્રી શ્રી ગોકુલેશો જય જયતિ

શ્રી નિત્ય ચરિત્ર

માંગદય-ત્રીજું

રાગ : “આનંદ સાગર ઉલટયો સખી આજ મારે મનમાં”

શ્રી મહારાજ રાજેશ્વર પ્રભુ શ્રી વિહલેશ કુમાર ।

શ્રી વલ્લભ વર એ સકલ કલા રસ પુરણ ગુણ આધાર ।૧।

પ્રગટ પરમાનંદ શ્રી ગોકુલમણી અનુપ ।

અગણીતાનંદ આનંદમય જગતાનંદ હાયક રૂપ ।૨।

સ્વકીયતા આનંદ વર્ધન મહા મંગલ વરેસ ।

અનેક મંગલના મંગલ ને મંગલ કરણ વરેસ ।૩।

શુદ્ધ રસાત્મીક રસમય મહા રસીક પુરણ કામ ।

રસીક વર રસાધાર રસનીધી કરણ રસનું ધામ ।૪।

પરમ મનોહર પરમ સુંદર સરસ મુખગ સ્વરૂપ ।

તે ઉભય સ્વરૂપની મર્યાદાનો દુર કરણ રસભુપ ।૫।

મહા નવ યોવન ધામ લાવણ્ય રસનીધી ખાણ ।

મધુર આકૃતીએ યુત પરમનીધી એણું સ્વરૂપ મુગ્ધજી ।૬।

એ સ્વરૂપ સિંહુએ કરીને તે અખીલ ભક્તના નથણ ।

તે પુરક પ્રમુદીવ થઈ અને ઉદ્દળોત્ક અતિશય મથણ ।૭।

જેમ પયોદધી માંહાંથી પ્યાસને અર્થે ।

ચાંચે કરી અને એક ચોંચ લે પોતાને સામર્થ ૧૨૫૦

તેમ એ નિત્ય-ચરિત્ર અગાધ ઉદ્ધી ઉછલીત રસમાંથી ।

મારા મુખ ને બુદ્ધિ અનુસારે સંક્ષેપે ત્યાંથી ૧૫૧

સંક્ષેપ કરીને આણુમાત્ર આગલ માંગલ્યે ત્રીજે ।

કહીસ ત્યાં પ્રથમ શ્રી ગોકુલ ચરિત્ર સંપુરણ કીજે ૧૫૨

તે સંપુર્ણ કરીને પછે શ્રી ગોવર્ધનનું જે ચરિત્ર ।

શ્રી ગોવર્ધન ગમન સમે કહીસ તે પરમ પવિત્ર ૧૫૩

પછી કહીસ સંપુર્ણ પાર માસની ક્રમ લઈ ।

છ રતુ વાગ વસંત ને ઉત્તર પ્રમાણુ પ્રમેય રસમઈ ૧૫૪

એણે પ્રકારે વર્ણવાસે જેવું પ્રભુએ જણાવ્યું ।

તેવું કહીસ જે મહા મહેદની રૂચીએ મનમાં આવ્યું ૧૨૫૫

છતી શ્રી નિત્ય-ચરિત્ર (પંચમ તરંગનું) નું માંગલ્ય-૨-ખીલું સમાપ્ત.

શ્રી શ્રી શ્રી ગોકુલેશો જય જયતિ

શ્રી નિત્ય ચરિત્ર

માંગલ્ય-ત્રીજું

રાગ : “આનંદ સાગર ઉલટયો સખી આજ મારે મનમાં”

શ્રી મહારાજ રાજેશ્વર પ્રભુ શ્રી વિઠ્ઠલેશ કુમાર ।

શ્રી વલ્લભ વર એ સકલ કલ્પા રસ પુરણ ગુણ આધાર ૧૧

પ્રગટ પરમાનંદ શ્રી ગોકુલમણી અનુપ ।

અગણીતાનંદ આનંદમય જગતાનંદ હાયક રૂપ ૧૨

સ્વકીયતા આનંદ વર્ધન મહા મંગલ વરેસ ।

અનેક મંગલના મંગલ ને મંગલ કરણ વરેસ ૧૩

શુદ્ધ રસાત્મીક રસમય મહા રસીક પુરણ કામ ।

રસીક વર રસાધાર રસનીધી કરણ રસનું આમ ૧૪

પરમ મનોહર પરમ સુંદર સરસ સુભગ સ્વરૂપ ।

તે ઉભય સ્વરૂપની મર્યાદાને દુર કરણ રસભુપ ૧૫

મહા નવ યોવન ધામ લાવણ્ય રસનીધી ખાણ ।

મધુર આકર્ષીએ ધ્રુત પરમનીધી એહવું સ્વરૂપ સુખણ ૧૬

એ સ્વરૂપ સિંહુએ કરીને તે અખીલ ભક્તના નયણ ।

ને પુરક પ્રમુદીવ થઈ અને ઉદ્દગોચક અતિશય મયણ ૧૭

- ભક્તનું જીવન પરમ ધન ભક્તનું આભરણ ।
ભક્તનું પોષણ અને જે ભક્ત આસ્ત હરણ ૧૮૧
- જે સુંદરી વડે મી ગોકુલ શોભા પામે છે તેહ ।
તેહનું સર્વસ્વ લલિતલહુ જલહલનુ સ્વરૂપ તે એહ ૧૮૨
- એ નાગરી નયનોછવ રતી વર્ધન નાના સ્ત્રીય ।
સુંગાર રસ વિશ્રામ ધામ અભિરામ પ્રેમદા પ્રીય ૧૯૦
- કામ કંદલ કામીની આધાર ઉદબોધક કામ ।
અલપટ અતિસે કામી કામ વ્યથા હર નામ ૧૯૧
- સુંદરી પ્રિયથી પ્રિય અતિ યુવતીનો જીવન પ્રાણ ।
માનીનીયોના માન મરદનનો મધુરપ મહારસ જાણ ૧૯૨
- રસીકવેસ સકલ રસનો દાતા ભોકતા જેહ ।
આત્મપદ સુંદરીના સર્વાંગ મંડળ એહ ૧૯૩
- જેહનું વદનાંબુજ સદા પ્રફુલ્લીત પ્રસને સુરંગ ।
લલીત લાવણ્યે ભયુ અતિ ઉજ્જલીત શ્રીઅંગ ૧૯૪
- પરમ પુષ્ટ પુષ્ટ રસ મારગનો પ્રકાસક મહાસાર ।
તે એ શ્રી મહા પ્રભુ શ્રી રૂઢમણીજનો કુમાર ૧૯૫
- જેહવો અનીરવચની અખીલ ગુણ ગણે ભૂષીત ભુષણ રૂપ ।
પ્રેમનો પુજ તે પ્રેમરત અનુગ્રહીત સ્વરૂપ ૧૯૬
- અનેક લીલાનો કરણ તે લીલા રસ ઉપયોગ ।
ઉપયોગી એ રસભક્તસું લીલા કરે સંજોગ ૧૯૭
- એ લીલાના રસપાત્રને હું કહું થઈ અનુરક્ત ।
જે સ્વપ્રગટીત નિજ સ્વકીય સૃષ્ટિ એ સ્વરૂપ સમ છે ભક્ત ૧૯૮
- નયનીતના એક ગોલકથી બે ભાગ કરીએ જેમ ।
એણીધેરે એહવા નિત્યના એ રમણપાત્ર છે તેમ ૧૯૯
- પ્રિયતા સર્વસ સુંદરતા પ્રેમ અતુરાર્થ ભર્યા ભાવ ।
શ્રીઅંગ ઉપયોગી જેહોના અંગ સીલ સુભાવ ૨૦૦
- જેહના અંગને પ્રતિઅંગ વિસેથી સર્વરસ વિનિયોગ ।
પ્રભુ પરમ રૂચીસું અતિ આસકત થઈ કરે છે ભોગ ૨૦૧
- જેહના વયનો વયની પ્રથુક અવસ્થાનો રસ ઉપયોગ ।
શીશવ કીશોર યોવન તરણ વય સંઘનો ભર ભોગ ૨૦૨
- તે મુગ્ધ મધ્ય પ્રગલ્ભ પ્રૌઢ સર્વવય અંકુર ।
જે પલવ પુષ્પ તે ફલ તણ વાધતું જે રસપુર ૨૦૩

- કરે ભોગ તેહના સ્વાદ તત્વનો ભોગી પરમ મુગ્ધજી ।
 રાજસ તામસ સાત્વીકતા જે રસનું નહીં નિર્માણ ।૨૪૦
- અનુરાધ સિમત લાવણ્ય અને ધુંધટ રસ માધુરી ।
 અને લગ્નની શોભા રસનો કરે ભોગ ફરી ફરી ।૨૪૧
- લગ્નના ન્યુન અધિક તણા તે રસનો ભોગ કરે ।
 એહવા સુભાવનો સંકાર કરી રસ રોકવા ચિત થરે ।૨૪૨
- અને વસી જેહના ગર્વનો અને માન ને અપમાન ।
 જે દૈન્યનો અને સપ્રવાનો રસ કરે છે પાન ।૨૪૩
- દીર્ઘ અદીર્ઘ ને ટોંક તરક વચન જે મહા રસાલ ।
 તેહનો ભોગ કરે છે ભાવતો મહા રસીક ગાકુલપાલ ।૨૪૪
- વક વચન જે વલ્લભાના તે રસ ઉદબોધ અપાર ।
 અહલાદને ઉપજાવતાનો ભોગ કરે તેણીવાર ।૨૪૫
- એણે પ્રકારે જે જેહ રસ જેણે જેણે અંગે જેહ ।
 જે સર્વવ્યાપી સંચર્યો તે રસનો જ્ઞાતા એહ ।૨૪૬
- જોઈ જોઈ એ પાત્ર વિષે થકી રસભોગ કરે અનુપ ।
 એહવું સર્વ ભક્તના મહા ભાગ્યનું ભાગ્યરૂપ સ્વરૂપ ।૨૪૭
- એ ભક્તસુ સદા સર્વદા આદિ મધ્ય અનુરક્ત થઈ ।
 રતિ રમણ ઉછવનો ઉપાસક પરકીયા પત્યાધીન મર્ધ ।૨૪૮
- સર્વ સમે સર્વ રસ અભિસારીણીને સર્વોપર રસ ભરે ।
 એ સર્વ પ્રકારે સર્વ રસનો ભિન્ન ભિન્ન ભોગ કરે ।૨૪૯
- એ રસ સહુ શ્રી વલ્લભજીને વલ્લભ સ્વરૂપ આધાર ।
 જેહના દર્શન વિના દરસની તિલક કલ ન પડે લગાર ।૨૫૦
- જેહોના રસની રસીકવર સદા નિરંતર અહોરાત્ર ।
 આશા કરે છે અભીનવી એહવા જે મહા સદપાત્ર ।૨૫૧
- જેહના અનુભવને સદા અહોરાત્ર આરત ચુકત ।
 ધરિછે એહવા મહા અદ્ભુત દાનવ્રત અતિ ઉકત ।૨૫૨
- પ્રેમના પાત્ર એ પરમ તીક્ષ્ણ તરલ વિલોચના અનુપ ।
 વલ્લભજીને રીઝવાના સ્વરૂપથી અધિક સ્વરૂપ ।૨૫૩
- અનેક સુખના કોશ જેહના અંગ ને પ્રતિઅંગ ।
 પ્રેમના માતા પરમ સ્નેહ ભરીત અતિસે રંગ ।૨૫૪
- અતિ રસીક રસલીલાના જાણુ મુગ્ધજી પરમ પ્રવીણ ।
 સર્વ સમય સુખના સુખદ જે સુખ અનુભવી નવીન ।૨૫૫

અતિથુલ રસ ને પુરણ મનોરથે ભર્યા ભાગ્યવાન ।

તે ઉભય મનોરથ પુરણ કરવા એહો સમાન ન આન ૧૪૦૧
એ મનોરથાંત પર્યંતે પણ તપતી નહીં કેમ કરી ।

એમ તરત અહર્નિશ કરે છે વલી વાંછના ફરીફરી ૧૪૧૧
તે અધિક રસ ને અધિક રૂચી ઉપભવતા અતિ સુરા ।

એમ પ્રેમ પુરક પ્રિયાને સૌભાગ્યે ભાગ્ય પુરા ૧૪૨૧
વૃદ્ધ રસના રસીક એ રસાત્મીક વિગ્રહ ભુપ ।

ભુપ ને પરમ શોભા કર જે પરમ ભુપણ રૂપ ૧૪૩૧
સકલાર્થ પુરકના સદા એ અર્થ પુરક જેહ ।

એહવા ભક્તગણ સત સહસ્ર જુથે મહાપ્રભુજ એહ ૧૪૪૧
તે સદા સેવીત છે એહના એહવી લીલાએ યુક્ત ।

એ સમાજ સહિત સકલ કલાનો નિધાન રસરીત ઉક્ત ૧૪૫૧
એહવો મધ્ય-નાયક જેહોએ મારા અંત કરણ મૃદુલ ।

સેવા પરાયણ અવસિષ્ટ રૂપ હૃદય વિશે થઇ સાનુકુલ ૧૪૬૧
સદા સર્વદા સર્વાત્મના સ્થિત કરે છે સુખદાઇ ।

તેહોને નમન કરી એહો ખસે આખંડીત ઇચ્છા સદાએ ૧૪૭૧
સૌભાગ્યને મદે મત થકો એહોનું નિત્યનું જેહ ।

નિસીદીવા કૃત્ય તે સર્વોપર સુખ લીલા-ચરિત્ર તે એહ ૧૪૮૧
તે આનંદમય લીલા-ચરિત્ર વિચિત્ર વિવિધ પ્રકાર ।

કાંઇ એ કહું છું વિસદ કરીને ઇચ્છાને અનુસાર ૧૪૯૧
જે અતિ અવ્યક્ત મધુર પરમ રસરૂપ રસ નહીં પાર ।

જે ચરિત્રનું નિત્ય પ્રભુએ નિત્ય કર્યો અંગીકાર ૧૫૦૧
રસનો નીધી રસ ભોગીયો તે અનંત રસના પાત્ર ।

રસ ઉપયોગી જે અનંત ભક્ત પરમ રસીકજન માત્ર ૧૫૧૧
એહવાસુ વિવિધ વિલાસ પ્રેમે સદા નિત્ય અનુપ ।

લીલા કરે છે અનેક ભાંતે વિહાર મહા રસરૂપ ૧૫૨૧
એહવી લીલા કરતા સંપુર્ણ રચણી વિતે જ્યાંહાં ।

એણે પ્રકારે નિશા અનુભવ્યુ તે રસાશક્ત પ્રભુ ત્યાંહાં ૧૫૩૧
નિશી વીતે સૌભાગ્ય સુખ સમેથી સૌભાગ્ય સમેને અર્થ ।

સુખ તણો અર્થ જ્યારે જ્યારે પોદી ઉઠે સમર્થ ૧૫૪૧
તે પોદી ઉઠે ત્યારે ત્યારે મહા મંગલ નિધાન ।

મોદી રાત્રે ઉઠે તે રતુભેદ રાત્રનું માન ૧૫૫૧

દીવા માનનાધિક્યતે તે સમે વિસે વિસેસ ।
 નિદ્રાના સુખને વિસેસ અથે^૧ ભોજનાદિસે કરે ઉદેસ ૧૫૬
 ક્યારે પાછલી યોહોર રાત્રે સયનોત્થિત તે કરે ।
 ક્યારે છ ઘડીનો ક્યારે અરણોદય ઉપા સમય રસભરે ૧૫૭
 રચણીમાં રસ ભરીયથી ઉઠીને ઉદય ઉપરાંત ।
 દીવા ચરિત્ર યથોચિત કરે જ્યાં લગી દિવાના પ્રાંત ૧૫૮
 તે દિવા-ચરિત્રમાં ભક્તને બેહુ ભાંતી પ્રગટ અયોગ ।
 એ અયોગ રસ સંયોગ રસનું આપી સુખ ભરભોગ ૧૫૯
 પછે ફરીને કેલી રસ વિલસવા કાળે અલીનવી જ્યારે ।
 આનંદ રૂપે રસભરી આવે રચણી ત્યારે ૧૬૦
 તે રચણીને સુખ આપવા મહા સુખનિધી સુખસેજ ।
 પાયોધારે ત્યાંહાં તેણે સમે રસમંદીર વિષે કરી હેજે ૧૬૧
 રસકાજને સંયોગીયા રસભક્ત રહે છે ત્યાંહાં ।
 ક્યાં ક્યાં કોઇ કોઇ ભક્તને ઘેર રસભર્યા રસમાં ૧૬૨
 રસ સંગ્રામે સુરો સુભટ ઉદીપ્ત પુરણ કામ ।
 જે રસીક વર રસ અભિસરણે પોતે પધારે તેહને ધામ ૧૬૩
 અતિ પ્રવીણ ચતુર વર સમજે તે સર્વ સંકેત ।
 ભક્તના મનની વાત લહી કરે અભિસરણ સુખહેત ૧૬૪
 એ અભિસરણે કરી ભક્તને રસ ધર્મના જે ભાવ ।
 તે અધિક અધિક ઉપજે સહીત મનને ચાવ ૧૬૫
 એ ધર્મ સંયુક્ત હોય ત્યારે એહોના જે અંગ ।
 અંગનું પ્રભુ અનુસરણ ઈચ્છે સદા મનને રંગ ૧૬૬
 એણી પ્રકારે સર્વદા સહુ ભક્તના સહુ ભાંત ।
 થાએ છે મનોરથ સર્વ પુરણ રસ ભર્યા એકાંત ૧૬૭
 એમ રચણી ચરીત્ર કરીને દીવા ચરીત્ર કરે રસ ભરી ।
 દીવા ચરીત્ર કરી રચણી ચરીત્ર તે કરે છે વલી ફરી ૧૬૮
 એણે પ્રકારે સદા નિરંતર રસ નિત્ય નિત્ય નવીન ।
 રસરાસ યુત પરીપુરણ રસભર લીલા હોએ છે અવહીન ૧૬૯
 હવે જ્યાંહાં જે મર્યાદા રીતે પ્રગટ પ્રકારે કરી ।
 લીલા પ્રભુજી કરે છે તે પ્રકાર કહું ચિત ધરી ૧૭૦
 એ મહા પ્રભુજી અનંગના અનંગનો વર્ધન કામી ।
 મહા કામ દાયક અનેક રસનો જાણુ રસ અભિરામી ૧૭૧

એણીરીતે એમ એહવી લીલા કરે છે તે ત્યાંહાં ।

જે અનેક ભાંતના વરણ ભેદે અનેક લીલાના ત્યાંહાં ।૭૨।
લીલા ઉપયોગી પદાર્થ સંયુક્ત અનેક છે ભકત ।

રસ આછાદન ને પુરૂષ જાત રહીત અતિ અનુરક્ત ।૭૩।
મહા મંગલ રસ રમણીય મંદીરે સદા હોએ વિનીયોગ ।

હવે અહીં એ ભકતને નિત્ય સંયોગ અયોગ ને વિયોગ ।૭૪।
ત્રણે રસનો અનુભવ હોએ છે તે એક સમાજને એક ।

રસનો અયોગ વિયોગ ભેદે અનુભવ હોએ અનેક ।૭૫।
અને એક સમાજને એક રસના વિયોગ સંયોગી રીતે ।

એહવે ભેદ સુખ અનુભવ હોએ છે સદા સર્વદા પ્રીતે ।૭૬।
એમ નિત્ય અનુભવ હોએ તે અનુભવ કરવા કાજ ।

રાત્રે એ ભકતનું ગ્રહ ગમન લીલા પ્રગટ કરી મહારાજ ।૭૭।
આદર સહિત આદરી એ લીલા સ્વાદ તારતમ્યે કરી ।

તારતમ્યથી તે અધીક રૂચી ઉપજે અતિ રસભરી ।૭૮।
સુખ શીતલતા ધામ છાહ્યાથી અધીક ઉપજે જેમ ।

એમ સંયોગ ને વિયોગ ને એ વિયોગે સંયોગ તેમ ।૭૯।
તેથી અધિક રસ ઉપજે છે માટે ઉભય રસનો સ્વાદ ।

પોતે ભકતસુ અનુભવ કરી અને કરાવે છે આદ ।૮૦।
તે એક સમાજને રાત્રે સંયોગ એકતે તે વિયોગ ।

તે વિયોગ રસના એણેસમે જે દાનપાત્ર જે રસજોગ ।૮૧।
તેહને અયોગ રસનો દિવસે અનુભવ કરાવી તેણીવાર ।

સંયોગે રસ મહાદાનને અર્થે કરી વિચાર ।૮૨।
વિયોગે રસ અનુભવ કરાવા સંપુર્ણ દીવા ચરિત્ર ।

એ ચરિત્ર કરીને રાત્રે જ્યારે જ્યારે રસીક વિચિત્ર ।૮૩।
મહાનાયક રસરીતે રસીક રસ સાર સમોહે તે જ્યારે ।

કીડા કરવા સુખ સેજ્યાએ પોઢવા પધારે ત્યારે ત્યારે ।૮૪।
સદા સંયોગ રસના અનુભવી ભકતને તેણીવાર ।

આપાપણે સ્થલે કરે વિદાય તે પછે પ્રભુ પરાયણ સાર ।૮૫।
અતિ સુખદ શીરોમણી ભકત ભાવભર સહુ કોઈ ।

વિદાય થયા પ્રેમે પાગ્યા આરત્યા શ્રીમુખ જોઈ ।૮૬।
શ્રીઅંગ અંગ માધુર્ય રસનું રસે કરતા પાન ।

રસપાન કરતા રસે રાતા માતા ભાગ્યવાન ।૮૭।

ઉનમત અતિ સૌભાગ્ય મહત્તી શોભા સિંધુમાં સળ્યા ।
 પીયને સૌભાગ્ય બહે તે અસંપત્ત અવ તાહી વખાણ્યા ૧૮૮૧
 અતિ રસાવેસે આવર્ષા બહાગી પલતા જ્યારે ।
 પાદ પ્રિતમજ પાતસો મુખસેજ પાતે ત્યારે ૧૮૮૨
 એ બહત સહુ હેજે બર્ષા પ્રેમ બર્ષા તરનારે ।
 ઘર દીશા પડવાનો તે અહીંએ કરે મન વિચાર ૧૮૮૩
 પહે બાવ રૂપ પ્રભુ સ્વરૂપને લેઈ હૃદયમાંદાં ।
 એ પ્રભુને ચરણાવિરોધે દેઈ અને મન ત્યાંદાં ૧૮૮૪
 તે અનેક વસ્તુના તજા પુષ તે અધીક એકથી એક ।
 તે અનેક મુક્તા મળીએ જુલિત દિવ્યાંબર વિશેષ ૧૮૮૫
 આર વહતા કોકીલ વચણા સ્વરૂપ શુભ દોષ ।
 એકથી હેમ વરણી મુખદ પ્રિયનું શીમુખ લેઈ લેઈ ૧૮૮૬
 સાતવીકતાએ આવરી આવારણા લેઈ લેઈ ।
 અનેક જાંતે અભિનવી તે સાવ આશિષ દેઈ ૧૮૮૭
 એમાંદાં શ્રીચંગ અભિલાષીત જે અતિ એકાંતી તાર ।
 વિપ્રયોગ અવસ્થાએ વિવસથી તે શકે ન કરી ઉચ્ચાર ૧૮૮૮
 અનુભવ રસના મહા રસીયા પામ્યા પ્રિય રસરંગે ।
 નાયકા ત્રિવિધા તજા રાસ તે પરસ્પર થઈ સાંગે ૧૮૮૯
 વચકમ બેઠે બાલા તરણી કીશોરી કામરૂપ ।
 મુગ્ધા મધ્યા અને પ્રગલ્ભા સર્વ કો રસીક અનુષ ૧૮૯૦
 મહા મંદીરથી એક એકને મલે તે તે મલે બહી ।
 સેન કરી કરીને તેડે છે પુષ મહી મહી ૧૮૯૧
 પાતે પાતા પાતાને ઘેર પધારે તેયદે એહ ।
 ઘેર પધાર્યા તે પછી અસ્થિત અવસ્થા કહું તેહ ૧૮૯૨
 જે એ બ્રજા ઘેર પધારીને કોણ કોણ કરે છે જાણ ।
 આવરે છે અવસ્થાએ પુત તે કહું પુ મનવૃત્ત ૧૯૦૦
 જે પ્રથમ એ સદા અવલ સોહાગી સર્વ બહતે ।
 મહા રસમહ મંગલ નીધી મંદીરમાં અનુરકતે ૧૯૦૧
 તે છે પ્રહર મુધી ભાવાનુસારે સ્વરૂપ અનુભવ કરી ।
 તે સ્વરૂપાનંદ રસભર થકી અનુસંગ આનંદ ભરી ૧૯૦૨
 આરત ઉતકંઠા પુતે આપણી મહત્તી પાણે ।
 વારતા દ્વારે વિનોદ કરતા શંકા કેહેની નવ આણે ૧૯૦૩

રમણીય રસ રાજે તે મંદીર થકી સાતવીક ભાવે ।

વિપ્રયોગ રસના દાનપાત્ર નિધાસ સહિત સુભાવે ૧૧૦૪
તે નમન કરી કરી કરી કરી ઓવારણા લેઈ લેઈ ।

ઘેર વદયા પરમ સૌભાગ્યા વહાલાને આશિષ દેઈ ૧૧૧
પ્રિયને રૂપે રંગ્યા મહારસ ભર્યા તે અનુપ ।

ઉછાહા આનંદે ભર્યા મોઝાર્યા મોહક રૂપ ૧૧૨
અનુરાગ્યા મહાભાગ્યે પુરા રનેહ વાતસલ્યે પુરા ।

જેહના પ્રતિઅંગ સ્વરૂપ રસે લીના ન રહયા અધુરા ૧૧૩
તેણે ભાવખીજ અંકુરીત થયા અને મન પ્રસન્ને તેહ ।

પ્રસર્યા તે હેને તે હાસ્યે કરીને અતિ પ્રમોદે એહ ૧૧૪
પ્રકુદલીત થઈ કુલીયા પ્રિય સૌભાગ્ય રસે રહયા લસી ।

સફલ ફલે ફલ્યા થકા દ્રષ્ટિ સ્વરૂપમાં રસી વસી ૧૧૫
અંગ અંગે શ્રીઅંગની આભા અનુપમ વિસ્તરીય ।

ફેલી અને રમમગી રહી બાહ્યાંલ્યંતર રસ ભરી ૧૧૬
એહવા પદ્મ પન્નાક્ષીના ફુલ તે અધીક એકથી એક ।

એક એકને રકંઘે બાંહેા ધરી અને ચાલે છે તે અનેક ૧૧૭
કો હાથા જોડીએ હાથા વલમી વલગીને ચાલે છે ।

કો આગલ પાછલ હાર કરતા મલપતા મહાલે છે ૧૧૮
તે વાત વહાલાની કરતા જે જે શ્રીમુખે કહી ।

તે જેણે જેણે જેમ જેમ ધરી છે તે કહે છે ઉમહી ૧૧૯
નિજ મંદીરથી દુર ભકતના તે ભવન સુધી એકતાર ।

ગલીમાંહાં લીડ ઘણી ભરી તેહનો થાએ નહીં વિસ્તાર ૧૨૦
સનમુખે કો આવે તે ઠેલ્યું ફરી સાથે થાય ।

પણ મધ્ય થઈ એહોમાંહાં ઠેણે નીસરી ન જવાય ૧૨૧
તિલ પડવાનો કહીં ઠામ નહીં અને ગલીમાં ન સમાય ।

અનુભવ્યા રસને ભાવે ભર એણીભાંતે ચાલ્યા જાય ૧૨૨
એમ શ્રી ગોકુલની ગલી લીડ ગલી ગલી ।

એ લીડ કરીને અટકતા અટકતા મનની રલી ૧૨૩
રંગે તે ચાલો ચાલો કરતા ચાલે છે મનભાવી ।

તે મહા મંદીરથી આરંભીને રતનચોક આવી ૧૨૪
ત્યાંહાં થકી એહો પાસ થયા તે કો શ્રીજીની હવેલી ।

મોટી મહાભાગ્ય રાસને રહેવાની રસવેલી ૧૨૫

બડી હવેલી કહેવાય તેમાં આવી રસ ભરીયા ।
 કે કણુવેધની હવેલીએ આવ્યા પ્રિય ચિત ધરી ૧૧૨૦।
 કે યશોદાઘાટ ને ઠંકુરાણીઘાટ છે જ્યાંહાં ।
 કે ચહુટે ને ખરીકમાં જે જ્યાંહાં રહે છે ત્યાંહાં ૧૧૨૧।
 કે કહીં કે કહીં એણીપેરે એવી ભાંતે ચાલ્યા આવે ।
 રસ સિન્ધુની ધારા ધસી એણીપેરે દીઠા ભાવે ૧૧૨૨।
 મધ્ય મધ્ય ભુજ લટકનીએ એક એક આગલ થાય ।
 તે વિવિધ ભાંતના તરંગ ઉઠે વચને કહયા ન જાએ ૧૧૨૩।
 અને અતિ રસાલા મીઠા મધુરા પરમ મનોહર જેહ ।
 ભુષણ અનેક પ્રકારના જે શબ્દ બોલે છે તેહ ૧૧૨૪।
 તે જાણે સાગર સુધાનો ગાળે છે અતિભર ગર્વ ।
 એણે પ્રકારે યુથ ભવન ભવને સિધારે છે સર્વ ૧૧૨૫।
 એમ આપાપણે ઠોર પધાર્યા પ્રેમે ભર્યા આનંદ માંહાં ।
 આરત જ્યુત જેકો જ્યાંહાં રહે છે આવી બેઠા ત્યાંહાં ૧૧૨૬।
 કે આગલથી આવીને રહે સામા દ્વારે ફરી ।
 પાછલ રહયા હોય તેહને તેડવા તે અતિ હીતભરી ૧૧૨૭।
 તે મલીમલી સંગ આવ્યા પરસ્પર લેઈ બેર ।
 કે ભગવદીને ભોજન હીતે પધરાવે કરી બહુપેર ૧૧૨૮।
 તેને સ્નેહ વાત્સલ્યે કરી પકવાન વિવિધ પ્રકાર ।
 તે યથા સંપતિએ લેવડાવે કરી બહુ મનુહાર ૧૧૨૯।
 કે ગીથા રસે ગુણગાન ને કે સ્વરૂપ રસે વલી ।
 જે રસે યુત જેમ આવ્યા વણુ લીધે બેઠા ભલી ૧૩૦।
 પછે કે અટાલીએ કે આંગણે કે ઘર ભીતર એકાંત ।
 કે તિઆરીએ કે યમુનાજી તીરે બેસે સંત ૧૩૧।
 કે કેમ કેમ એણે પ્રકારે ભગવદી સહુ કોઈ ।
 તે પ્રાણ પ્રિયના સ્વરૂપમર્ધ રસ રીતે એકત્ર થઇ ૧૩૨।
 એમ ભવન ભવને પાંચ સાત તે એકઠા મલીમલી ।
 મલતીપાણે ન્યારા ન્યારા બેસે છે તે ભલીઆ ૧૩૩।
 કે નિરાવરણ એઠાકી એક ત્યાં બેસે છે તેણીવારે ।
 એમ બેસી બેસી પોતા પોતાના અધિકારને અનુસારે ૧૩૪।
 પ્રેમ પુરૂષ સમ્યક પ્રકારે પ્રભુજીના ગુણગાન ।
 તે પ્રકાર કહું છું વિસદ કરી જે કરે ભાગ્યવાન ૧૩૫।

જે સ્નેહ મહાતમ ભેદે આનંદમય અને તાપમય ।

ગુણાત્મક સ્વરૂપાત્મીક સૃષ્ટિ જેણે જેણે પ્રકારે થઈ ૧૩૬૧
આપણા ભાવ અનુરૂપે સુણી શ્રીમુખ થકી ।

પાત્ર પ્રમાણે ઘરી વાત તે કહે છે સહુ સ્વકીય ૧૩૭૧
અનુભવ્યા અનુભવ રસનું અવગાહન રસાલ કરે ।

અનુભવ તણી દ્રઢતાને અર્થે વ્યથાનત્વે મન ધરેઅ ૧૩૮૧
જેણે જેણે જે જે અનુભવ કરી અનુભવતા ભાવ સમાન ।

અનુભવે રસ પામ્યા છે તે તે રસનું કરે ગાન ૧૩૯૧
તે છાયામાત્ર કરીને હું મુચન કરું છું એહ ।

કો ત્યાં ભાંત ભાંતની પ્રાણ વલ્લભાળની કરી જેહ ૧૪૦૧
મીઠી મધુરી પરમ વલ્લભ વાત સુણી છે તેહ ।

તે તે વાતનો અનુવાદ ભાવભરે કરી કરી નેહ ૧૪૧૧
કો વિયોગે આકુલા ઘણું તે ખેદનો નહીં પાર ।

આપોપુ નિંદી નિંદીને તે કરે છે તિરસ્કાર ૧૪૨૧
કો રસે ભીના વાતના રસીયા પુછે ફરીફરી ।

દોહરાવીને તે વાત કહે છે રસે ઉલટ ભરી ૧૪૩૧
મન મનોરથ ચઢે વાત કહે રસ ઉદ્યોધ રસમાંહાં ।

કો પોતાને મનોરથે ભાવીત ભાવતાની ત્યાંહાં ૧૪૪૧
કો સરલ મને સહેજ કહે છે સાંભલે છે સાધ ।

તે હું શ્રવણપંથ-થી કો સંદેહ રહે નહીં તે આધ ૧૪૫૧
એણે પ્રકારે પરસ્પર વાતના રસતણા ।

એમાં મુખ અનુભવ કરે છે પ્રણય યુત ઘણો ઘણો ૧૪૬૧
કો ત્યાં રસ વિસક સમે સમેના શ્લોક પ્રસ્તાવીક ।

નાના પ્રસંગ પ્રીતમણ્યે કહ્યા છે જે રસીક ભર ભાવીક ૧૪૭૧
અન્ય ઉપદેસે કથન જે કહ્યા છે જે જેહ ।

તે પોતા વિષે જોજન કરે આપણને કહ્યું એહ ૧૪૮૧
તે કહી કહીને ફરી ફરી ચર્ચા અતિસય કરીય ।

મુખ પામે છે મુખનીધીને રસે ઉર ઉભય ભરી ભરી ૧૪૯૧
કો ત્યાં પ્રીતમણ્યે દીકા દીપણીની રસાવિશેકે ભરી ।

કથા કહી છે તે શ્રીમુખ વચનને સખંધે તે કરીઅ ૧૫૦૧
જે જે શબ્દ જેહોના કાનમાં મનમાં રમી રહ્યા જેહ ।

તે તે ભાવયુત વારંવાર કહી મનસું સરાહે છે તેહ ૧૫૧૧

- કો ત્યાં વહાલાજીએ માર્ગ મર્યાદાના પ્રાંથના જે વચન ।
જે નીભંધ રૂચી કરી કહ્યા છે તે સાંભલીને મન ૧૧૫૨
- મન ભાવતે મારગ બહે સાધન તણે આદર ।
અનાદર સ્થાપન કરે છે ઉત્કર્ષતાને ભર ૧૫૩
- કો માર્ગનું સિધ્ધાંત કો સિધ્ધાંત સ્વરૂપનું કહી ।
સ્વજાતી સમાજને બોધવે છે યથામતી રસ લહી ૧૫૪
- કો ત્યાંહાં જીવનજીએ હાસ્ય તે મુખાંજુજે મુદીત હાંસી કરી ।
તેહનો રસ તે આદ્યાલ્યંતર સર્વાંગે રમી રહ્યો ભરી ૧૫૫
- તે ફરી સંભારતા મનમાં માતો નથી તે એહ ।
તે ઉમંગી ઉમંગીને ઉમંગસં અનુકરણ કરે છે તેહ ૧૫૬
- તે અનુકરણ અતિ આનંદ કર આનન ઉદ્યોત વિસેષે ।
તનમયતાને બહે કરીને સાંગોપાંગ તે સ્વરૂપને દેખે ૧૫૭
- કો ત્યાં પરમ પ્રિય મન ભાવતી હાંસીના કહે છે ભાવ ।
કો હાંસીના સિધ્ધાંત કહે છે સ્વતઃ સહેજ મુભાવ ૧૫૮
- કો કહે લગ્યા રહિત ભાવણ્ય ભરી હાંસી જેહ ।
પ્રભુએ કરી તે આપણા આનંદ વરધન એહ ૧૫૯
- કો ત્યાં ચતુરવરે ચાતુરીમુ' તે ટોંક કરી કહીય ।
તેહનો આસય વિચારતા તે સમજીને તે લહી ૧૬૦
- પછે અધીરની પેરે ફરીફરી તે અધીક હંસે છે એહ ।
હંસી હંસીને ટોંકતા રસનો સ્વાદ લે છે તેહ ૧૬૧
- તેથી મુખ સાગરના તરંગ ઉઠે છે બહુ પ્રકાર ।
અનુભોદન એ સ્વાદનો પામે નહીં કાંઈ પાર ૧૬૨
- કો ત્યાં અતિ આનંદ પ્રેમભર્યા પ્રભુજીના પરમ રસાલ ।
તે ગાન ધોલ તણા કરે છે રહિત દેહ સંભાલ ૧૬૩
- એ ગાન કરતા અધીરથી અંગઅંગ પુલકીત થાય ।
આનંદ આંસુ ભરી આવે હૃદયે હરખ ન ભાય ૧૬૪
- જકીયકી ગિતવત ધર્મ રહ્યા અતિ સિધ્ધીલતા ગતીમંદ ।
ઉજલી સર્વાંગે તે આવે પ્રગટ અનુભવાનંદ ૧૬૫
- તે ગાન કરતા ગાન માંહાંથી મહા ભાગ્યવાન ।
તે પ્રકારાંતરે તે તે રસનું કરે છે રસપાન ૧૬૬
- ત્યાં કો પોતાના મનને લક્ષે કરી લક્ષણા વિસે આણે ચિત ।
તેથી પ્રાચીન પદ દુહા ગાહાગાથાની કહી કહે કવીત ૧૬૭

કો ત્યાં પોતાના સ્વરૂપ સખાંધી અનુભવ વિચારે મનમાંમાં ।

કો ત્યાં અનુભવનો જે સમે તે મનમાં રમી રહ્યો ત્યાંમાં ૧૧૬૮।
તે વિચારી વિચારીને સમાન શીલ સખીસુ' કહે જેહ ।

તેહને એહનો અનુભવ સુણીથી પોતે કર્યો છે તેહ ૧૧૬૯।
ત્યાંમાં તે અનુભવની સુરતી આવે છે તેણીવાર ।

તે વલી ફરી પોતાનો અનુભવ કહે છે વિસ્તાર ૧૧૭૦।
કેહને તો કાંઈ સમજ નહીં અને ધ્રુષ્ટ નહીં પ્રતિબોધ ।

જેહના વિષોહના સંદોહમાંથી સ્વરૂપ કર્યો છે નિરોધ ૧૧૭૧।
કો ત્યાંમાં દર્શન કરી આવ્યા છે તે સર્વાંગ અંગઅંગ ।

પ્રતિ અંગની શોભા પોતાની અંગઅંગ રહ્યા સંગ ૧૧૭૨।
રમી રહી છે રસવસેથી સરાહી સરાહી ।

તે ભાવ તે ભાવે કહે છે પરસ્પર ઉમાહી ૧૧૭૩।
એક ત્યાં તનીયો પહેરતાની લઘુ લાઘવતા અપલાઈ ।

તે સરાહે છે એક એકમાંમાં કહે છે કહીય ન જાઈ ૧૧૭૪।
કો ત્યાં શીવથી જુડો છેડયાનો લટકો મહાસાર ।

તે રીઝી રીઝીને સરાહે છે તેહ વારંવાર ૧૧૭૫।
કો સરાહે છે એ કેશની જે સરલતા સુખરૂપ ।

ભર એકથી એક અલીનવી આભા તે આનંદ રૂપ ૧૧૭૬।
કો ત્યાં કહે છે જે આજ પગના પેચની કોઈ એક ।

અલખેલી અતિ વિલક્ષણ ભાંત સરાહે છે એક એક ૧૧૭૭।
કો તાં કહે છે જે પાગ પરમીત પેચની સુંદરતાઈ ।

જેહની આભા આગલ શોભા સઘલી રહી છે તે દખાઈ ૧૧૭૮।
કો સેજ ખેઠા તણી ભાંત સારાહે છે અનુભવી ।

કો મુખ કમલ લાવણ્ય જોયાની શોભા તે નવનવી ૧૧૭૯।
કો અતિ સુદેશ વરેસ સૌંદર્યનિધી અનુભવ તે સ્વરૂપ ।

તે સરાહે છે ફરી ફરીને મહા રસભયુ' જે અનુપ ૧૧૮૦।
સ્વરૂપ રસની અગાધતા અને વલી ગહેરાઈ ।

ગંભીરતાને સરાહે છે ને સરાહે ધીરાઈ ૧૧૮૧।
કો ચીતવની સરાહે છે કો સરાહે છે જુ વિજાસ ।

કો મુસકની સરાહે ને તેજ તરૂણા સુખરાસ ૧૧૮૨।
કો રૂપ સુંદરતા સરાહે ને વાણી મધુરા જોલ ।

કો સરાહે સર્વાંગને કહે ના આવે એહની તોલ ૧૧૮૩।

એ પરમ અવ્યક્ત મધુર મધુર કહી કહી સરાહે મન ।

વડી ફરી ફરી એહજ કહે રચતુ નથી કાંઈ અન્ય ૧૧૮૪

કો ત્યાં સમસ્ત નિજ સ્વકીયતા મનને ત્યાગવું તે જે સ્વરૂપ ।

એહવા સ્વરૂપના ગુણ સરાહી ને કહે છે અનુપ ૧૮૫

કો ત્યાં રસીકવર મહા મુગટ મણીતું સર્વને સુખદાર્ઢ ।

એહવું મીઠું સીલ એહવા સીલનો તે વિચાર કરે સમુદાર્ઢ ૧૮૬

કો ત્યાં મીઠા મધુરા સ્વભાવનો કરે બહુ વિચાર ।

કો માન હીપકનિ સખુદ તાવનો પામતા નથી પાર ૧૮૭

કો સાચ હૃદય તણા પહી સ્વરૂપ સખંધી જોહ ।

અતિ સુખદ વાસદયે મનોરથ વિચારે છે તેહ ૧૮૮

ને તે મનોરથ સાચા સદૃશ કૃત પરીવસાર્ઢ એહ ।

કો ત્યાં ભક્ત વાસલ પ્રભુજીએ વાસલ્યતા કરી નેહ ૧૮૯

તે પ્રભુજીની વાસલ્યતા પોતાના ભાગ્ય સરાહી ।

સરાહી ને તે વિચાર કરે છે અંતરમાં ઉમાહી ૧૯૦

કો પ્રભુજીની કારણ રૂપ કૃપાનો કરે છે વિચાર ।

કો કંઈલા દાનલા તણો તે વિચાર કરે બહુવાર ૧૯૧

જે કો નિત્ય પ્રભુના ઉરમાંહાં વસીયા છે તે ત્યાં મુખ્ય ।

પોતા પોતાના રસ વિષે પ્રાણ પ્રભુથી પામવા સુખ ૧૯૨

સુખ પામવાના મનોરથની રચી રચના કરી ।

એમ વિચારે છે મનમાંહાં તે પરમ ઉલટ ધરી ૧૯૩

કો અણગાજ નથી પોતાના સુખનો વિચાર ।

પ્રભુના સુખના વિચાર રહે જે કરીએ કોણ પ્રકાર ૧૯૪

બહાણો મુખી હોએ તે પ્રકાર તે વિચારે મનમાંહાં ।

પ્રિય મુખાર્થના અર્થને સર્વ સમર્થ ત્યાંહાં ૧૯૫

પોતાના રસ ઉપયોગીણી સામગ્રીના સંયોગ ।

કરવાને એહ વિચાર રહે ક્યારે આવસે વિનિયોગ ૧૯૬

એણેભાવે તે સામગ્રીની રક્ષા કરે ને જાતન ।

ઉપયોગનો શુભ સમય તેહ વિચારતા રહે મન ૧૯૭

જ્યાંહાં જ્યાંહાં ઉત્તમ સામગ્રી હોએ ત્યાંહાં ત્યાંહાં જઈ જઈ ।

તેહને આગલ દિવસને કાળે પ્રયોગ કહી ૧૯૮

કો ઉત્તમને જોઈને પોતે સુચવે સંયોગ ।

જે ક્યારે એને પ્રાણ પ્રભુસુ આણીએ વિનિયોગ ૧૯૯

કો પ્રીતમના મનની રૂચીને વિચારતા રહે ત્યાંહાં ।

મારા વહાલાજીને શું ગમે અને રૂચી રહે છે ક્યાંહાં ।૨૦૦।

કો દરસ રસે લોભી રહ્યા બીજો નહીં વિચાર ।

રનેહ ભરે એહજ એહ રસે માતા નિરંજે વારંવાર ।૧।

કો વાતસલ્યતા મનમાંહાં વિચારે રમે એહોને કોઇ ।

કોઇ ભાંતને શ્રમ ઉપજે એમ કરે કારજ જોઇ ।૨।

કો કેવલ મુખ સેજ્યાનો આનંદરસ વિચારે છે આંહાં ।

કો સદા રૂચીકર સેજના સાજને સરાહે મનમાંહાં ।૩।

જે કોઈ રસીયા રસ અનુભવ તણા બેઠા છે મલતી પાણ ।

તે પ્રિય સખાંધી શું ઝ રસનું કહે મહેલી કાણ ।૪।

બંધ વિશેષના બહુ ભાવ ને અભિનવી રસની રીત ।

રીઝી હંસીહંસી પરસ્પર કહે છે તે કરીકરી પ્રીત ।૫।

કોઈ એક ત્યાં વલી એક એકને શું ઝ કહે છે તેહ ।

તે તમે કાંઈ વહાલાજીની એક વાત જાણે છે એહ ।૬।

જે એક દિવસે એક કુલવધુ કામીની અતિ સક્રમાર ।

તે સ્ત્રી સ્વરૂપ લઇ અણે તણખી તતક્ષણે તેણીવાર ।૭।

એક ઠાર ઉભી રહી હતી દિવા-ચરિત્ર મર્યાદ જ્યાંહાં ।

અયોગ રસમાંહાં પ્રીતમે પ્રણય રસભર ત્યાંહાં ।૮।

સંયોગ રસે સવાંગ સાણી ને પુષ્ટ રસનો સ્વાદ ।

લીલા જે અસ્પર્શતાએ સ્પર્શ કરીને પોતે આદ ।૯।

સિરમોર મુખનો મુખ અનુભવ કર્યો મર્યાદ ભક્ત કરી ।

ઉભય રસની આસ પુરી આનંદે તે ભરી ।૧૦।

એ સમેનું લલીત મનોહર લાવણ્ય નીધો સંયુક્ત ।

અતિ અદ્ભુત રૂપ પ્રગટ કરી કહું જાય નહીં રસભક્ત ।૧૧।

નિરમાણ એહનું થાય નહીં એહવી લીલા કહીય ન જાએ ।

એ લલીત લીલા કહી કહીને પરસ્પર તે સરાહે ।૧૨।

એક કહે એમું જે એહ ભોગી ભક્ત રસ મહારાજ ।

તે રસનું મુખ હું કહું તે તમે સાંભલો આજ ।૧૩।

જે એક દિવસે ઉદ્યાપને સૌભાગ્ય સભા મંજાર ।

અનુરકત નવરસ ભરી નવલી પરમ સુંદર નાર ।૧૪।

તે વિદ્યા થવાને આવીયા તેણે શ્રામખ જોઈ હીતભરી ।

શ્રીચરણે બીડીવાર સુધો રહ્યા મસ્તક ધરી ।૧૫।

તે રસીકવરે ઉઠાવવા મીસે શ્રીકર આપો કરી ।
અને અથર રૂપરૂપો ને ભામીનીને ભાલે ભાવ ભરી ૧૨૧૬

એમ પરસ્પર પ્રવાહ રસના પ્રગટ થયા તે અનેક ।
એવી વિલક્ષણતાએ કોટી વૈભવ વિલસ્યા કરી તે વિવેક ૧૨૧૭

એ ભાવ નિરભર ભર થકી ભાવમું પ્રમુદીત થઈ ।
વોહોટી ઉખણી તેઉ તેહથી અંગ અંગ થયા રસમધ ૧૨૮૧

એણીપેરે કહી કહી કોતુકના લક્ષણને તે સરાહે ।
પરસ્પર એમ હંસીહંસીને અંતરમાં ઉમાહે ૧૨૮૨

એહવામાં એક કહે છે છાના કરી ઉચાર ।
આજના સ્મીતવું નિમિત્ત મેં સહુ કયું છે નિરધાર ૧૨૮૩

એ સુંદરવરે સ્ત્રી હૃદય શ્રીને નિહાડ્યુ સર્વાંગ ।
નિરખ્યાનો મોદ માતો નથી કોઇ એમ કહે મહી સંગ ૧૨૮૪

એક કહે છે જે જ્યારે એ સ્વરૂપ પ્રભુના મહા મુયસ તણે ।
કો વિસ્તાર કરે છે તે પ્રભુજીને યશ મુણતા સમય તે મોદ ઘણે ૧૨૮૫

કોઇ મુખાવહ સંકોચ યુત હાસ્યને પ્રકાશ તે રસભર ।
એહો પાસ યુચુતો રસ વહે છે તે સમય મુખાર્વિંદ ઉપર ૧૨૮૬

તરલ તેજના તરંગ ઉઠે છે વિલાસયુત હોઈ ।
એહવા શ્રીમુખ સહિત સરાહે છે શ્રીઅંગને તેહ જોઈ જોઈ ૧૨૮૭

કો બેઠકની તિખારી આંગણ છળ અટાલી સાર ।
તેહની સુંદરતાને સરાહે છે રીઝીને વારંવાર ૧૨૮૮

કો શોભાની શોભા સરાહે જે આજ વૈસ્નવ એહ ।
કો અલીનવી ભાંતે બેઠા દીઠા એ કહે છે તેહ ૧૨૮૯

આશિષ દે ઈંછે અભિનવી આણી આણીને ચિત ।
એમ શ્રી પ્રભુજીને સંગ રાજે સદા સર્વદા નિત્ય ૧૨૯૦

કો મહારસ મણી મંદીર રચનાની કહે છે વાત ।
કો કહે છે જગત આભરણ પીછવાડી ને એ છાત ૧૨૯૧

સમીયાણા સમર્પણ કરનારના મહાભાગ્ય મોટા તેહ ।
જેહની શોભાનો ભોગ ભોગ્યવર પ્રભુજી કરે છે એહ ૧૨૯૨

શોભાના ભાગ્યની સરાહના કરે છે એહવા કહી કહીઅ ।
કો સર્વોપર ભાંતે જગત ઉદ્યોત જે રહીઅ ૧૨૯૩

તે અતિ મનોહર પરમ સુંદર આસરા જે પરી ।
અહીં લખી તે તેહને સરાહે અતિસે ઉલટ ભરી ૧૨૯૪

કો અનેક ભાંતના દ્વીપ દ્વીપાંતરના જે સુંદર ચિત્ર ।

વૃક્ષ પક્ષી આદિ લગ્યા છે જે જે મહા પરમ વિચિત્ર ।૨૩૨।
તેહને સરાહ્યે કહે છે જે મહાભાગ્ય એહોના અહીં ।

જે એહોને એક પક્ષક પ્રભુથી વિછાદ છે નહીં ।૩૩।

કો મહામંદીરે મહેકતી મહમહે મુગંધ પ્રગટ છે તેહ ।

તેહની સરાહન! સાત્વીક ભાવે કરે છે તે એહ ।૩૪।

એણે પ્રકારે જે જે રસનો અનુભવ કર્યો છે જેમ જેમ ।

તે તે અનુભવ પરસ્પર એક એકને કહે છે તેમ ।૩૫।

અને એ મધ્યે કોઈ કોઈ ભક્ત જે સુખ સ્નેહના ઘણી ।

પ્રેમવંત વીરલા છે રસીક તેહને આરત ઘણી ।૩૬।

એ પ્રભુ પાસ વિદ્યા થયા તે સમયથી એણીપેરે ।

વ્યાકુલ થકા વિરહ અગ્નીએ અતિ તપ્ત આલ્યા થેર ।૩૭।

એણે જેણે પ્રકારે જેજે રસનો કર્યો છે અનુભવ ।

તે તે રસ સખંધી વીરહ દુઃખ ને દુઃખ દારણ દવ ।૩૮।

દારણ દવે આરત્યા થઇ અને વ્યાકુલા અકુલાએ ।

વિપ્રયોગ અવસ્થા અદ્ભુત પીડે તે વચને કહ્યું ન જાય ।૩૯।

મહામત કામરૂપી કરી કામરૂપ કદલી વન ।

એહવા વનને ઉત્તમુલન કરે છે વિપ્રયોગનું દન ।૪૦।

અનુભવ રૂપી ભાગ જે અતિસય મહા વિકરાલ ।

તે હૃદયને કામનો ઉદય કરી વિદારે તતકાલ ।૪૧।

તેથી કો ત્યાંહાં દુઃખે દિગ્મુહતાસું અલગા થઇ એકાંત ।

તે અણખોલ્યા ખેસી રહ્યા છે મૌન અહીં થઈ શાંત ।૪૨।

લજ્જા તે રૂપી સંકલાએ ખેલી શકે ન અહીં ।

મન સમજે પણ મુખે કરી કાંઈ કહેવાય તે નહીં ।૪૩।

કોહોના પ્રાણ વિપ્રયોગ સમે રહી દુઃખ વધારે તે પ્રચંડ ।

એ પ્રાણજ પ્રાણને પોતેથી તે કરે છે સતખંડ ।૪૪।

કો બેઠા બેઠા સોચાતુર થકા સ્વરૂપ ઉરમાંહાં લઈ ।

અવનીને નખસું વિદારે થઈ અનેક દુઃખમઈ ।૪૫।

કેહેને ત્યાં પ્રખલ વિરહ અવસ્થા વ્યાપી જે ઉરમાંહાં ।

તે બાહ્યાન્ય પ્રગટ કરે નહીં કમલાઇ રહ્યા ત્યાંહાં ।૪૬।

એક કહે અનુભવ તણા જે હું કરું છું મન વિચાર ।

તો દારણ દુઃખ યોગજી ઉપજે પામતા નથી પાર ।૪૭।

એ સ્વણી કોટીયુગ સમ વિતે વેગે જશે ક્યારે ।

એ સ્પર્શ મુખ વિના મુખ કેમે થાતુ નથી તે વિચારે ।૨૪૮।

કો ત્યાં કહે છે વહાલાજી અમને પ્રગટયો સંતાપ ।

એ સંતાપથી કંઈ કરીને વેગી કાઢો આપ ।૪૯।

કો ત્યાં કહે પ્રાણપ્રણ તમો સતમુખે સિંચન કર્યું ।

તે મુહુર્ત મારું કયાં ગયું અતિ યુચુતુ રસભર્યું ।૫૦।

એ સુવારુ શ્રીમુખ વચન વિન સાંતા તે જાતી નથી ।

સાનિધ્ય તેડીને મુતાવો સ્વતઃ પોતેથી ।૫૧।

કો કો ત્યાંહાં અતિ રસ વિહારે વિલસે છે તે જ્યાંહાં જ્યાંહાં ।

સંકેત મંદીરે સ્થલ પ્રીતમજી તે પોતે ત્યાંહાં ।૫૨।

પ્રેમ રસાધિન થઈ થઈ રસ અભિસરજી તે કરી ।

ને પધાર્યા છે ત્યાંહાં ત્યાંહાં પ્રેમવતસું રસભરી ।૫૩।

તે પ્રીયતમાસું અનેક પ્રકારે હોએ વિવિધ વિલાસ ।

એણીપેરે નિય પધારીને એ પધારે મુખરાસ ।૫૪।

કો ત્યાં મનમાં ગુણનીધીના જે ગુણને સંભારે કેમજેમ ।

તેણે નયણે નીર પ્રવાહ અતિસે ચાલે જે તેમતેમ ।૫૫।

વસતા જે કો અતિ દુર્જન છે એ રાસ અજ્ઞાની ।

તેથી દુરાવે છે પણ રોક્યા રહેતા નથી તે માની ।૫૬।

મહા દુરાયાસ એ રોકવું તે સમજે નહીં કાંઈ આન ।

એ રોકવું તેહજ લાહે જે હોએ છે રનેહવાન ।૫૭।

કો નિરુવાસ મેલી મેલીને તે કંઈ ગદગદ થઈ ।

ગાઈ ગાઈ ઉઠે કેહેને સમુજે નહીં થયા એ રસમર્ધ ।૫૮।

સર્વેના સર્વ ધીરજ ખંડીત થઈ અને છુટી જાય ।

તેથી સોચ સંતાપ ખેડના તે સમુદ્ર પ્રગટિત થાય ।૫૯।

વિહવલતા રૂપી વડવાનલ તે છે તેણીવાર ।

એ સમુદ્રમાંહાં નિમગ્ન થયા પામે નહીં કાંઈ પાર ।૬૦।

તેહને ત્યાંહાંથી પ્રણુ વિશેકના અભિપ્રાય તે રૂપ ।

સરજયા કાઢે છે તેહને મુચવીય સ્વરૂપ ।૬૧।

વહી ફરીફરી જાણુ પ્રતિજાણુ પ્રિય હરસના ચિતમાંહાં ।

ચિંતાના અનેક સમુદ્ર તે વામે અતિસે ત્યાંહાં ।૬૨।

પણ પ્રણુનું મુખ નિરખવાની આસા રૂપી જે અગસ્ત ।

પી જાએ છે તેણેકરી પામે છે ચિંતા અસ્ત ।૬૩।

તે કહે છે જે રમણ કરી પ્રિતમજી જાગસે જેણીવાર ।

તેણીવાર વેગા જઈને જોઈસે પ્રાણુ આધાર ૧૨૬૪।

એહવી અવસ્તા વિને છે વહી કો નીકપટ દૈન્ય યુક્ત ।

વહાલાજીની પ્રાર્થના કરે છે સ્નેહ કેરી ઉક્ત ૧૨૬૫।

જે જે પોતાને અનુભવે લાહે છે તે તે કહે છે તેમ ।

વાતસલ્ય કેરે ભાવયુત જેહને ઉપજે છે જેમ ૧૨૬૬।

હો પ્રેમ કેરો પાત્ર અતિસય સુભગ રસ સંપન્ન ।

પ્રભુજીની સુખદ સેવાના મનોરથ વિચારે છે મન ૧૨૬૭।

એ સ્વરૂપ સુખ હિતપરાયણ ભાવે તે ભર્યા જેહ ।

તે બેઠા ભાગ્યવાન એકત્ર થઈ અને તેહ ૧૨૬૮।

શીત ઉષ્ન વર્ષા રૂતુ અને રૂતુ ફેરી આવે કાળ ।

ભોગ્યવરતા ભોગ્યને ભોગના જે જે સાજ ૧૨૬૯।

રૂતુ ભેદે તે તે દિવસના વેગ કરે છે વિચાર ।

જે વસ્ત્ર દેશ પરદેશના આણવા અતિસે સાર ૧૨૭૦।

જેણે સમય જેહવી રૂતુ તેહવા ઉપયોગના જે સાજ ।

જે વહાલાજીના સુખાવહ આવે શ્રીઅંગને કાજ ૧૨૭૧।

જે આગ્યુ છે વિનીયોગ ને વહી આવસે વિનીયોગ ।

એહ વિતર્ક તેહ તણા કરે એમ આવસે ઉપયોગ ૧૨૭૨।

કસ્તુરી અતર અરંગજો ને ગુલાબ સૌરભ ભર ।

વિચાર કરે જે અણાવીએ જે હોએ સર્વોપર ૧૨૭૩।

રૂતુરાજ કૃષ્ણમાકર રૂતુ આગમે બેઠા એહ ।

રતી પતિના ઉદયોથ અરથે જોઈએ જે જેહ ૧૨૭૪।

તે તે પદાર્થ સિદ્ધ કરવાનો વિચાર કરે ।

એક મના થઈ સહુ આણીએ એ નિશ્ચય મનમાંહાં થરે ૧૨૭૫।

હો સાજ ભેજ તણા સકોમલનો વિચાર કરે ।

ઉત્તમ અનુપમ સુખદ અંગે હોએ ત્યાંહાં ચિત થરે ૧૨૭૬।

ચિત થરીને તે કરી રામે એ સહુ નિરધાર ।

પ્રાણ પ્રભુને કાજ આણે સુખ લાહે તેણીવાર ૧૨૭૭।

જ્યાંહાં લગી વિનિયોગ સામગ્રી ન આવે ।

ત્યાંહાં લગી અનેક ઉદ્યમ કરે અને થેન પડે તે નહીં ૧૨૭૮।

તપકડીના સાજનો તે વિચાર કરે મન થણું ।

જે આજ અમુક અમુક આરોગ્યા શું કરવું કાલ તણું ૧૨૭૯।

એકવાર શ્રીમુખ માંહાં મેલવા કરે અર્થ ।

ઉદ્યમ અનેક કરે અને વહી વ્યય કરે ખહુ ગર્થ ૧૨૮૦।

પદ પામરી તોસ નીમા વસી ઉતમ કભાય ।

પંખા ગુલાબ તણા વિચારે તે વિચારે મુખદાય ।૨૮૧।

ઉદારરાય એ સીરોમણી નિત્ય દાનને ઉકતાએ ।

પણ મનોરથ નીરોધી અતિ અથ મનોરથથી સંકુચાય ।૨૮૨।

તે સંકોચ મનમાં હાં થરીને પ્રભુના તે સૌક્ય કાજ ।

દ્રવ્ય વસ્ત્ર પાત્ર પ્રકારના બહુ દાન કેરા સાજ ।૨૮૩।

આગસ આગસથી સિદ્ધ કરીને રાખે સહુ સામાન ।

તે વિચાર કરે એકત્ર થઈ સૌભાગી ભાગ્યવાન ।૨૮૪।

કો પોતાના મહા ભાગ્યના તે કરે બહુ વિચાર ।

કો પ્રતાપ મહાતમ વિચારે છે જોહનો નાવે પાર ।૨૮૫।

એહવા અનંત ભક્ત અનંત ભાવે ભાવના ભિન્ન ભિન્ન ।

ભાવાપન્ન થકા મહા ભાગ્યવાન અનેક ભાંત નવીન ।૨૮૬।

સર્વકો અનુભવ રસમાં હાં સંજ્યા તે પાગ્યા ઘણું ।

તે પોતાની થોગ્યતાએ ગુણનિધીના ગુણ તણું ।૨૮૭।

તે અનિરવચની વર્ણન કરે એહવા છે અનેક પ્રકાર ।

એ ક્યાં હાં લગી કહેવાય ને કહેતા આવે નહીં પાર ।૨૮૮।

જોકો જે અંગમાં હાં જે લીલામાં લેછ મન એલે છે જ્યાં હાં ।

તે રસનું કથન કહેતા માં હાંથી થકીત રહે છે ત્યાં હાં ।૨૮૯।

કો સ્વરૂપ માં હાં થયા મગ્ન ને કો લાવણ્ય માધુરી માં હાં ।

કો લીલા રસ સિંધુમાં હાં મગ્ન તે થયા કહું ક્યાં હાં ક્યાં હાં ।૨૯૦।

કો આશ્રય માહ મગ્ન થયા કો સખંધ પ્રિયને જોહ ।

માં હાં પ્રેમે પાગ્યા થકા અતિ આરતાતુર એહ ।૨૯૧।

અનુભવ અનુભવે તે સર્વ કોએ એણીપેરે ।

આવીને રાત્રે એહ રસ અનુભવે છે ઘેર ઘેર ।૨૯૨।

એમ ઉલટ પુલટ આનંદમાં મન મનસા થઈ રહી મગ્ન ।

એ મુખ સમગ્રાય પડે નહીં મુખમાં થયું સહુ લગ્ન ।૨૯૩।

એમ મુખ અવધિની સંતુષ્ટાએ રહ્યા રસમાં એહ ।

તે નીસર્યા પામે નહીં પ્રભુ મુખ પરાયણ જોહ ।૨૯૪।

ત્યાં હાં કેની અવસ્થા પ્રગટ કરીને હોએ છે તે જ્ઞાત ।

અનુભવે ઉતે જણાએ નહીં અજ્ઞાત ।૨૯૫।

એહવા ધીર મહા ગંભીર જોહરા એ ભક્ત ભાગ્યવાન ।

જોહને પ્રભુએ પોતે ભાવનું કયું છે દાન ।૨૯૬।

એ ભક્તના હૃદય વિપુલ રૂપી હીરાના પિંજર જોહ ।

એહવા માહા અવસ્થા રૂપ પદ્મીને રોડી રાખે છે તેહ ।૨૯૭।

ત્યાંહાંથી એ અવસ્થાનું જાણવાનું કહેતું નહીં સામર્થ્ય ।

તે કહેવાએ કેણે ક્યાંહાં એ ઉદ્યમ કરવો વ્યર્થ ।૧૮૮।

પણ એ કાંઈ એક એહોના અનુભવનું તે બલ આંધી ।

અનુભવની વાનગી કહીએ છીએ પદ્મેજી આરાધી ।૮૯।

હવે ત્યાંહાં પછી એક એકને કહે છે વચન મુખદાય ।

ઉઠીએ રાત્ર વણી ગઈ એ રસ ત્યાં મુકયો ન જાય ।૩૦૦।

પણ નિદ્રા જે આવી જાસે તો પછે દરસન માંહાં ।

અંતરાય થાસે માટે ઉઠો કરો વિશ્રામ આંહાં ।૧।

શ્રીજી હમણા ઉઠસે અપોદયા થસે જોણીવાર ।

અને આપણ વડાલાના દરસને ઉઠવું તેણીવાર ।૨।

માટે વિશ્રામ કરીએ તો ભલુ તો કો બે ઘડી આગલ ।

ઉઠયા અતિ અનુરાગ્યા તે કો બે ઘડી પાછલ ।૩।

સર્વકો સૃષ્ટિ સોહામણી મહાતમ સનેહ પ્રકાર ।

આનંદમય તાપાત્મીક સૃષ્ટિ જે અતિસય સાર ।૪।

ચોતે પોતાના વિશુદ્ધ હૃદયે સાર સંગ્રહ કરી ।

વિશ્રામ કીધો જઘને તે સ્વરૂપ રસ હૃદયે ભરીઅ ।૫।

કેણે ત્યાંહાં પીયુષ સાર સર્વસ સ્વરૂપ ચાતું હૃદય માંહાં ।

કેણે મીઠા મધુરા અગણ ગુણ રહેમાંહાં પાઢ્યા ત્યાંહાં ।૬।

કેણે લલીત લીલા રસાલ રસભર ધરી મન અભિરામ ।

એણે પ્રકારે હૃદયમાં સાંચી કર્યો વિશ્રામ ।૭।

ત્યાં કો કહે તમો જગેઃ પ્રથમ તો કરજો અમને સાદ ।

ઉપકાર કરવો એટલો અને ન કરવો તે પ્રમાદ ।૮।

પછે મુતા કો ન મુતા કહેને નીદ્ર આવી ન આવી ।

કોઈ એકને આવે છે ને ઉઝડી ઉઠે છે મુલાવી ।૯।

કોઈ એકને નિદ્રા અદ્યમાંહાં સ્વપ્ન હોએ છે એહ ।

ત્યાંહાં સ્વપ્નમાં જોહવી મધુર લીલા અનુભવી છે તેહવી ।૧૦।

એહવી રૂએ છે અને કોઈ એકને સ્વપ્નમાં હોએ એમ ।

જે વિચાર પર અંતઃકરણ રહે છે પ્રથમ જોહવું જેમ ।૧૧।

શાક્ષાત વત તેહવોજ અનુભવ હોએ છે તેણીવાર ।

જાગ્યા પછી ચિલસી વદનેંડુ જોવાનો વિચાર ।૧૨।

અને અનેક ભાતની ઉતકંઠા વાગે તે મનમાં ઘણી ।

તેથી આરત ઉપજે અભીતવી વદનેંડુ જોવા તણી ।૧૩।

ત્યાં કો એક ઉઠી જુએ સમય થયો છે દર્શન ।

તે સહવાર જાણીને કરી મુએ છે એહ આણી મન ।૩૧૪।

કોઈ એકને ફરી નિદ્રા આવે છે કોઈ એકને આવે નહીં ।

કોઈ એક બેઠા તલરે ઘણું આરત ભર્યા તે અહીં ૧૩૧૫

કોઈ એકને કદાચિત ફરી નિદ્રા આવે છે જ્યારે ।

તો તે જાણીને ફરી ફરી ઉઝડી ઉઝડી ઉઠે છે ત્યારે ૧૧૬૧

એમ વાર વાર ઉઠીને જુએ છે તે સમય ।

મનને તે ચેત પડે નહીં ક્ષણ એક નહીં કાંઈ ગમય ૧૧૭૧

એમ વિચારે જે કે વારે સમય આવે ને કેણીવાર ।

મહા સુખદ નયન અભિરામ શ્રીમુખ જોઈએ તેણીવાર ૧૧૮૧

એહવી સર્વ અંગને કલમલી લાગી રહે છે અહીં ।

રાત્ર સંપૂર્ણ એણે પ્રકારે વીતે નિદ્રા આવે નહીં ૧૧૯૧

કો અતિ મૃદુલ મતના ઘણી જે મહા બીકણુ તેહ ।

દરસનને અતિ આતુર થકા ઉઠતાએ છે ઘણું જેહ ૧૨૦૧

કો એકને ઘર જઈ જઈને કહે છે તે એમ ।

આપડા ઉઠો સુતા શુ હજી મુઠ રહ્યા છા કેમ ૧૨૧૧

દર્શનનો સમય હવે થયો ત્યાં વહાલાજી તો ઉઠયા હસે ।

એમ ઉત્કંઠાએ પરસ્પર તેડે છે મન હુલસાસે ૧૨૨૧

ઉઠો ઉઠો આવો આવો ગાઠે કરે ઉચ્ચાર ।

તે નિદ્રા અવસ્થાએ જાણે નહીં તેમ તેમ કહે બહુવાર ૧૨૩૧

અણુ ઉતરે ફરી આવે એહોની હૃદયે રૂપણી દ્રષ્ટિ ।

મન સ્થિત રમણીય રાજ તે મંદીરે જ્યાંહાં રસજુષ્ટિ ૧૨૪૧

ત્યાંહાં મહાનાયક ગોકુલ પાતને ચરણ રહે છે જઈ- ।

એહવી લક્ષણાએ લક્ષ હીસે પરમ આનંદમર્થ ૧૨૫૧

કો સંપૂર્ણ રાત્ર બેઠા રહે ક્ષણ કરે ન વિશ્રામ ।

એ ભાવ ભરે પાતે પાતાના પ્રાણનું અભિરામ ૧૨૬૧

શ્રી રસીક વરની રસભરી અતિ પરમ વદલભ વાત ।

કરતા કરતા માંહેથી વીતે સંપૂર્ણ રાત્ર ૧૨૭૧

આનંદે ઉમંગ્યા એક એકને અંક વારી ભરે ।

પ્રેમ મગ્ન થકા ત્યારે એણીપરે વાતો કરે ૧૨૮૧

પ્રીતમનો અપોહ્યાનો સમય થયો જાણે છે તે અહીં ।

પણ વાતને રસે કેમ કરી ઉઠાએ કેણે નહીં ૧૨૯૧

એવી પ્રાણ વદલભની મીઠી મધુરી રસમય વાત ।

કો એકને ત્યાં સમય જતા એમજ વીતે રાત્ર ૧૩૦૧

એણે પ્રકારે દરશનને તત્પર રહે છે સહુ ત્યાંહાં ।

સમય જોઈ જોઈને ફરી મુએ એમ કરતા આરત માંહાં ૧૩૧૧

ઝલવે રસવસથી ઉઠી ઉઠીને થઈ વહેલા વહેલા ।

શ્રી મંદીરે હીંડતા આવે છે કોઈ ત્યાં મધ્યરાતથી પહેલા ૧૩૩૨
મોદે ભર્યાં ઉઠી આવે કો પરમ સકુમાર ।

હવેલી માંહાંથી જનવધુ જોઈને ઘણા સહવાર ૧૩૩૩
ફરી નિજઘર આવે છે કો ત્યાં દરસા-સકતે ફરી ।

ઘણું સુધી આવીને વાટેથી ચેર આવે છે તે ફરી ૧૩૩૪
કો લઢાવથી ફરે ને કો રતન ચોકથી ફરે ।

ક્ષણે એક ચેર બેસીને તે સોચ મનમાં કહે ૧૩૩૫
અભિલાષે અનુભવ રસ ભરેથી ફરી આવે તહીં ।

શ્રીપ્રાણ વલ્લભનું રમણ રસ મહા મંદીર જઈ ૧૩૩૬
કો આગલથી ઉઠે તે જોઈને જ્યાં મલતી પાણ ।

ત્યાં જઈને સાદ કરીને તે કરે તેહને જાણ ૧૩૩૭
કો ઉભા રહી સાથે થઈ એકઠા આવે અહીં ।

કો ઈચ્છાએ ઉઠી ધાએ સાથ ઈચ્છે તહીં ૧૩૩૮
એ દરસન આતુર થકા અતિ ઉત્કંઠાએ ઉકતાએ ।

રાત્રના અલજ્યા અવાર લીતે આરત્યા થઈ ધાએ ૧૩૩૯
તે નિંદ્રામાંથી ઉઠે તે તતખેવ ને ઉઠ્યા છે જે જેમ ।

અતિ નિંદ્રીત લોચને અલસાતા આલસ ભર્યા તેમ ૧૩૪૦
એમ પ્રથમ પાછલી રાતે વહાલાઈને તે ઉઠ્યા પહેલા ।

મોદ ને મનોરથે ભર્યા થઈ સિંધ વહેલા વહેલા ૧૩૪૧
એક ચિતમું ઉમંગે ભર્યા ઉત્કંઠાએ ફરી સાજ ।

ઉકતાઈને પ્રાણ વલ્લભજીને નિરખવાને કાજ ૧૩૪૨
સહુકોઈ સુભગ મહે ભર્યા સૌભાગ્યના સોહાગી ।

અભિમાને પુરીત પનોતા જોખન મહે રહ્યા પાગી ૧૩૪૩
જોહોના મન મહેરામણ ભાવે ભરીત મુકતા રૂપ ।

એહવા ગોચ પ્રગટ જે પાત્ર જે ચેર ચેરથી બહુ અનુપ ૧૩૪૪
તે પરમ મનોહર મુરતીને મન ધરી રસીક સમાજ ।

એક એકથી ઉતાવલા અલજ્યા જોવાને કાજ ૧૩૪૫
દોડ્યા આવે છે ધસમર્યા રસભર્યા રસને પુર ।

જે પ્રણય યુત પાગીયા અનુશાળ્યા મહા મુર ૧૩૪૬
શ્રી સુંદર વરને સયનથી ઉઠવા થડી બે વ્રણ ।

તે સહવાર હોએ ત્યારના સહુ ધરી વસ્ત્ર આભરણ ૧૩૪૭
જે વસ્ત્ર અધુ પ્રથમથી પહેરી લીધું તેહ ।

અને અરધુ વાટે પહેરી લે છે તેહ ૧૩૪૮

કોણે કાંઈ સુંગાર કર્યા ન કર્યા ને તેમજ ઉઠી ધાએ
 મનની લગ્નતાએ પુરણ સુંગાર કરવા ભુલી જાએ ૧૩૪૬
 તે અરથ સુંગારે પુરણ સોભા સોલીતા દરસન કાજ ૧
 આવે છે અતિ ઉતાવલા મહા મુદીત મલી સમાજ ૧૫૦
 પુરુષ પુરુષને મેલે અનુરાગી ભર્યા ઘણું જોઈ ૧
 સ્ત્રીને છાંડીને ધર્યા ઉઠી આવે તેહ ૧૫૧
 સ્ત્રી સ્ત્રીને મેલે રસ ભર્યા તે અનેક મનારથ ભેર ૧
 પુત્ર પત્નીની સંભાવના નહીં તે એમજ મહેલી ઘેર ૧૫૨
 સહુ પ્રાણ સાગરને જોવા અર્થે આવે છે મલી મલી ૧
 અતિ પ્રમુદીત મોઢે ભર્યા આનંદે મનની રલી ૧૫૩
 જુએ તો રતન ચોકની આગલી ખડકી લીડી જોઈ ૧
 ત્યારે ત્યાં રતન ચોકમાં જઈને જોએ તે સહુ કોઈ ૧૫૪
 એહોને દરસન કરવાના આવવા માંહાં તે અહીં ૧
 સમે અનસમેનો એક ક્ષણ વિચાર-વિચાર તે નહીં ૧૫૫
 ઉરમાં પ્રેમના કોટી કોટી સમુદ્ર જલ રસ ભરી ૧
 ઉછલીત થઈ થઈને અનુપમ ઉમંગે છે ફરી ફરી ૧૫૬
 અનેક અભિલાખા રૂપી તે લહેરો વાધે છે એહ ૧
 તેથી સીત હો કોઈ વા આંધી હો કે હોય માફત કોઈ વા મેહ ૧૫૭
 કોઈ વા કીચ હો અંધકાર હો ભય હો કો સમે હોએ અહીંય ૧
 પણ એહોને રૂપ માધુરીની તૃષાએ વ્યાપે તે કાંઈ નહીં ૧૫૮
 મન મહેરામણને તે મથે છે મનમથ તેહ થકી ૧
 અંગ એહોના અતિ સકોમલ સહી શકતા નથી ૧૫૯
 પ્રેમ પ્રતાપ બલ ઉર ધરી ધરી નિજ-ભવનથી રસમઈ ૧
 સર્વકો ભાગ્યવાન વ્યશન ભાવે તે વેળા થઈ ૧૬૦
 બહાલાજીતું દર્શન કરવા પ્રથમ આવે છે દસ આર ૧
 પછે વીસ સત અને સહસ્ત્ર આવે પછે અગણ અપાર ૧૬૧
 જેમ ઘને ઉમરે વાદલ છુટા ચાલ્યા તે આવે પુર ૧
 તે ભક્ત ગણ અતિ તરલ ગતે મલપતા આવે સુર ૧૬૨
 એણે પ્રકારે ધામ ધામથી ભગવદી પુરુષ ને સ્ત્રી ૧
 સહુ ત્રણે સમયની લીલા રસના અનુભવી જે પ્રિય ૧૬૩
 હુત ભવિષ્ય ને વર્તમાન પ્રથમ કરી છે લીલા જોઈ ૧
 કરે છે અને કરસે તે લીલાના પાત્ર પુરણ એહ ૧૬૪
 ઉઠી ઉઠીને આવે તે રતન ચોકે એકઠા સહુ થાય ૧
 અવકાશ જોઈ એહલે કો કો ઘર દિશા ફરી જાએ ૧૬૫

કો શરીર કૃત દંત ધાવનાદિક સર્વ આવે કરી ।

કો સ્નાન કરીને વસ્ત્ર ઉત્તમ આવે છે પહેરી ।૩૬૬।

કો યથા સ્થિત જેહવા ઉઠે તેહવા આવે અહીં ।

તે પ્રિયને નિરખ્યા વિના કરી ઘેર જાએ નહીં ।૩૬૭।

કો પ્રભુને કાળે સુખદ સેવાના રહે કરવા કાજ ।

કો તેલ આદિ લેઈ લેઈ આવે તેહ સમયના સાજ ।૩૬૮।

તે મન માંહા આવે ધરી ।

એટલે રતન ચોકની કીવાડ તે ઉઘાડે રસ ભરી ।૩૬૯।

ત્યાંથી સર્વકો મન તણે વેગ દાડી આવે વેગ ।

લદાવ આગલ આવીને થાએ તે સહુકો ભેગ ।૩૭૦।

જુએ તો લદાવની કીવાડ માંગદય કર્યા છે મહા રસરાસ ।

તે સર્વકો મલી ત્યાંહાં બેસે કરી દરસન આશ ।૩૭૧।

તે અહીંએ અગણીત ભગવદી સહુ પરીવારે સહિત ।

પાછલથી આવે છે ઘણા છે સ્વરૂપ રસે અનુમહીત ।૩૭૨।

જેમ જેમ પાછલથી આવે તે ઉભા રહે છે અહીં ।

આગલ નીકલવાને પે'ડા પામતા નથી કહીં ।૩૭૩।

એક એકને ત્યાં પછે વરજે છે તે માહોંમાંહા ।

કહે છે જે બોલશે માં છીંકસો માં આહીં ।૩૭૪।

કો ખાંસશે માં અને વલી કો કરસો માં ઉચાર ।

હજી બહાલાજીને ઉઠવાનો ઘણો છે સહવાર ।૩૭૫।

પ્રાણ પ્રિયને ઉઠવાનો સમય થાએ છે સુખદાય ।

એણે પ્રકારે સર્વકો અહીં બેઠા છે સુખદાય ।૩૭૬।

દર્શનને લોભે સર્વના ઝુમીઝુમી રહ્યા છે મન ।

આનંદ અંગ સમાય નહીં નિરખસું પ્રાણજીવન ।૩૭૭।

પણ વિલંબ દર્શનને કરી એહનો વિરહ એહ ।

એ વ્યાકુલ વિહવલતાએ યુત જે ભર્યા પુરણ તેહ ।૩૭૮।

અલિલાખે ચિત અંતર વિષે તે સ્વરૂપ વિસર્ગક ચરિત્ર ।

ઉપયોગના આવરણ સુર તે સુચવે છે વિચિત્ર ।૩૭૯।

તે પ્રધુક પ્રધુક અનેક ભાંતના ભાવ ઉપજે જેહ ।

તે વિચારે વિચારી વિચારીને વિચારતા તે એહ ।૩૮૦।

એ ધીરા અધીરા ને ધીરાધીર માહા માનવતાય ।

અભિમાન ભર ભામીનીયોના યુધ તે અતિ મલપતાય ।૩૮૧।

જે અષ્ટ વિધી નાયકાના જે ભાવાનુસારી ભાવ ।

ઉપજે છે તે આનંદ ઉમંગ્યા કહે છે ભર્યા થાવ ।૩૮૨।

તે ભાવ આગલને પ્રસંગે ચોથે માંગલ્યે કરી ।

કાંધ એક કહીસ તેહોની મનવૃત્તી ઉરમાંહાં ધરી ૧૩૮૩

જેને દાને દરસન દાન કીધું રસ ભયું રસરાસ ।

એ દાન કરી સહુ ભક્તની પુરી ફલાત્મક આશ ૧૩૮૪

ઈતિશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાબ્ધી કીડા કાલોલ

મહા અદ્ભુત વિચિત્ર રસ ઓચારના

ગોપાલદાસ-વિરચીત

શ્રી વલ્લભ નિત્ય ચરિત્ર વર્ણના

રસરાસ અનુભવી ભક્તવૃંદ રજુ ગૃહ ગમનાનંતર ગુણગાન પુન મંદીર ગમનનું

તૃતીય માંગલ્ય સમાપ્ત

શ્રી વલ્લભો જયતિ

માંગલ્ય - ૪ ચોથું

શ્રી નિત્ય પ્રભુના નિત્ય-ચરિત્રનું

રાગ :- બિલાવલ

એતનમાર્ગી મહેદ સમાજને નમન કરી ।

એહોની નિઃસાધન રૂપ ચરણ રેણુ અનુસરી ૧૧

તે ચરણ રેણુની પલ ચપેણે પલ ચઢ્યો થકો રહું છું ।

એ રેણુનું બલ હૃદય ધરીને અગ્રમ લીલા કરું છું ૧૨

જે જગ મંગલ શ્રી ગોકુલપતિ પરમ લીલાત્મક રૂપ ।

લીલા વિષ્ટ સ્વરૂપ નિત્ય નિત્ય લીલા કરે અનુપ ૧૩

તે નીત્ય લીલા વિવિધ વિલાસનું પરમ વિનોદ રચણી ।

સુખ કરીને પછે વીતી રચણી અનીરવચની ૧૪

એણી રીતે રચણી વીતે પ્રીતે કરી સતમાન ।

ભક્ત સમોદને ભાવે-ભાવતા દીધા દાન ૧૫

મનોહર રૂપ રતનાકરે દીધા ચરિત્ર કરી ।

દીધા-ચરિત્ર કરીને રચણી-ચરિત્ર કરી ૧૬

આચરવાને બહુ નાયક રસમુર્તિ સુખસેજે ।

પદાર્યા પ્રેમદા હિત પ્રણય સહિત બહુ હેજે ૧૭

ત્યારે નિશી તણા જે સદા સહુ રસ સંયોગી ।

ભક્ત અનેક વલ્લભના યુથ ને પ્રિય રસભોગી ૧૮

એ દિવસના જે વિયોગ રસ દાન પાત્ર છે એવું ।

તે દીવ્યાંબર મુક્તા મળી ભૂપજી ભૂષીત થિય ૧૯૧
આવારણા ઝેલ ઝેલ અનેક જાંતે આશિષ ।

દેહ દેહ કર કરીસે ચરકી ચરકી નામી શ્રીપ ૧૯૨
જયજય શબ્દ ઉચારતા સ્વરૂપ મુખારસ બર્ષા ।

મહા રસીયા રસ પામ્યા આવારણને ધર કર્યા ૧૯૩
ધર પધારી પછીની બાવ અવસ્થા સદ્ધિત ।

એહોની જે હીલા તે કાંઈ એક કહી અપિહીત ૧૯૪
અને અપર રાવે આનંદ્યા તે ઉલટ્યા ઉમંગમુ આવે ।

અરધ સુગારે પૂરજી શોભાએ શોભીતા બાવે ૧૯૫
પ્રીય રસ રંગે પામ્યા અતિસે દરસ આસકત ।

દર્શનને પધારે છે રસ બર્ષા અતિ અનુરકત ૧૯૬
તે રસ આલય લઠાવ મુધી પધાર્યા એવું ।

ત્યાંહાં પર્વતની હીલા પહેલે માંગદયે સહુ તેવું ૧૯૭
સંલેપે કરીને કાંઈ બુદ્ધિ અનુસારે કહી ।

એહોની કણ્ઠાએ કરી અનુભવધી જે લહી ૧૯૮
અહીં હવે આ માંગદયે જે છે સદા સંયોગી ।

પરમ પાવનના પાવન બક્ષ સહુ રસભોગી ૧૯૯
ત્રિપ્રયોગ રસ અનુભવે બરીત થકા પરવર્યા ।

દરસ રસના અતિ સોભી પ્રખલ ઉત્કંઠાએ બર્ષા ૨૦૦
અતિ આરતે આરત પુત ઉમંગ્યા ઉછાલે અનુસંગી ।

ઉમંગ્યા પ્રેમે હુલસી હુલસી સદા સોભાગી ૨૦૧
અનેક જાંત જાંતના મહા રસના રસ ભોગી ।

ત્રિવીધા નાયકાના બહુ યુધ જે રસ ઉપોગી ૨૦૨
અષ્ટ પ્રકાર નાયકા ક્રમ ભેદે ખાસ તરૂણી ।

કીશોરી મધ્યા મુખ્યા ચિત-હરણી ૨૦૩
યુવા મુખ્યા નર નારના વિહંગનસ ને તાપ ।

જનિત કસેસ અંગ તાવીને તપર કર્યા છે આપ ૨૦૪
દરસ સરસ મહા દાનના પાનને કાળે એવું ।

નેત્ર તૃષીતતાએ તાલાવેલી કરે છે એવું ૨૦૫
એવા બાવતાના બાવતા પ્રેમ લોચ બર સોચ ।

સુર ઘડ ઘડને તે આખ્યા નિઃસંકોચ ૨૦૬
પતિ પરીવાર સદ્ધિત અનંત આવી આવીને ।

માર્ગ મીલજી રથસે ચારૂપા અતિ મન ભાવીને ૨૦૭
માર્ગ મીલજી રથસે ચારૂપા અતિ મન ભાવીને ૨૦૮

- સુંદર પરમ અતુપ સુખાવહ રસનું ધામ ।
દ્વાર લદાવને બેઠા છે જોવા મન અહીરામ ૧૨૬।
- તે દરસવને વિલંબે બેસીને પરસ્પર ત્યાંહાં ।
એણે સમય એક એકની આગલ માહોંમાંહ ૧૨૭।
- ભાવોદયથી ઉતર વૃંધી પામે તે ભાવે ।
જે જે ભાવ ત્યાંહાં પ્રગટ કરે અતિસે મનને ચાવે ૧૨૮।
- તો તે ભાવની ભાવના માત્ર હું કરી વિચાર ।
એહોના અનુગ્રહથી કહું છું અનુભવ અનુસાર ૧૨૯।
- જે એ સમાજમાં કોઈ એક પ્રેમદા મહાત્મ રહિત ।
કેવલ રનેહવંત લોકીક મુગ્ધ ભાવ સહિત ૧૩૦।
- મુગ્ધ ભાવે જે ભર્યા છે તેહોના ત્યાં મનમાંહાં ।
આરત તે અતિ અધીરથી યોગ છુજ આવે છે ત્યાંહાં ૧૩૧।
- તે ત્યાં મુદ્રક દૈન્યભાવ પુવંક નિશ્વાસ ।
ચીંતાતુરથી વિચાર કરી કહે નાખી ઉશ્વાસ ૧૩૨।
- આજ શું ભાઈ વહાલાજીને આવડી થાએ અવાર ।
સોચ અનેક કરી કરીને કહે વારંવાર ૧૩૩।
- નિશ્વાસ નાખી નાખીને ફરી ફરી દે આશિય ।
કહે છે જે કુશલ હોજે ભાઈ મુખી રહો ગોકુલાધીશ ૧૩૪।
- એણે ભાવે વહાલાજીને કુશલ હોએ નિત્ય નિત્ય ।
પુષ્ટતા ને સંતુષ્ટતા હોએ છે અપરિમિત ૧૩૫।
- એ ભક્તનો ભાવ ત્યાં એહવો એહોનું કુશલ મુખ ઈચ્છે ।
એહજ નિત્ય ચિંતા રહી બીજું કાંઈ ન પ્રીછે ૧૩૬।
- અને એક વનિતા નવ યોવના કહે કાં ન થાએ અવાર ।
કો રમણ પ્રિયામું રમણ કરી પોઠયા હસે પ્રાણ આધાર ૧૩૭।
- એ નાયકા અતિ ચતુર મુખ ઈચ્છેત કહે ત્યાંહાં ।
ભલું જે ઉઠી પોઠયા છે તેહ ઘડી છે મુખમાંહાં ૧૩૮।
- તેટલી વાર વહી શ્રમ નથી પહોંચતો એ સકુમાર ।
એ સહુણો ઉઠસે ત્યારે ઉઠયા પછી તેણીવાર ૧૩૯।
- મારગ પ્રણીત સેવાની તેટલો અધિક શ્રમ કરસે ।
એક તો કીલાના શ્રમિત છે ને વહી તે શ્રમે અંગ ભરસે ૧૪૦।
- માટે કો ઘડી સહેજે મુખમું પોઠયા નાથ ।
એહવા ભાવ ઉપરથીત કરી કહે છે એહનો સાથ ૧૪૧।
- એક યુવતી યોવન ભર કહે છે જે એહ ।
મુખનીધીએ નિદ્રા નથી કરી એ પોઠયા મિસ તેહ ૧૪૨।

સુખ અલુભવ રસપાત્રસુ' કરે છે તે વદસભ છે ।
 એ હમણા તો એણે સમે દર્શન દુર્લભ છે । ૧૪૩
 હમ ઉપર પ્રસન્ન થઈ અમારી વસ્તુને ક્યારે ।
 વિનિયોગ આણસે એ પ્રભુ એમ કહે છે ભાવ પ્રકારે । ૧૪૪
 હે કામતાવ જાણ હો જેમ આત્મા આત્મીના ભાગ ।
 કરે છે તેમ તમો કરો આપી દરસ સંયોગ । ૧૪૫
 તમો તો અમારા આત્મા છો છુ કૃપા નિધાન ।
 તેહ વિચારીને અમને કરો વેગે દાન । ૧૪૬
 હે દયાનીધી તમારા મનની તે દયા વિન અહીં ।
 કોઉ ભાંતે કરીને એહનો કોઉ પ્રકારના નહીં । ૧૪૭
 માટે દયા કરીને દર્શન કરવાનો હમને ।
 દર્શન વિન શાંતા હોતી નથી શું કહું તમને । ૧૪૮
 અમારું જે વૃતાંત તે તમ વિન કોને કહીએ ।
 અસહી સહન સંતાપ સહેવાનો નથી કેમ રહીએ । ૧૪૯
 તમારા સિંચન વિના કોમલ મનને એકો જામ ।
 સાંતા તે હોતી નથી હે આરત ભર અભિરામ । ૧૫૦
 હે ગોકુલધણી એ કેમ હમથી સહયુ' તે જાય ।
 અતિ આરતે આતુર અખલા એમ કહી અકુલાય । ૧૫૧
 એક વક્રગતિ વામા કુટીલ વક્રતા યુત માન ।
 કહે છે જે એ આનંદ રૂપ કો મહાભાગ્યવાન । ૧૫૨
 અંગ સમર્પક અંગનાસુ' તે રાત્ર સંપૂર્ણ ।
 જાગ્યા તે હવડા પોદયા છે આરત ચુર્ણ । ૧૫૩
 પોદયા પોદયા પ્રેમદાએ પોતે એકરસ થઈ ।
 પરીરંભણ કીધું છે તે પોદયા રસમર્ધ । ૧૫૪
 તે સ્નેહ એક નિદ્રા આવી હશે માટે ભલુ હસે ક્યારે ।
 ઇચ્છાએ સુખ કરી જાગે દર્શન કરસુ' ત્યારે । ૧૫૫
 સરસા નાયકા સર્વોત્તમા જે કુશલ કપટ વિદ્યામાંહાં ।
 તે કહે છે પ્રમુદીત થઈને પરસ્પર ત્યાંહાં । ૧૫૬
 જે અંચલ નયણીતું મન લપકાઈ રહું છે એહને ।
 તેણે ઉઠી શકતા નથી એ મહેલીને તેહને । ૧૫૭
 એ કોપ સહિતા ભામીની અતિશય સખધે કહે છે ।
 જે એ નિદ્રા હમારી વેરણ પ્રગટ પ્રકારે છે ને । ૧૫૮
 જે સુદરી હમારે હરે કરી આવી શકતી નથી ત્યાંહાં ।
 તે નવીન પ્રિયાને સ્વરૂપ માંહાં આણી મીલાવે છે ત્યાંહાં । ૧૫૯

એક રસીક વદનભા કહે છે એ રસીક રસવરને ।

નિદ્રા ક્યાંહાંથી આવે એ મહા આનંદ ભરને ।૧૦૧

એ કે પદ્મ પ્રિયાને વિનોદે લીધું મન હરી ।

તદા ધીન થયા ખાટે પાઠ્યા છે રસભરી ।૧૦૨

પાઠ્યા નથી પાઠ્યાનું મિત્ર કરીને તેહા વસથી ।

વેપ્રાય પનીતાએ મન તેહને જે રસથી ।૧૦૩

એ વેપ્રાયની અવસ્થાએ સર્વાંગ સીધીલ થયા છે ।

તે મુખથી મુખ સેવ્યાએ વિશ્રામ કરી રહ્યા છે ।૧૦૪

એક એકાંતી મનોહર માટે કહે છે જેહ ।

એ સાચુ એહાને એ નિદ્રા નથી કરી એહ ।૧૦૫

એ જેહનું ભાગ્ય વધારીને જેનું વિલસ્યા છે જેમ ।

તે સ્વરૂપ રસને લોભથી જાણે છે તે એમ ।૧૦૬

જે હવે એ મુખ કરી પામવું દુલભ એમ લદ્યા છે ।

જે પ્રેમદા પ્રેમભરે પરીરંભણ કરી રહ્યા છે ।૧૦૭

ઉઠવા હેતા નથી ખાટે વિલંબ થાય છે થણે ।

પ્રભુને વિલંબ હોય છે એ આધીક્ય એહો તણે ।૧૦૮

એક પરમ પ્રેમવતી શુદ્ધ તામસ ભાવાપન્ન ।

આનંદ રસ પ્રેમદા એવી કહે છે એહ વચન ।૧૦૯

જે પ્રાણ વાતક મનહરણ એ મીઠા થકી અમે કહીં ।

મુખ પામ્યાજ નહીં તો આજ હમને કેમ અહીંએ ।૧૧૦

વેગ દરગન ક્યાંહાંથી આપસે એ કોનું દુઃખ શું જાણે ।

જાણીએ છે જે એ કેહને કહે નહીં ઉર આણે ।૧૧૧

પણ શું કરીએ જે વદનેન્દુ વાણી ઉતકંઠા આસ ।

આકર્ષીને લઈ જાએ છે એહનું મુખ મુખની રાસ ।૧૧૨

ત્યારે નિત્ય વિહરણી રામા કહે છે વચન રસાલ ।

એ સર્વ ગુણે પુરણ સર્વંગ છે પરમ કૃપાલ ।૧૧૩

આપણું દુઃખ જાણીને વેગે આપસે દરશન ।

ત્યારે ત્યાંહાં એક નિપુણ કહે છે આણીને મન ।૧૧૪

આઠ તમે એમ કાં કરે એ ઇચ્છીત મનોરથ ।

પોતાની ઇચ્છીત ઇચ્છા જેહવા પુરસે અરથ ।૧૧૫

એ ચિત્તી માનવાને કાણુએ વિલંબ કેમ કરસે ।

એ આંતરીક મહા ફલનું જ્ઞાન તે રૂચીસું કરસે ।૧૧૬

એ સ્વકીય ભક્તને ઉપકાર કરવા તે મહાપુર ।

આપણું એ અસહી દુઃખ કરસે તે મુચુર ।૧૧૭

એમ મંથ જ્ઞાને કરીને સમજવે એકાંત ।

સમાધાન સાત્વીકનું કરી કહે એ સિધ્ધાંત ૧૭૭

વિપ્રયોગ રસસુ તે કરાવવા રસપાન ।

એ રસપાન કર્યાથી કરસે દર્શન જ્ઞાન ૧૭૮

સત્ય એ પરમ કૃપાલ છે હમને કૃપા તે કરીને ।

દર્શન આપસે વેગે અતિ કરુણાએ ભરીને ૧૭૯

પણ રાત્ર હમારી વ્યથા ગંધ છે તેહ ।

સફલ કેહી પેરે કેમ કરીને કરસે એહ ૧૮૦

એણે પ્રકારે પ્રતિ વનિતાના યુથ અનેક ।

અહીં એ બેઠા કહે છે ભાવે કરી એક એક ૧૮૧

કોઇ એક ભક્ત તામે શ્રીમહા પ્રભુજીના શ્રીમુખનું ।

ધ્યાન કરે છે હૃદય માંહાં અનુભવ કર્યા મુખનું ૧૮૨

જે વદનેન્દુ શરદ કાલના કોઢી ચંદ્રમાને જીતે ।

એવું સુંદર વદનેન્દુ વિલાસ રસે થઈ સહીતે ૧૮૩

જેણે અખીલ નિજ સ્વકીયના હૃદય વિષે કર્યો પ્રકાસ ।

એ પ્રકાશ છટા છ રૂપ મધ્યે ત્રીય અંગે સદા નિવાસ ૧૮૪

એહવી કલા અંગે નવનવ રંગે રસ ભરી ભરી ।

કોટીક કામ પ્રગટ કરે ઉદીપન ફરી ફરી ૧૮૫

એહવું વદનેન્દુનું તે ધ્યાન કરે મુખરાસ ।

પ્રભુજી ભર્યા અવલોકવા થરી ઉર અંતર આસ ૧૮૬

જે મુખ ચંદ્રની કાન્તી અખીલ બ્રહ્માંડના અધિકાર ।

દુર કરે છે એહવું શ્રીમુખ ક્યારે દેખીસ મહાસાર ૧૮૭

કો એક તો અહીં બેઠા અતિ માધુર્ય અનુપ ।

ગુણ ગણે સમોહનું પ્રેમે આકર્ષી એ સ્વરૂપ ૧૮૮

અંતઃકરણમાં આણીને ભાવ પ્રબલથી આપ ।

મન અભિલષીત મનોરથની તે યુત પરીતાપ ૧૮૯

વાત કરે પ્રિય સ્વરૂપનું રૂપ અંતરમાં આણી ।

આલ્યાંતર અવલોકે સાંપ્રત્ય સતમુખ જાણી ૧૯૦

એક પ્રભુ સ્વરૂપને આગલ દેખે ગતાગત કરતું ।

જાણે સાક્ષાત સંપન્ન હવું શોભાને શોભા ભરતું ૧૯૧

એ કદિ ભ્રમવસ વહાલાને જાણે આગલ આવી લેઉ ।

આવતા દેખીને અચાનક પરીરંભણને દેઉ ૧૯૨

એક ત્યાં નેત્ર ભ્રમ સહિત ઉઘાડી મહા મંદીરને ।

અવિલોકે આનંદ ભરે સજે સુંદર વરને ૧૯૩

- કો કામીની મહા મનોરમા અતિ ઉદાર લીલાતું ।
ચિંતન કરે છે ચિતમાં અનુભવ એ રસ લીલાતું । ૯૪
- જે કોણ ભાંત કોણ પ્રકારની લીલા હોસે કરતા ।
એ પરોક્ષ અનુભવ કેમ હોસે રસે રસ ભરતા । ૯૫
- કો કીશોરી કુંજ-લોચના નેગ બેલી બેલીને ।
અંતરમાં અનુભવ કરે રસ બેલી બેલીને । ૯૬
- નેત્રે ભેદ્યા છે તે જે રસ અનુભવ કીધો છે જેહ ।
તે રસ અંતરમાં લેધ પાન કરે છે એહ । ૯૭
- જીલીલા સહિત સ્વરૂપની લાવણ્ય રસતું પાન
કરે છે પ્રમુદીત થઇ થઈ એ મહા ભાગ્યવાન । ૯૮
- કો શ્રી વદલલ મન હરણી મુખ કરણી રસ ભરણી ।
આરત સહિત કહે છે મહાસુંદર શુભ તરણી । ૯૯
- જે હમારા લોચનનો સુંગાર એ આરત હરણ ।
ક્યારે ઉઠસે મીઠું શ્રીમુખ મુખ કરણ । ૧૦૦
- ક્યારે બેઠસ શ્રીઅંગ દરસનની ચાહે કરી ।
એહવો મનોરથ મનમાંહાં તે કરે છે ફરી ફરી । ૧૧
- કો અતિ રસીક વદલલા મહા વિરહ જવાલાએ કરી ।
મન અલિલપીત મનોરથે પ્રાર્થના કરે ખરી । ૧૨
- કહે છે જે જેહની શોભા રૂપી શ્રીકરે કરીને જ્યાંહાં ।
કંદર્પના મુખરૂપી કાજલ મધુ છે ત્યાંહાં । ૧૩
- તેણે મીસે ઉત્કર્ષ અખિલ બ્રહ્માંડે લખાયો ।
એ શોભાનો ઉત્કર્ષ તે કોઢી બ્રહ્માંડે ન માયે । ૧૪
- એહવે ઉત્કર્ષે બિરાજતુ અને એહવી શોભાએ શોભીતુ ।
શ્રીઅંગ ક્યારે દેખીસું પ્રીય દેખાડો જગમોહતું । ૧૫
- એક કહે વેગ ઉઠીને પ્રબોધ ભણ્યા તણુ પાન ।
મીઠે મધુરે વચને કરી કરો અમને એ દાન । ૧૬
- આરતી કરમાંહાં ધરીને સુંદર મહા કમનીય ।
કામે પુરીત મુખ ક્યારે દેખાડસો રમણીય । ૧૭
- કૃપા કટાક્ષ સંયુકતે વચનામૃતતું પાન ।
પુરણ કરણામય ક્યારે હસે કૃપા નિધાન । ૧૮
- પદ્મ લોચની એક તે કહે છે દરસ આસક્ત ।
મહા મનોહર વિલાસ રસસિન્ધુએ જે યુક્ત । ૧૯
- એ હવે મુખાર્પિત ક્યારે દેખીસે નાથ ।
કમલ જીવન જેહતું અને દાસ ધરજે છે સાથ । ૧૧૦

તહતું મુખાર્વિંદ વહાલાજી વેગ દેખાડો ।

વિલંબ કરો છો શાને રીઝવે કરી પમાડો । ૧૧૧।

કો કહે કરજી સાગર તમારા કટાક્ષ રૂપી બાણ ।

સુંગાર રસે પાખ્યા જે ન કરે કવચની કાણ । ૧૧૨।

અતિ તિક્ષણ અણીયાલા રૂચી રસાણે આપ્યા ।

વિણ વાગે સનમુખ થાતા લગ્નકુલ ભોખ્યા । ૧૧૩।

રસીક રામાઓના હૃદય રૂપી જેણે હાથી વેધાય ।

તે ક્યારે દેખાડશે લાલીભાએ મન રંગાયે । ૧૧૪।

કો કહે ભક્ત કદપતર કોઢી કદપતરના તે ।

અતિ નીતન પદલવનો તતક્ષણ મદ હરતા જે । ૧૧૫।

શ્રી ચરણાર્વિંદ તલ વહાલા દેખાડશે ક્યારે ।

જે ચરણાર્વિંદના એક નખમણી વિચારે । ૧૧૬।

શાભા પ્રતિક્ષણે ન્યારી ન્યારી જેહની જયોત ।

જગત માંહાં જગમગી રહી અતિ રૂચીકારી ઉદ્યોત । ૧૧૭।

જાતકાર કરે છે જેહ ચરણાર્વિંદ નખમણી ।

આગ્રહથી શરદ્યંદ્ર શાભા પામે છે વણી । ૧૧૮।

એ શાભા પામવાને નખમાંહાં ધરી રસરૂપ ।

વાસ કર્યો છે તે ચરણાર્વિંદ દેખાડો અનુપ । ૧૧૯।

જે નખમણની લાલભાએ ત્રીલોકી ભકતના ભોચન ।

રંગ્યા છે તે નખમણી દેખાડો દુઃખ ભોચન । ૧૨૦।

એક કહે એ વિસાલ વક્ષઃ સ્થલ ક્યારે દેખીશું ।

તુલસી મુકતા મણી માલાએ યુત પેખીશું । ૧૨૧।

જે વક્ષઃસ્થલ જોવાને કુચ કુમકુમે કરી ।

રંજીત છે અંગરાગ માલા એ સુવાસિત ભરી । ૧૨૨।

ભ્રમરે કરી સેવીત છે એ બહુ અમીઝ નીરૂપમ ।

વક્ષઃસ્થલ દયા કરીને દેખાડો અમારૂં પ્રાણાગમ । ૧૨૩।

એક કહે કૃપા સાગર સુરત અંકીત તમારૂં ।

શાભાએ યુત શ્રીઅંગ જોવાને મન અમારૂં । ૧૨૪।

અને આંખ અતિ તરસી છે માટે એ અનુભવ રસતું ।

પાન કરાવો અમને ઉનીદ્રીત એ દરસતું । ૧૨૫।

હવે એક ક્ષણ વિલંબ તે રાજે કરવો નહીં ।

એ ક્ષણ કોઢી કદપ સમ ચીરંજીવ થાએ છે અહીં । ૧૨૬।

એ દુઃસહ ક્ષણ અમેશું તો અમને પડતું છે વેર ।

એ ક્ષણ હમ આગલથી દુર કરો હીત ભેર । ૧૨૭।

- એ ક્ષણુ અમને રોડી રહ્યા છે તેણે કરી ।
 ધૈર્ય ચલિત થયું રહે નહીં તે આવે ઉર ભરી ૧૧૨૮
- એ ક્ષણુની અવસ્થા અમો રંચ સહીય ન જાય ।
 માટે મહાપ્રભુજી તમો કરો અમારી સહાય ૧૨૯
- સહાય કરી વેગા થઇને શુભ દરસન પમાડો ।
 દરસન પમાડી રૂપામૃત દાને અમને જવાડો ૧૩૦
- એણીપેરે એમ વિલંબણી વિરહ વ્યાકુલ થઈ ।
 સ્વરૂપ રસે સાણ્યા દરસ આસકતે તદ્દમર્થ ૧૩૧
- અતિ આતુર થકા શ્રીઅંગ રસની ચાહે કરીને ।
 એણે પ્રકારે મૃગ લોચના આરત ભાવે ભરીને ૧૩૨
- જે જે ભગવદી બેઠા છે તે ભિન્ન ભિન્ન ભાવે ।
 ભિન્ન ભિન્ન વિચારે કરી આપાપણે ચાવે ૧૩૩
- હત્યાદી મનોરથના સમોહ ઉપજાવી ઉપજાવી ।
 પ્રાર્થના કરે છે જેહને જેહવી મનભાવી ૧૩૪
- જેહને જે ભાવ રુકુરે તે ભાવ સત્ય છે અહીં ।
 અહીં એ કોઈ ભાવ તે ન્યુન અધિક બાણવો નહીં ૧૩૫
- એ ભાવ સર્વે પ્રભુને વિનિયોગ આવે છે સાર ।
 જે પ્રભુ જેહનો આદરમું કરે છે અંગીકાર ૧૩૬
- એ સદુ ભક્ત તણા પ્રકાર તે કહ્યો સુદેસ ।
 એમાંહાં કોઈ અન્યનો નહીં કોઈ રંચ પ્રવેસ ૧૩૭
- હવે અહીં એ શ્રીમદ્દા પ્રભુ મંગલ રૂપ નિવાન ।
 અખીલ ભક્તના અંતર આત્મા પરમ સુખાણ ૧૩૮
- એહવા પરમ પ્રિય મધુર મીઠા આનંદ રૂપ ।
 સહુણા સોહાગીયા જે મદ્દા પરમ અનુપ ૧૩૯
- સકોમલ સસોહામણા ભાવ તે મન ધરીને ।
 અરૂણ રંચ રસભર્યા નેત્ર તે વિકસીત કરીયને ૧૪૦
- ભકતની આરત ઉઠાંઠા સહીને યથા કાસે ।
 સમયોચીત સમય પોહયાથી જાગ્યા વદન રસાસે ૧૪૧
- જે નેત્ર સંમીલન કરીને નિદ્રાનો ક્યો અંગીકાર ।
 તે નેત્ર ઉઘાડયા જાણે ભકત ભાગ્યના દાર ૧૪૨
- વલતા ઉઠી ભકતને દીધું દર્શન દાન ।
 રૂપામૃત અવિલોકન હવું ઉભય રસપાન ૧૪૩
- જે રચણી રસે વિલસીને પોહયાથી ઉઠયાની આભા ।
 તેહ સમે નેત્ર તણી તે અનીરવચની છે શોભા ૧૪૪

મહારસે રસ ભર્યા પુર્ણિત અતિ આરકત મુદેસ ।

વિલાસ સહિત વિસ્તીર્ણ ને સુદીપ પરમ મુદેસ ।૧૪૫।
ધુધરદે તથા કરી બહાલો બેઠા પર્થક ।

તત્કાલ જુએ છે અહીંથી આરંભીને નિસંકે ।૧૪૬।
પ્રભુજી જે લીલા કરે છે તે આગલને પ્રસંગ ।

પાંચમે માંગલ્યે તે કહીસ મનને રમે ।૧૪૭।

ઈતીશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાબ્ધી કીડા કલોક મહા અદ્ભુત વિવિધ રસ
વ્યારાના ગોપાલદાસ વિરચીત શ્રી વલ્લભ નિત્ય ચરિત્ર નિત્ય લીલા વરણનો
વિલંબજ ભાવ પ્રકાસ લીલા વરણનો નામ

માંગલ્ય-૪ યોગ્ય સમાપ્ત

માંગલ્ય-૫-પાંચમું

શ્રી શ્રી ગોકુલેશો જયતિ

શ્રી નિત્ય પ્રભુતા નિત્ય-ચરિત્રતું માંગલ્ય પાંચમું

સરસ નાયકાને સંગેથી પ્રભુજી સુરત જુગત રસભર્યા બધે છે તે જાણના પ્રકાર

રાગ :- આહરે બીજવાર પધાર્યાનો સમય થયો સદુ ભાવે

જયજય મહા મંગલ નિધાન જગ મંગલ કર શુભરૂપ ।

શ્રી ગોકુલપતી પરમ વલ્લભ વર વિવિધી વિલાસ સ્વરૂપ ।૧।

મહા નાયક મુખ્ય રસનો રસીક જે સદા પ્રસન્ન રસભોગી ।

રસભર્યા રંગમયો રંગભર્યા એ રસીક મુખજી સંગેગી ।૨।

સુરત જુગત શોભાએ શોભીતો કામી કામ વિજય ।

અખીલ ભક્તના આનંદનો વર્ધન કેવલ મંગલમર્ધ ।૩।

સમસ્તથે નિજ સ્વકીય જગત જે બેઠુ છે રસીક સમાજ ।

તેહને અતુષ્ઠ અનેક અભીનવા મંગલ પ્રતિક્ષણ કરવા કાળ ।૪।

કંઈપં કંઈપં દલન રતી વર્ધન રતિ રણનો જયકર્ણ ।

ઉદીપત કામપુરક કામોન્મય સકલ કલા આભરણ ।૫।

કોટી સવિતા મુધાકરના પ્રકારાનો પ્રકાશ કરણ જે અતુષ્ઠ ।

પરમ પ્રકાશક રૂપ મહાપ્રભુ શ્રી ગોકુલનો ભુપ ।૬।

પર્થક પર અતિ સરસ નાયકાને નિકટ પોષવા થકી ભાવે ।

તે લીલા એ પાંચમે માંગલ્ય કહીસ અતિ અતુષ્ઠથે ।૭।

પહેલું થાયે માંગલ્યે ભક્ત સદુ ભવન ભવનથી એહ ।

ત્રિવિધાના ટોલ તે જગદ સમવતા લીલાના અતુભવી બેહ ।૮।

મહારસે રસ ભર્યા ધુણીત અતિ આરકત સુવેસ ।

વિલાસ સહિત વિસ્તીર્ણ ને મુદ્રીત પરમ મુદ્રેસ ૧૧૪૫।
ધુંધરે નયણે કરી વહાલો બેઠા પયંક ।

નક્ષત્ર જુએ છે અહીંથી આરંભીને નિસંક ૧૧૪૬।
પ્રભુજી જે લીલા કરે છે તે આગલને પ્રસંગ ।

પાંચમે માંગદ્યે તે કહીસ મનને રંગ ૧૧૪૭।

ઈતીશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાબ્ધી કીડા કલ્લોક મહા અદ્ભુત વિચિત્ર રસ
વ્યાસના ગોપાલદાસ વિરચીત શ્રી વલ્લભ નિત્ય ચરિત્ર નિત્ય લીલા વરણનો

વિલંબજ ભાવ પ્રકાસ લીલા વરણનો નામ

માંગદ્ય-૪ ચોથું સમાપ્ત

માંગદ્ય-૫-પાંચમું

શ્રી શ્રી ગોકુલેશ જયતિ

શ્રી નિત્ય પ્રભુના નિત્ય-ચરિત્રનું માંગદ્ય પાંચમું

સરસ નાયકાને સંગેથી પ્રભુજી સુરત ભુક્ત રસભર્યા બગે છે તે જાગ્યાનો પ્રકાર

રાગ :- બાહર બીજવાર પધાર્યાનો સમય થયો સહુ જાએ

જયજય મહા મંગલ નિધાન જગ મંગલ કરે શુભરૂપ ।

શ્રી ગોકુલપતી પરમ વલ્લભ વર વિવિધી વિલાસ સ્વરૂપ ૧૧।

મહા નાયક મુખ્ય રસનો રસીક જે સદા પ્રસન્ન રસભોગી ।

રસભર્યો રંગમયો રંગભર્યો એ રસીક સુજાણ સંયોગી ૧૨।

સુરત ભુક્ત શોભાએ શોભીતો કામી કામ વિજય ।

અખીલ ભક્તના આનંદનો વર્ધન કેવલ મંગલમર્ધ ૧૩।

સમસ્તયે નિજ સ્વકીય જગત જે જેહ છે રસીક સમાજ ।

તેહને અનુપમ અનેક અલીનવા મંગલ પ્રતિષ્ઠા કરવા કાજ ૧૪।

કંદર્પ દર્પ દલન રતી વર્ધન રતિ રણનો જયકર્ણ ।

ઉદીપ્ત કામપુરક કામોચ્છવ સકલ કલા આભરણ ૧૫।

કોટી સવિતા સુધાકરના પ્રકાશનો પ્રકાશ કરણ જે અનુપ ।

પરમ પ્રકાશક રૂપ મહાપ્રભુ શ્રી ગોકુલનો ભુપ ૧૬।

પયંક પર અતિ સરસ નાયકાને નિકટ પોઠ્યા થકી બગે ।

તે લીલા એ પાંચમે માંગદ્ય કહીસ અતિ અનુરાગે ૧૭।

પહેલું ચોથે માંગદ્યે ભક્ત સહુ ભવન ભવનથી એહ ।

ત્રિવિધાના ટોલ તે ત્રન્હ સમયના લીલાના અનુભવી જેહ ૧૮।

શ્રી પંચમ તરંગ અંથ

જે લીલા કરી કરે છે તે કરશે તે લીલાના રસપાવ ।

શ્રી પુરુષ લીલા ઉપયોગી સહિત પદારથ માત્ર ૧૯૧

અનેક ભાંતના વરણ ભેદે જે અનેક રસ ઉપયોગી ।

આમથીએ શુભ અતિ સુંદર સુખદ રસીક રસભોગો ૧૯૦

સહુકો બહુ પ્રેમ પાગલા વહલભાના પુષ્પ અનેક ।

પ્રશુક પ્રશુક પ્રશુદીને મોઢે ભર અધિક એકથી એક ૧૯૧

અપર શત્રે ઉઠી ઉઠીને ભવન ભવનથી આવ્યા ।

તે પ્રેમાસક્ત વિરહ વ્યાકુલ પ્રકા ભાવે ભરીત અતિ ભાવ્યા ૧૯૨

મહા રસનીધી લલાવને હારે બેઠા છે આવી આવી ।

એહાને અહીંએ એસીનેજ પાનેસું દરસ વિલંબે ભાવી ૧૯૩

અનેક પ્રકારે ભિન્ન ભિન્ન ભાંતના મનારથ સહિત વિચાર ।

ભાવ પ્રગટ લીલા તે સુચનીકા કહી કાંઈ એક વિસ્તાર ૧૯૪

એક ત્યાં બહાલાઇને પોદયા ઉઠવા તણી અવારે ।

અવાર થયો એ સર કરી કરીને કહે છે તેણીવારે ૧૯૫

અતિ રસભર્યા સોહાણના અજુખાના વાસદયના જે પ્રકાર ।

દર્શનની આરત ઉતકંઠાના વિરહાનલ જે અપાર ૧૯૬

તરત તાપ તે જનીત કુશલ આગમ આતંદ ભેર ।

એ ભાવ પ્રથમ પ્રાછકને માંગદયે કહી આવ્યા બહુ પેર ૧૯૭

હવે સ્વકીય ભકતની આરત ઉતકંઠાએ જગવ્યા તેણીવાર ।

કરુણાનીધી વેગ જાગ્યા તે વેગ અગ્યાનો પ્રકાર ૧૯૮

જે એ શ્રીમહા પ્રભુ સુખદ સુભાસવ ભકત ભાવાનુભવ કરતા ।

ભકતના દારણ દુઃખ દુરકર ભકતની આરત હરતા ૧૯૯

ભકત તણા પરીતાપ મુલ ઉછેદન તાપર બેઠ ।

કામ જનીત કલેશનો છેદન સ્વકીય ભકત પર એહ ૨૦૦

સુખવ સુખ સુખદાયક અતિસે મહાસુખદ શીરોમણી ।

ભકતનો અંતર આત્મા અણુ રાષ ચોકુલના મણી ૨૦૧

એણે ભકતના મનનો ભાવ પ્રકાર તે પ્રેમ અણે સહુ જાણ્યો ।

તે અંતરયાત્રી જે ચિત્ત હિત તત સુણી જે ઉર અંતર આણ્યો ૨૦૨

અવાચાર્ય પ્રીય કરતા એ સેવારંજ મુખ્ય કરી અનુરાગ્યા ।

તેણી મીસે લીલા રમણ લીલા હીત પ્રમુદીત થઈને જાગ્યા ૨૦૩

જાગીને જે જે લીલા કરે છે તે લીલાનો નહીં પાર ।

તે આ પાંચમે માંગદયે કરીને કહું છું કાંઈ એક એ વિસ્તાર ૨૦૪

જે એ શ્રીમહા પ્રભુજી સદા સર્વદા સ્વણી ચરિત્ર કરી ।

લીલા ચરિત્ર કરે તે કરીને સ્વણી ચરિત્ર કરે કરીય ૨૦૫

તે એ ચરીત્ર અનુપમ કરીને મહા રસ રાસે ભરી ।

અભીનવી અનુપમ મુખદ જ્યાંહાં છે નિરાવળું સરવરી ૧૨૧।
ત્યાંહાં એ અતિસે લાડ લડેતો સુંદર રસીક વરેસ ।

છે નિરાવળું એકાંત વિલસે અને એ ભક્ત મુવેસ ૧૨૨।
આનંદ ઉપજવતા અતિસે જે નિરાવળું છે તેહ ।

સર્વગુણે અલંકૃત શુભ સમય તે નિરાવળું છે એહ ૧૨૩।
ત્યાંહાં નિરાવળું રસમું નિરાવળું પોઢ્યા છે મુખસેજ ।

તે અદ્ભુત પરાક્રમી કામે રતી કરી પ્રેમદામું હેજ ૧૨૪।
સ્વરૂપ મર્યાદા ને ભક્તની રસરૂપ પ્રગટે જેહ મર્યાદ ।

ઉભય સ્વરૂપ તણી મર્યાદા દુર કરણ જે આદ ૧૨૫।
તે મુખદ મુધાકર મુખી નવધોવના નવલ નાયકા સંગે ।

પરમ પ્રેમ રચણી રસ પુરણ રસે વિલસી બહુરંગે ૧૨૬।
સર્વજીવ રસાધીન મહા પ્રભુ રતી પતીનો જય કરી ।

પોઢ્યા થકી જે નેત્ર સંમીલન કરી અતિસે રસ ભરીય ૧૨૭।
અંતર રમણ કરે નિદ્રા સંગે સંજોગ મુખનું મુખ ભારી ।

નિદ્રા રસમાંહાં બહુરસ વિલસે અયોગ રસે અહલાદ કારી ૧૨૮।
એમ અંતર રમણ રસને અર્થે નીદ્રા નાયકાનો અંગીકાર ।

કર્યો હતો તે ભક્ત ભાગ્ય ઉદય ફેલ જેણીવાર ૧૨૯।
ભક્ત નેત્ર ઉછવને અર્થે પોતાના નેત્ર વિસાલ ।

અતિ સુંદર સલુણા આલસ રસ રંગ-ભર્યા જે રસાલ ૧૩૦।
તે નેત્રથી નિદ્રા નિરાવળું કરવાને પ્રથમ અર્ધ ભેલીત કીધા ।

અર્ધ ઉઘાડી અને વધી ફરીને સેજ ભેલી લીધા ૧૩૧।
ભેલીને નિદ્રા હૃદયમાં રાખી એનોહો કંઈ વાત જનિત ।

દોષ રૂપ ને ભજન વિરૂધ્ધ ન હોએ પાપ સહીત ૧૩૨।
ભિન્ન હો કષ્ટ વાત પિત ને દોષરૂપા ભજન વિરૂધ્ધી જે હોએ ।

પાપે કરીને પ્રાકૃત જીવને પ્રગટ છે તે એ નોહો ૧૩૩।
એ પરમ અલોકીક લીલા પોષક એ નિદ્રા ઉપકાર રૂપ ।

માટે હૃદયમાં રાખ્યાથી ઉપકાર હોએ અનુપ ૧૩૪।
પ્રથમ પ્રભુ બાહ્યાન્ય રમણ કરે ફરી અંતર રમણ રસસાર ।

તે મુખને અર્થે નિદ્રાનો કીધો અંગીકાર ૧૩૫।
એ પ્રભુને અંતર રમણનો અન્ય સમે અવકાસ નહીં ।

સર્વ સમે નિરંતર સર્વદા ભક્તે વેદિત હોએ અહીં ૧૩૬।
તેણે કરીને અંતર રમણ રસ તણો નહીં અવકાસ ।

માટે એણે સમે નિદ્રા દ્વારા મુખમાં રસરાસ ૧૩૭।

એહવે અતુલવ કરે છે પોતે એહવા એ ઉપકાર રૂપ ।

નિદ્રા હૃદયમાં રાખીને સુદ્રીત નેત્રેજ ગાંડુલભુપ ૧૪૩

પછે સુખારવિન્દ પરમ સકોમલ સપેતી ઝાઢી હોય તેહ ।

કે ખાસાની ખોલ દોહોરી કે મલમલ તનમુખ જેહ ૧૪૪

કે પંચતોલીઆની મીઠી ચાદર ઝાઢી થી કાંઈ પન્હી કરી ।

એકવાર ત્યાં પર્યંક ઉપર ઝાઢ્યા પાઢ્યા પ્રેમ રસભરી ૧૪૫

પરમ પ્રિય એક આલસ મોડે આલસ મોડી તેણીવારે ।

પાઓના ફણા પાંગતે નમાવીને કરાંબુજ સીરાણે પ્રસારે ૧૪૬

પછે શ્રી સુખાંબુજને ઘોરે ઉકાર આહાકાર આંકાર ।

આકાર ઉકાર એ જેહવા કસકસતા મહાસાર ૧૪૭

અવ્યક્ત મીઠા મધુરા શબ્દ તે પ્રગટ કરે થોડે થોડે ।

અતિ રસભર્યા રસમસી આંખીએ કાંઈ અને આલસ મોડે ૧૪૮

અતિ શ્રાંત સ્થિર ભાવ આલસ રતિશ્રાંતનો જે સ્થિર ભાવ ।

આલસ રતિશ્રાંત શીતલતાએ કરીને સહેજ મુલાવ ૧૪૯

ઇન્દ્રીયના કોઉ કાર્યથી એ નહીં માટે અંગ પ્રખલ કરવાનો ।

કામોદભવ સોદાએ તે મોડયુ એ લોકવત ના હોય રસ ભરવાને ૧૫૦

એ પ્રભુના કૃત્ય આચરણ સર્વે ભક્ત પ્રયોજન અર્થ ।

સહેતુક સાભિપ્રાયે યુત છે પોતાને મનોરથે ૧૫૧

તે અનંત કારણે અનંત છે એ માંહાં પ્રયોજન એહ ।

જે રમાંગના નાયકાને શ્રાંતતા જણાવીને તેહ ૧૫૨

તેહોને ખલ વધારવા અર્થે આલસ મોડે છે એહ ।

તેથી નાયકાને અતિસય ગર્વિન્દ રસોદ્યોધ થાયે તેહ ૧૫૩

માટે સાંતતા જણાવે છે નહીં તો અપાર અતુલ વીર્યવાન ।

મહા નાયકને સાંતતા શાની એ રસ કરવા પાન ૧૫૪

અને પાઓના ફણા પાંગતે નમાવીને એડાએ છે તેણે કરી ।

ફરી રમણ રસદાનને અર્થે અતિ ઉદ્યોધ રસભરી ૧૫૫

રસ પ્રતિબંધ કર વિના ઉદયનું નિરાવર્ણ કરે તેહ ।

અને સીરાણે કર પ્રસારી કામોદીપન ચંદ્રને સ્થિર કરે એહ ૧૫૬

કે વિપ્રયોગી ભક્તને પાદાંબુજ સનમુખ કરી ભેરવા ।

સીરાણેથી પુષ્ટ પુષ્ટ પુરૂષાર્થ લે છે દાન કરવા ૧૫૭

એણે અભિપ્રાયે આલસ મોડીને ઉઠ્યા પુરણ કામ ।

ઉઠીને રસ પુરંદર સુંદર મહા રસવર સુખનું ધામ ૧૫૮

સેજ ઉપર બેઠા સુંદર ત્યાંહાં પછે મહા ભાગ્યરાસ ।

અતિસય બહુભાગી અનુરાગે મત થકા ત્યાંહાં પાસ ૧૫૯

મહા રસીક સંગ વિલસી સમીપે પોઠયા છે તે ભક્ત ।

રંગ પરસ્પર અતિસે વાધ્યા જાગ્યા થઈ અનુરક્ત ।૬૦

રસ ઉદબોધક દાન પ્રથમે અને પુનઃ એક એકને કરીયા ।

કીડા રસે ફરી એક એકને મહા નવલ રસે ભરીયા ।૬૧

મહાનાયક નાયકા નવલ એ નવનવ રસ સંભાલી ।

નવલ નેહુ યુત નવલ વૃષ્ટિ કરે નીતન કેલ્ય રસાલી ।૬૨

ફરી લીલાએ પરસ્પર પાગ્યા અનુરાગ્યા રસમાંહાં ।

દ્વિગુણ સુરત પ્રતિ વર્ધન પ્રીતે ફરી નિદ્રા કરી ત્યાંહાં ।૬૩

એમ વારંવાર કેલી કૌતુક કરી નિદ્રા કરે ફરી જાગે ।

જાગી વિનોદે વિલસી વિલસીને નીદ્રા કરે અનુરાગે ।૬૪

તેહવે મહારાજ રાજેન્દ્ર સુખસુ રચણી વીતે ।

પાછલી રાત્રે સર્વોપર ભલે ઉતમ સમયે ભલી રીતે ।૬૫

સુખ સેજ્યા પર પોઠયા થકા પ્રાણ પ્રીતમ સર્વ પ્રકાસ ।

સમસ્ત સ્વકીયના નેત્ર તણું સુખ વર્ધન આનંદ રાસ ।૬૬

મહા પ્રભુજી જાગ્યા જાગીને જીવતી જીવન આધાર ।

રસભક્તને પ્રેમે પાગ્યા નખશીખ સુરતાંકીત સાર ।૬૭

એહવી સોભાની શોભાએ તે શોભીતા રસમર્યા રંગમર્યા રંગે ।

રસમાતે રાતે ધુંધરેટ નયણે આલસ ભરે અંગે ।૬૮

વલ્લતા સેજ્યા પર ઉઠીને બેઠા પ્રાણ આધાર ।

સેના તે આલસ હોયજ હોરા વલી ફરીને તેણીવાર ।૬૯

બહુભેદે તે રસીલી ભાંતે ગર્વ સહિત અંગડાધ ।

આલસ મોડે છે અલવસુ પ્રમુદીત અતિ સુખદાધ ।૭૦

તે હૃદય આગલ આધુ અથસાવી શ્રીયા પાછળ લલકાવી ।

દીર્ઘ વિશાલ આજ્ઞાનખાહુ બે ચકાકારે સુભાવી ।૭૧

ઉંચા કરી કરતલે કરતલ ગ્રહી જંભા યુત સુખનું ધામ ।

સુખ વિકસીત કરીને આલસ ભર્યા અંગ ભર્યા બહુકામ ।૭૨

તે અંગ અંગ આલસે એડાઈને મોડયા ચકાકાર ।

કર તિરછા કરીને લચકાયા લચકાવી તેણીવાર ।૭૩

અલવેસુ મુઠી વાલી હિલચ કર ખાહુ રાખી બેહુ જોડે ।

લસીત ભુજલતા ચટકાવીને એણીપેરે આલસ મોડે ।૭૪

એણે કરી અગ્રમ લીલાનો સર્વ વિચાર્યો વિચાર ।

તેહના દાનના અનુકરણ કીધો જે પરમ સુખદ મહાસાર ।૭૫

તે જ્ઞાન દિપક સાક્ષીપ્રાપ્તે જ્ઞાતાને નમીને કહું છું જેહ ।

આલસ મોડતા આજ્ઞાનખાહુ ઉંચા કર્યા તેણે કરી એહ ।૭૬

શ્રી પંચમ તરંગ ગ્રંથ

જે અહસ્થિત સમાજ છે એહોને એ દિવસે વિપ્રયોગ રસ કીધું દાન ।
 તે સમાજને સંયોગ રસનું કરવાને દેહ માન ૧૭૭
 ધીરજ દે છે કસી ચિંતા નહીં નીલંબ રહેા રસમૃષ્ટિ ।
 હવડા દરસન અમોઘ રસની કરે છે અતિસય વૃષ્ટિ ૧૭૮
 એણેકરી એ સ્વકીય ભક્તની વીરહ રૂપણી વ્યાધ ।
 આરત આકુલતા વ્યાકુલતા દર કરી સહુ આધ્ય ૧૭૯
 અને અંગસું ભુજલતાએ એડાયા તેણે અંતરાય રૂપી વૃક્ષ ।
 મુલ સહીત ઉખેડી નાખ્યું કરીને પ્રેમનો પક્ષ ૧૮૦
 ચક્રાકારે તિરછા કરીને કર લયકાવ્યા તેમાંહાં ।
 એ ભક્તને પ્રતિબંધ રૂપી શત્રુ તેહના સંહાર કર્યો ત્યાંહાં ૧૮૧
 જે વલતો ફરી ઉપજે નહીં અથવા એડાયા તેણે એહ ।
 સુચન કીધું જે સ્થાલાંતરના સ્વકીય ભક્ત છે જેહ ૧૮૨
 તેહને બેરી આણી રાખે ખેંચી ખેંચીને લે છે કરી રસમર્ધ ।
 કે ગ્રીવાની લલક કે છે જે વેગ આવો અભય થઈ ૧૮૩
 દરસન રૂપી મહા ફેલતું હું આપું તમને દાન ।
 તે દાન આપવા એડાઇને કરે છે એહવી સાન ૧૮૪
 સ્વસ્થના આગમ બોધક પોતે આ કારણ કરે છે એહ ।
 અને કરતલસું કરતલ એદ્યો ને હૃદય આગલ કયું તેહ ૧૮૫
 તેથી સંગમ રસમાં દાન સુચન કયું હવે આજ તમસું મલી ।
 વિગાઠ પરીરંભણે લીલા તે કરસું મનની રલી ૧૮૬
 ત્યાંહાં તમારો અભિષ્ટ પુરણ થાસે સમય તે એણે ।
 અને ચક્રાકારે ઉંચા કરથી તિરછા લયકાવ્યા જેણે ૧૮૭
 સુચન કીધો એ સેજ્યાએ દાન કરી મનોરથ ।
 સર્વ ભાંતના સર્વ પ્રકારે પુરણ કરસું અર્થ ૧૮૮
 અને અવલસું મુઠી વાલીને કર ચટકયા તે મુઠમાંહાં ।
 ગુઢ ગોપનીય દાન સુચન કયું જે તમારે કાળે આંહાં ૧૮૯
 છુપાવી રાખ્યું છે અને કર ચટકાવે ગોપ્ય દાન ।
 દીનના મનોરથ પુરણ કરવા પઠવ્યું લઈ સંનિધાન ૧૯૦
 અથવા મુઠી વાલી ચુટકાવેથી એ સુચન કયું ફરી ।
 આજ અમો તમારો ઉત્તમ મન અન્યથી અલગા કરી ૧૯૧
 ગોપ્ય છુપાવીને મુઠીમાં રાખ્યા છે મારે હાથ ।
 એ મેં હાથ રાખીને તમારી સ્થિતિ કીધી કહે નાથ ૧૯૨
 અથવા જગતના શુભ કારણ કરણે એમ કર ચટકાવી ।
 જગત અર્થે સુચને ઉદયની આજ્ઞા કરી મુલાવી ૧૯૩

એમ અંતરાય રૂપ અનિષ્ટ નિવારક વિલસ્યાને અનુકર્યું ।
 સંજ્ઞા કરીને સંગમ રસ આપવા સમાધાન કર્યું સુખ કર્યું । ૧૮૪
 એહવા સહેતુક અતંત કારણ છે એહવું એણે પ્રકારે ।
 એણે અભિપ્રાયે એણે પ્રયોજને આલસ મોડયુ તેણી વારે । ૧૮૫
 પછે લાવણ્ય નીધી વિકસીત મુદ્રીત હુંઘરેટ્ટે ઘુણીત નેત ।
 અલસાને એડાંતે અંગે જોડજોડ માહે મેણ । ૧૮૬
 અનીરવચની ભાવે સેજયા પર બિરાજયા પરમ ઉદાર ।
 પ્રાણ વલ્લભજી નક્ષત્ર નિહાલે પોતે તેણીવારે । ૧૮૭
 એમ અભિસારીણીની આશ પુરક ઉઠી ઉઠીને રાત્ર માંહાં ।
 વાર એ ત્રણ નક્ષત્ર નિહાલે છે સેજથી સુંદર ત્યાંહાં । ૧૮૮
 એ સુભ સેજની સંપતિ એહવી દંપતિ મહારસ ભરી ।
 એહવી સેજતણી આભા તે શોભા જુએ ફરીફરી । ૧૮૯
 હવે એહ સમય સેજયાએ ખેડાની શોભા કહું છું જેહ ।
 કોટી કંદર્પનાં દર્પ વિવર્ધન મહા સૌંદર્ય નીધી એહ । ૧૯૦
 સકલ શોભાનો સમોહ જેહની શોભાને જોતા જોઇ ।
 મુલ શોભા અનેક મોહ પામી લગવાઈ સહુકોઈ । ૧૯૧
 એ રસીક સ્વરૂપની શોભા ભર શોભા પરમાવિધી અંદલુત ।
 સકલ શોભા નીધી શોભા ધરતી એહવી ન ભાવી ભુત । ૧૯૨
 મુખાનુસાર અનેક મુખાવહ ઉપજવતી સુખ સ્વાદ ।
 સસુણી શોભતી શોભા છબી ધાએ નહીં મર્યાદ । ૧૯૩
 વિહાર રસે ઝાઈ રહી છે એ શોભાએ સહુ શોભા ।
 અતિ સોહતી મોહે પરમાવીધી સુંદરતાની શોભા । ૧૯૪
 એહવી મુરત ભુક્ત સોભાએ સહીત મહા પ્રભુ રાજે ।
 અનીરવચની રૂપે રસપુરીત સેજયાએ ખેડા બિરાજે । ૧૯૫
 તે એ સમેની શોભા કહેવાને અચલ થયું મારું મન ।
 જે એ શોભા અનુભવ યુત કહું કોઈ આણીને તે વચન । ૧૯૬
 પણ કંઈ કંઈ શોભા કહું એક તો મુખનીધીની અતિ શોભા ।
 મુખથી નીંદ્રા કર્યા ઉઠયાની સહેજ શોભાવત શોભા । ૧૯૭
 તે વચનાતીત મહા મુખદાયક એ શોભા કહું સાર ।
 કે તખ શીખ પર્વત અંગ અંગની જેહનો નાવે પાર । ૧૯૮
 સકલ કલાયુત મુરત સંગ્રામના ચીન્હની શોભા જેહ ।
 ખંડીતા નાયકાના ચિતને જે ખંડખંડ કરતી તેહ । ૧૯૯
 તે ઉત્કંઠા અંગનાઓના અંગને પીડા ઉપજવતી શોભા ।
 તે કહું કે કંઈ કંઈ કહું જે પ્રતિક્ષણ નોતન શોભા । ૧૯૯બ

- કે પરકીયાએ પ્રમુદીત પ્રેમભર કરવાવ્થો સુંગાર ।
 સુંગારી અલીનવ રસ વિલસ્યો તે રસ ભર રસના નહીં પાર ૧૧૧૧
- પછે પ્રાતઃચીન પુરવના અલંકૃત અલંગા કર્યાની આભા ।
 તે આભા અંગે રહી રસીલી તે કહેતા નાવે શોભા ૧૧૨૧
- કે રચણી રંગે રસભર્યા રમ્યા ત્યાં પ્રીયાનો પ્રેમ મકરંદ ।
 પ્રસર્યો તેણે અંગે અંગ લીનું સુખનિધી આનંદ કંદ ૧૧૩૧
- ઉપર અનુરાગને રંગે રંગ્યાની શોભા અતિ સુખરાસ ।
 તે કહેવા અતિ ઉર ઉલટ ભર્યું પણ નવ થાયે પ્રકાશ ૧૧૪૧
- તે લાવણ્ય લલીત વિલાસ સહીત જે રચણી રસના મહાતમ ।
 અતિ ધુણીત આરક્ત અનુપમ અભિનવા રસ ઉન્મત ૧૧૫૧
- રોચમાન લોચન ધુંધરથા ધુમતા રતી કરી ।
 અલસાણા અંજન થુત નવનવ રંગે રંગ્યા ભરી ૧૧૬૧
- સુંગાર કરણા પ્રણય રસે પુરણ પ્રમુદીત પરમ વિસાલ ।
 માનીનીઓના માનને મુકાવતા લોલ અલોલ રસાલ ૧૧૭૧
- અણીયાલા ને અપલ રસે ચુચુતા અતિલોલ પરમ સુધાર ।
 નવરસ ભેદ ભેદ સહિત તે કરતા નવનવ નાર્ય ૧૧૮૧
- કામીનીના કામ રૂપ જે મનને ધુમાવતા નેત્ર રાજે ।
 કે તે એહવા નેત્રની શોભા કહું જે જોઈ સુંદરતા લાજે ૧૧૯૧
- કે વહાલાણીની અતિવંક કટીલી સુભગ કદાસે કરીય ।
 માનીનીઓના મનને મોહાવતી શોભા કહું રસ ભરી ૧૨૦૧
- કે નયણે રસરંગ રચણી તણી તે તાંબુલનો અનુરાગ ।
 રસીસે અધર ઓપતું અંજન શોભાનો જે સોહાગ ૧૨૧૧
- શોભા તે કહું કે વહાલાણીનું સુંદર પરમ પ્રસન્ન ।
 વદનાવિંદ રિમત અતિ વિલસીત કરતુ સુખ સંપન્ન ૧૨૨૧
- જલહલતુ જગમગતુ ઝલકતુ ઝલમલતુ સુરંગ ।
 પરમ સોહતુ જગત મોહતુ નિરખતા હોએ મનપંગ ૧૨૩૧
- કોડી સસી સવિતાને લજવતુ એહવું વદન ખિંદુસાર ।
 તેહની શોભા કહું ક્યાં લગી પામુ નહીં જે પાર ૧૨૪૧
- સુભગ લલીત લીલાવદી એ ત્રેલોકી ઉદય જે કર ।
 અતિ તૃપતૃપતુ તેજ તપે છે શોભા કહું રસભર ૧૨૫૧
- કે ભાલ વિસાલે સમરત સ્વકીયના ભાગ્યનું સૌભાગ્ય રૂપ ।
 તિલક તે કીડા કલોલ કરતામાં ખંડીત થયું અનુપ ૧૨૬૧
- તે પરમ કુશલમતી ખંડીતાઓને વ્યથા ઉદીપન કામ ।
 કરી તેણે સુખ ઉપજાવતુ એહ ખંડીત રેખા મધ્યે રયામ ૧૨૭૧

તે સહેજ શ્યામ રેખા એહની હું શોભા કહું મુખસાર ।

કે વનીતાઓની વાતનેજ આહારે અઘાયા છે કરી આહાર ૧૧૨૮।

મુંદર પરમ સકોમલ શોભીત કારણમય કણું કુપ ।

ચર્ચિકાના રસાલા જે રસીલા રસભર્યા રસીક અનુપ ૧૨૯।

વયણ સાંભલવાને અતિસય સરૂઆ ભક્ત સંદેશ રસપાન ।

પાન કરવાના પાત્ર એ રૂચીકર મુંદર શોભાયમાન ૧૩૦।

તે કામીનીને કંકણે દબાયા તેહની શોભા કહું ।

અરૂણાઈ લીધે કોઈ એક છબી કહેતા પાર ન લહું ૧૩૧।

કે કરણે કુંડલ હરીત પીત રંગ અરૂણ સ્વચ્છ શ્વેત નંગ ।

લસી લહલહી રહ્યો છે તેહના કીરણ ઉઠે બહુસંગ ૧૩૨।

તે ગદલ સ્થલની ગૌરવત માંહેં ઝાંઝ ઝલકતી રાજે ।

તેહ તરંગની શોભા કહું તે સર્વોપર અતિ ભાજે ૧૩૩।

કે થરકનો થરહરતો જે નિરૂપમ રસભર્યા અધર અનુપ ।

સનમુખ નમી રહ્યો નૌતન ગતી નિઃસાધન ફલરૂપ ૧૩૪।

અવ્યક્ત ફલનો રસ એ રસીકવર અમીત માધુરી સમોહ ।

અંગનાગણને આનંદદાયક આનંદનો સંદોહ ૧૩૫।

અંગનાનો જે અધર પલ્લવ મૃદુ તેહનો રૂચીર પરાગ ।

રમ લેઈ ઉત્તમત થયો છે રહ્યો ભરી અનુરાગ ૧૩૬।

સહેજ રંગનો ભર વલ્લી તેમાંનાં નાગવલ્લી આપ્યો ઘણું ।

તે રંગની રંગીન ગહેરાઈ ક્યાંનાં લગી કહું તેહ તણું ૧૩૭।

ચમકતી ચલક ઝલક કરતી જે રાજે પરમ અનુપ ।

તેહની શોભા કહું કેહીપેરે જેતું રસભર રૂપ ૧૩૮।

કે પીકલીક બાંધી જે બેહુ દીપે પીકલીક ઢલી ।

ચતુરાય ચાખ્યાના ચીન્હ તે સોભાએ શોભા ફલીય ૧૩૯।

કે અતિ રસાલે રસનાની લાલ્યમાં લોભુપતાએ યુક્ત ।

અસેત શ્યામ ચમકતી દતપંકિતએ શોભા ઉક્ત ૧૪૦।

એહવી મુખ મધ્યેની શોભા રંજીત રસ તંબોલ ।

તેહ કહું શું શું કહું જ્યાંનાં ઉઠે રસ કલ્લોલ ૧૪૧।

કે મન મોહનછતી જગમોહતી મોહતી મુભગ જે ભાજે ।

અટપટી લટપટે પેચે અનુપમ અલબેલી અતિ રાજે ૧૪૨।

એહવી પાગ શીપ મોહતી શોભા કહું કેહીપેરે ।

એ શોભા નીરખી નીરખી અને નિરખું ઉલટ ભેર ૧૪૩।

સુંગાર શીખરે છાગો થોડો ફરકતો ફરતા કુંતલ જેહ ।

કય બાહેર નિસરી રહ્યા છે કે એ શોભા કહું તેહ ૧૪૪।

શ્રી પંચમ તરંગ ગ્રંથ

કે વલ્લભ વરુ' સુંદર સંકુલ' સંકુલ' સીમલ' ।
તે અંગ આશોકે સર્વ' આશોક મહેકી રહ્યો છે સર્વ ૧૧૪

ત્યાંહાં અનેક ભાવના અનેક ભાવના ભરત ભાંગના સહિત ।
એ આશોક કુલપક મહા મંદીરે અનુસરી રહ્યા રસ છહીત ૧૧૫

તે શોભા કહુ' કે અહીં સતમુખ આંગણમાં અગાડી ।
ત્યાંહાં ઉત્તમ પુરી કલાપુરી નાથ કરે શોભા કહુ' રસાલી ૧૧૬

માટે એ શોભાને કહેવા મારે એક સામર્થ નહીં ।
કહું કહું શોભા કહુ' અનુપમ રાગતી રસ ભરી અહીંવ ૧૧૭

એ શોભા કહેવાને મારે મન એ શોભા સિન્ધુમાં બેઠ ।
રાધા ખાએ છે પક્ષ થાકે તે પામતુ નથી કાંઈ એહ ૧૧૮

એહવું એ શોભાવું અચાક રૂપ એહવી શોભાના સિન્ધુ માંહાં ।
રસીક સમાજ સહુ મહા મુખમુ' મહાલે છે તે ત્યાંહાં ૧૧૯

એહવી મુરત સંગ્રામે શોભીતી શોભાવમાન ।
શોભીતા મહારાજ રાજેશ્વર મુગટમણી મુખાણ ૧૨૦

સદા સર્વદા નિથ શોભે છે એ શોભા તે એ સુ'ગાર ।
એહ અતુર વરતી વાનીકનો નીત્ય નીતન એ પ્રકાર ૧૨૧

હવે હું એ શોભાને સરાહુ કે એ શોભાના અનુભવી બેઠ ।
બેઠના નેત્રમાં શોભા એ સમાઈ છે તેહને સરાહુ કરી નેહ ૧૨૨

કે મારી રસનાને હું સરાહુ બે શોભા કહેવા સિન્ધ ।
એહવી એ શોભા સંયુક્ત ગાકુલધણી સેવે બેઠા મહાનિધ ૧૨૩

સેવે બેઠા નક્ષત્ર નિહાલે છે જગપી સર્વજ્ઞ શીરમણી ।
સ્વરૂપ બલેથી સર્વ જાણે છે તથાપી કોતુકે રૂચી વણી ૧૨૪

લોકવત લીલા આદરી છે માટે લોકીકને અનુકળું ।
તેહ સમય ત્યાંહાં નક્ષત્ર નીહાલે ને પછે રસીક આભરણ ૧૨૫

રુસેલ વિષે થયા કાલોચીત સમય લહી તે તે સમય ।
મુખ સૌક્ય વિહીત વેલા એ નવલ નાહ નવ રસમય ૧૨૬

રસભર્યા સેવ્યા પરથી ઉઠે છે તે ઉઠવાનો જે પ્રકાર ।
વિસદ કરી કાંઈ એહ કહું હું અનુભવને અનુચાર ૧૨૭

જે મહા નાથક મુખ્ય રસનો ભોગી પ્રગ્ન પ્રકાર સરસભોગ ।
સદા સર્વદા નિથ કરે છે સંયોગી સંયોગ ૧૨૮

અહીં પ્રકાર સરસભોગ પાત્રનો રસ કહીએ છે બેઠ ।
તે પ્રકાર રસપાત્રથી વાહુછ પરમ સુંદર છે એહ ૧૨૯

હિમ વરજાગી રતનપલા દોડી દોડીલ મુસ્તરી સાર ।
છત પદમાતી લોચનાછત રંભા દોડી લદમી બલ છતનાર ૧૩૦

છત પદમાતી લોચનાછત રંભા દોડી લદમી બલ છતનાર ૧૩૧

શ્રી ગોકુલેશ્વરી ગોકુલેશ મન મોહની આનંદદાયની આપ ।

અતિ આનંદ સમર્પીણી સુખનીધી હરણ નયન પરીતાપ ।૧૬૨।
કોટી કોટી લદમી સુખાવહ એહવી મહા રસરાસ ।

શ્રી વલ્લભજીની વલ્લભા શ્રી વહુજી ત્યાંહાં પાસ ।૬૩।
લીલા રસે વિલસી પોઠયા છે બીજી સેજયા છે જ્યાંહાં ।

જે નિદ્રાવસ છે ત્યાંહાંથી પોતે જગાવે છે સુખમાંહાં ।૬૪।
તો અહીં કો કહેસે જે પ્રથુક સેજયા તો કંઈ નથી કહી ।

તો અવીહીત કંઈપેરે કરે મર્યાદ ભંગ કરે નહીં ।૬૫।
તેહના કારણમય ઘણા કારણ છે એકથી એક વિશેક ।

સુખ્ય એક પ્રયોજન હું કહું છું પણ છે તે ભાવ અનેક ।૬૬।
જે એક નાયકા સમીપ હોએ જ્યારે રસાભાસને સંકોચે ।

બીજી નાયકાનું વિલસવા અર્થે આગમન હોએ નહીં સોચે ।૬૭।
માટે નીદ્રા નાયકાના આગમ અર્થે શ્રી વહુજીને અલગી ભિન્ન ।

સેજયાએ પોઠવાને આજ્ઞા કરી છે રસીક નવીન ।૬૮।
નિદ્રા નાયકા વિલસવાને અર્થે નિકટ તો આવે ત્યારે ।

અન્ય નાયકા બીજી નિકટ કો હોએ નહીં તે જ્યારે ।૬૯।
અને બીજું પ્રયોજન તો એ જે દક્ષીણ નાયકે પોતે ।

બહુ નાયકાના મનોરથ પુરવા સ્વકીયાનો સૌકર્ય જોતે ।૭૦।
ઉભય સ્થલે સંકોચ દુરી કર્યો એણે એણે અભિપ્રાયે ।

પ્રથુક સેજ કીધી મહાપ્રભુજીએ પોતાને મન ભાયે ।૭૧।
જે વહુજી ભિન્ન નિદ્રાવસ પોઠયા છે નિદ્રા વસથી માંહાં ।

શ્રીજી અધુરા અધુરા મીઠા મધુરા વયલુ કહીને ત્યાંહાં ।૭૨।
અર્થે વયલુ કહી જગવીને તે આજ્ઞા આપે છે રાજ ।

કહે છે ઉઠો સમય થયો છે તેડયા કરીને લાજ ।૭૩।
વહુજી પણ આલસ ભર્યા અને મરગજી સાડી પહેરી ।

સેજયાથી ઉઠી ઉભા રહે શોભા પ્રગટી ગેહરી ।૭૪।
વલતા ઉદાર શીરોમણી શ્રીજી સેજ થકી રસ ભર્યા ।

અવની ઉપર અતિ મૃદુલ મનોહર ચરણારવિંદ ધર્યા ।૭૫।
અવનીનો તાપ હરી સેજયાથી ઉઠીને અવની ઉપર ।

તીઆરીમાં ઉભા રહે છે અતિસે ઉલટ ભરી ।૭૬।
એણીરીતે ઉભય રસીકવર સ્વરૂપ તે ઉઠયા પોઠયા ।

તે પછી પ્રસાદી ભંડાર તે આગલ ભાગ્યે બુઢયા ।૭૭।
ભક્તરાજ હિતપાત્ર ભલીઆઇએ સયન કચું હોએ ત્યાંહાં ।

એ સદા સેવા સાવધાન રહે તે સમય લઈ મનમાંહાં ।૧૭૮।

શ્રી પંચમ તરંગ અંથ

આગલથી જાગ્યાજ હોએ છે ઉભય રસીક ઉઠયા જાણી ।

હોમધરની ખડકીએ આવી ઉભા રહે દીપક આણી ૧૧૭૬

સ્નેહ જાણ સ્નેહ શિક્ષક ભક્તીબાઈ ભાગ્ય કહેવાય ન વાણી ।

એહોની ચરણરેણુ માથે ધરી નમન કરે ઉર આણી ૧૮૦

હવે શ્રીજી સેજ્યાથી ઉઠીને આત્મસુખ અથવા ઉત્તમ કલાય ।

અંગ સેવકે આગલથી ખુદીએ વલગાડી સુખદાઈ ૧૮૧

ત્યાંહાંથી શ્રીહસ્તે લેઇને તેહના કરે એ અંગીકાર ।

કે વા કે સમય જામસાધ કે આવાંતર દેશની સાર ૧૮૨

ચાહર અથવા પામરી આઠે કો સમે મનને રંગે ।

મીઠી ઉપરેણા કે કો સમે તનીયા ને ઉઘાડે શ્રીઅંગે ૧૮૩

શ્રી મસ્તકે અલખેલી ભાંતે લટપટી પાગ બિરાળે ।

બાકી સંપુર્ણ શ્રીઅંગ નીરાવણી ઝલકતુ રાજે ૧૮૪

પછે તીવારી માંહાંથી વિજય કરી પધાર્યા હોમધર જ્યાંહાં ।

આગલ શ્રીવહુજી અને પાછલ પરાતપર અલીનવ ત્યાંહાં ૧૮૫

લડસડતે અંગે ડગમગતી ચાલે પ્રાણ આધાર ।

સહસ્ર સુધાકર પ્રકાસ રૂપ શ્રીજી પોતે તેણીવાર ૧૮૬

કો એક અનીરવચની આગલ પાછલની શોભાએ યુક્ત ।

ઉઠ્ઠુતે રૂપ રસે આવીને રસીક મહારસ ભક્ત ૧૮૭

ખડકીની સાંકલી ઉઘાડીને બાહર પધાર્યા આવી ।

ભક્તીબાઈ ચરણારવિંદ મસ્તક રહ્યા ત્યાંહાં નમાવી ૧૮૮

જલહલતી જગમગતી પ્રબલ સમ દીપક સુદમ જ્યોતે ।

લઈને આગલ ચાલ્યા આવે પાછલ વહુજી પોતે ૧૮૯

અને વહુજીની પાછલ ગુણના ખેંચ્યા રસ અનુભવે આકર્ષાયા ।

રક્ષા અર્થે રસવીર પધારે છે રૂપ શોભા રસે વરસ્યા ૧૯૦

અધીર થકા મહાધીર ધીરેશ્વર ધીરજ દેવા આવે ।

એણે આવસ્યકે એમ નીત્ય પ્રતિ વહુજીને વલાવે ૧૯૧

તો આગલ મુખ્ય ભક્ત મધ્યે વહુજી અને પછે એહોને માથે ।

સર્વોપર મુગટમણી પોતે ચાલ્યા આવે સાથે ૧૯૨

જાણે ત્રીવીધ રસની શ્રેણી તે ચાલી આવે છે હારે ।

વહુજીના મંદીર સુધી પધારે એણે પ્રકારે ૧૯૩

વલતા વહુજી પોતાને મંદીર પધાર્યા રસભરી ।

ને ભકતારત હર શ્રીજી પોતે સંકેત સ્થલે ચીતધરી ૧૯૪

સંકેતા સ્થિત સ્થલ સ્થલે અનેક તે રસા-લીસરણી આવ્યા જ્યાંહાં ।

હેજે કરીને ફરી પધારતા પધારે છે ત્યાંહાં ૧૯૫

પ્રત્યાધીન પરકીયા સર્વના ભોક્તા મહાભોગી ।

સર્વ સમે તે ભોગ કરે છે એ રસે સદા સચોગી ૧૧૬૬।

પધારીને સર્વતણી વલી પુરી આસ હીતકરી ।

મનોરથાંત કરી પોતાને મંદીર પધાર્યા ફરી ૧૧૬૭।
ભક્તરાજ આગલથી દીપક લઇ નિત્ય આદ્યા આવે ।

ઝલકને મુખાવિંદે વહાલો પાછલથી સોદાવે ૧૧૬૮।
હોમઘરની ખડકીએ પધારીને કીવાંડ માંગલ્ય કીયા ।

સાંકલી લીડી ફરી સેજ્યાએ પોઠે શ્રીઅંગ રહ્યું ઝલકી ૧૧૬૯।
પછે સમયાનુસાર રૂતુભેદે જે વસ્ત્ર અંગી કયું હોએ તેહ ।

તે ત્યાંહાં તેણે સ્થલે ધરીને પોતે પ્રેમવતી જેહ ૧૨૦૦।
પરમ પ્રીયા પછે ને રસપાત્રસું આદ્યાલ્યંતર રસરીતે ।

વિસદ કરી વિસ્તારસું ને અનેક લીલા કરે પ્રીતે ૧૧।
લીલા કર્યા ઉપરાંત અપોહવા તણા ને સમય તે જાણી ।

સદાની રીત સરસ મુખાવીક બોલે સકોમલ વાણી ૧૨।
ઉપર અટાલીએ ખવાસ મુતો હોય તેહને પોતે કહાવે ।

તે પણ સમય જાણી જાગી રહ્યો હોય સ્વતઃથી ઉઠી આવે ૧૩।
એક વાર બોલાવે ને ન જાગે તો બીજી વાર બોલાવે ।

બોલાવી જગાડીને પોતે પ્રાણ પ્રભુ મુલાવે ૧૪।
અને સ્વતઃથી ઉઠ્યો નહીં હોએ તો શ્રીજી મધુરી વાણી ।

આપુ બોલાવે ફરીફરી તે કરૂણા અતિસય આણી ૧૫।
જે એક ક્ષણ પોઠે મુખસેજે શ્રીજી તે તેણીવાર ।

હવે શ્રીજી પોઠી ઉઠે એટલા વીચ અંગ સેવકનો પ્રકાર ૧૬।
જે જે કાર્ય કરે છે તે તે કારજ આણી મન ।

આગલને છઠે માંગદ્યે કહીસ થઇ પ્રસન્ન ૧૨૦૭।

૪તીશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાખધી કીડા કહલોલ મહા અદ્ભુત

વિચિત્ર રસ વ્યારાના ગોપાલદાસ વિરંચિત શ્રીવલ્લભ

નિત્ય-પ્રરિત્ર લીલા વર્ણનો રમણાનંતર મુખ સયનથી

ઉત્થિત પુનઃ લીલા સમય તે લીલા વર્ણનો નામ

માંગદ્ય-પાંચમું-સમાપ્ત.

શ્રી યશ્વંતરજી અંથ

શ્રી શ્રી વલ્લભો જયતિ

મોંગલ્ય-૬ છંદ

શ્રી નિત્ય પ્રભુના નિત્ય-ચરિત્રનું મોંગલ્ય-૬ છંદ

અંગ સેવકના નામ કાર્યનું લખીએ છીએ

રાગ :- બાહર બીજવાર પધાર્યાનો સમય

અંગ સેવક અતિ સુખદ સાવધાન સેવામાં હોં ।

સેવાને અવકાસે મુતો થકો પોતે ત્યાં હોં ।૧।

શ્રીભત્તં તે સ્મરણ કરીને ઉઠે તે તેણીવાર ।

ઉઠી અટાલીથી ઉતરી હુઠો આવે કરી વિચાર ।૨।

હવે શ્રીભત્ત અંગસેવક સુખદ તેહવા અપરંપાર ।

નામ તેહોના પ્રગટ કરીને કહું છું વિસ્તાર ।૩।

અનેક દાસદાસી સેવા કરે છે બહુપેર ।

કો કેવલ પ્રભુ સુખ અર્થ ને કો સ્વમુખે ઉલટમેર ।૪।

પ્રભુ પરાયણ સ્વારથ પરાયણ કરે સેવાકામ ।

તે મધ્યે થોડા એકના હું કહું છું તે નામ ।૫।

જે પ્રથમ શૌરાવ સેવારમ્ય સુખદ શીરોમણી મહાસાર ।

બડભાગી દામોદર દાસી ભાગ્યનો નાહીં પાર ।૬।

જેહોના નામનો અર્થ તે સંપુર્ણ થયો સિદ્ધ ।

એ લડાવે લાવણ્ય ભેર જોઈ જોઈને મહાનીધી ।૭।

એ ગૌડ બ્રાહ્મણ ઉદેપુરના વાસ પહેલા ત્યાં હોં ।

ઉદેસી હ રાણાના ઘરમાં રહે ઉદયપુર માં હોં ।૮।

એહોને સંગે કામ ભાવે કૃષ્ણદાસી જેહ ।

મોદ ભર્યા સેવા કરે અતિ સુખદ ભાવે જેહ ।૯।

જ્યારે પ્રભુને એ લીલા રસની ઇચ્છા થઈ ।

ત્યારે રસ પોષણને અર્થે આગલથી રસમઠ ।૧૦।

પ્રગટયા પરમ પ્રમોદસું પ્રીયતાણું અંકીત લઈ ।

તેહ કારણ ગુઢ આત્મે કેમ રાકું છું કહી ।૧૧।

સ્વરૂપ રસના જાણ અતિસે નિપુણ મહા રસરૂપ ।

પ્રાગટ્ય સમે જેણે પ્રગટ કરી કહ્યું પ્રભુનું એ સ્વરૂપ ।૧૨।

હમારે ગોકુલનાથ આવે એમ કહ્યું ઉલટ ભર ।

શ્રીમુખ જોઈ સુખરૂપ નામ તે થયું સર્વોપર ।૧૩।

એ કોનોજીયા બ્રાહ્મણ અને એ કોનોજના વાસી ।

આવીને અહીં એ રહ્યા તે મુઠીત ઉલ્લાસી ।૧૪।

- એહોની પુઠે એકાંત ભાવે ભર્યા સારંગદાસ ।
 નાગર વડનગરા સેવાને રહ્યા છે પ્રભુપાસ ૧૧૫
- પછે વૈકુંઠભાઈ સેજખંધી સુશીલ સાવધાન ૧૧૬
 સાવધાન થઈ સેવા કરે પ્રભુ રહે પરમ પ્રસન્ન
- અને મજ માંહેના વાસી જેહનું નામ લીખમભાઈ ।
 ભક્તિ ભાવે અંગસેવા કરે અતિ સુખદાઈ ૧૧૭
- પોતે ગુંગ વાવીને તેહની કરે માલા ।
 તે ભક્ત ભુવણને ધરાવે ધરી ભાવ રસાલ ૧૧૮
- પછે સરવર્થ કૃષ્ણદાસ રસે વર્થો તે પરમ સુખજી ।
 રસલીલા પોષક પરમ સૌભાગ્યો બહુ જાણ ૧૧૯
- એહથી અનુક્રમ આગલ સોરઠનો છે તેહ ।
 લાઠી લીલીઆણાનો વાસી સીદોરો ઉદ્દીચ જેહ ૧૨૦
- મહા સુર તામસ તીલક એહવો જે માધવદાસ ।
 પરમ નેષાવંત સેવા કરે રહી પ્રભુપાસ ૧૨૧
- પછે વીસલગરનો નાગર ને લાડોદ્ય જેહનું ગામ ।
 પ્રમાણ વિષે પ્રપત્ત જે જગન્નાથ એહવું નામ ૧૨૨
- પછે ત્રીવાડી વૈજનાથ જેહની જ્ઞાત શ્રી માલીય ।
 સેવા કરે તત્પર થઈ સમે સમે સંભાલીય ૧૨૩
- પછે ખેડઆનો વિસલનગરો પરમ સદ્ભાવી ।
 ગોપાલદાસે સેવા કીધી નીકટ અહીં આવી ૧૨૪
- પછે કુહાનો જે મોડ અતિસે ઉગ્ર સ્વભાવ પ્રમાણ ।
 ઉદય ત્રવાડી તે પ્રપન્ન પ્રમાણ મારગ જાણ ૧૨૫
- લાંઘણજનો આત્મજ જેહની જ્ઞાત દેશાવલ ।
 કૃષ્ણદાસ ચૌધરી જેહને શ્રીજી વચન રસાલ ૧૨૬
- ચીકણીઓ કરી બોલાવે એણે રહે આપ પ્રસન્ન ।
 એહ પણ સાવધાન થઈ સેવા કરે ધરી મન ૧૨૭
- પછે રવિંદ્ર ચાંદરણીનો ભટ મેવાડો સેવાએ સમર્થ ।
 કાણ પ્રભુ રાખે ઘણી સર્વો તેહનો અર્થ ૧૨૮
- સંધા એહવું નામ જેહનું સમે તત્પર એહ ।
 કાજ કરે મનમત લહી અને આણી અંતર નેહ ૧૨૯
- પછે મહા બડભાગી અતિસે ભાગ્ય ફેરી રાસ ।
 સીધપુર ઉદ્દીચ બુણાવાડે પહેલા વાસ ૧૩૦
- મુગ્ધ મન મનોરથ રહીત મનોરથ કીધા જેહ ।
 પ્રાણ પ્રભુજીએ પ્રસિધ્ધતાએ પુર્ણ કર્યા તેહ ૧૩૧

- સમે સમે સર્વસ્વ સમર્પણ કર્યું એણે અહીંય ।
 દ્રવ્યાદિક લોકીકનો સંચય કર્યો જેણે નહીં ૧૩૨
- તીવેદીત આત્મા જે ધર્મ અંતઃકરણ સ્વરૂપાશક્ત ।
 પ્રગટ પ્રગટે સેવા કરી ધર્મ અતુરકત ૧૩૩
- ધર્મ નહીં અહંકાર નહીં સ્વાર્થ રહીત મન ઘણું ।
 સ્વાદ રસનાનો ન ઇચ્છે સુખ ન ઇચ્છે અણું ૧૩૪
- ખવાસ સહુનો મુગટમણી પોતે તે કરી ઉલ્લાસ ।
 રાખ્યો નિરંતર સર્વદા પ્રભુએ તે પોતાને પાસ ૧૩૫
- નિર્લોભ પરાયણ અતિ પવીત્ર ને વિમુદ્ધ જેહનું મન ।
 એહવા જે દીનકર ભાઈ છે સેવા સુખ સંપન્ન ૧૩૬
- એહની સેવાના સહાયક પ્રેરક પોષક સંગ ।
 પરમ બોધક અતી સુખદ મહદ અનુગ્રહી અંતરંગ ૧૩૭
- તેહના નામ તે તે સમેને વિષે કહીસ ત્યાંહાં ।
 જેણે પ્રકારે તે અનંત સેવક અંગ સેવા કરે ત્યાંહાં ૧૩૮
- એ મધ્યે જેણે સમે જે સેવા કરે સાવધાન ।
 તે સેવાને અવકાસે સુતો થકો ભાગ્યવાન ૧૩૯
- શ્રીજીનું સ્મરણ કરીને ઉઠે તે વેગા થઇ ।
 અશક્તિથી ઉતરી હેઠો આવે કાળમય ૧૪૦
- આવીને પાંધરો પહેલે જાએ જલધરા માંહાં ।
 માઢી લઇ પોતાને ગડએ હાથ ધાએ તે ત્યાંહાં ૧૪૧
- પછે ઠાકોરને જલધરે ધાઈને જલ તાતુ થાવા કાળ ।
 તતેડાનો ચુલો સંદુકે કરે ત્યાંનો સાજ ૧૪૨
- સ્વચ્છતા સાવધાનતા અને જતન જે જે અહીં ।
 વાતસલ્યતા શુદ્ધતા એવી નહીં બીજે કહી ૧૪૩
- અને તતેડો પ્રથમ રાત્રે યમુના જલે ભરી ।
 રાખે છે જતને કરીને ઉપર સ્નેહે કરી ૧૪૪
- કાષ્ટના ઢાંકણા ઢાંકે છે જાણે રખે એ માંહાં ।
 કાંઈ રજ પડે જતું પડે એણે કારણે તે ત્યાંહાં ૧૪૫
- ત્યાંહાં ચુલે અગ્ની રાતનો ભારી મુક્યો હોએ જેહ ।
 તે કાઢી ચુલો સંદુકી બાહેર આવે એહ ૧૪૬
- બાહેર આવી શ્રી બેઠકની ઢહેરીએ કરે નમન ।
 પછે નિજ મંદીરમાં ભીતર આવે કાળ ધરીને મન ૧૪૭
- ભીતર એક દીવો સંપૂર્ણ રાત્રે હોએ છે ત્યાંહાં ।
 ત્યાંથી લઇને ચરણ ક્ષાલણની ચોખંડી માંહાં ૧૪૮

એમ કાજ સ્થલે હિપક કરે પછે જલથરે આવી ।

ખલીસું મલી મલી હાથ પુએ તે મનભાવી ।૪૭૮

હાથ ઘોઈ તાતે જણે ગડગ્યા વડા બેહુ બરે ।

તે એક ગડગ્યા એકાંત ઘરમાં લઈ પોતે પરે ।૪૭૯

બને એક ગડગ્યા લઈને તે કંતપાવન કાજ ।

ચોખ્ખીમાં પરે ત્યાંહાં પીકાનો કરી સાજ ।૪૮૦

એટલું કરી અંગ-સેવક બાહર આવે ફરી ।

કાજને સિદ્ધ થાએ પોતે કંતપાવન કરી ।૪૮૧

કરે વહુજ પોતાને મંદીરે પધાર્યા હિપરાંત ।

શ્રીજના ઉઠતા પહેલા શ્રીગોપાલ એકાંત ।૪૮૨

શરીર કૃત્ય સહુ કરીને આવે ત્યાંહાં સીંધદારે ।

દ્વારપાલ પાસે આવીને બેસે તે તેણીવાર ।૪૮૩

એહોના વિમુદ્ધ હૃદયને વિષે મહાતમ નેહ બને ।

સહીત પીતુ ભક્ત ભાવ પુરજુ છે તે અતિસે તે ।૪૮૪

માટે છાના છાના આવી બહે રખે કાકા બગે ।

એહવાં સૌજન્ય શીલ સીમા રહે ભર્યા અનુરાગે ।૪૮૫

તે ભક્ત ભાવ સહિત સહુ ભગવદી બેસે જેમ ।

એ ભીયા પણ નિત્ય આવી બેસે છે ત્યાંહાં તેમ ।૪૮૬

ભલીબાઈ બેઠા હોય છે પ્રથમથી આવી ।

તે પ્રભુના મુખ મુખદાયક પુત્રને બોધ મનભાવી ।૪૮૭

હિતમું હંસીને કહે જે લાલજી આવ્યા તમે ।

ત્યારે શ્રી ગોપાલ પ્રસન્ને કહે હાં બાહજી આવ્યા અમે ।૪૮૮

મનમાંહેં એહજ હર્ષ જે બલીબાઈ સરખા ભક્ત ।

એમ હેત કરીને અમને બોલાવે છે ઘરને અનુરક્ત ।૪૮૯

એ રવરૂપ સખંધી પુર્ણતાના લક્ષણ એહજ સક્ત ।

શ્રીજના તે સ્વકીય સાથે ઈન્દ્રે સક્ત ।૪૯૦

પછે મોહસું ભલીબાઈ સાથે કરે મીઠી વાત ।

ભલીબાઈ પણ શ્રીમુખ થકી સાંભલી હોએ અહોરાત્ર ।૪૯૧

તે પ્રસોક વચનામૃત તણા એહોને પુછે ભાવ ।

માર્ગના સિંધાંત પુછે કરીને બહુ આવ ।૪૯૨

તે શ્રીગોપાલે જેણે પ્રકારે શ્રીમુખ થીઅ ।

સાંભલ્યુ હોએ તેણે પ્રકારે કહે સાંભલોજી ।૪૯૩

ઠાકોરને યા પ્રસોકકો એસો કહ્યો હે ભાવ ।

એ વાત એસે કરી કહી જે વચનમાં ન સમાય ।૪૯૪

માંગર્યા તત્વાર્થ સો તુમહી જાન્યો હે સોએ ।

એ દાન તુમહીકો કહયો એ અન્ય ન જાણે કોએ ૧૬૬।
એણીપેરે એકા તે વારતા કરે છે ત્યાં નિત્ય ।

અને ભક્તીઆર્થના વચન તે સાંભલે છે એકચિત્ત થઈ ૧૬૭।
એ રાજ રાજેશ્વર ગોકુલધણીનો જે પુત્ર છે જ્યેષ્ઠ ।

એહોને સ્વાભાવીક સૌભાગ્ય ગર્વ પરમ પ્રવેશ ૧૬૮।
એહવા ગર્વતું સ્વાભીમાન શોભાકર હોએ છે નિત્ય ।

અને તે એણીભાંતે ભકતસું વારતા કરે એકચિત્ત ૧૬૯।
તે એટલા માટે જે પ્રભુજીએ નિજ સ્વરૂપનું દાન ।

કયું છે તે ભકતી રસરૂપે પુણું છે કરીપાન ૧૭૦।
તે આગલ સ્વાભીમાનને રહયાનો નહીં કાંઈ ઠામ ।

માટે પ્રભુના ભકતસું ભાગ્ય માની વાર્તા કરે આમ ૧૭૧।
એ વારતાને રસે રસે સમે થકી આવે સવાર ।

ખવાસને ત્યાં કહી રાખે પોતે તે તેણીવાર ૧૭૨।
જે કાકા મેરો નામ લેકે પુછે તોહેસું જખ ।

અખી આવત હોઈ તું એસી કહો તખ ૧૭૩।
કહી રાખ્યાનો અભિપ્રાય એ જે કાકા જાણશે જયારે ।

સહવારે આવે છે તો વરજસે મુહને ત્યારે ૧૭૪।
ત્યારે ભક્તીઆઈસું વાર્તાનો રસ જસે તેણીવાર ।

એહવા શ્રી ગોપાલ જેહના ગુણ તણો નહીં પાર ૧૭૫।
એમ અહીંથી વારતા કરીને પછે વલતા ત્યાંહાં ।

તેભાગ્યગને આવી એસે વેગા જલધર માંહાં ૧૭૬।
હવે એ અતિ અસૌકીકતર અનીરવચની સાર ।

રાજધાનીએ રાજતુ એ મહા રાજદાર ૧૭૭।
અહીં અનેક દ્વારપાલક સેવા અર્થે રહયા કારણપુત ।

મુક્તતા દેવો દેવાડો સીરોહીયો રજપુત ૧૭૮।
ધર્મદાસ ભગવાનદાસ તે રજપુત જ્ઞાતે તેહ ।

અને વિષ્ણુદાસ ને થીજે ભગવાનદાસ કુંભો જેહ ૧૭૯।
કાવીઠાનો મોટો ભાઈ મહાસુર શુભ મતીમંત ।

સુભટ શીરોમણી સત્યવાદી પ્રભુ બલે બલવંત ૧૮૦।
આપ બલ સમ પ્રભુ તણી રક્ષાને રહે અહોરાત્ર ।

હજી તે સુખ શ્રીઅંગતું એહવા મહા સદયાત્ર ૧૮૧।
પછે ગોધરાનો કાસોદોસી સેવામાંહાં પ્રપન્ન ।

પરમ સદભાવી અને વલી સહેજ સાત્વીક મન ૧૮૨।

એ આદિ અનંત છે દ્વારપાલ અનેક ।

એ મધ્યે જે એણે સેવા કરે કરીને વિવેક ૧૮૧
એ આદિ અનંત છે દ્વારપાલ સેવામાંહાં ।

નામ સહુના વિસદ કરીને ક્યાં લગી લખુ અહીં ૧૮૨
વક્ત્રી એહોના અગ્રવર્તી દ્વારપાલ અનેક ।

એ મધ્યે જે એણે સમે સેવા કરે કરીને વિવેક ૧૮૩
તેહોને શ્રી ગોપાલ કહે છે વચન અતિ સુખદાર્ઘ ।

લદાવકે જુ કીવાડ જોલો વેગહી તુમ જાય ૧૮૪
કે તે સમે જાણી રહ્યો હોએ છે તે સ્વતઃશ્રી જય ।

લદાવના કીવાડ ઉઘાડે મહા રસમર્ઘ ૧૮૫
તે ભગવદી સહુ સ્ત્રી-પુરૂષ આરત ભર્યા તેણીવાર ।

સાવરતાસુ ભાવ યુત દોડયા તે રહિત વિચાર ૧૮૬
લદાવ ભીતર સીંઘદ્વારે ધાર્ઘ આવ્યા માંહાં ।

જુએ તો સિંઘદ્વારના કમાડ ભીડયા છે ત્યાંહાં ૧૮૭
તે વક્ત્રી સીંઘદ્વારે સહુ કો જેસે પણ ન સમાય ।

તે સઘલે સર્વત્ર ઠામે અનંત ભીડ ભરાય ૧૮૮
દ્વાર આગલ અને આગલ પ્રસાદી ભંડાર ।

જગમોહન જગમોહન કો જેઠા મોટે ભંડાર ૧૮૯
લદાવ આગલ સર્વત્ર જેસે તે પુરૂષ તે નાર ।

મન મનોરથ અતિ ઘણો એમ ભકતનો નહીં પાર ૧૯૦
બેર બેરથી પરીવાર યુત ઉમંગ્યા થકા સહુ અહીં ।

ઉછાહામું આવે ભર્યા કો કેને પડમે નહીં ૧૯૧
ચાલો શ્રીજીને અપોઠ્યાનો સમય થયો નિતનેગ ।

હવે જાગ્યા હસે હાંહાં હીંડા હીંડા વેગ ૧૯૨
એમ મીઠા મધુરા શબ્દ એહવા સર્વને સુખરૂપ ।

સોહામણા મોહામણા કહી વચન પરમ અનુપ ૧૯૩
એમ જોલતા જેઆકળા આકુલા થઈ થઈ ધાય ।

જાણે રમે અવાર થઈ હોએ તે શ્વાસ ઉર ન સમાય ૧૯૪
આપાપણે સહુ રંગરાતા દરસ આતુર થઈ ।

અંગમાં અંગ માંયે નહીં એમ થયા આનંદ મધ ૧૯૫
એણીપેરે ઉતાવલા ચાલ્યા તે આવે સર્વ ।

સૌભાગ્યે તે ભર્યા પ્રેમે ભર્યા તે ભાવને ગર્વ ૧૯૬
જાણે ઘનઘટા ઉમડી હોએ ને ચાલે વાદલ પુર ।

તેમ આવે છે ધસમસ્યા સ્નેહ ભર્યા મહામુર ૧૯૭

તેહોને બહુ લીડ આગલ બેસવાને ઠોર ।

જડતો નથી તે કો ^{લેદી} ~~લેદી~~ વમાં બેસે છે ચહુ'ઓર ૧૮૮

કો ગલીયામાં બેસે છે ને એણે સમય તે અહીં ।

લીડ ભક્ત તણી થઈ કહેવાય વચને નહીંય ૧૮૯

નિજ મંદીરથી રતનચોક સુધી દરસન કાજ ।

એમ સાથ સહીયર મુજતિનો મલ્યો બહુ સમાજ ૧૯૦

સર્વ ઠોરેઠોર જ્યાંહાં ત્યાંહાં બહુ લીડ કરી ।

સર્વ પરચારકના પેંડા શેકયા તે ભરી ૧૯૧

કો હરી ફરી ને હાલીયાલી શકે કયાંહું નહીં ।

ઠામઠામે ગહગહીને રહ્યું છે તે અહીં ૧૨

એહવી અલેખે અનંત ભક્તની જુડી રહી છે ઠાઠ ।

એહોને ઓળંગી આવવાને પામે નહીં કોઈ વાટ ૧૩

જે ગલી-કુંચીએ જો એ સમાય નહીં તે વામ ।

એમ સમૃધ શેરીઓ ભરી તિલ પડયાનો નહીં ઠામ ૧૪

તે સર્વ કોએ નિશાના અલજયા અલિલાખ ભર્યા બહુ ।

આતુર થકા આપાપણી મલતીપાણે સહુ ૧૫

સર્વકો મલી મલીને હાર દોહોરી બેઠા ત્યાંહાં ।

કો ઉભા છે પંગતની ઐણી પરમ સુંદર જ્યાંહાં ૧૬

અતિ સોહામણી દીસે છે મહા સુંદરતાની રાસ ।

કો ઉંચે સાસે કરીને કાઢતા નથી તે ઉંચાસ ૧૭

તે પરસ્પર વિશેષ કરીને વરજે એકએક માંહાં ।

કો છીંકસો માં બોલસો માં ખાંખરસો માં અહીં ૧૮

બહાસો નિદ્રામાંહાં હસે ત્યાંહાંથી જાગસે સુણી એહ ।

જેહને ખાંસી છીક આવે બહાર જાઓ તેહ ૧૯

પછે કદાચીત ખાંસી અને વલી છીંક આવે અહીં ।

ઉઠી અલગા નિવૃત્તિ ફરી આવી બેસે ત્યાંહાં ૧૯૦

તે સર્વકો અણબોલ્યા મૌન ગ્રહી ધરીને કાન ।

બેસી અને ભાવેભર્યા ભાવાત્મીક ભાગ્યવાન ૧૯૧

એ આવી બેઠા તેહને દરસન વિલંબ જે થાય ।

તેણેકરી આરત ભર્યા આતુર થકા અકુલાએ ૧૯૨

પ્રીયને ઉઠવાને તે સફલ સમયની વાટ ।

જુએ છે મનને તે ચેન પડે ન દર્શન માટ ૧૯૩

સુંદર મુખ અવગ્રોધવાને તૃપિત છે ઘણુઘણુ ।

આપાપણે ભાવે મુદીત કયાં લગી કહું એહો તથુ ૧૯૪

સર્વ કો પોતાની દ્રષ્ટી તે પ્રિય હીસે રહ્યા કરી ।

અને સર્વની ઇન્દ્રીય સર્વે સ્વાભાવીક હીત ભરી ૧૧૫।
કર્ણમય થઇને તે ભીતર રહ્યા કાન દેઇ ।

પરસ્પર એક એકને કહે છે તે આનંદ મધ ૧૧૬।
હવે બહાસાને ઉઠવાનો વિલંબ નથી લગાર ।

હવે વિલંબ થોડો રહ્યો છે હવડા ઉઠસે આધાર ૧૧૭।
અદ્ય સમય રહ્યો છે એહવા કહે છે એહ ।

પરસ્પર અનુમોદને ભર્યા તે પુરણ નેહ ૧૧૮।
મનમાંહાં મન અભિલાષીત મનોરથ જેહને જે જેહ ।

રસ તણા તે પ્રકાર અનુભવ જયુત સ્ફુરે તે તેહ ૧૧૯।
પ્રયોધ તેહ પ્રકારનાની વિનતી બહુપેર ।

તે હવે સાતમે માંગદયે તે ઉલટ ભેર ૧૨૦।
વિનય સહિત પ્રયોધ કહે છે આરત્યા સહુ ભકત ।

વાતસલ્ય ભાવે ભરીત રસ ઉદ્દયોધ કહું અનુરકત ૧૨૧।
જેણે પ્રયોધે યોધીત થઇને વેધાયા લહી ગદ્ય ।

ઉકતાઈ આતુરતા સહીત દરસન આર્યુ સદ્ય ૧૨૨।

ઈતિશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાબ્ધી ફીડા કદસોલ મહા અદ્ભુત વિચિત્ર રસ
વ્યારાના ગોપાલદાસ વિરચિત શ્રી વલ્લભ નિત્ય ચિરત્ર લીલા વર્ણનો અંગ

સેવક કૃત્ય દ્વારપાલ અભીષાન લીલા વર્ણનો નામ

માંગદય-૬ છઠું સમાપ્ત

માંગદય-૭ સાતમું

જયજય શ્રી વિઠલેસ સુવન શ્રીવલ્લભ સકુમાર ।

જય શ્રી ગોકલપતી ગુણનીધી જયજય જગ આધાર ૧૧।
જયજય અખીલ શુભાશ્રય જગવંદન વર વરેસ ।

જે જે મહાનાયક મહા નિરભર નિપુણ નરેસ ૧૨।

જેહનુ સર્વોપર મુક્તગ મહા પરમ શુભ નામ ।

વિવિધ મનોરથ રસીકના રસમય પુરણ કામ ૧૩।

સર્વાંગ સૌંદર્ય-નીધી પ્રતિઅંગ પરમ અદ્ભુપ ।

સૌભાગ્ય તિલક સુંદર અને મહાભાગ્ય રૂપ સ્વરૂપ ૧૪।

રસભર વનિતા વિવિધસું લલીત લીલાનો કર્ણ ।

અખીલ ભકતોનો પ્રાણ પ્રિય પ્રતિક્ષણ આરત હરણ ૧૫।

રસસાર શિરોમણી અતિ મધુર પ્રીયાનીધી પરમાનંદ ।

પરમ રસીસો રસભર્યો રંગભર્યો આનંદ કંદ ૧૬।

મહા નવલે રસનાયકા ઉભય મનોરથ પુર ૧

પ્રતીક્ષણુ દ્વિતી ઉપજવતા કામ કૌતુકે ગુર ૧૨૪૧

અતિ અતુરત નિત્ય રસ તણા લોભી પરમ મુગ્ધ ૧

રસ રસીયા હિત લાડલો ગુઢ રસ તણી ખાણ ૧૨૪૨

સર્વોપર સ્તંગાર રસ ભુષણે ભુષિત જકત ૧

જગ ભુષણને ભુષિતા રનેહ પંથ જેમ ઉક્ત ૧૨૪૩

એહોને નમન કરીને એહોની નિઃસાધન રૂપ ૧

કોઈ એક કારણને કૃપા અદ્ભુત પરમ અનુપ ૧૨૪૪

એહવી કૃપા પયોધી ઘન વૃષ્ટિએ પુરીત થઇ ૧

હુંલસ્યા તે અતિ ઘણું થયો તે આરક્ત મર્ધ ૧૨૪૫

તેથી પ્રથમ મારે એવા પ્રભુની અતિ રમ્ય ૧

અખંડીત અનીરવચની મહા જ્યાંહાં કેહેની નહીં ગમ્ય ૧૨૪૬

વિલક્ષણ ચરિત્ર પ્રગટીકરણ અનુસારીણી ઈચ્છા રૂપ ૧

ખીજ પ્રયુ છે તે પછે એ સીચનને કરી અનુપ ૧૨૪૭

અંકુરીત પલવીત થઈ કુસુમીત થઇ બહુપેર ૧

ફલીત ફલ ને રસ રસાબ્ધી પુરણ થયું રસભેર ૧૨૪૮

તે રસાબ્ધીને તરંગ કરી હું આવર્યો અપાર ૧

મારા મનોરથ તેહથી સિદ્ધ થયા તેણીવાર ૧૨૪૯

એ ચરિત્રના આરંભમાં સિદ્ધ થયા કહ્યા એહ ૧

એહનો એહ આસય પ્રગટ વિસદ કર્હું છું તેહ ૧૨૫૦

એહ પદારથને વિષે પ્રથમે મારું મન ૧

પ્રવેશ કરી શકતુ નહીં કહેવા એક વચન ૧૨૫૧

તે એહોની કૃપા સહાયે કરીને એટલા પચીત ૧

મુચન કયું સોહાગ ભર પરમ મહા રસવંત ૧૨૫૨

ત્યારે સિદ્ધતા રૂપ ફલ રસ ભર થયું સંપન્ન ૧

એમાં સંદેહ સો અનુભવ જાણે મન ૧૨૫૩

માટે એ મનોરથ સહુ સીધ્ધ થયા મુખમધ ૧

તે સૌભાગ્યના ગર્વને બલે તે ગવીંત થઇ ૧૨૫૪

અને મહા મહેદ્દતા મન તણી દ્વિતીરૂપ મકરંદ લેઈ ૧

એ મકરંદ માતો થકો એહો ચરણે ચિત દઈ ૧૨૫૫

એ રસ ભુક્ત નીંદ મુક્ત પ્રભુનો જેહવો લહું ૧

ભક્ત રસેયુત અનુભવ્યો તે પ્રખોધ હું કહું ૧૨૫૬

ત્યાંહાં પ્રથમે એહ પ્રખોધનો કહું છું પુર્વરંગ ૧

જે એ ગોકુલ-પતિનું અનન્ય એ શ્રી ગોકુલ નિત્ય સંગ ૧૨૫૭

તે કહેવું અતિ ઉછલીત રસે ભયું અગણીતાનંદ ।
 સદા સર્વદા અતિ સરસ નિરંતર રમી આનંદ ૧૪૦૧
 નિરવીધી રસે પુરીત પરમ પરમાક્ત રસ અનુપ ૧
 નિત્ય અનાધ્ય પરાપર અચલ અખંડીત રૂપ ૧૪૧૧
 સર્વ અધીકથી અધીકતર અલોકીકતું અલોકીક ૧
 રમણુ ધામ ધરણી વિશે વહી એ ધરાતીત ૧૪૨૧
 અન્ય પદારથ રસ વિના આહી નહીં પ્રવેશ ૧
 અન્ય આવરણે રહિત એ એહવું પરમ વરેસ ૧૪૩૧
 અતિસે નિપુણ નિસાવરણ અદભુત અનુપમ જેહ ૧
 જેહની ઉપમા કો નહીં તે શ્રી ગોકુલ એહ ૧૪૪૧
 શ્રી વદલભને વદલભ સદા અતિ સુદેસ સુખદાઇ ૧
 રમણીય રમણતું ધામ એ ઉપમાં કહીય ન બાય ૧૪૫૧
 મહા મોહામણું જે રથસે પ્રભુ મોહયા રસરીત ૧
 એહવું અગમ્ય અનીરવચની જે છે વચનાતીત ૧૪૬૧
 સ્વ રમણ નીમીતે નિત્ય એ તે પરમ પુદ્ગલું પુદ્ગ ૧
 આધ્ય થકી અંગી કયું થઈ સ્વતઃ સંતુષ્ટ ૧૪૭૧
 અનેક રસની રસમઈ દાન સામગ્રીએ યુક્ત ૧
 રમણુ રસ તણુ કોષ એ નિત્ય લીલા રસે ઉકત ૧૪૮૧
 જે રતુવર વરેસ સર્વદા કુસુમાકર રતુ જેહ ૧
 એહવે સેવીત છે સદા તે શ્રી ગોકુલ એહ ૧૪૯૧
 પ્રછન્ન મુખ્ય રસ પાત્રસું કીડા કરવા ઠામ ૧
 અતિ રમ્ય મનોહર રહસ્ય રસ યોગ લીલાનું ધામ ૧૫૦૧
 સદા પ્રભુને ભાવતુ સ્વજોગ્ય સર્વોપર ૧
 અભિષેક રૂપ તરણી તનય સહિત જે આનંદ ભર ૧૫૧૧
 એ તરણી તનયા બહુ ભાંતના અનેક ભાંતપના અનેક ૧
 પદ્મીએ મંડીત રહે રૂચીર એકથી એક ૧૫૨૧
 જ્યાંહાં બહુવર્ણ બહુ નામના અરવીંદ અનેક પ્રકાર ૧
 સુદ્રીત કો વિકસ્યા રહે મકરંદનો નહીં પાર ૧૫૩૧
 ઉભય તીર બેહુ ચારના શોભીત માણેક મણીએ ૧
 રતન ખચિત અતિ રાજતા સુંદર મહા રમણીય ૧૫૪૧
 ભોગરસે અતિ ભાવતુ અંતરંગ પુરક કામ ૧
 ભાગ્ય તણે સૌભાગ્ય ભર એહવું મહા શુભ ઠામ ૧૫૫૧
 હવે એહવા શ્રી ગોકુલ મધ્યે મધ્યમણી અતિ વિસાલ ૧
 મહા મંગલનીધી શોભતુ નિજ મંદીર તે રસાલ ૧૫૬૧

શ્રી વલ્લભ વર ગોકુલધણીનું સુખદ મહાધામ ।

આનંદ પુરીત સદા અહરનીસ આઠો જામ ।૫૭।

અનેક રચનાએ રચિત ખચિતસું મુક્તા મણી ।

પાંચ પીરોજએ લસીત પંગતી હીરામણી ।૫૮।

આલય અનેક રસતણું પ્રતિક્ષણે કામ ઉદ્યોત ।

અખલાને ઇક્ષણમાં કરે તે કામ પ્રયોધ ।૫૯।

કામાયુભાવે કરી ઉપગવતુ અતુદીત ।

કામ ભાવની કામના કામીની પોતે મન ।૬૦।

જ્યાંહાં અહોરાત્રે પ્રતિ નિત્યે વિહારના આધ ।

હોએ છે આનંદ મય નિત્ય આનંદ અમોઘ ।૬૧।

ગુહ ગોપ્ય રસે રાજતુ મંદીર મનોહર રૂપ ।

વિશ્વ મોહક ને સોહામણું મુગટ ગુણે અનુપ ।૬૨।

અખીલ કામના કામનું અલીનય પુરક કામ ।

પરમ સુભગ સુંદર મહા મનોહર સ્થલ વિશ્રામ ।૬૩।

શોભા સમોહ યુત સોભતુ સહુણી શોભાભર ।

સોહાગ ભયું સોહામણુ મહા મંદીર રૂચીકર ।૬૪।

ત્યાંહાં મણીમય ખંભા વિચિત્રતર પરમ મનોહર રૂપ ।

સુલલિત સદા સોહામણા રાજે પરમ અનુપ ।૬૫।

ભકતાનુરાગે રંગીયા જડીત રતન બહુમોલ ।

જોતી જગત પર જગમગે કોણુ કરે સમતોલ ।૬૬।

જ્યાંહાં અતિ એકાંત અંતરગ્રહ આંગણુ ચોક મુચાર ।

છન્ન અટાલી ને વલી અતિ શોભીત સીંધદાર ।૬૭।

લલાવ ડોહીદાર ને જાલી ગોખ સુરંગ ।

રંગી રચના કરીને ચોખંડી ચતુર રંગ ।૬૮।

સુરંગ રંગે રંગી રસીક વેદી પરમ વિચિત્ર ।

તાકા ત્રિવિધ પ્રકારના એહવા નહીં અન્યત્ર ।૬૯।

જલગૃહ જલહલતા સુખદ હોમધર હસતુ આપ ।

એહની શોભા નિરખતા આનંદ હોએ અણુમાપ ।૭૦।

રસાલ તિબારી રંગરંગી અતિ વિચિત્ર ચહુંઓર ।

મહારાજ પદે રાજતી ત્રિભુવન પર શિરભાર ।૭૧।

દેશ પરદા છાત ને સમીયાના જરેતાર ।

જાજમ જુડીયા ચરણ વસે ગાદી તકીયા સાર ।૭૨।

રૂઠ ભેદે રચના બહુ અનેક સાજ સંયુક્ત ।
 એહવી તિખારી સોહતી સર્વોપર અતિ ઉક્ત ૧૭૩।
 એહ તિખારીમાં લસે ચાર ચિત્ર હરપાંત ।
 અનેક પ્રકારના અપરમીત પ્રગટ અનોખી ભાંત ૧૭૪।
 સંગસંગ રંગ રંગના કર્યા અપરિમિત ચિત્ર ।
 રસ ઉધળોધક અતિ રચીર રચી રચી રચ્યા વિચિત્ર ૧૭૫।
 રસ રૂપે રચના સહિત જેહને દેખત માત્ર ।
 અનંગ ઉદીપન હોએ અંગઅંગ સહુ ગાત્ર ૧૭૬।
 એહવા ચિત્ર અનેક વીધી ભાંત ભાંતના જેહ ।
 એવું મહા મંગલ મુદીત કામે પુરણ એહ ૧૭૭।
 એ મહા મંદીર સર્વદા સ્વતઃ સહજ નિત્ય સિધ્ધ ।
 સ્વયં નિર્મિત એ પદારથ પુરણ પ્રમુદીત રીધ ૧૭૮।
 અકૃત્રીમ ભર રસ સામગ્રી મહામહે મહા અપાર ।
 રહે ગદ્યગદ્ય લલિતલલિત કોણ કદ અનુદાર ૧૭૯।
 એણે સિધ્ધ સામગ્રી જે સમે અનુભવ કરી લહી ।
 તે કાંઈ એક અનુભવ સિધ્ધ કહું આનંદે ઉમહી ૧૮૦।
 જ્યાંહાં ત્રીવિધાના ટોલ બહુ અનેક અનેરી પાંત ।
 ભાવાપન્ન ભાવે ભર્યા રહે છે નાના ભાંત ૧૮૧।
 તેહના ગોપન કરીને નામ કહું છું વક્ત ।
 જે આહવા સુખદ સોહાગીયા સ્નેહ ભર્યા બહુ ભક્ત ૧૮૩।
 રતન ગુણે ગુદીત સદા હારાવલીએ ભુક્ત ।
 રતિ પ્રવીણ નાગરી અતિ ચતુર પ્રેમપ્રીય રસ ભુક્ત ૧૮૪।
 મુંદરી સકુમાર શીરોમણી સલુણા જેહના સંગ ।
 રૂપનો રતનાકર સદા ને કનક આભા અંગઅંગ ૧૮૫।
 એ રતન રૂપ તે અનુપતર જે આવ્યા એકાંત ।
 રસીક રતન શીતલ સુખદ જેહની અનુપમ કાંત ૧૮૬।
 શ્રીઅંગે અનંગાર નલ ઉદીપનતાની ।
 પ્રબલ અદ્ભુત જવાલા થકી રાગે રતીમાન ૧૮૭।
 સર્વાંગે શીતલ કરણ ભરણ રસે ભામીની ।
 એહો સમ શીતલ કો નહીં કુશલ અને કામની ૧૮૮।
 ને વક્ષી સીતા... પ્રમોદાતા પરમ પનોતા એહ ।
 નિત્ય માનવતા ઘણું પ્રીયને ગમતા જેહ ૧૮૯।
 રૂપવંતા રૂપે રસીક રૂપ સમ નહીં ઓર ।
 પ્રેમ પંથે પુરણ સદા સર્વોપર સિર મોર ૧૯૦।

ગોરી શ્યામા શોભીતા કમલ પત્ર વરણી ।

ગમતા ભાવ વિલાસની પ્રીયને રસ ભરણી ।૯૧।

કમલ લોચના અંગ અંગ આપ્યા સર્વોત્કર્ષ ।

એકે સાંચે ઠાલીયા મોહભર્યા અતિ હૃષ ।૯૨।

તેહવા ગુણ તેહવા રસીક તેહવા સીલ સુભાવ ।

ને એકથી એકનો અધીક રસ તે સર્વોપર ભાવ ।૯૩।

પ્રતિક્ષણ મોહ ઉપજાવતા પ્રીયને ઘણું સોહાય ।

બહાલ વાતસલ્યે લહલહ્યા કુલ ના અંગ સમાય ।૯૪।

સુભગ સદનમાં મલપતા તણખી અણખ સહીત ।

આવ્યા અતિ ઉતાવલા મર્યાદાએ રહીત ।૯૫।

એ રસીક સમાજ રસેભર્યા કૃપાવાન એ પ્રિય ।

સનમુખ પ્રભુને સુખાવહ રીઘ સિદ્ધવંત અલીપ્ત ।૯૬।

ધીરજવંત ધનવંત એ ને વલી શોભાવંત ।

ઘન સમોહે પુરીત સદા એહવા એહ અનંત ।૯૭।

હિછાહે અતિ આવર્યા ચિત મોદેની નાર ।

અંપક કુલે કુલી ભર્યા ભાવ અપાર ।૯૮।

ગંગા પુરે પુરીયા ધરી ધીરજ ધસમસી ।

જમનાધારે ધાર્યા આવ્યા અતિ હુલસી ।૯૯।

પ્રેમનેમ તે વિસર્યા પ્રેમપુંજ ભર નેહ ।

પ્રેમે પરીવેષીત ધર્ષ વિસર્યા નિજ ગ્રહ ।૧૦૦।

એહવા રમાંગનાના જુથ પરસ્પર ધર્ષ ।

છ છ કરતા જુગતસું એક એકનું મન લઈ ।૧।

કહાં કહાં શુભ દેશના અને વલી શુભ ગામ ।

શુભ ઠામથી આવ્યા મહા મંદીર નીજધામ ।૨।

મહાવીર વગતે કરી સ્વરૂપ રસ રંગેસંગ ।

રંગરંગે રંગમય થયા નારંગે ચઢાવતા રંગે ।૩।

સ્વકીયતા રાજસ સાયનું સહેજ તેજ સોહાય ।

શ્યામા કામે શોભીતા ઉપમા કહી ન જાય ।૪।

વહુવેલે જોહેની ખહુ મલી રમે રામા રમણીય ।

મન મોહનને મોહતી કુંવર કોડામણી ।૫।

કોડ પુરે કોતુક મીસે નાનડીયા લઘુ વેશ ।

લાડકડા નવ યોવના રાજે પરમ મુદેસ ।૬।

સત્ય રૂપમન માનીઆ ઇચ્છાએ સહુ મલી ।

અનેક મનોરથ ઇચ્છતા મહા મંદીરે મન રલીય ।૧૦૬।

મહાલે છે મોઢે ભર્યા બેઠા વહાલો જ્યાંહાં ।

સનમુખ રહી આનન જીએ આરત યુતે મનમાંહાં । ૧૧૦૮।

જેહને પ્રભુ પ્રમુદીત થઈ અચલ અપરમીત દાન ।

સ્વતઃ થકી અતિ રસભર્યું કીધું આપ સમાન । ૧૧૦૯।

અધર સુધામૃત અધર વિચિત્રે બલવંત ।

સીધે સાધક વદલભા રસીક ભક્તિ રૂપ ગુણવંત । ૧૧૧૦।

પોતાને ચિતે... ગલા લેઈ અને ચિત પ્રભુ તણું ।

એહવા પ્રબલ બલના ધણી ગોમતે ગર્વિત ઘણું । ૧૧૧૧।

એકાદસે જે અનુસર્યા રસ આપાપણે એહ ।

અર્પી રહ્યા અભિલાખ ભર અનુસંધાન ન દેહ । ૧૧૧૨।

હીર ને હારદ એહોના હૈયાનું નવ લહેવાય

ભણ્યાની યોગ્ય કોઈ નહીં તો કહીપેરે કહેવાય । ૧૧૧૩।

ખાહુ અડાએ અતિ મૃદુલ બોલે મધુરા વચણ ।

બગ પંગતીને તે દુસંતા ચિત હરે અચલ નયણ । ૧૧૧૪।

કેમ મલીએ જેમ મહ્યા રહે એમ વિચારે મન ।

કેમ મલીએ કહો કેમ મલીએ એહવા કહે વચન । ૧૧૧૫।

કમલ નયણે લુબ્ધક થયા અકૃપતા ભાવે ભલી ।

હવા અતિસે મોઢે મઈ એ થરસ્પર મલી । ૧૧૧૬।

લીલાના લીલાતમક લીલા રૂપ સ્વરૂપ ।

અનેક આભણું સાજતા રાજે પરમ અનુપ । ૧૧૧૭।

સહજ સંગારે સોહતા અતી મોહતા મુખણ ।

શોભાનીય પરમીત તણું થાએ નહીં નિરમાણ । ૧૧૧૮।

આભણું અનેક સોહામણા મોહામણા મનરંગ ।

વહાલાને વિનિયોગને ધર્યા છે અંગસંગ । ૧૧૧૯।

જે કંકણ ને કાંકણી મોરીજવ બેહેરખીય ।

ચુક ને ચુકી ચમકતી ધુધર વમવમતી । ૧૧૨૦।

રણઝણ જણ બાજે વિછીયા ઝાંઝરના ઝમકાર ।

એહવા હુપણ અભિનવા કહેતા નાવે પાર । ૧૧૨૧।

અનેક વસ્ત્ર રંગરંગના નવનવ નોખી ભાંત ।

સોહે વિવિધ પ્રકારના લાલ સેત અસેત પાંત । ૧૧૨૨।

પીત હરીત પ્રકારના પચરંગ રાજતી જેહ ।

ઘન વરણી ગહેરાઈના કહેતા નાવે છેહ । ૧૧૨૩।

મીઠી મોઢા બહુ મોલના છાપા કીનારીદાર ।

પહેર્યા પ્રિય મન ભાવતા કોણ કરે અનુહાર । ૧૧૨૪।

એ પહેરી પરમ શોભાભર સમેસમે મુખરૂપ ।

સમય અનુસાર સાજનો સંયોગી રસભુપ ૧૧૨૫

એ સમય સંજોગ સમાજ પર યમુનાદાસ સહીત ।

વારંવાર જાઉં વારણે મહાતમ જ્ઞાન રહીત ૧૧૨૬

એહવો અહીંએ એણીપેરે સદા નિરંતર પાસ ।

રાજે રસીક સમાજ એ શોભાકર મુખરાસ ૧૧૨૭

સર્વકોએ ગુરૂજન સહીત દીસે જાકજમાલ ।

સ્ત્રી પુરૂષના જુથ બહુ પ્રતિ-એક પરમ રસાલ ૧૧૨૮

અષ્ટ પ્રહર અહોરાત્ર એમ ભર્યા રહે છે નિત્ય ।

ગણનાએ કેમ આણીએ જોહની નહીં પરમીત ૧૧૨૯

એહવી અભિષ્ટ આનંદ મઈ સુધી સંગ કરી નેહ ।

પ્રમુદીત થઈ મનસા સહિત મન અભિલષીત તે એહ ૧૧૩૦

અતિ આરતે આતુરપણે રહે રસભાવે લગ્ન ।

પ્રાણપ્રભુ લીલા કરે થઈ મહા રસ મગ્ન ૧૧૩૧

ત્યાંહાં લીલાના લીલાત્મક સ્વરૂપ સ્વતઃ સામર્થ્ય ।

મુલ સ્વરૂપે આપથી ઉભા સેવા અર્થ ૧૧૩૨

એહવું એ પ્રભુજીનું સહુ સામગ્રી યુક્ત ।

નિજ મંદીર મોઢુ સદા સદૈવ મહા રસયુક્ત ૧૧૩૩

એહવું મંગલ નીધી મંદીરે રજની મુખ્ય રસમય ।

પરમ રસીલી રસભરી મુખભર સહુને ગમય ૧૧૩૪

મુખસેજ પરમ શોભા ભરી સોહેછે મુખરાસ ।

કામ ઉદયોદયક ધક્કણે પ્રેમદા પુરક આસ ૧૧૩૫

તે સેજ તણા હું પ્રકાર કહું ભાગ્યવાન જે ભક્ત ।

સરસ રસે સંયોગીયા દાસ દાસી અનુરક્ત ૧૧૩૬

અતિ અનુપતર સૌભાગ્યના ભાજન ભર્યા સોહાગ ।

સેવાએ તત્પર ઘણું અંતરચુત અનુરાગ ૧૧૩૭

નિત્ય પ્રિયનું મુખ ધ્રુવતા પ્રિયને મુખે મુખી ।

એ રસના અનુદીન અનુભવી એહવા મુદીત મુખી ૧૧૩૮

ભાવે ભાવીત ભાવતા સર્વ ભાવના રૂપ ।

મનોરથ પુરક પ્રિય તણા મહારસીયા રસભુપ ૧૧૩૯

દીવા નિસીએ નિત્ય-પ્રતિ પરમ મુખદ મહાસાર ।

જે મુખ પ્રિયને ભાવતુ તે મુખના સુગાર ૧૧૪૦

સરસ રસીક ભાવૈક ભર એહવા ભગવદી એહ ।

રસીકને કાળે અહીં એ રસ ઉપયોગી જોહ ૧૧૪૧

પ્રતિજ્ઞાણું રસ ઉપજવતા સુંદર ચંદન તણી ।

સૌરભ મય ચિતને હરે અતિસે સોહામણી ૧૪૩૧

મલાખી સાર સુખડ તણી અતિસે મન અભિરામ ।

ન્યાંહાં પધારે પ્રાણપ્રીય એહવી સુખનું ધામ ૧૪૩૨

રસહીત પધારીને ઉભય મનોરથ સિદ્ધ ।

વિલાસ સહીત વિલસીને કરે પુરણ મહાનિધ ૧૪૩૩

એહવે મહા મનોરથે સુખદ સમારી સેજ ।

લોકોતર સુંદર ઘણું સીદ કરી કરી હેજ ૧૪૩૪

શોભાભર મહા શોભતી અતિસે શોભાયમાન ।

રમણ સુખ તણુ ધામ એ ઉપમાને નહીં આત ૧૪૩૫

સાદી સૌરભ મહેકતી એહવી ભુતલ નહીં ।

ભાગ્યવાને ભાવભર જેહ સમરપી અહીં ૧૪૩૬

નિવાર નવરંગ પાટની અતિ કોમલ બહુસોલ ।

મૃદુલ મનોહર ઝલકતી કોણ કડું સમતોલ ૧૪૩૭

ચિત્ર વિચીત્ર સોહતી ખીજલીયાલી ભાંત ।

રીત રસીલી સહીત ભરી કરી કરી ખાંત ૧૪૩૮

ત્યાંહાં શોભાકર સોહામણે પલંગ-પોષ મહા શ્રવેત ।

ગલી ત્યાં ભુગતે કરી કુંદણા ચીત્ર સમેત ૧૪૩૯

એ સેવક આવીને બીજાવી સનમુખે રહી ।

જે જે કુંજલક રહે નહીં સાવધાન એમ કહી ૧૪૪૦

પ્રથમ સકોમલ પાંગતે સીરહાણુ સુખદ ધર્યું ।

સાદુ અને અતિ સોહતુ સુંદર ભાંતે ભર્યું ૧૪૪૧

ત્યાંહાં ન્યાહાલી નૌતન નવનવી કોમલ રંગરંગની ।

ભરી ભાવ વાસદયસુ સોંધા માંહે સણી ૧૪૪૨

શીતલ પાટી સોહતી મુઘરી સુખદ ઘણી ।

ચાદર ચાદ પ્રકારની રૂચી રૂતુસેદ તણી ૧૪૪૩

તે ચાદર સાદર સહિત ઘુટીને આપીએ ।

હૃદય નયણે દેઈ સેજે આરોપીએ ૧૪૪૪

ગીરદા અને સીરહાણું પરમ નરમ જે ઘણું ।

દુકાવા દોહરા રંગનું ખાસા અને મકમલ તણું ૧૪૪૫

ગીરદે ગણેઈ સાદા સુખદ ને વલી ઘુટયા એહ ।

પહેરાવ્યા પ્રમુદીત ઘઈ સોંધે ચરખ્યા તેહ ૧૪૪૬

લપેટણું ખાસા તણું કે ખાસતા તણું ।

સીરહાણે સોહાવ્યું રાજે સોહામણું ૧૪૪૭

સેજખંધ કુંદણા સુભગ ને હરે જરતાર ।

ખાંધ્યા પરમ વિચિત્ર કરી શોભાને નહીં પાર ।૧૫૯।

પડવાયા પ્રતિ એકનું વર્ણન કયું ન જાય ।

સીરહાણ પાયા તલે રાખ્યા પરમ સોહાય ।૬૦।

ચરણવસ્ત્ર ચતુરાધ્યે ચતુરાયે ચિતધરી ।

રાખ્યું રચના કરી અને અતિ કોમલ હીત ભરી ।૬૧।

એહવી રચીર રચના સહિત મહા સુખદ રસરાસ ।

રસ સહિત બહુ સંજોગે રાજતા રતિ રસ પુરક આસ ।૬૨।

મદન કેલીએ સેજ સુભ કીધી સીધ્ધ રસાલ ।

જેહને જોતા માત્ર મન મુદીત થાય તતકાલ ।૬૩।

ત્યાં રસ ઉદ્દ્યોધ કરવા તણા રાખ્યા કરી બહુ સાજ ।

રૂતમેદે રૂત તણા જે આવે આહીં કાજ ।૬૪।

વલતા વિવિધ પ્રકારના ઘીરા બહુ સંયોગ ।

ખરાસ સંયુક્તે ધર્યા જે આવે ઉપયોગ ।૬૫।

પુષ્પહાર અતિ મહેકતા ને વલો દ્રવ્ય સુગંધ ।

મહાભોગી વરને ભાવતા ધર્યા તે લાહી સખંધ ।૬૬।

જે દીઠે અંગ અંગને રસને અતિ ઉદ્દ્યોધ ।

થાય છે પુલકીત થઈને તે કરે કામ પ્રયોધ ।૬૭।

ભોગ ભાવતા કરીને કામીનીયે કરી ખાંત ।

સમયે તેહ સમર્પવા લઈ ધર્યાં એકાંત ।૬૮।

એહવી અનેક સંજોગસું શુભ સુવાસ યુત લસી ।

બહુ સુગંધ દ્રવ્યે ભરી ભોગરાગે રસમસી ।૬૯।

મહમહે મહા મહકતી સુખદ સકોમલ સ્વચ્છ ।

શુભ અધીક પય ફીણથી કેલી કાજને દક્ષ ।૭૦।

પ્રતિક્ષણું રસ અભિલાખતી વાંછતી વિવિધી વિલાસ ।

દંપતીને મનોરથ ભરી સેજ સહેજ સુખરાસ ।૭૧।

જે રસને જેણે સમે ન્યારા ન્યારા જ્યાંહાં ।

જેવા જોઈએ તેહવા સિધ્ધ ધર્યાં છે ત્યાંહાં ।૭૨।

જમકતી અને ઠમકતી કસકસતી કમનીય ।

સણગારે સુખદાયની રસને અનુભવનીય ।૭૩।

વસ્ત્રવિવિધ રંગે રચીમચી સુગંધ અનુપ ।

શોભાને ભારે લચી ખચી ભુષણ સુખરૂપ ।૭૪।

ગુહ ગોપનીય રસ રસીક તેમાં એ અંતરંગ ।

ઉર ઉપર રાખીને કરવાવે પ્રિયસંગ ।૭૫।

વલ્લભને વલ્લભ ઘણું સુખનું અલિરામ ।
 એહ વીન અન્ય કથે નહીં દંપતી પુરણ કામ ૧૧૭૭
 રતી રણધુધ તણી એ રણ આંગણની ભોમ ।
 નહીં એકે ભુવનમાં નહીં પાતાલ ને વ્યોમ ૧૭૮
 અનેક મનોરથે આવરી પ્રતિક્ષણું નાના ભાંત ।
 તુષ્ટી ન પામે વિલસતા હોએ નહીં રસરાસ ૧૭૯
 એહવી એ પ્રકારની રતી વિલાસ સુખસેજ ।
 રચણી માહા રસ આગમે રચી રાખી થરી અહુ હેજ ૧૮૦
 સોહાગ ભરી સૌભાગ્ય ભરી સહુણી સોહામણી ।
 રસને અનુરાગે ભરી ગોકુલેશ રમણી ૧૮૧
 ત્યાં ભક્તનું સુખણ પ્રભુ પ્રિય વલ્લભ સુખરાસ ।
 રસીયા રાય શીશોમણી અહુવીધી કરી હુલ્લાસ ૧૮૨
 એમ આનંદે આવયા પોઠયા પ્રેમ ભરી ।
 પતિવ્રતા જે પ્રણયની તેહવું વ્રત દ્રઢ કરી ૧૮૩
 સુરતી સંગ્રામે રતી આરત હરણુ જતી રચણી રસરંગ ।
 અતિ લુખ્ય મનને રંગરસ ફેલી વિલસી ત્રીય સંગ ૧૮૪
 તે રચણી ફેલી રસે રસમર્યા રંગમર્યા રચણી ભુક્ત ।
 રચણી રંગે રસભર્યા રંગભર્યા રસયુક્ત ૧૮૫
 પ્રીયાને પ્રેમ પરાગે કરી રંગ્યા રસીકવર રાય ।
 રસીકાને રસે ઝકોળીયા સુખદાતા સુખદાય ૧૮૬
 પ્રેમભરે પ્રેમદા સહિત નિત્ય અગણીતાનંદ ।
 એણે પ્રકારે અનુભવી એ રસ આનંદ કંદ ૧૮૭
 પછે એહ વિલાસ મનમાંમાં થરી અતિ રસીક વલ્લભા સંગ ।
 પોઠયા પરમ પ્રેમોદસુ વિલસીત મહારસ રંગ ૧૮૮
 પોઠીને મંગલવર મંગલ રસે ભરી ।
 વીહીત ઉપની અતિ મધુર સુખસુ નિદ્રા કરી ૧૮૯
 તેહ સુખ નિદ્રમાંમાં સુખસુ આનંદ ભર ।
 અતિ અલસાણાને શ્રમીત ઉનીદ્રીત રતીવર ૧૯૦
 લીલા કરી લીલા અર્થ પોઠયા છે તે જ્યાંમાં ।
 ભક્ત દાસદાસી સહુ અનન્ય ભાવના ત્યાંમાં ૧૯૧
 સંપુર્ણ ભાવે ભર્યા પ્રાણ પ્રીય ને એહ ।
 સ્વપન કયું લીલા વિસે નિદ્રા વસથી જેહ ૧૯૨
 અપર રાત્રે અપોઠયાનો આગમ સમય લહી ।
 આનંદભર આરત સહિત સહુ કો મન ઉમહી ૧૯૩

નિરવીધી નિપુણ નિશા તણા વિચોગી બહુ સમાજ ।
 એહ સમે અવિલોકવા આપે પ્રીયને કાજ ૧૧૭૨
 આપાપણે રથલે થકી જે જ્યાંહાં તે ત્યાંહાંથી ।
 ઉઠી ઉઠી ઉમંગસુ આગ્યા ક્યાં ક્યાંથી ૧૧૭૩
 જગ મંગલને મંગલ સમે જગાડવા હીત ભરી ।
 શૈયમાન મીઠા મધુર વાણીએ વાત્સલ્ય કરી ૧૧૭૪
 અલય ઉચારે મનમાંહાં એમ ઉચરી ઉચરી ।
 પ્રયોધે કરી બોધવે પ્રીતમને કરી કરી ૧૧૭૫
 તે પ્રયોધ પ્રમુદીત થઈ કહું છું કરી ઉચાર ।
 અનુભવી એ રસ તણા સાંભલજો નરનાર ૧૧૭૬
 જેજે જગત અહલાદ કરવા મથન માહારાજ ।
 જેજે રસ ઉદયોધ ભરે રસના પુરક કાજ ૧૧૭૭
 મથન મદે માદક સદા પરમતર નટવર વેસ ।
 સર્વતોધીક અદભુત અખીલ જયજય પરમ સુદેસ ૧૧૭૮
 જૈજૈ અતિ આનંદ ઘન સુંદરવર સક્રમાર ।
 જે રૂપામૃત રસ ભરીયા શેમશેમ રસધાર ૧૧૭૯
 જૈજૈ નિસી રસ ભક્ત યુત શોભા શોભાકરણ ।
 અતિ શોભીત શોભીત લય સીન્દુરેત મન હરણ ૧૧૮૦
 શોભીત શોભા સીમ જય શ્રીગોકુલ આભરણ ।
 નિગંધાર પોષક પ્રણય રસાંગના ચિત ધરણ ૧૧૮૧
 જે મહામોહક મોહ કરણ જીવતીજન મન ફંદ ।
 મન ગતી પંગ કરણ જયજય આનંદ કંદ ૧૧૮૨
 જૈજૈ અતિ ચંચલ ચતુર ચલણ વલણ ચિત ચોર ।
 અણીયાણી આલસ ભરી જે નયણ કરાક્ષની કોર ૧૧૮૩
 જય નીસીરસ મને દુરણીત અંજન રંજીત રૂપ ।
 અવ્યકત અરણ રેખા સહીત જૈજૈ પરમ અનુપ ૧૧૮૪
 કરણા કરાક્ષ વેદે વિવિધી વરસતા લોચન ભ્રંગ ।
 પદમાક્ષી પ્રાણ છવન જૈ જૈ નયનાનંદ રસ રંગ ૧૧૮૫
 જૈજૈ નાસા નવલ આમોદ જય મહીલા મુખ મકરંદ ।
 નવલાને અધરે કરી નીકરે રસે આનંદ ૧૧૮૬
 શોભીત જય મુખકમલ પ્રકુલ્લીત પરમ પ્રસન્ન ।
 સરસીરૂહ સમોહ શોભાકર લાવણ્ય રસ સંપન્ન ૧૧૮૭
 તાવણ ચાળધી સુધારસે ભર્યો રનેહ મકરંદ ।
 સીંચન અમી અવીલોકને જૈજૈ સદા રવચંદ ૧૧૮૮

જયજય અંધર પદ્મવ સુખદ સુર પ્રસંગ મહીપાર ૧

ઉત્કંઠીત આધાર જય જય અંધર રસપાર ૧૨૧૧

જયજય પાણ પ્રભુના બાહુડંડ અમંડ ૧

અંગદ પુત આગમ અતિ અદ્ય કાન દે અમંડ ૧૨૨૧

પરમ પ્રિયાપરીરંભે રાજે જે રસમય ૧

કૃષ્ણ પીઠને નમ - કૃત સુખકાયક જયજય ૧૨૩૧

જયજય મહા ઉતંગ ઉર ભકતને ભાવે ભરીત ૧

સુકતા હેમ હાર અંકીત સુંદરી સુખકારક પ્રીત ૧૨૪૧

જયજય ઉરોજ ઉતંગ પ્રગટ પરમ પ્રેમરસ પુર ૧

હાસ પરીરંભે મનોજ વ્યથા ભય સુર ૧૨૫૧

જયજય સર્વ ઈન્દ્રીય સુખ રસાહીત મહા વિચિત્ર ૧

એ રસમાં યાગ્યા રહે જેમ શોભીત શુભ ચિત્ર ૧૨૬૧

જયજય સુલલીત ગદીત ગવન મહત મદમાને ચુકત ૧

ગજરાજ ગતી ગંજીત જયજય તીસી રસ ભુકત ૧૨૭૧

જયજય વિશુરીત કેરા જય કુંતલ કમ કામરૂપ ૧

આગ લટપટી શીપ જય શીરપેય જે સીધીલ અનુપ ૧૨૮૧

જયજય અંગઅંગ માધુરી જયજય પ્રતી અંગ મોહ ૧

આક મક્ષ આંપણ જેજે હુલસીત પરમ પ્રમોહ ૧૨૯૧

જય નવોડા ચિત હરણ માનીની માન મોમન ભુપ ૧

જય મહેલા મુખ અંબુજ મકરંદ પરમ અનુપ ૧૨૦૧

તે મકરંદ માહક અતિ રહે તનમન અનુહીન ૧

એહ રસે રસ અલીવો એ વિન રહે ન ભીન ૧૨૧૧

નવવધુ અતિ યોવનવતીના અંધર મધુર માધુરી ૧

રસમાને રંજીત રહે ને ઈચ્છા ફરી ફરી ૧૨૨૧

રસાંગના ગણ અંગઅંગે અંગ અરહીત જેજે રૂપ ૧

મૃગ નયણી સમોહ રસ ઈક્ષણ પરમ અનુપ ૧૨૩૧

તે ઈક્ષણ સણગારે કરી મુખ અંબુજ સેવીત ધીર ૧

વીલસની વદલસ જેહ જય જય વનીતા ઉછવવીર ૧૨૪૧

રસીલી રામાએ ભુખ્ય જે અતિ રસીક રસાલ ૧

સુર સરીત માતા રહે જેજે શ્રીગોકુલ પાલ ૧૨૫૧

જયજય નાગરી નિકટને અનુસંગે અનુરકત ૧

જેજે કામીની મનોરથ સર્વનું મનોરથ ચુકત ૧૨૬૧

જય પ્રતીઅંગે રસભરણ કામીની સંગ નીશી ૧

રસે વિલાસસુ વિલસીત વધુ રંજીત જય હુલસી ૧૨૭૧

- જયજય કેલી કલા સકલ જય રસ રીરોમણી રાય ।
પ્રતીઅંગે પરમાવધી તન મન રસ અસભાય ૧૨૨૮।
- પુરણ મનસીક રસ મદે ભરીત ભર્યા જેજે ।
સર્વ યુણાણુર્વ પુરણ સુરત અધીપતી જેહ ૧૨૯।
- નિત્ય સુરતોષ્ઠવ કરણ જયજય હીલા રસરાસ ।
રસ વિહારી વીહારાળે રસ સંગમ પુરક આસ ૧૩૦।
- ભોગી અનુરાગી ભોગ્યવર જય રતિભેદ પ્રકાસ ।
રતી રસદાયક રમણ પ્રિયા એ રસમાંહાં નિવાસ ૧૩૧।
- જય જય અનંગ અંગ વરદન મનોજ માને પરીહાર ।
જયજય રમણીય રસમય રમણ કરણ આધાર ૧૩૨।
- મનમથ ભુપ મથીત રણખેત કાજ જય કરણ ।
ઉછાહે ઉછલીત મહાસુરત વીર ભય હરણ ૧૩૩।
- જયજય અતિ રસ રસીકવર રસના રસીક નિધાન ।
મહા રસપુજ મુગટ મણી રસીકરાય રસવાન ૧૩૪।
- રસવસ રંગ રસે ભર્યા રસાત્મીક રસમય ।
રસરાસ રસ રૂપ નીત્ય રસ વાંછીત જયજય ૧૩૫।
- જેજે રસદાયક મનભાયક મહાનાયક રસધામ ।
કેદીકામ અભિરામ જેજે રસીક નાયક કામ ૧૩૬।
- જયજય કામ નિવાસ જય કામનાથ રતીકામ ।
કામ મધ્ય કામ કલાનીધી કામ તણુ અભિરામ ૧૩૭।
- જયજય કામ વિલાસ રસ ઉદબોધ કરણ મય કામ ।
નિરવીધી પુરક કામ જય કામ ધામ વિશ્રામ ૧૩૮।
- જય કામારત વંતની કામ આરત ચુરક ।
કામીજન વિશ્રામ જય કામતા કામ પુરક ૧૩૯।
- કામ ભેદ ભેદી જય કામ પ્રબોધક રૂપ ।
કામોદીપન ઇક્ષણે જયજય પરમ અનુપ ૧૪૦।
- જયજય તાપાત્મક ત્રીપતન તન તોષણ રસરાસ ।
વ્યાકુલ વામા પોષણ અલીસારીણી પુરક આસ ૧૪૧।
- ફલ સહીત જે પરમ ફલદાયક નાયક નેહ ।
જયજય નિરવીધી રસ રસીક નીરહેતુક કરી રનેહ ૧૪૨।
- જય ભકત ભાવ અંગીકરણ ભરણ પ્રેમ રસ વૃષ્ટિ ।
અંગનાગણ પરીતાપ હર નવલ નેહ કરે દ્રષ્ટિ ૧૪૩।
- જય સુખદાયક નિજદાસના શ્રી વદલભ પ્રાણ આધાર ।
નીજજન વદલભ વદલભા સંગ સકલ શણગાર ૧૪૪।

શોભાએ શોભીત સદા સુંદર તે સહુ અંગ ।
 શોભાકર શોભા ભરીત જે ભુવણ મણી સંગ ૧૨૪૫
 જૈજૈ તામસ આદિદેહ સમસ્તમું કરી પ્રીત ।
 નીજ સ્વકીય મન મુદીત કર નિત્ય રસભાવ ભરીત ૧૨૪૬
 જૈજૈ જનમન નિવાસ કર હૃદય કમલ મકરંદ ।
 રસ સુસ્વાદી દરસ હીત સુખસાગર સુખકંદ ૧૨૪૭
 જૈ ભક્ત ભાગ્ય ફોદાય ભક્તતણા સોભાગ્ય ।
 સોભાગ્ય તણું સોભાગ્ય જે સોદાગ તણા સોદામ ૧૨૪૮
 સુંદરીનું સોભાગ્ય જ્ય તિલક સોભાગ્ય તણું ।
 ભાભીની ભાલ ભુવણ જ્ય સ્વરૂપ જે સોદામણું ૧૨૪૯
 સારસાર શાશુગાર જ્ય સ્વકીય સકલ સુંગાર ।
 સુંગાર તણા સુંગારનો જે પરમ શ્રીંગાર ૧૨૫૦
 સુંગાર રસદાયક રસીક શ્રી ગોકુલનો ભુપ ।
 બીરાજમાન નિત્ય રાજતો જૈજૈ પરમ અનુપ ૧૨૫૧
 જૈજૈ શ્રીગોકુલ પતિ પ્રાણ પ્રીય આધાર ।
 પ્રાણાધીય ગોકુલ મણી ગોકુલનું સર્વસ્વ સાર ૧૨૫૨
 ગોકુલોક જન જીવન ગોકુલનો હૃદલાસ ।
 ગોકુલેશ ધીસોજ્ય જેજે મહારસ રાસ ૧૨૫૩
 નિત્ય નવીન નવીન બહુ રસ લીલા વિસ્તાર ।
 રીતલ લક્ષીત લીલા લહેરીસું સર્વલ્લીત સુચાર ૧૨૫૪
 નવીન લીલા પ્રગદીત જેજેજે સેનાથીત ।
 જેજે નીશી જાગ્રત નિત્ય રમણીય રસાલ રસ સહીત ૧૨૫૫
 ઉનિંદ્રિત અરવીંદાક્ષ જયજયજય અંગ પ્રત્યંગ ।
 ઉદ્યોત અખીલ અતિ ઉદ્યકર શુભ સુખોદય જય સંગ ૧૨૫૬
 જયજય કોટીક પ્રકાસ કર વિશ્વ પ્રકાશક રૂપ ।
 જ્ઞાન દાયક જ્ઞાનાધીપતી રસજ્ઞાન પ્રકાશક અનુપ ૧૨૫૭
 સર્વધર્મ પ્રતીપાલ જયજય મહામંગલ ધામ ।
 મંગલ જન મંગલ કરણ પરમ મંગલ નામ ૧૨૫૮
 મહા મંગલના મંગલ તણું મહેમહનું પરમ સુદેસ ।
 મંગલને મંગલ કરણ પરમ મંગલ વરવરેસ ૧૨૫૯
 શ્રીમદ મંગલ કામવર શ્રીવલ્લભ સુલનામ ।
 મંગલ પુરે પુરણ મહા મંગલ અભિરામ ૧૨૬૦
 મંગલમહ સ્વરૂપ જે જે પરમાનંદ ।
 મંગલાર્થ પ્રગટ્યા પરમ સુખનીધી આનંદ કંદ ૧૨૬૧

ત્રીવીધાઓના જુદને આનંદ હાયક જય ।

જયજય અગણીતાનંદ વર જય જય આનંદ મર્ધ ૧૨૬૨

આનંદને આનંદ કરે આનંદ કેરો ભુપ ।

આનંદને આનંદજી જય જય આનંદ રૂપ ૧૨૬૩

જય જય નિત્ય આનંદ ઘન આનંદ રસ વિસ્તાર ।

અતિ આનંદ અનુપ જયજય વિશ્વ દુઃખ પરીહાર ૧૨૬૪

સુખ વાંછીતના સુખ ઉદય સુખકર્ણ સકલ સુખરાસ ।

જયજય ભકત અભિલાખ સહુ વાંછીત પુરક આસ ૧૨૬૫

જયજય અભય કરણ પરમ ઉદાર અવધી નહિ પાર ।

ઉદારતા સહીત જય જય જય અદ્ય ઉદાર ૧૨૬૬

જય જય વીહારાધ્ય જે રસ સિત્તલ સંગમ કર્ણ ।

આરત ઉદીપન કરી વીરહ કલેશના હરણ ૧૨૬૭

હે અતિ સુંદર મનોહર મૃદુલ વદનભા સંગે સાર ।

સર્વાંગે શોભીત રહો જે ભાગ્યાગ્રણી અપાર ૧૨૬૮

રૂપમણી રસાગ્રણી સુંદરી સમોહ મધ્યે નંગ ।

મહારાજ રમ્યાંગના તેહ તણે અંગ સંગ ૧૨૬૯

મદનકેલી સૌજ્યા માંહાં સકલ સલુણી રાત ।

અન્યો અન્ય આનંદભર રમ્યા છે જાવદીક પ્રાત ૧૨૭૦

તેહ ઉછડયા રસતણુ પ્રાગટ્ય પુરણ પુર ।

તે તમારા સર્વાંગમાં પુરી રહયા ભરપુર ૧૨૭૧

તેહ રસ ઉપીયાગી ને મધુર માધુરી નાહો ।

મહોદધી અનેક અંગઅંગમે ઉઠે છે તે ત્યાંહા ૧૨૭૨

તે ગંભીર ગુણ ગાહેરાઈ યુત ઉઠો વેગ તમો ।

તો તેમાંહાં સર્વાંગ ધરી માર્જન કરૂ અમો ૧૨૭૩

હે સુરતી વિહોલ વિસારદ નયનાગર વિનોદવાન ।

નયનાગરી સંગે તમો કલા વિવિધ સુખદાન ૧૨૭૪

સકલ કલા સંપુર્ણ સ્મર શુભ કેલી વિલાસ ।

વિલસીત અતિ વિલસ્યા થકા ઉઠો નયન પ્રકાશ ૧૨૭૫

વિલસ્યા તણા વિલાસનો જેહ રંગમયો રંગ ।

અનુભોદન યુત જોઈએ અમો તમારે અંગ ૧૨૭૬

હે કંથ બહુ અંગના તણા સીતાવૃંદ જીવન ।

તમો ચારૂ ચરિત્ર માંહાં અંપક વરણી તન ૧૨૭૭

અતિસે મહા વિચિત્ર પેરે કરી છે કેલી સુદેશ ।

તેહ રસે સાણ્યા સુભગ અંગઅંગ પરમ વરેસ ૧૨૭૮

રજનીને રસ રંજ્યા મોહામણા સુરંગ ।

તે અમને વેગ કરી દેખાડે અંગઅંગ ૧૨૭૯

હે લક્ષણે લાડીલા લાવળે વામ સંગ ।

પ્રોઢ્યા છે તે પ્રેમભર ભોગ કરી અંતરંગ ૧૮૦

લાડ લહલહયો સલોનો અતિ સૌંદર્ય વિધી સ્વરૂપ ।

તે તમારા રસ ભર્યા અંગઅંગ પરમ અનુપ ૧૮૧

રતી રસધર્મે રાજતા સુધન સુંદરી તણ ।

રસીકાને રસે રસભર્યા હુલસી રહ્યા છે ઘણું ૧૮૨

રોમરોમ પ્રતિ રસ સીન્ધુની સદા પ્રગટ સતધાર ।

તેહ અંગ જાગીને દેખાડે પ્રાણ આધાર ૧૮૩

હે પુષ્ટ રસે વસ મહારસીક રસ લોલીનું ધન ।

મનોરથાંત કરી સર્વદા સંવસીત સદા પ્રસન્ન ૧૮૪

જે રસાંગના વડ નાર્યાના મન જે મહા મહેરામણ ।

સ્નેહ વાતસલ્ય મોઢે ભર્યા જોહનું નહીં પ્રમાણ ૧૮૫

જે નીજ સોહાગ બલે કરી માતા અતી અનુરકત ।

રસ વેધ્યા ગીધા રહે એ રસે આસકત ૧૮૬

તે એ તમારા સ્નેહના સુખ રસનો કરે ભોગ ।

જે મનોરથાંતને ફેલે કરી ફેલ્યા છે મંગ્લેગ ૧૮૭

તે મનોરથના ફેલ્યા ફેલ અતીસે પરમ રસાલ ।

તે તમારે અંગથી દેખાડે પ્રતિપાલ ૧૮૮

એક કહે કૌતુક કહાં ને વલી કહે કીપરી ।

અતિ લંપટ રસાલાલચી નિપટ રહે લંપટાય ૧૮૯

લંપટ સંપ્રદાઈ કહી કહે કૌતુકે ભરી ।

અલીસારીણીસું અવાર લગી રહ્યા છે અનુસરી ૧૯૦

તમે લંપટ રસપાત્રનું પાત્રપાત્ર ફરી ફરી ।

તે પાનાથે વાહીને જ્વલસું દ્યન કરી ૧૯૧

પ્રેમદા સંગે પ્રેમભર રમણ કયું પુરપ્રીત ।

તે કરતા તમારે ઉભય ઉર અંતર રસરીત ૧૯૨

મધ્યે પરમ મૃદુલ અતિ પ્રસરી રતી રસવેલ ।

ત્યાંહાં સફેલ સમેના ફેલે કરી હવી પરમ અપરમીત ફેલ ૧૯૩

જ્યાંહાં અનેક ફેલ પ્રગટયા પ્રગટ જોહનું થાયે ન માન ।

તે મહા ફેલનો રસ અમોને આપે કરીએ પાન ૧૯૪

લંપટ લોલી લાલચી તે જાણું છું નિરધાર ।

એહ વીચારતા વિહવલ ઘણું મન જોવા વારંવાર ૧૯૫

રતીપતી નાથ તયાંગના તણા છે અધીપતી ।

સંભાલ કરી સહુ આ સમે ફલફલે દુઃખા બતી ૧૨૬૦
એહો છેલ છબીલા ઓગાલા મહા છેલ ।

અમારા ફલદેવ તમે કામ પુરક મુખપેલ ૧૨૬૧
તે ફલ તમારા નેત્રને વિષે અંધ અંધ વિષે અનુપ ।

જુમીજુમી રહ્યા વળા જે ફેલે દુઃખા ફલરૂપ ૧૨૬૨
હવે તે ફલ નીરૂપના તમે અમને કરી નેહ ।

તમારે શ્રી મુભાંગથી દેખાડાલ નેહ ૧૨૬૩
નવરસ કરીને વીલસતા જ્યારે જાઉં છું અન્યત્ર ।

એ સ્વરૂપ એ મુખભયુર્ અમા દેખું છું સર્વત્ર ૧૨૬૪
અવશુલ એકે તમારો તે આવે નહીં લવલેસ ।

પણ વીરહાનલ દારણ દહે તે અસહ્ય અમને કલેશ ૧૨૬૫
હે ધુરત મહા વિચિક્ષણ ભલુ અમમું છલ કરી ।

છેતર્યા નો ભલે છેતર્યા જે દુરાચ મન ધરી ૧૨૬૬
પણ એ ઉદ્દણ્ણે રસે રસરૂપે સંયુક્ત ।

મરગજયું અંગ દેખાડીયે રચણી રસે રતી જુકત ૧૨૬૭
હે અતિ લુબ્ધ મહાલોલથી રસીક વરેસ તમેય ।

તોક ને તરણ વચક તન સર્વ સદા સર્વ સમય ૧૨૬૮
રસીક ગુણે સંયુક્ત રહે તમને કીડા એહ ।

વીસે રતી તે અતી વણી એહમું પુરણ નેહ ૧૨૬૯
એ પાને પાનાસકત છે તે કેમ કરી કહીએ અમે ।

એ પાન મહેદ્યુ ક્ષણ જાતુ નથી તમે ૧૨૭૦
પણ યામીની રસયુત રાજતા પાનરસે માંહાં છકત ।

મુદીત પ્રેમદાને રસે રંજીત અતિ આરકત ૧૨૭૧
અરૂણ રેખાયુત આલસે ભર્યા નેત્ર નવરંગ ।

એ જોવા અમને કોડ છે અતીસે ભરીત ઉમંગ ૧૨૭૨
મીન ખંજરીવ વણી તરણ કામરસ તણા ।

મદ હરતા એહવા નયણ તે જોવા મતેરથ વણા ૧૨૭૩
હે દુરંગી મુખ અંદ્રના સાદર મુખતી ચકોર ।

તે પાને પરવસ તમે તેથી મન ચીત ઓર ૧૨૭૪
પ્રેમાલીલપીત પ્રેમવતી પ્રીય તરણીનું જેહ ।

રસભર માધુર્ મગ્ન-મુખ જુઓ છે તમે તેહ ૧૨૭૫
તે જોતા જોતાથી મીઠ માડતા નથી ।

એ રસને રાજ જ સદા વચન નાવે કથી ૧૨૭૬

તેણે ઉઠાતું નથી હુમે છે સર્વોંગ ।

એ ખુમારીએ કરી છકયા રચણી રસરંગ ૧૩૩૦ ।
ત્યાંહાં તમને રચણી રસે નિઃસંકોચ થઇ ।

જેહને જગમમતાતું એ ભર ચૌવન મદમદ ૧૩૩૧ ।
તે ગર્વે વ્યાકુલ થઇ અને વામાએ તેણીવાર ।

ખીંખ અધર અનુરાગ યુત ઉસ્થો તમારો સાર ૧૩૩૨ ।
દાન સમે આતુર થઈ દૈતાએ રસ ભરી ।

દંતક્ષત અને નખક્ષત કીધા ખાંતે કરી ૧૩૩૩ ।
દેતા દર્શન દંતક્ષતના જે ખુતા તે રહ્યા ખમી ।

પણ અધર પદલવ પરમ કોમલ રહ્યો તે તેણે નમી ૧૩૩૪ ।
પીડ હસે બહુ તેહની તમને વહાલાજી ।

તમો રસવસ જાણો નહીં અમને સાલે એહ ૧૩૩૫ ।
જાગો તો અતિ બુકતસુ તે ક્ષત ખાંતે કરી ।

અનુમોદન જુત જોઈએ આરત નયણે ભરી ૧૩૩૬ ।
એક કહે રસમત હો રસીકવર મહા નાયક ।

તમારા અધર પદલવ તણો અનુરાગ જે મન ભાવીક ૧૩૩૭ ।
સર્વોપરતર શીખર જો અને તેણે વહી એહ ।

નવી નવલ રસ નાયકાનો છે અધર યુત નેહ ૧૩૩૮ ।
બંધુક પ્રવાહ રંગ પાતલો સુધા સમુદ્ર કોપ ।

પરમ સચીકણ સોહતો મહા રસીક રસનો પોપ ૧૩૩૯ ।
એહવા ખીંખાધર મૃદુલ પદલવનો જે પરાગ ।

તેહ તણું એણે અસન કર્યું છે કરી અનુરાગ ૧૩૪૦ ।
તેહ અસન કરતો થકો ખીંખાધર મધુ મત ।

મધુરાસવેશી તે થયો સ્વતઃ અતી ઉનમત ૧૩૪૧ ।
એહવો અતીસે મત મહા સિન્ધુ રસ રસોજાણ ।

માણ્યક વણેન્દ્ર છદ પુરણ રસની ખાણ ૧૩૪૨ ।
તે અંગનાએ આતુર થઈ આકર્ષી અપનાવી ।

એમ લીધો છે આપણી રચીસું મન ભાવીએ ૧૩૪૩ ।
તેથી શોભા પુષ્ટ થઈ તે સહુણી શોભા યુક્ત ।

અધીક અધીક રસ આપતો સર્વોપર અતિ ઉક્ત ૧૩૪૪ ।
તે અમારૂં પરમ ધન અને વહી સર્વસ્વ સાર ।

તે અમને દેખાડીએ જીવન પ્રાણ આધાર ૧૩૪૫ ।
એક કહે હે વરદ વર ભુપણ ભાવ તણું ।

અતિ આતુર અખડાએને આપ વિન કર ઘણું ૧૩૪૬ ।
તમારા દંત તણે વિષે અધર ઓઠની ચલક ।

અસીત આભાએ રાજતી જોઈએ જલકતી જલક ૧૩૪૭ ।

તે સ્વરૂપ કિમત જુત કરીને દેખાડો અમને એ ।
 હો તેહને અમે જોયા કરું કરું પ્રાર્થના તમને એ ।૩૪૮।
 અમારા કૃત ઇંછત અંધર તેહને આરત ઘણી ।
 એ જોઈને સમાવીએ એ આરત તેહ તણી ।૩૪૯।
 હો મંગલ રસના પ્રેમદાન શોભીત સકલ નિધાન ।
 તમારે વિષે વિદ્યાર રસ વિલસત શોભામાન ।૩૫૦।
 કોઈ કોઈ વિલક્ષણ શોભીતી અનુપમ શોભા રૂપ ।
 સૌભાગ્ય પુરાને સંગથી શોભીત હસે અનુપ ।૩૫૧।
 તે શોભાભર સુખ આપતુ રસ વીલરુપ રસરંગ ।
 જગમગતુ અતિ જલકતુ દેખાડો શ્રી અંગ ।૩૫૨।
 દેખાડીને અમ તણા નેત્ર સકલ કરો રાજ ।
 પરમ વચન ગરવે સદિત એમ કહે એહ સમાજ ।૩૫૩।
 હો રૂપ તણા સાગર સુભગ તમારે અંગ પ્રતીઅંગ ।
 પ્રભુય કેહી પ્રગટીત પ્રગટ રસના સિન્ધુ ઉમંગ ।૩૫૪।
 ઉછલીત થઈ ઉડેલે અધીક અતીસે અતીરવચન ।
 છલ છલ્યો રસ છલો રસ્યો એહ રાજને તન ।૩૫૫।
 તેહ મહારસ સિન્ધુની ધારાએ ઉમડતુ અંગ ।
 દેખાડો વેષે કરી એહ અલંકૃત સંગ ।૩૫૬।
 હો સર્વોપર વર મનોહર સુંદરતાની ખાણ ।
 સુરંગ લોચના સુંદરીઓના સંગી સુભાજ ।૩૫૭।
 તમારા અંગઅંગ પ્રતિ રચણીના રસ માંહે ।
 પ્રીયાના પ્રેમ તણે અમીત અનુરાગ મર્વ તે ત્યાંહે ।૩૫૮।
 મકરંદ પ્રસર્યો છે ઘણો તેણે રંગમગે રંગ ।
 અંગ લીલુ છે અલીનયુ ને રસભયુ રંગમગ્યુ અંગ ।૩૫૯।
 તે દેખાડો તો જોઈને અમારા વિયોગ આરત્યા ।
 હૃદયની દાજ નીવારીને શીતલ કરીએ અત્ય ।૬૦।
 એક અનુપમા એમ કહે હો કામ તત્વના ખાણ ।
 તમે નિપુણ નવનાયક જોઈ મહા રસખાણ ।૬૧।
 તેહમું નાના વીધી નવલ નવનવ રંગે ભરી ।
 એ રસમાં માતા મુદીત એ ત્યાં રમણુ કરી ।૬૨।
 હરેસ સુખ સ્વાદે તેહના સંગનું કયું અદ્ભુત રસપાન ।
 તે પાને પુરણ થઈને થઈ મહા રસવાન ।૬૩।
 સુંદરી કામા તણે સંગ સુરતી સંગ્રામ ।
 કરીને કોમલ સેજ પર પોઢ્યા પરમ અલીરામ ।૬૪।
 પોઢ્યા છે પ્રમુદીત થઈ પ્રેમદાઓની સંગે ।
 ઉઠવાને ઝમતુ નથી મલેલી તેહનું અંગ ।૬૫।

પણ ત્યાંથી ઉઠી અમને શ્રીઅંગ પોતાતણું ।

રસ પુરું દેખાડીએ અતિસે સોહામણું ।૩૬૬।

વિગ્રહ વનીતા વિલસીએ સુંદર મુલગા એ જોડ ।

સૌભાગ્યવતી સંગે તમે તે મુજ જોવા કોડ ।૩૬૭।

એહવા ફેલ રસ પાન વિના અમો થયા દિગમુઠ ।

તે પાછો પરમ મહોદધી ઉદધી મહારસ ગુઠ ।૩૬૮।

હે બહુ નાયક રસ ભોગીયા મહા-ભોગ્ય વરરાય ।

તમસું અતિ અનુરાગ ભરે રમણ રસે મુખદાય ।૩૬૯।

મુદેશ કેલી કરતા માહા બલવતીએ બહુ બલ કરી ।

ગાઠે આલીંગન કથું પરમ મહા રસ ભરી ।૩૭૦।

તે પ્રગટ પરીરંભણના પ્રગટયા છે જે ચિન્હ ।

તે રતીરસ ચિન્હે ચલકતું દેખાડો પ્રસન્ન ।૩૭૧।

હે મહા ધીર રતીપતી હૃદય ઉદય કરણ રતીનાથ ।

તમને ધીરાએ ડીક થઈ આહોબલે ભરી બાથ ।૩૭૨।

ત્યાંહાં તે રસીલીને રસીક કર અચુળે કંકણ જોડ ।

ચુડા ચુડી અમે કાંકણી કે હિર કરીને કોડ ।૩૭૩।

ભોરી જવ બેહરખી અને મુદ્રીકા મનોહર ભાંતે ।

લસી રહ્યા છે કરમાં જે પેયાં છે કરી ખાંત ।૩૭૪।

તેહના તેહ સમેમા ઉપરયા છે જે અંક ।

ગડીયા પસવારે અને પીઠે થયા નીશંક ।૩૭૫।

ભુપણ ચિન્હ બહુ તે પીઠના જે ઉઠયા ભેગ ભલી ।

આગલ અનેક પ્રકારના હૈયે હાર વલી ।૩૭૬।

રત્ન રૂપ અવની પર લીલાએ રહ્યા લસી ।

એ અનુભવ સહુ અમારા ઉરમાં રહ્યા છે વસી ।૩૭૭।

તે મારે વેગા ઉઠો તો અમો તેહ ।

આભુષણના અંકનું અવલોકન કરું એહ ।૩૭૮।

અવલોકીને આંખની આણખ ટાલીએ તાહે ।

અતિ આનંદ પમાડીએ મન રોકી મનમાંહાં ।૩૭૯।

હે પ્રેમપુંજ પ્રેમે રસીક પ્રેમરસ તણા કોષ ।

ભાવતી સંગ ભાવસું પોઢ્યા કરી સંતોષ ।૪૦૦।

એ સંતોષે આનંદમાં પોઢ્યા પ્રમુદીત થઈ ।

અનંગા બેસે અકુલાઈને વસી આલીંગન ભેઈ ।૪૦૧।

એ સમે હારાદીક હૈએ તમારે પક્ષ જેહ ।

તે ઉર એ આભુષણ અંકીત દેખાડો એહ ।૪૦૨।

અને તમારે અતિ કોમલ મૃદુલ અંગે મૃદુલાંગી ।

તેહના નારી કેલી કહીત કુચ અભય ઉભય સંગી ।૪૦૩।

તેહ ગડતા હસે તેહતું અમને દુઃખ છે મુખ્ય ।

ઉઠો તો સત્યાસત્ય કરી દુર કીજીએ દુઃખ ૧૩૮૪।

અણખા ઈર્ષા અલગી રહે જો જોઉ નયણ ભરી ।

સંતોષ હોએ સર્વાંગમાં તમે સુખને સુખ કરી ૧૮૫।

એક કહે છે સુર હો સુભટ સુરત ધરી ।

તમે સુરતમાં રસ તણા સર્વેસાજ સિધ્ધ કરી ૧૮૫।

ખાંતે ખેત્રવટ સુરતી કરણ સંગ્રામે ચઢી ।

નય અંકુર નય યોવના નિધી લીધી છે વઢી ૧૮૬।

તે મોઢે પોઢ્યા થકી ઉઠાતુ નથી એહ ।

પણ તે પ્રમુદીત સિન્ધુના ત્રિવલીન કરતા જેહ ૧૮૭।

ઉઠીને દેખાડો તો જોએ લહેર તરંગ ।

આરંદ્ર કરીએ જોઇને એહ અમારા અંગ ૧૮૮।

હે નિત્ય રમણીય મહા રસીક કામકલા રણધીર ।

સુરતી વિદ્યાએ કુશલ મતી પરમાવીધી રતીવીર ૧૮૯।

રસનાયકાસુ રસ ભરી કરતા રસ સંગ્રામ ।

ઉછલીત રસાવેસથી તે મન ભાવતી પ્રિયવામ ૧૯૦।

તે વામાએ તમને સનમુખે સુર થઇ ।

અંગ પ્રત્યંગે નખક્ષત કીધા છે રસમર્ધ ૧૯૧।

તેહ પ્રગટ શુભ ક્ષત સહિત સુંદર અનુપમ રૂપ ।

એ શોભા સંપુક્ત અંગ દેખાડીએ અનુપ ૧૯૨।

તે જોઈ જોઈ અમે અમારા દુઃખનું પુર ।

અને અંગ અંગની પીડા તણા પ્રભાવ કરીએ દુર ૧૯૩।

હે નિઃસાધન ફલઆત્મા ફલ દાયક રસભરી ।

તમે એહ રસનાયકાસુ રજની સફલ કરી ૧૯૫।

તેહ સમે તાટકના ઉપદ્યા છે જે અંક ।

જે સંકુચે ઉઠાતુ નથી તે મનમાં ધરીને શંક ૧૯૬।

જાણો છો જે કો રખે જોઇને કરે હાસ્ય ।

પણ એ તો મહાશોભા સુભગ પ્રગટી પરમ સુખરાસ ૧૯૭।

જે મનોજ પ્રભુ છુટ્યા તે તમે જાણો છુટ્યાની ।

છાપ કરી જીવતી જનને તે દેખાડો માની ૧૯૮।

એક કહે હે પરમ પ્રિય તમને તમારી પ્રિયા ।

સર્વોપર સુખદાઈની મહા મનોહર ત્રિય ૧૯૯।

તણે તમારા ગૌર અંગ મધ્યે પરમ વિચિત્ર ।

અસીત અને આરકત રંગ બહુ ભાંતના ચિત્ર ૧૪૦૦।

આનંદ તણા અનાવ તે કરીને રાખ્યા સિધ્ધ ।

મહા વસંતવર ફુલવી મુકયો છે નિરચીય ૧૪૦૧।

તેને સંકોચે તમે ઉઠી શકતા નથી ।

એ સમયના હૃદય સંકોચનું રૂપ શકું નહીં કથી ૧૪૦૨

એ શ્રીમુખ ઉપર શોભીએ છે તે મધુરતા જોહ ।

।

શ્રમીતાયુત લાવણ્ય યુત વક્તાવિન્દ જે એહ ૧૩૧

ઉઠીને દેખાડો તે પ્રભુ તે સુધાકર સાર ।

નવર્વાચલ પરીહારતુ આનન ઈન્દુ સુચાર ૧૪૧

તે અમો જોઇને થાઉં તમારા દાસ ।

એણીપેરે પુરણ કીજીએ એહ અમારી આસ ૧૫૧

હે ચતુર ચતુરાએ તમને અતિ ચતુરાઇ કરી ।

ચુંબન કરતા રસમાં રસમતતાએ ભરી ૧૬૧

વિવસ થકી કંચુકી અને લલાટે ચુંબન કયું ।

તે શ્યામ રેખામાં અધરને રંગે અતિ રસભયું ૧૭૧

વિસાલ ભાલે તે રંગ ભુષિત થયા છે જોહ ।

શોભા પરમ સોહામણી દેખાડાજી તેહ ૧૮૧

હે અખીલ જન નેત્રના અહલાદકારી શોભા સકલ નિધાન ।

એ મહા અદ્ભુત એક વક્ત્રી ભાંત અનોખી આન ૧૯૧

શોભા શોભાએ સહીત શોભા પ્રગટી સાર ।

ત્યાંહાં સમરત સુંદરીનું તિલક સુંદરી નાર ૧૯૦

તે સુંદરીના સોહાગ શુભ તિલકનું કમકમ રંગ ।

ચોંટયુ છે અને વક્ત્રી ત્યાં વિશુલ કપાલે સંગ ૧૯૧

પરાગ પીક દીસે અધીક તેણે સંયુજું ।

શોભતુ મુખ મંડીત કયું શોભાનું આભરણ ૧૯૨

એ શોભાએ શોભા સકલ શોભા પામે ઘણું ।

એહવું મુખ શોભા સહિત દેખાડો સોહામણું ૧૯૩

હે ભક્તના ભાગ્યરૂપ સ્વરૂપ શુભ તમારું શોભીત ત્યાંહાં ।

વિસાલ ભાલે ભામીનીસું કીડા કરતા માંહાં ૧૯૪

તિલક કેસરી તણી તે રેખા ખંડીત થઈ ।

તે પુરીત અંજન રેખા યુત રાજે છે રસમઈ ૧૯૫

તે મધ્યે એ અધરનો જલમલતો અનુરાગ ।

એ રસપાન તણી તુષા રહે છે સહીત સોહાગ ૧૯૬

તુષિત અમારા નેણ છે તે વેગા થઇને અવ્યકત ।

પરમ મધુર માધુરીનું પાન કરાવે વ્યકત ૧૯૭

અધર અરૂણ અંજન ભર્યા જે ચતુરાનું છે આસ્થ ।

તે પાઘએ નયણ ભરીને એહ અમારું પોષ્ય ૧૯૮

ચુંબન રસ ચીરકાલ લગી તે ચપલા લેઈ ફરી ફરી ।

નેહ નીચારતા તેમ તેમ આવે ભરી ૧૯૯

હે ભકત મુખાંબુજ પરમ રસભોગી ભ્રમર અતિ ભકત ।

તમે મૃગસોચનીના લોચન જે અતિરકત ૧૪૨૦

તેહનો પરાગ પીતા થકા સુધર તણે જે રંગ ।

ને અંજન એકત્ર થવા ઉભય મદયો એ સંગ ૧૨૧

તેથી અધર ઘન વરણ શ્યામ અરૂણ શોભા ધરી ।

ઉઠો તો તે જોઈએ શોભા આનંદ ભરી ૧૨૨

તે જોઈ અમારા મનને કરીએ પરમ પ્રસન્ન ।

એ મીશ્રીત શોભા પ્રગટ થઈ અધર રસે ભિન્ન ભિન્ન ૧૨૩

હરીત નીલ નીરજ તણી આપે શીતલતાઈ ।

શીતલતા કોકનંદ તણી આપે છે અરૂણાઈ ૧૨૪

એમ શીતલતા પ્રગટ થઈ ઉભયના અંબુજ રૂપ ।

તે નેત્રે સ્પર્શાવીને શીતલ કરીએ ભુપ ૧૨૫

સુંગાર સાર સ્વરૂપ હો સ્વકીય તણા સુંગાર ।

અલભેલી ઉન્મત મદે ભરી ભામીની જે વડનાર ૧૨૬

નેત્રાંજન તમને કયું તેણે હીત ભરી ।

પરમ મધુરતર મુસકની માધુરીએ કરી ૧૨૭

અંજન આનને આપતું દીઠાણુ કયું કપોલ ।

તેહ તમારૂં અંજને રંજીત વિકસીત લોલ ૧૨૮

વદનાંબુજ દેખાડીએ કરતુ આનંદ ઉદય ।

અમે અમારા તે જોઈ મંજન કરીએ હૃદય ૧૨૯

હે કૌતીક-કૌતુક પ્રીય રામામું રમ્યા ત્યાંહાં ।

રમતા તમને લાડલીએ લઘુલાઘવતા માંહાં ૧૩૦

તમારા અંગ અંગને વિષે એહવા અનેક રસરૂપ ।

નેત્રાંજન આદિ બહુ કામે વસથી અનુપ ૧૩૧

કમવતીએ કૌતુક મીસે કીધા છે જે ચિત્ર ।

એહવી અગણીત અનેક છબી રાજે પરમ વિચિત્ર ૧૩૨

તમારૂં અંગઅંગ ચચીને રાણગાયું છે સાર ।

તે શોભા કાંઈ અલીનવી અનોખી અધીક અપાર ૧૩૩

છાહી છાહી રહી અંગ અંગમાં તે અનુપમ અસીત ખરી ।

તે અમને દેખાડીએ શોભા રસ ભરી ૧૩૪

હે મહા પુન્ધીવંત ગુણ ભર્યા જગત શીક્ષક મુગ્ધણ ।

હવે એક તમારા હીત તણી વિનતી કરું ભેટી પાણ ૧૩૫

એહ અમારી વિનતી માનો ચીતમાં ધરી ।

એ સુંદર સહેજ સોહામણું કમકમ અરૂણ ભરી ૧૩૬

મુખાંબુજ અતિ મલકતુ ને કમકમ કેસર રંગ ।

અંધરાંજન અંબુજ નયણ અધર રાગયુત સંગ ૧૩૭

એહ સર્વ એક થયાની શોભા ઉમરી અમીતે ।

તે પ્રભુજી શોભા જોવા અમો ઈચ્છુ છું નિત્ય ૧૪૩૮

એહ શોભા કો દેખસે માટે વહેલા થઈ ।

પહેલા ઉઠો સર્વથી અને ગડગ્યા કરમાં લઈ ૧૪૩૯

સુખ પ્રકાસો તો ભલુ જે લોક ન દેખે કૈહ ।

જાણ્યો બાણ્યો થાયે મહી વિનતી માનો એહ ૧૪૪૦

એક કહે હે અતુલી બલ કામ પ્રીય કામી ।

કામ વ્યથા હર કામરતી કામ અલીરામી ૧૪૪૧

તમો કામાતુર થકા રમણ રસે રજની ।

વીલાસ રસે વીલસ્યાં ઘણુ જે પરમ પ્રીયસજની ૧૪૪૨

તથી અંગ સીધીલ થયા તે ઉઠી શકાતુ નથી ।

પણુ એહ સીધીલતા અતિ સુખદ પ્રગટે છે સંગથી ૧૪૪૩

એ સંગથી ઉઠો તમો તે કેમ કહું અમારે કાજ ।

એમ બિરાજે સર્વદાં પણુ દર્શન દીઓ મહારાજ ૧૪૪૪

એહ સિધીલ લટકા સહીત ચાલ અલખેલી ।

રસ સમુચ્ચ રસમસ્યાં નિપટ કરીય કેલી ૧૪૪૫

તે શ્રમીત ને પ્રસ્વેદાંકુર યુત તમારો અદભુત વેસ ।

પાન કરવો નેત્રને એહવો પરમ સુદેસ ૧૪૪૬

હે અંગનાના ઈશ અતિ ભોગાશક્તિ મણી ।

તમને પરીરંભણુ તણી ઉતકંઠા છે ઘણી ૧૪૪૭

પ્રીયા અરવિંદ લોચનીસું એક રસ થઈ ।

પરીરંભણુ કરી પોઠયા થઈ તેહેમાં રસમધ ૧૪૪૮

તે નિરાવરણુ આવું મધુર પામી છું શુભ અંગ ।

માટે તે અનુરોધથી મહેલાતો નથી સંગ ૧૪૪૯

તે અલગા થાતા નથી આતુરતાએ ભરી ।

એમ કરીને કહેતા હસે જે હું કેમકેમ કરી ૧૪૫૦

તે ઉઠી શકતા નથી ઉઠો તો નિરૂપાધી સિદ્ધ ।

નીરાવણુની ચાક્યક્ષ તે જોએ મહાનીચ ૧૪૫૧

હે રતીવર્ધન રતી રસીકવર રતીના પુરક કામ ।

તમો એ સુરંગ લોચની તેહને લેઈ સુખદામ ૧૪૫૨

પોઠયા પોઠયા પ્રેમસુ પરીરંભણુ કર્યું ।

ભુજ ભીડી એક થઈ રસવસ રસ ભયું ૧૪૫૩

તેહના રસમાં રસ મદ્યો નેત્રને નેત્ર મલી ।

મદ્યા અંગમાં અંગ સહુ મનસું મન મેલી ૧૪૫૪

એમ પોઠયા છો એણીપેરે સુખમાં લથપથી ।

તે પરીરંભણુને પરીશ્રમે ઉઠી શકતા નથી ૧૪૫૫

અથવા સુખ પરીમલ સુખે સુખ નિદ્રા અનુસરી ।

તે ઉઠી શકતા નથી પોઢ્યા છે રસભરી ૧૪૫૪।
પુન પ્રેમ ચપલાધસુ ચપલા પુરીત મેન ।

ભુજ જનીત કરી તમસુ કીધું સેન ૧૫૫।
નિદ્રા નવવધુ નયનમાં આવી સેવા કાજ

અંતર રમણ આનંદને ઉપયોગે કરી સાજ ૧૫૬।
ભર નિદ્રાએ ભોગીયા ભોગે ભરીયા પુર ।

આલ્યાંતર અભીસારીકાસુ પ્રગટે રસ અંકુર ૧૫૭।
એણે લોભે લોભીયા ઉઠો તે કેમ કરી ।

એ અમને સહુ જ્ઞાત છે જે રાખ્યા હૃદયમાં ધરી ૧૫૮।
એક કહે રસીલા તમે મહાભાગ્ય રસીલીને સંગ ।

ભાંત રસીલીએ રમી રસવાનસુ બેલી અંગ ૧૫૯।
મહા સુખાલી એ સેજ માંહાં હરખે હાર્ય વિનોદ ।

પરમ કુતુહલ કરી અને ભર્યા પ્રેમ પ્રમોદ ૧૬૦।
સુખ સમુદ્રમાં મગ્ન થઈ પોઢીયા છે ત્યાંહાં ।

રસ સર્વાંગે સંચર્યા મોદે ભર્યા મનમાંહાં ૧૬૧।
એમ ઉઠી શકતા નથી તેહ મોદને ભાર ।

સમય થયો છે ઉઠીએ હવે મલાઓ વાર ૧૬૨।
અપોઢો એવું કેમ કહું પણ પોઢ્યા થઈ છે વાર

વ્યાકુલતા વિરમાવીને ઉઠો પ્રાણુ આધાર ૧૬૩।
હા જાણું છું જે શ્રમ વિશેષ છે તે પોઢી રહ્યા ।

સુખ પામે સુખસેજમાં ભોગે ભુષિત થયા ૧૬૪।
તમે સકલ ગુણ રસ જાણુ છે ઉપકાર કરો ઉઠી ।

મુદ્રાટે સીંચન સર્વને કરો સંયોગ રસ તુઠી ૧૬૫।
હે રસ માદક મોદે ભર્યા રસીયા વરેસ ।

રસમાં રસ પાગ્યા રહો સદા સુભગ રસાવેસ ૧૬૬।
સોડમાંહે સુતા થકા રાજ લહો છે રાત ।

પણ સોડ ઉતારીને જીઓ આતો થયુ છે પ્રાંત ૧૬૭।
મહા રસીલી સેજ પર ભુજ ભીડીને અંગ ।

પોઢ્યા પ્રમુદીત થઈને પરમ રસીલી સંગ ૧૭૦।
રસ લપટયું અતિ મરગળ્યુ સેનાથીત અંગ આન ।

તે અમારા નેત્રને વેગા થઈ કરો દાન ૧૭૧।
હે અતિ ચંચલ તમસુ અતી ચંચલ નયણી ।

તેહનું મન લપટી રહ્યું જે ચતુરા પીકવણી ૧૭૨।
તે ઉઠ્યા દેતા નથી પણ શું કરસો સુખમર્ધ ।

સમાધાન કરી તેહનું ઉઠો વેગા થઈ ૧૭૩।

હું મોહન ત્રીલોકના માહા તરલ ધીરજવંત ।

ગતી ગંજીત સર્વાંગની કામીનીયોના કંથ ૧૪૭૪
તેહોની દ્રષ્ટિ તણી ગર્વતા તમારે વિસે છે અહીં ।

એ સ્વરૂપ રસથી અણું હસે તે અલગી નહીં ૧૪૭૫
યુવતીએ પુરણ જામીની કરી આનંદ અવગાહન ।

એમ જોયું છે તેહથી એહ દ્રષ્ટિનું પાન ૧૪૭૬
મુકી ઉઠાતુ નથી અથવા તે શ્રીઅંગ ।

લાવણ્ય રસનું પાન કરી ભરીયા પરમ ઉમંગ ૧૪૭૭
વેહેણું ધાવાને ડરે કરતા ન હસે તેહ ।

ત્યાં ઉઠીને અલગા થવું પરમ અસહી છે તેહ ૧૪૭૮
તેહોની આતુરતા લઇ નથી ઉઠતા રાજ ।

પોઠયા છે પરવસ થઈ તેહના હીતને કાજ ૧૪૭૯
હું જગ વલ્લભ જેહના અંગ સકોમલ સાર ।

તેહ તમારે ચિતવૃત્તે વસી વલ્લભા નાર ૧૪૮૦
લસી રહું છે તેહનું મન સ્વરૂપ રસમર્ધ ।

તે છેલ છે ઉછલીત ભર પ્રેમ પુરીત થઇ ૧૪૮૧
ને પોતાનો રસ તમે છોડી શકતા નથી ।

માટે ઉઠાતુ નથી પોઠયા છે મુખથી ૧૪૮૨
હું અતિ સુંદર મનોહર તમે સુંદરી મન રમણીય ।

મન મધુરા સર્વે મધુર અંગઅંગ કમનીય ૧૪૮૩
તે સર્વાંગના રસ તણા ક્ષણ પ્રતીક્ષણનો સ્વાદ ।

અનેક પ્રકારે અનુભવીને પોઠયા છે રસમાંહાં ૧૪૮૪
તે મુકી શકતા નથી તેહના મનનો મકરંદ ।

અંગ પરાગે અતિ ઘણું રાતા રસ આનંદ ૧૪૮૫
પોતે રજની જેહની સફલ કરી બહુપેર ।

મુખ પામ્યા તે લાલચે પોઠયા છે મુખમેર ૧૪૮૬
લધુવેસ લલચાઇને લીલા લોકોતરી ।

કરીને રચણી રસતણી હેલે કાઢી ભરી ૧૪૮૭
એક કહે હું રસીકવર જ્યાંહાં તમે હો ત્યાંહાં ।

માહા રસતણી રાસ હોએ તે અનુભવ ઉરમાંહાં ૧૪૮૮
જે ઉપમાંથી અલગા જ્યાં ઉપમા પ્રમાણ છે નહીં ।

તે અનુભવ મનમાં ધરીને અમે કહું છું અહીં ૧૪૮૯
હવે તે અનુભવ ભરી આપીયે નિત્ય તણા જે નેગ ।

એ સાંપત્ય ભક્તચુત દેવ્ય દરશન દીજે વેગ ૧૪૯૦
તો એ રસ જોઈ જીવીએ જગ આધાર જીવન ।

અન્ય તેમાં નહીં તમને અમારે એહ પ્રસન્ન ૧૪૯૧

પણ અહીંએ એણે સમે કીડામાં અનેક ।

પ્રતિક્ષણ નાના ભાંત્યના પ્રગટ એકથી એક ૧૪૮૨ ।
અધીક અધીક નિત્ય વાંધતો ઉઠે રસનો ઝોઘ ।

તે મુકવો ગમતો નથી પોઢ્યા છો ભરભોગ ૧૪૮૩ ।
હે મદન કેલી સેજ્યાએ શુભ શોભીત એ અમર રાસ ।

હોતા માહા નવયૌવના તમને ધરી આસ ૧૪૮૪ ।
અતી ઘણુ આતુર થઇને સુરતાંત સમે ભર નેહ ।

વિયોગ તણો ભય કરીને વિહવલ થયા છો તેહ ૧૪૮૫ ।
વિહવલતા રૂપી વાંધો વિઘાવલ એહોને અંગ ।

તે નેત્રમાં લીધા તમો મેહોલાતો નથી સંગ ૧૪૮૬ ।
અથવા એ નવયૌવના નિપુણ એ હીત ભરી ।

આંખીને ઉર પર ધર્યા ઉઠાતુ નથી ફરી ૧૪૮૭ ।
એક કહે છે કલા રસ શીરોમણી રસરૂપ ।

રજની વીતે રસીલી નવલ નાયકાએ પરમ અનુપ ૧૪૮૮ ।
તેહોસું ફરી પોઢ્યા તમે તેહોને લેઈ ઉરમાં ।

મનસું મન પાગ્યા પ્રગટ તો ઉઠાયે ક્યાહાં ૧૪૮૯ ।
તે ઉઠી શકતા નથી એ લાલચની આસ ।

હાવભાવ કરીને તેહોને કરી કરી બહુ હુલાસ ૧૪૯૦ ।
લધુ લાઘવતા ચપલતાએ અંચલતાએ કરી ।

વસ કીધા છે તેહોથી પોઢ્યા છો સુખ ભરી ૧૪૯૧ ।
હે સર્વાંગે ઉછવ સદનમાં પરમ સુખરૂપ ।

પ્રજ્ઞ રસ અભિસારીણીને રંગે રકત અનુપ ૧૪૯૨ ।
તમો સર્વ અભિસારીણી કર્યા પુરજુ મનોરથ અંત ।

કરીને પોતે તેહનો રસ અનુભવ્યો એકાંત ૧૪૯૩ ।
તે અગણીતાનંદ અનુભવ કરીને આલાચો એકાંત ।

કરીને સેન કર્યું સુખે પરમ સુખ તણુ સત્વ ૧૪૯૪ ।
જે સુખતુ નીર્માણ નહીં તે અંતરનો આનંદ ।

અંગ અંગ પસારી પોઢીયા લેઈ સુખનીધી સુખ મકરંદ ૧૪૯૫ ।
તે સુખ મુકાતુ નથી ભરી રાખ્યા છો અંક ।

તે ઉઠી શકતા નથી પોઢ્યા થઈ નીશંક ૧૪૯૬ ।
હે રસદાયક સકલ રસ ભોક્તા વરેન્દ્ર ।

સુદ્રઢ અનંગ ઉદીપન કરણ તમો રસીક રસચંદ્ર ૧૪૯૭ ।
માહા કામોદય કરીને રસીલા રસીક વરેસ ।

તે મનગમતા સુરંગભર રમતા પરમ સુદેશ ૧૪૯૮ ।
એહવા રસમાં એહવા રસ વર્તનને અર્થ ।

રસ ઉદ્ભોધ પ્રયોજને મીથ્યા ભાષણ વ્યર્થ ૧૪૯૯ ।

વક્ત વાક્ય હલખલ બહુ ભેદ પ્રપંચ અનેક ।

મીઠા મધુરા વયણ તે કહો છો કરી વિવેક ૧૫૧૦
તે ગર્વીત ગુણ ગહેરા કહો ચોખ ચતુરતા કરી ।

ટોક તરકના ભાવતા ભેદ કહો રસ ભરી ૧૫૧૧
હે મદન કેલી સેજયોત્થિત ચતુર સીમ તમો વલી ।

રસે વિવસ થઈ રસ ભરીને રસમાંદાં ભલી ૧૫૧૨
રસે રસે કરીને ઉઠણું ભુલી જાય ।

માટે ઉઠાતું નથી મહા રસીક વરરાય ૧૫૧૩
મદન કેલી સેજયા સુંદરીસું બેઠા જ્યાંદાં ।

અજ્ઞાત થઈને વિશુદ્ધ માનવતીને આગલ ત્યાંદાં ૧૫૧૪
પ્રશ્ન અકેકા અભિનવા કરો છો પોતે જેહ ।

અજ્ઞાત પ્રશ્નનો રસ અતી ઉધળોધક છે એહ ૧૫૧૫
એ અજ્ઞાત પ્રશ્ન કરતા થકા એ પ્રશ્નનો રસ અજ્ઞાત ।

એ રસ અનુભવ માંહેથી ઉઠાતું નથી પ્રાત ૧૫૧૬
પણ હવે આ વીહર રસે ભરી સૃષ્ટિ અકૂલાએ ।

એહોના મન મહેરામણને મનમથ મથે અસહાય ૧૫૧૭
માટે પ્રાણ આધારણ ઉઠો કૃપા-નિધાન ।

મહા રસાલ અતિ રસાલુ દીજે દરશન દાન ૧૫૧૮
હે ધીરવીર મહા રસીકવર અપરમીત રસે કરી ।

રસીક વલ્લભાને સંગે રસીલા રસે ભરી ૧૫૧૯
સુખસેજયા પર રસ ભર્યા રસ આધીન થઈ ।

પોઠયા છો આનંદ ભર ઉઠો આનંદમઈ ૧૨૦૧
ઉઠીને પ્રીતમ પાતલા તમારું અનીરવચની રૂપ ।

સુંદર દરશન આપીએ મોઢે ભયુ' અનુપ ૧૨૧૧
હે રસ વૃષ્ટિ કરણ અમો આકર્ષાયા ઉદીપન કામ ।

આતુર સરીતાના સંતાપમાં પડયા પ્રખલ સુખધામ ૧૨૨૧
તેમાંદાં પ્રિય તમારૂં શ્રીમુખ અંબુજ રૂપ ।

અવિલંબન કરાવીને લાવણ્ય સિન્ધુ અનુપ ૧૨૩૧
એહ લેહરીએ કરીને કરો અમારૂં સીંચન ।

તો અનંગથી ઉગરૂ હોએ શીતલ તન ૧૨૪૧
આલોચતા અસહી થયું તમો છો સર્વજ્ઞ જાણ ।

એ અવીલંબન વેગે કરાવીએ હે મન ધનપ્રાણ ૧૨૫૧
એહ અવસ્થા અમ તણી હો હે અમારા આરાધ્ય ।

વીરહાગ્ની વ્યાપ્યા પછી નહીં કેહેને સાધ્ય ૧૨૬૧
હજી ઉપાય છે ઉતાવલા જો પુરો રસના ધર્મ ।

એ વીન જીવન જીવીએ તમો જાણો છો સહુ મર્મ ૧૨૭૧

આવા એ અમારા અંગ વિષે છે અનંગ અગ્નીના ચિન્હ ।

માટે મહા રસરૂપનું દેખાડો દરશન ।૫૨૮।
હે પ્રાણપ્રિય પ્રાણાધીપતી પ્રાણ તણા આધાર ।

પ્રાણ તણુ પોષણ સદા પ્રાણ પરમ ધનસાર ।૨૯।
શ્રી ગોકુલેશ વ્રજ અધીપતી હે શ્રી વિઠલનંદ ।

અખલા આધાર સાધી શરણ તમારી જે સુખકંદ ।૩૦।
જગમગતી મુસકાન જયુત મુખ માધુરીની સુવાસ ।

અમને છે તે અતિ ઘણી તેહ તણી આશ ।૩૧।
ઉઠીને આનન મુસકતું મન ગતી કરતું પંગ ।

મુખ અંબુજ દેખાડીએ ભર સુવાસ રસરંગ ।૩૨।
આ બહુ અખલા અવિલોકવા આવી રહ્યા ધરી આસ ।

એહોને વેગ દેખાડીએ આનન જયોતી પ્રકાશ ।૩૩।
આ સુમન સૃષ્ટિ બેઠી આંહાં ભાવે મનભાવી ।

એહોને જોઇ એહોનું રુપ રસપાન કરે આવી ।૩૪।
જો પ્રસંસા પધારી કરે તો પરીતાપ રહે નહીં કોઈ ।

કામમદ કેશ તમારા વીથુરા બાંધ્યા જોઇ ।૩૫।
એ વ્યાલા રચણી વિયોગની અનુગ્રહ જન્ય ।

એ દુઃખ દરશન રસ વિના મટે ન ઉપાય અન્ય ।૩૬।
હે વર વરેસ સુભગ પરમ સુંદર રૂપ નિધાન ।

તમારા મુખ માધુર્ય સમ કરવા કો નહીં આન ।૩૭।
કોટી વાર કરું વારણા કોટીકોટી જે કામ ।

સુંદરતાના સારનુસાર મહા સુખધામ ।૩૮।
એહવું સામીત જુત મધુર અતિ લાવણ્ય રસ ભરણ ।

એહવું શ્રીમુખાંબુજ અતિ મૃદુલ ચાર ચીત હરણ ।૩૯।
માનીનીઓના સમોહને મોહ ઉપજવતું નિત્ય ।

એહવું મુખ દેખાડીએ શોભા ભયું અમિત ।૪૦।
હે તાપાત્મીક ત્રીયા તાપ હર ને અતી આરત હરણ ।

જે રમર વિલાસ વિલસીત વદન શોભાનુ આભરણ ।૪૧।
તે અતી આલસ ભર ભુષણે ભુષીત શોભાકર ।

જગમગતી જાંભાએ અતિ અલંકૃત આનંદભર ।૪૨।
જે મુખાંબુજ જે પ્રેમદા તણુ પલકની ગતી કરે પંગ ।

તે મુખાંબુજ દેખાડીએ પુરણ ભયું અનંગ ।૪૩।
હે રસ વર રસદાયક તમે વેગા અવસ્ય કરી ।

મોદ વધારો અમારો મનને ઉલટ ભરી ।૪૪।
તમારું જે શ્રીમુખ કમલ તેહના મધુરા પાનને કાજ ।

નેત્ર ભંગ આ ભકતના ભુજ્યા છે જરાજ ।૫૪૫।

સુખારવિન્દ મકરંદે કરી એહની ભાંગા ભુખ ।

અમારે એહ આધાર છે ને એહજ છે સુખ ।૫૪૬।

માટે જગમગતું એ જલકતુ વદનાંબુજ સુરંગ ।

દેખાડી નયણ વયણ કરી સ્તીચન કરો સર્વાંગ ।૫૪૭।

હે સહેજ કૃપાવંત કૃપા કરો અનુપમ કૃપાલ ।

નિઃકારણથી રૂપથી કૃપાભર કૃપા કૃત્ય પ્રતિપાલ ।૫૪૮।

કૃપા કટાક્ષ સંયુક્ત જોધને કરણાવાન ।

સહેતુક વચનામૃત તણું ક્યારે કરાવસો પાન ।૫૪૯।

જે સનમુખ સાનિધ્ય રહી અમો અવ્યક્ત મધુરી જેહ ।

મીઠ મધુરા મહા રસ ભર્યા વચન સાંભલુ એહ ।૫૫૦।

જે વચન મુણીને શ્રવણને આનંદ સમોહ રસ ભરી ન

સકલ સાર્થક કીજ્યે પ્રમુદીત થઈ ફરી ફરી ।૫૫૧।

માટે અમને સુણાવીએ શબ્દ તે મહા રસાલ ।

જે વયણ સાંભલી મયણ રસે વિહ્વલ થાએ બાલ ।૫૫૨।

તેહ વયણ સંભલાવીએ વનિતાના આધાર ।

હવે વિસ્મય ન કીજ્યે મુણી અબલા ઉચાર ।૫૫૩।

હે નયનનેહ વિવર્ધન નયન મુખ તમારું પ્રસન્નાનંદ ।

આનંદમય જે વદન હન્દુ વચનામૃત સુખકંદ ।૫૫૪।

રસધારાએ વરસતુ દેખાડો સુખનીધી ।

સહેજ સુખદ શોભા ભર્યું સુંદર પરમ વીધી ।૫૫૫।

હે આરત હર આરત કરણ અંગ તણા અસીરમન

અખીલ ભકત આશ્રય અચલ ખીરાજમાન સુખધામ ।૫૫૬।

પુણે જીવની આરત હરણ દૈવી આનંદદાય ।

અભયદાન ચરિત્ર કર તમ વિન ક્ષણ ન સોહાય ।૫૫૭।

ભય દ્રષ્ટ નિવારણ સર્વ કો વિનતી કરી માગે માન ।

હવે વેગ કરી દીજ્યે એ દરશન મહા દાન ।૫૫૮।

હે સૌસવારંભથી સુખદ ભકત તણા આધાર ।

તમો અતિસે મહા ચતુર છે કરવાને ઉપકાર ।૫૫૯।

માટે પરમ પ્રમોદ યુત સેજે પોઢ્યા થકી ।

ઉનીદ્રીત અલસાણા અતિ પુણીત નિદ્રાએ ઊઠી ।૬૦।

જંભાતા લસી રહ્યા એ લસે લોભ આધાર ।

અલવસું ઉઠી એ તમો ક્ષણ માલાઓ વાર ।૬૧।

પશુપાલક તે પશુનું પાલન કરે છે જેમ ।

તમો અમારા અંગનું પાલન કરો તે તેમ ।૬૨।

હે મહા ભોગી રસીયા તમો પરમ રસીલી સંગ ।

વિલસ્યા રસ ને વિલાસ યુત અતિસે અભીનવ રંગ ।૬૩।

તેથી લોચન તમ તણા લાલ રહયા છે લસી ।

એહવા મદ આલસે યુત રાજે છે રસમસી ।૫૬૪।
વસ કરતા વામાઓને એહવે નેત્રે કરી ।

સુખ સમોહ ઉપગવતી કુચ વિલાસ રસે ભરી ।૬૫।
કુટીલ કરાક્ષ આણે કરી અલવતીના મનને ।

ઉઠીને વેધો તમે થઇને પરમ પ્રસન્ન ।૬૬।
તો તે સનમુખ રહીને થઇ અતિસે અનુરકત ।

નેત્ર અમારાને અમે જે જોઇ કરીએ આસકત ।૬૭।
એક કહે જીવન તમે પોષણ હૃદય તણુ ।

અતિ નિઃશુદ્ધ રસ ભરણ ભર પ્રતિઅંગ મુદર ઘણું ।૬૮।
વિલસીત વિલાસની ત્રીયાસું લસીત લીલા રસ જ્યાંહાં ।

અતિસે આપ્યા છે ઘણું મહા વિલાસ રસમાંહાં ।૬૯।
તે આપ્યા અંગની સરસ સચીકણ જેહ ।

આભા યુત શોભા જોઉં આસ કરું છું એહ ।૭૦।
અભિલાષ કરું છું અતિ ઘણો હે રાજીવ લોચન ।

ઉઠીને અભીલાષને કરો મનોરથ સંપન્ન ।૭૧।
હે મંગલ રૂપ નિધાન તમે જગ મંગલ હીતકાજ ।

મંગલનીધી મંગલ સમય પ્રગટ થયો છે રાજ ।૭૨।
એહવા રસ અનુભવ માંહાંથી ઉઠી પ્રાણજીવન ।

હીવા ચરીત્રનું મન હવે કરો તે થઇ પ્રસન્ન ।૭૩।
હે અખીલ ધર્મ રક્ષક તમે પરાયણ સેવા ધર્મ ।

સર્વ ધર્મ સ્થાપન તમે તે જાણો સહુ મર્મ ।૭૪।
તો મુખ્ય તો અવેર થયે થકી સંધ્યા વંદન સમે ।

લોપ થસે તો લોપ કેમ કરસો જાણી તમે ।૭૫।
જગત કૃતાર્થ કૃત સુખદ સેવા મારગ જેહ ।

પ્રગટ કરાવી તેહનું સેવા કારણ રસ તેહ ।૭૬।
એ લીલા રસભક્તને રસ ઉદ્યોધક અર્થ ।

આદરી છે આદ્યથી સ્વકીયને શિક્ષા અર્થ ।૭૭।
આપ કરો છો તે પછે ક્યારે કરસો કાજ ।

અવાર થાયે છે તેહને ઉઠો વેગા રાજ ।૭૮।
હવે જાણીએજી યામીની અપર થઇ થયો સ્નાન સમય સુખદાય ।

તણાસો સેવા કૃત વિષે તેહ સહયુ ન જાય ।૭૯।
એક કહે છે હે સાત્ર સંકલ્પ હે સાત્ર પ્રતિજ્ઞા ।

સ્વકીય મનોરથ પુરો જ્ઞાતા અતિ સર્વજ્ઞ ।૮૦।
અખીલ જગત અહલાદ કર પ્રાગટ્ય સત્યાર્થ ।

માટે ઉઠીને તે તમે પોતાને સામર્થ ।૮૧।

તમારે વદનેંદુએ કરી ભક્તના હૃદય તે રૂપ ।

સરસીરૂઢ વિકસીત કરો મુંદર પરમ અનુપ ૧૫૮૨
હે રતી રસ લુપ્તક રતી રસીક જે છે દીવા ચરિત્ર ।

હવડાં તો ઉઠીને કરો તે પરમ વિચિત્ર ૧૫૮૩
વલતો વલી આગલ મુખદ સમય સૌભાગ્યો જેહ ।

સલુણો સોહાગ ભર નીકટ આવે છે તેહ ૧૫૮૪
એ સમય કાંઈ તમથી દુર નથી લગાર ।

હવડાં તો નિશી ભોગ કરી પોહોંચ્યા છે આધાર ૧૫૮૫
હે શોભામાન સોહાતા તમે મહા મુંદરવર નેહ ।

સોહતા અતિ અનુરાગ્યા ભાગ્યે પુરા જેહ ૧૫૮૬
તેહ સોરભ માધુરીનું રસભર કરતા પાન ।

પાને પાગી રહ્યા તમે તે હવે કૃપા નિધાન ૧૫૮૭
પ્રહસીત પ્રાતઃ સમે થયો પક્ષી જાગ્યા ખડુ ।

દીપ જ્યોત ઝાંખી થઈ ઉઠો વિનવે સહુ ૧૫૮૮
કો કહે મોહક મન હરણ સર્વ રસાલય રૂપ ।

સર્વોપરતર શિખર મુંદર પરમ અનુપ ૧૫૮૯
સૌભાગ્ય તિલક મુંદરીના તમારા લુલાવ્યા લુલ્યા અમે ।

ભ્રમાવ્યા ભ્રમું છું જે ભ્રમાવ્યા તમે ૧૫૯૦
સ્વરૂપ જ્ઞાપક ગુણનીધી આપ થકી અમને ।

ગુણરસ માંહાંથી રૂપરસે આણો કહું છું તમને ૧૫૯૧
હે આનંદ ઘન અંતરાયના દોષ કરો તમે દુર ।

અહાં અલગણા ઉઘાણુ ઉર ઉઠી રહ્યા છે પુર ૧૫૯૨
તેણે ઠેઠેરાતા નથી ઠામ મન અંધાગે આરતવંત ।

લેવા અંગ આમોદ ઉર ઉપજે ભાવ અનંત ૧૫૯૩
અંગ અલંકૃત સંગતા સકુમારી તણા મુખવાન ।

તે જોવા મન અકુલાયે છે એ હો પરમ નિધાન ૧૫૯૪
હવે અમે અમારા આપને નથી શકતા સંભાલી ।

ઉઠે અનુભવ અમારા તે જોઉં મન વાલી ૧૫૯૫
સ્વ આસે જ્ઞાતા સ્વકીયતા અતિ મારન નાશન ।

પુરણ ગુણ નીર્દોષ કર મુણીએ પ્રાણ જીવન ૧૫૯૬
તમારો તો કાંઈ દોષ નહીં એ હો અંગ આભરણ ।

એહ તમારા મુભગ અતિ સરસા કોમલ કણ ૧૫૯૭
તે કોકીલ વયણી તણા રસ મુલલીત મધુર અવ્યકત ।

એ વચન રસે કરીને પુરણ થયા અનુરકત ૧૫૯૮
તેથી અમારી વિનતી સાંભલી શકતા નથી ।

તમારે મુખે સહુ મુખી જાગજો નીજ મનથી ૧૫૯૯

હે વાંછીત દાન કલપતર ઉદાર શીરોમણી રાય ।

તમે રચણી ઇચ્છા રસે અનુભવી અતી મુખદાય ૧૬૦૦
સ્મર વિલાસ સાગર વિષે જ્યાં રસના કલોલ ।

તરંગ ઉઠે બહુ ભાંતના હોએ રંગના શેલ ૧૧
ત્યાં મન વાંછીત વિલાસતા રસ બાલાને સંગ ।

પુણું રસે વિલસીને પોઢ્યા છા રસરંગ ૧૨
ત્યાંથી ઉઠો ઉઠીને મધુર નિદ્રાએ કરી ।

શુભ નેત્ર ભેલ્યા છે તે ઉન્મીલન કરો ફરી ૧૩
હે ભક્ત ભાગ્ય ઉદય કરણ અમારા ભાગ્યનેા ઉદય ।

વેગ કરી કરો તમે થઈ સ્વતાથી મુદય ૧૪
હે અખીલ સ્વકીયના ઉદય કરણ અમારા પ્રાણજીવન ।

બહુ મીઠી મિત્ર રસના જણ પ્રાણના ધન ૧૫
તમે સંપુર્ણ રાત્ર એ રતિ વિલાસ રસમાંહાં ।

મહાલ્યા છા તેથી અતિ મુદ્રીત નેત્રે ત્યાંહાં ૧૬
મસમસતા પોઢ્યા થકી મુદ્રીત નેત્ર વીકસાવી ।

લાલીમાંએ કરી આમ તણા મન રંગો આવી ૧૭
રંગીને એ ભક્તના ભાગ્ય કરો વિસ્તાર ।

હવે વિલંબ નહીં કીજીએ વીનવુ વારંવાર ૧૮
નીસી વહી લોચને કરી લોચન વહિ આરંધ્ર ।

એ હો મુખણ એકો લહે હૈયાનુ હારદ્ર ૧૯
અમારા અંતર હૃદયના પરમ શુશોભીત હાર ।

સર્વોપર ભુષણ મણી સુંગારના સુંગાર ૧૦૦
ભુષીતાના ભુષણ તમે ભાવનું જે મન ।

તે અમને ભુષીત કરો આપીને દર્શન ૧૧
એક કહે જસવંત અતિ તમને એ જસ પ્રિય ।

સદા સર્વદા રસ ભરી અતિ સુંદર જે ત્રીયા ૧૨
જેની શોભાવલી રસે વરસતી જે સ્પર્શી અમીએણ ।

અનુદીન એહવે આપતી જાણે કામ કુશલમતી સેન ૧૩
તેમું રણ સંગ્રામે કરી રસ ભરમે રમતા થકી ।

તમારો અતી જસ પ્રગટ્યો શકે કોણ કથી ૧૪
સેજ્યાએ રતીપતીને લીલામાં જતી ।

સકલ કામ સાધીને રચણી અમ વીતીય ૧૫
મુજસ ભર્યા રસને મુખે સયન કર્યું છે જ્યાંહાં ।

સુરત ભક્ત જે સયન મુખ પુરણ કરી ત્યાંહાં ૧૬
સહુ નિજજનના નેત્રને રૂપામૃત કરી દાન ।

દાને કરી ભરીને કરવાવો રસપાન ૧૭

એહોના યોવન રૂપ ને ભાવ અંગ સંવલીત ।

આનંદ આદી સદૃશ ફેલે કરે વેગ સદુ ફેલીત ।૬૧૮।
એ ઉજમે આનંદમાં પોઠયા મનમથ મથી ।

આંગણ આવો એ રસ ભર્યા તો જોઉં શ્રીઅંગથી ।૬૧૯।
પ્રેમદા સંગ પ્રમુદીત થઈ પોઠયા પરમ રલી ।

હવે દેખાડો દંપતી સંપત્તી સ્વતઃથી હલણી હલી ।૬૨૦।
હે દર્શનીય તિલક ભકત સહુ તમારા દર્શન કાજ ।

અતી આતુર થઈ આવ્યા જોવાને મહારાજ ।૬૨૧।
એ દ્રગ વિકસીત કરી રહ્યા એહોને વેગ તુહી ।

કૃપા વિલોકન કરીને અવિલોકો તુહી ।૬૨૨।
એમ નિષ્કુર શું થાઓ છો મહી સોહાગી સંગ ।

આ અંગનાઓના અંગને વ્યાકુલ કરે અનંગ ।૬૨૩।
એ વ્યાકુલતા દુર કરીને ઠાલો પરીતાપ ।

આરત મેટો અમ તણી દર્શન આપો આપ ।૬૨૪।
એ હો અકીચન જન પ્રિય પ્રાણાધીક અતિ પ્રેષ્ટ ।

આ જે પદમ પત્રાક્ષીના કુલ અતિ પરમ વરેષ્ઠ ।૬૨૫।
દર્શનને આતુર થકા પરમ પ્રમોદે ભરી ।

આવી બેઠા છે બહુ અભીનવ આશ કરી ।૬૨૬।
એહોને મુખદ સ્વરૂપ રસ માધુરી મેહેરાણ ।

ને દર્શને કરીને સુંદર પરમ મુગ્ધાણ ।૬૨૭।
એ ભકતના નેત્રને વિષે પ્રાણ આધાર ।

મુખદ મુખા લહેરીનો વેગ કરો સંચાર ।૬૨૮।
હે જગતપતી અગણીત આનંદદાયક અવધી ઉદાર ।

વિલાસ રસ વિકસીત વધુ તમારે જે મહાસાર ।૬૨૯।
બિરાજમાન તે સર્વદા પ્રગટયું સ્વકીયને હેત ।

મહોદાર એ તેહને સોંપીએ એ પ્રેમ સમેત ।૭૦।
કામ કલા રસ કેલીના હુલસીત છે સર્વાંગ ।

તે આપતા વાર તે કેટલી અમે મુક્ત અપાંગ ।૭૧।
એક કહે અનંતરાય કારણમય કરણાલ ।

દાનપાત્ર બહુ રસ તણા આવ્યા પરમ રસાલ ।૭૨।
તેહને કરણા ભરીને વેગ કરીને સનમાન ।

સર્વોધ્ધાર સ્વરૂપનું સઘ કરો મહાદાન ।૭૩।
હે સર્વ આધાર લીલા ભાજન અનેક રસ આધીષ્ટ ।

રસભોગને ઉપયોગની બહુ સામર્થ્યવંત એ સૃષ્ટ ।૭૪।
પરમ ફલાત્મક રમણની રસમર્ધ સામગ્રી ।

તે સંયુક્ત રમણ હીતે ઉમંગ ભરી અતિ પ્રિય ।૭૫।

એક ચિતસુ એ સૃષ્ટિ શુભ સૌભાગ રનેહ ભરી ।

આવી ઉભી એહને અવીસાકો આદર કરી ૧૬૩૬।
હે નિજનન મન મુદીત કર નિરોધક નીરખત માત્ર ।

અંગેઅંગ વસીકરણ સઘ સિધીલ કર ગાત્ર ૧૭૭।
અનેક નાયકા મુખ-કમલ મકરંદનો સંયોગ ।

દગ કટાક્ષ ભ્રાંગાંગના નાયક ઉઠીને કરે ભોગ ૧૭૮।
એમ એણીપેરે પ્રીવીધા સહુ યોગ્યતાને અનુસાર ।

અધીકાર પરતવે સખંધ પરતવે ભાવ તણે અધીકાર ૧૭૯।
અનુભવ અનુસારે વયણ કહે છે ફરી ફરી ।

કો ભ્રમ યઠાવીને કહે કો આનંદે આંસુ ભરી ૧૮૦।
કો ધીધીઆધને કહે ખંડીતા ભાવે ભરીત ।

સમાધાન અનુસાર્યા તેહ વચન પરીહરીત ૧૮૧।
અને રોચમાન મીઠા મધુર વચન વિવિધ કહી કહી ।

એ રસ ભાવે ભરીને વિનવે દ્વારે રહી ૧૮૨।
એમ કરે સહુ વિનતી વીનતી કરતા માંહે ।

કાંઈ આહાટ મુણે મંદીરમાં ચોંકી ચોંકી ઉઠે ત્યાંહાં ૧૮૩।
રમર કેલી વીલાસ સદન વિષે રસીકવર વિલસી ।

સકલ કલા સંપૂર્ણ વિલસ્યા અતિ હુલસી ૧૮૪।
જાગીને અમારા સહુ મનોરથ પુરો તેહ ।

હે ભકતના અંતર આત્મા અંતરજામી એહ ૧૮૫।
રસમસી સેજે પોઠયા થકા પ્રબોધે બોધવી તેહ

જગત વિમોહકને જગાવે અતિ આનંદ ભરમાંહાં ૧૮૭।
એહવા એ રસાલ પરમ પ્રિય શબ્દ મુણી મુણી ।

આરત સહુના મન તણી અભિલાષા જાણી ૧૮૭।
અંગડાતા અંગ સહુએ વાણી મુણે થકી ।

સીધીલ થકા રસમત થયા પુર્યા રસે ભરી ૧૮૮।
પછે સર્વની મનવૃત્તિ ચિત ધરી અરણ્ય રંગ રસ રૂપ ।

મુદીત આલસયુત નેત્રને વિકસીત કર્યા અનુપ ૧૮૯।
વિકસીત કરી ઉદારવર અદ્ય દાન દાયક ।

સહુ ભાવાત્મક ભકતના અતિ મૃદુલ મન ભાવક ૧૯૦।
અનુભવ્યા રસના અતિ રસીક સુંદર પરમ રસાલ ।

વયણ મુણી વિહવલ થયા કરણાભર કરણાલ ૧૯૧।
કરણા રસ સુંગાર રસ રસ ઉદબોધે ભરી ।

ભરી આવ્યા તે ભર્યા થકી ગોકુલપતી ચીત ધરી ૧૯૨।
અતિ રસાલ દર્શન તણુ કરવાને મહા દાન ।

અને સહુ રસપાગનો બહુ રસ લેવા રસીક નિધાન ૧૯૩।

સુખભર સુખમાં સુખ સહિત સુખસું જાગ્યા નાથ ।

અનેક સુક્ષ્મતા પ્રથમે પ્રણયયુત પ્રેમદા કેરા સાથ ।૬૫૪।
અંગ અનેક આભરણ યુત કર્યા છે આલીસરણ ।

ત્યારે જોઈ આતુર અલીસરણમાં અતિ સુંદર એ આભરણ ।૫૫।
કરના કંકણ કાંકણી વિંછીયા નેપુર સાર ।

પાઅલ ધુવર ઘમકતા ઝાંઝરનો ઝમકાર ।૫૬।
ક્ષુદ્ર ઘંટીકા ઘમકે ને જોહર ઠમકતે ભાવ ।

ગોફણ ધુવરડીના કલ અવ્યકત જે રવ ।૫૭।
એમ ઝમઝમ ઘમઘમ ઠમકતે તે આવ્યા ઉનમત મર્ધ ।

તે સુખદ સુશબ્દસું કરીને જગાવ્યા મહા રસમઘ ।૫૮।
એ હિલય પ્રકારે કરીને મંગલ રસનો મેહ ।

કેવલ મહા મંગલ મર્ધ ભર્યો ભાવ તે નેહ ।૫૯।
કોટીક કોટી પ્રકાશ કર કરી મંગલ વૃષ્ટિ ।

જગ ઉદ્યોધ કરણ પ્રભુ પ્રિયાનુ પરમ અલીષ્ટ ।૬૦।
રસમસી રસીલી રસભરી પરમ સુખદ સુખસેજ ।

રસભર્યા રસવસ થકી ધરી અંતરગત હેજ ।૬૧।
અંગ આલસ મોડીને અંગઅંગ પ્રતિઅંગ ।

મુરતી ભકત મહેમહી અમીત અલીનવી શોભા સંગ ।૬૨।
એહવી અતિ શોભાભર ઉઠયા ત્યાંહાં એહ ।

ઉઠીને અખીલ ભકતનું રચણીનું પરમ રસે ભર્યું જેહ ।૬૩।
અનીરવચની આનદમય ફલ મધ્યપાતી રૂપ ।

વિયોગનું દુઃખ તે દુર કર્યું ગોકુલ કેરે ભુપ ।૬૪।
હવે અયોગ રસમાં ઉઘડયા ભકત ભાગ્ય તણા તે દ્વાર ।

સંગોગ સુખદ સુખ આપવા કરવા દિવા ચરીત્ર વિસ્તાર ।૬૫।
દાસગોપાલ તણા પ્રિય જે યમુનાદાસનો નાથ ।

ત્રીભુવનનો મંગલ કરણ મંગલ કર સહુ સાથ ।૬૬।
એને અનેક ભાંતના અપર્મિત સુખ દેઈ પુરી આસ ।

તે રસ પ્રકાર પ્રભુનો અને અનેક ભકતનો પ્રકાશ ।૬૭।
આગલને જે આઠમે માંગદયે માંગદય રૂપ ।

અનુભવ અનુસારે કહું યથામતી પરમ અનુપ ।૬૮।

ઈતીશ્રી ગોકુલેશ લીલા રસાબ્ધી કીડા કદલોલ મહા અદભુત રસ વિચિત્ર

જાની યમુનાદાસ વિરચીત વ્યારાના ગોપાલદાસ વિરચીત

શ્રીવલ્લભ નિત્ય ચરિત્ર લીલા વર્ણન સુખોદ રસલીલા વર્ણનો નામ

માંગદય સાતમું સમાપ્ત